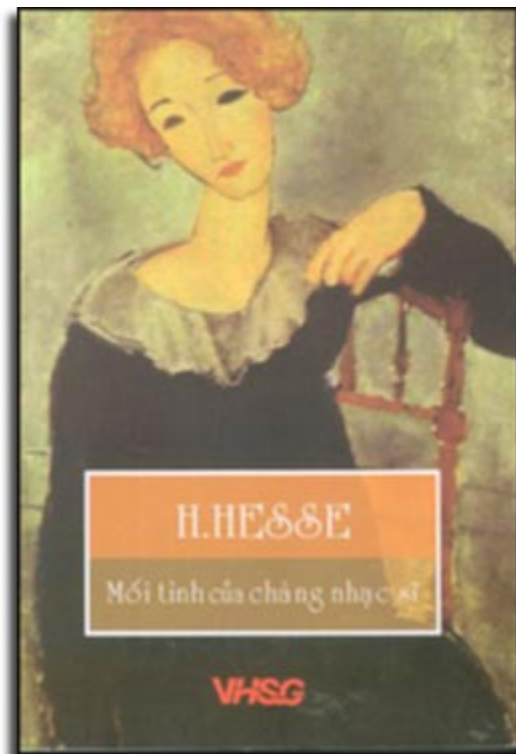

Hermann Hesse

Mối tình của chàng nhạc sĩ

Dịch giả: Vũ Đăng

Chương 1

Khi tôi quay nhìn kỹ lại cuộc đời mình, như thể từ bên ngoài, thì cuộc đời đó đặc biệt không hạnh phúc. Nhưng tôi còn ít tỏ rõ hơn trong việc gọi cuộc đời đó là bất hạnh dù cho có tất cả những điều làm lẫn của nó. Dù sao, thật là rồ dại cứ phải tra vấn hạnh phúc hay bất hạnh, vì đối với tôi thì hình như sẽ khó lòng trao đổi những ngày bất hạnh nhất của đời tôi cho tất cả những ngày hạnh phúc. Nếu cái gì

đó trong sự hiện hữu của một người là chấp nhận không thể tránh được một cách có ý thức, để ném trải điều tốt xấu trọn vẹn và để đưa ta đến chỗ cá thể hơn, không ngẫu nhiên và định mệnh nội tâm song song với số mệnh bên ngoài, thế thì, đời tôi không trống rỗng mà cũng chẳng phải là vô giá trị.

Số mệnh, như nó đã được điều khiển bởi quỷ thần, đã giày xéo tàn nhẫn trên sự hiện hữu bên ngoài của tôi như nó đã làm với mọi người, dù vậy cuộc sống nội tâm của tôi vẫn do tôi định đoạt. Tôi đáng được hưởng sự dịu dàng và cay đắng của nó và chấp nhận trọn vẹn trách nhiệm về cuộc đời ấy.

Có những lúc, khi tôi còn trẻ hơn, tôi muốn trở thành thi sĩ. Và nếu bây giờ tôi là thi sĩ, thì tôi cũng sẽ không phản đối sự cảm dỗ để hướng đời tôi trở lại qua những bóng dáng nhẹ nhàng thời thơ ấu của tôi đến những cội nguồn quý giá và che chở của những ký ức đầu đời của mình. Nhưng vật sở hữu này cũng xa vời, thân thiết và thiêng liêng cho con người mà nay về phần mình tôi đã hoang phí đi mất. Tất cả đều có đó để nói rằng thời hoa niên của tôi là tốt lành và hạnh phúc. Tôi được tự do khám phá khuynh hướng và tài năng của mình, để thích nghi với những lạc thú và nỗi sầu của mình và để hướng đến tương lai không như một sức mạnh lạ lùng cao cả hơn nhưng như là niềm hy vọng và sản vật của sức mạnh của mình. Bởi thế tôi đã qua những trường học không lưu lại dấu vết gì như một kẻ miễn cưỡng, bất tài, tuy là một học sinh lặng lẽ mà sau cùng họ để cho hắn ghi tên vào lớp học, bởi vì hắn dường như thoát khỏi những ảnh hưởng mạnh mẽ đang chụp lên người hắn.

Vào khoảng lên sáu hay bảy tuổi, tôi đã nhận ra rằng tất cả những sức mạnh vô hình mà tôi đã dành riêng cái cảm tình mạnh mẽ và kiệt xuất nhất thì đó là âm nhạc. từ giây phút đó trở đi tôi đã có một vũ trụ cho mình, một đền đài và một bầu trời mà không một ai có thể mang đi khỏi tôi hay hạ giảm được, và tôi cũng không muốn chia sẻ cho bất cứ người nào. Tôi trở thành một nhạc sĩ, dù tôi không học chơi bất cứ nhạc cụ nào trước khi tôi được mười hai tuổi và tôi không nghĩ rằng sau này tôi sẽ sinh nhai bằng âm nhạc.

Đó là câu chuyện ra sao từ dạo đó, không có bất cứ đổi thay cốt yếu nào, và đó là vì đâu khi nhìn lại đời tôi nó không có vẻ gì khác nhau hay muôn mặt, nhưng từ khởi đầu nó đã phát âm trong một nốt nhạc đơn điệu và một mình trực tiếp hướng tới vì sao. Dù sự việc có tốt đẹp hay tệ hại với tôi, cuộc sống nội tâm của tôi vẫn không thay đổi. Bởi vì những thời kỳ dài lâu tôi có thể rong buồm trực chỉ đến những đại dương xứ lạ, không đụng đến sách ký âm nhạc hay nhạc cụ, và tuy vậy ở mỗi khoảnh khắc ấy sẽ làm một nhịp điệu hài hoà trong huyết quản và trên môi tôi, một thứ nhịp điệu và âm tiết trong cái lời cuốn của hơi thở và đời sống. Tuy là khát vọng nồng cháy tôi cũng đã tìm kiếm sự giải thoát, quên lãng và buông thả trong nhiều cách, tuy tôi đã khao khát hướng về Thượng Đế, tri thức và thanh bình, tôi luôn luôn tìm thấy chúng chỉ trong âm nhạc mà thôi. Tôi chẳng cần Beethoven hay Bach, âm nhạc đã là một khuây khoả liên tục cho tôi và là một chứng giải cho tất cả đời sống rằng đã có âm nhạc trên cõi đời, rằng ta có thể, đôi lúc xúc động sâu xa bởi những âm tiết và thấm nhập bởi những hoà điệu. Ôi âm nhạc! Một nhịp điệu hài hoà

xuất hiện với bạn, bạn hát lên một cách im lặng, chỉ bên trong người bạn thôi, bạn nhậm chìm hữu thể của bạn trong nó, nó chiếm hữu tất cả sức mạnh và cảm xúc bạn, và trong khi nó sống trong người bạn, nó xoá nhoà tất cả cái chi là tình cờ, xấu xa, thô bạo và buồn sầu trong người bạn, nó mang vũ trụ vào trong hoà điệu với bạn, nó làm cho gánh nặng thành nhẹ nhàng và đem đến đôi cánh cho những tinh thần trì trệ chán nản. Nhịp điệu hài hoà của dân ca có thể làm tất cả điều đó. Và trước hết là hoà điệu! Vì hoà âm của những nốt nhạc thuần khiết có nhịp tiết của mỗi hoà điệu – chẳng hạn, những tiếng chuông nhà thờ - rót đầy tinh thần với vẻ kiêu diễm và hoan hỉ, một cảm giác đã làm mạnh thêm bằng mỗi nốt nhạc tiếp thêm, và đôi lúc điều này có thể làm phấn khích tâm hồn và làm nó run rẩy với sự ngây ngất cực điểm như không có một lạc thú nhục dục nào có thể làm được.

Về tất cả những ý niệm của sự thuần chân phúc mà công chúng và các thi sĩ đã mơ tưởng, thì cái việc lắng nghe hoà điệu của thiên cầu đối với tôi hình như luôn luôn là điều cao cả nhất và khốc liệt nhất.

Đây là những giấc mơ thân thiết nhất và trong sáng nhất đã sắp hàng – để nghe thời hạn của con tim vũ trụ đập rộn ràng và toàn thể cuộc đời trong hoà điệu thiên bẩm, huyền nhiệm của nó. Ôi chao, làm sao mà cuộc đời lại có thể lẫn lộn và sai điệu và giả dối như vậy, làm sao có thể là dối trá, xấu xa, ghen tị và thu hặn giữa con người khi mà bài hát ngắn nhất và đoạn âm nhạc đơn giản nhất cũng giảng giải rằng thiên đàng là sự khai thị trong sự thuần khiết, hoà điệu và hỗ tương tác dụng của những nốt nhạc trong sáng xướng lên. Và làm sao tôi

lại có thể xử lý con người và trở nên giận dữ khi mà tôi, chính mình, với tất cả thiên chí trên cõi đời lại không thể nào làm cho bài hát và âm nhạc thoát ra từ cuộc đời tôi? Bên trong con người tôi, tôi có thể cảm thấy sự cảnh cáo khẩn thiết là lòng khát khao thêm muốn một lạc thú, thuần túy, cái âm thanh thiêng liêng thiết yếu đó và nó đã nhạt nhoà, nhưng ngày tháng của tôi thì đầy rẫy những rủi ro và lạc lõng. Dù cho tôi quay về bất cứ hướng nào và tôi cất lên bất cứ giọng nào, chẳng bao giờ có được âm vang chân thật và trong sáng cả.

Nhưng thôi, tôi sẽ kể cho bạn nghe một câu chuyện. Khi tôi nhận xét những người mà tôi đã làm đầy những trang sách này – thì quả thật nàng là người có nhiều sức mạnh trên con người tôi, nàng có thể xuyên qua nỗi cô đơn của tôi và lôi ra điều thú tội ở tôi – tôi phải đưa ra tên tuổi của người đàn bà kiều mị yêu dấu này, người không chỉ hạn độ với tôi bằng một tổng số kinh nghiệm và vận mệnh phi thường, nhưng vượt lên trên mọi sự đối với tôi như một biểu tượng linh thánh, một vì sao.

Mối tình của chàng nhạc sĩ

Dịch giả: Vũ Đăng

Chương 2

Chỉ vào một hay hai năm cuối cùng của tôi ở trường học, khi tất cả các bạn học tôi bắt đầu nói về các nghề nghiệp tương lai của họ, thì lúc đó tôi bắt đầu nghĩ đến nghề nghiệp của tôi. Điều có thể lấy âm nhạc làm nghề nghiệp và phương tiện sinh nhai của tôi thật ra còn xa vừa các ý nghĩ của tôi, song tôi không thể nghĩ đến bất kỳ nghề nghiệp nào khác sẽ làm tôi hạnh phúc. Thực sự thì tôi không chống báng chi việc thương mại hay các nghề nghiệp khác được đề nghị bởi thân phụ tôi, tôi chỉ cảm thấy lãnh đạm với chúng mà thôi. Có lẽ

vì các bạn học của tôi lấy làm hãnh diện về các nghề nghiệp do họ chọn lựa mà một giọng nói bên trong cũng đã nói với tôi rằng cũng tốt đẹp và chính đáng là kiếm ra một nghề nghiệp thoả mãn những ý nghĩ của tôi và chỉ nội điều ấy cũng đủ đem đến cho tôi thực sự hạnh phúc rồi. Điều chứng tỏ ích lợi là việc tôi đã học đàn vĩ cầm vào năm mười hai tuổi và đã thu đạt một vài tiến bộ dưới một thầy giáo giỏi. Cha tôi càng phản đối và bứt rứt ở cái ý nghĩ đưa con trai duy nhất của ông dẫn mình vào cái nghề nghiệp bấp bênh của một nghệ sĩ bao nhiêu thì ý chí chống đối lại ông càng nảy nở mạnh hơn trong tôi bấy nhiêu, và thầy giáo, người đã thích tôi, đã mạnh mẽ ủng hộ ước vọng của tôi. Sau cùng cha tôi đành nhượng bộ, nhưng để thử quyết tâm của tôi và với hy vọng rằng tôi sẽ thay đổi ý kiến, ông yêu cầu tôi ở lại trường học một năm nữa. Tôi chấp nhận yêu cầu này với sự kiên nhẫn phải chăng và trong thời gian này ước vọng của tôi trở nên mạnh mẽ hơn nữa.

Vào năm cuối cùng ở trường học lần đầu tiên tôi đâm ra yêu một cô gái trẻ đẹp mà nàng ở trong giới bạn bè của chúng tôi. Không được thấy mặt nàng thường xuyên và cũng không tìm kiếm sự đồng hành của nàng một cách mạnh mẽ, tôi đã khốn khổ và thường thức những xúc động của mối tình đầu như trong một giấc mơ. Vào thời kỳ này khi tôi nghĩ đến âm nhạc của tôi cũng như người yêu đầu của tôi và về đêm không tài nào ngủ được vì sự hết sức kích thích của tôi, lần đầu tiên một cách có ý thức tôi đã giữ lại những giai điệu xuất hiện với tôi. Chúng là hai bài hát ngắn và tôi đã gắng chép ra. Việc này làm tôi cảm thấy mắc cỡ nhưng cũng đem đến cho tôi một thích thú sâu xa, và tôi gần như quên bằng những vết thương tình của tuổi trẻ của tôi. Giữa khi ấy, tôi hay rằng người yêu của tôi đã học hát, và rất đổi mong muốn nghe được giọng hát của nàng. Sau một vài tháng ước mơ của tôi đã thành đạt vào một buổi chiều tụ họp tại nhà song thân tôi. Cô gái kiều mị đó được yêu cầu hát. Nàng chống chết một cách mạnh mẽ nhưng sau cùng phải chịu thua và tôi đã chờ đợi với một sự hết sức kích thích. Một vị tân khách đệm nhạc cho nàng trên cái dương cầm khiêm tốn của chúng tôi, ông dạo một vài nốt và nàng bắt đầu hát. Nàng hát dở, rất dở, và trong khi nàng còn đang hát, sự mất tinh thần và nỗi thống khổ của tôi thành ra giao cảm, rồi hài hước, và từ lúc đó tôi không còn yêu nàng nữa.

Tôi kiên nhẫn và không hẳn là vô tư lự, nhưng tôi không phải là một học trò giỏi và trong năm cuối cùng của tôi ở trường học, tôi rất ít cố gắng. Điều này không do ở sự lười biếng và sự say mê cuồng loạn của tôi, nhưng làm một trạng thái lãnh đạm và mơ mộng hão huyền của tuổi trẻ, một sự cùn mẫn của các giác quan và trí năng chỉ thỉnh thoảng bất thần mới chọc thủng một cách mạnh bạo khi một trong những giờ khát vọng sáng tạo tới sớm lạ lùng đã bao bọc lấy tôi như chất ether. Lúc bấy giờ tôi cảm thấy mình bị vây quanh bởi một không khí trong vắt như thủy tinh, mà trong ấy mơ mộng và tối tăm không thể có và nơi mà tất cả các cảm quan của tôi đều tinh xảo và minh mẫn. Ít có xuất phẩm trong những giờ đó, có lẽ mười giai điệu và nhiều sắp xếp hoà âm thô sơ, song tôi sẽ chẳng bao giờ quên được cái không khí trong suốt gần như lạnh lẽo vào lúc đó và sự đòi hỏi tập trung tinh thần dữ dội để đưa ra một giai điệu thích đáng, độc đáo, không còn là cái nhịp độ tình cờ và giải pháp nữa. Tôi không thoả mãn với những thành đạt ít ỏi này và không bao giờ coi chúng như là vững chắc hoặc tốt đẹp, nhưng nó trở nên rõ ràng với tôi là sẽ chẳng bao giờ có bất kỳ điều gì thoả thích và quan trọng trong đời tôi như quay trở lại những giờ của sự sáng tạo và trọn vẹn như thế cả.

Đồng thời tôi cũng có những thời kỳ mơ mộng hão huyền khi tôi ngấu tặc trên đàn vĩ cầm và thưởng thức cái chuênh choáng của những ấn tượng qua mau và những sắc thái cao quý. Chẳng bao lâu tôi đã biết rằng đây không phải là sự sáng tạo, nhưng chỉ là trò đùa, và làm mất trật tự, chống lại cái điều mà tôi phải bảo vệ mà thôi. Tôi nhận ra rằng đây là một điều để dung túng sự mơ mộng hão huyền và những giờ chuênh choáng và điều khác nữa là để vật lộn một cách cam go và quả quyết với những bí mật của hình thức như thể vật lộn với ma quỷ. Tôi cũng đã nhận ra vào lúc đó, từng phần một, rằng sự sáng tạo đích thực biệt lập ta và đòi hỏi một cái gì phải giảm thiểu từ sự thoả mãn của đời sống.

Sau cùng tôi được tự do. Những ngày học hành đã để lại đằng sau tôi. Tôi đã ngỏ lời tạm biệt với song thân tôi và bắt đầu một đời sống như một sinh viên tại trường Âm nhạc ở thủ đô. Tôi khởi sự giai đoạn mới mẻ này với những kỳ vọng ỉa lao và quả quyết rằng tôi sẽ là một sinh viên giỏi ở trường Âm nhạc. Tuy nhiên, với sự ngạc nhiên bối rối của tôi, điều này không chứng tỏ đúng như vậy. Tôi đã khó khăn để

theo kịp những bài học rất nhiều khác biệt nhau mà tôi bắt buộc phải học. tôi nhận thấy những bài học dương cầm chẳng có gì và ngoại trừ là một thử thách lớn lao, và chẳng bao lâu tôi thấy toàn thể khoá học của tôi ẩn hiện chập chờn trước mắt tôi giống như một quả núi không thể leo lên được. Dĩ nhiên tôi cũng không nghĩ đến việc từ bỏ, nhưng tôi đã vỡ mộng và hoang mang. Hiện tại tôi đã thấy với tất cả sự khiêm tốn của tôi, tôi đã cho mình một loại là thiên tài nào đó và đã coi thường những vất vả và khó khăn to lớn gặp phải trên con đường tiến đến nghệ thuật. Song le, việc soạn nhạc của tôi đã có hiệu quả quan trọng, bởi vì nay tôi đã thấy những rặng núi và những luật lệ khó khăn trong các bài tập nhỏ nhất. Tôi đã được học hỏi để bắt tín nhiệm hoàn toàn tính nhạy cảm của tôi và không biết liệu tôi có sở hữu bất cứ tài năng nào không. Thế nên tôi đã trở nên tỏ ra nhẩn nại, khiêm tốn và buồn rầu. Tôi làm công việc của tôi rất nhiều cũng như tôi sẽ phải làm trong một văn phòng hoặc trong một phạm vi khác, chăm chỉ nhưng không thích thú. Tôi chẳng dám than van, càng chẳng dám than van trong các thư từ của tôi gửi về nhà, nhưng tiếp tục trong sự vỡ mộng kín đáo trên con đường tôi đã khởi hành và hy vọng để trở thành ít ra cũng là một tay vĩ cầm giỏi giang.

Tôi tiếp tục thực hành và chịu đựng những lời lẽ nặng nề và châm biếm chua cay từ các thầy giáo. Tôi thấy nhiều kẻ khác, những kẻ mà tôi sẽ không tin được là có khả năng, đã tiến bộ dễ dàng và nhận được sự khen ngợi, và tiêu đích của tôi càng trở nên khiêm mọn hơn nữa. Bởi vì, ngay cả đàn vĩ cầm, sự việc cũng không tiến triển tốt đẹp đến nỗi tôi có thể cảm thấy hãnh diện và có lẽ nghĩ đến việc trở thành một tay diệu thủ. Nếu tôi làm việc khó nhọc, thì điều đó trông như thể ít ra tôi cũng có thể trở thành một vĩ cầm thủ tài giỏi, một kẻ có thể đóng góp một phần khiêm cung trong một ban nhạc nhỏ, mà không mất mặt cũng chẳng vinh dự gì, và làm kể sinh nhai của tôi bằng việc ấy.

Cho nên đây là cái thời kỳ mà tôi đã quá đói khát khao và đã hứa hẹn nhiều điều với tôi lại chỉ là một thời kỳ trong đời sống của tôi khi tôi lãng du qua những con đường tẻ nhạt mà cái tinh thần âm nhạc đã bị ngăn trở và sống qua những ngày chẳng có ý nghĩa và âm điệu nào cả. Tôi phải tìm kiếm niềm vui nơi nào, sự phấn khích, sự rục rờ và cái đẹp, tôi chỉ nhận thấy có những đòi hỏi, luật lệ, khó khăn, bồn

phận và những thử thách mà thôi. Nếu có một ý tưởng âm nhạc xuất hiện với tôi thì nó hoặc là tầm thường và lặp lại, hoặc nó cho thấy tương phản với các luật lệ âm nhạc và như vậy chắc chắn là vô giá trị. Cho nên tôi đã ngỏ lời tạ từ với tất cả những hoài vọng lớn lao của tôi. Tôi là một trong hàng ngàn người đi đến với âm nhạc bằng cả tấm lòng tự tin nồng nàn của tuổi trẻ và những nhiệt tình của họ đã chóng vánh bỏ rơi những hoài vọng của họ.

Cái ngõ cụt này đã kéo dài khoảng ba năm. Lúc bấy giờ tôi hơn hai mươi tuổi. Tôi hiện cho thấy đã thất bại trong chí hướng của tôi và tiếp tục đi theo con đường mà tôi chỉ mới bắt đầu ra khỏi cái cảm giác hổ thẹn và bồn phận. Tôi chẳng biết gì về âm nhạc nữa, chỉ biết đến các bài tập ngón tay, những bài khó khăn, những tương phản trong lý thuyết hoà âm, và những bài học dương cầm tẻ nhạt ở một thầy giáo chằm biếm mỉa mai, ông thấy những cố gắng ở tôi là một phí phạm thời giờ mà thôi.

Nếu cái lý tưởng xưa cũ một cách bí mật đã không còn tồn tại trong người tôi, thì tôi cũng có thể vui vẻ với mình vào những năm đó. Tôi được tự do và có bè bạn. Tôi là một thanh niên trông ưa nhìn và khoẻ mạnh, con trai của mẹ cha giàu có. Bởi vì trong những thời kỳ ngắn ngủi tôi đã ưa thích tất cả những điều đó, có những ngày thú vị, những tán tỉnh ve vãn, những ngày nghỉ học và nhậu nhẹt tưng bừng. Nhưng việc đó không thể khiến tôi tự an ủi mình theo cách này, là buôn xuôi những nghĩa vụ bắt buộc một thời gian ngắn và trên hết là tận hưởng tuổi thanh xuân của tôi. Không thực sự hiểu biết nó, trong những giờ buông thả tôi vẫn còn nhìn một cách đầy thèm khát đến cái vì sao rơi rụng của nghệ thuật sáng tạo, và điều đó không thể nào làm cho tôi quên được và cái cảm giác ghen ngào của sự vỡ mộng của tôi. Chỉ một lần tôi thực sự thành công trong việc làm như vậy.

Đây là cái ngày rồ dại nhất trong tuổi trẻ rồ dại của tôi. Lúc bấy giờ tôi đang theo đuổi một cô gái, cô theo học dưới sự chỉ dạy của một giáo sư ca sĩ nổi tiếng, giáo sư H. Cả nàng và tôi hình như cùng chia sẻ một sự bất mãn như nhau, nàng đến với những hy vọng lớn lao, đã nhận thấy những giáo sư nghiêm cách, việc làm không quen, và sau

hết nghĩ rằng nàng đi đến chỗ đánh mất giọng hát của nàng. Nàng bắt lấy một lối thoát dễ dàng, là giả vờ ve vãn các bạn học của nàng và biết cách làm thế nào cho tất cả chúng tôi săn đuổi nàng. Nàng có cái nhanh nhẩu, một mẫu người đẹp kiểu cách chẳng mấy chốc tan biến ngay.

Cô gái kiêu diễm này, Liddy, đã quyến rũ tôi với cái đóm dáng ngây thơ của nàng bất cứ lúc nào tôi gặp nàng. Tôi không bao giờ yêu nàng quá lâu. Thường khi tôi hoàn toàn quên hẳn nàng. Nhưng hễ bất kỳ lần nào tôi gặp nàng, thì sự say mê điên cuồng của tôi đã trở lại. Nàng đã trêu chọc tôi cũng như nàng từng trêu chọc những người khác, kích động tôi và thường thức cái uy lực của nàng, nhưng nàng chỉ thoả mãn cái sở thích tò mò nhục thể tuổi trẻ của nàng mà thôi. Nàng rất đẹp nhưng chỉ khi nàng nói và cử động, hoặc khi khiêu vũ hoặc trêu đùa ở sự ghen tức của những kẻ ái mộ nàng. Bất cứ lần nào tôi về nhà từ một cuộc họp mặt nơi tôi gặp gỡ nàng, thì tôi thường cười mình và nhận ra rằng thật không thể cho mọi người có cái bản chất như tôi mà lại yêu đương nghiêm trọng cái cô gái thú vị, nhẹ dạ này. Tuy nhiên, một đôi khi, với một cử chỉ hoặc một lời thì thâm thân mật, nàng đã thành công trong việc kích thích tôi đến nỗi rằng suốt cả nửa đêm tôi sẽ lang thang với những cảm giác cuồng nhiệt ở gần căn nhà nơi nàng trú ngụ.

Rồi tôi trải qua một giai đoạn điên rồ và phá phách lối càn rỡ. Sau những ngày chán nản và khô khan, tuổi trẻ của tôi đòi hỏi đến cơn bão tố cảm xúc và kích thích và tôi đã đến với các bạn đồng hành khác lứa tuổi tôi để tìm kiếm trò tiêu khiển. Chúng tôi đã bị hiểu lầm là những kẻ phá phách, chịu chơi, bất trị và cả đến nguy hiểm nữa, mà điều đó không đúng cho tôi, và chúng tôi đã thường thức một niềm vui mơ hồ ngoại trừ cái tiếng tăm hào hùng với Liddy và nhóm bạn bè nhỏ của nàng. Biết bao những thôi thúc này có thể góp phần vào cái tuổi trẻ đích thực bị bỏ rơi, và biết bao khát vọng bị quên lãng, hiện tại tôi không thể quyết định được, bởi vì trước đây đã lâu tôi hoàn toàn thoát ra ngoài những giai đoạn phô trương tuổi trẻ này. Nếu tôi đã thoả mãn sở thích thái quá, thì kể từ đó tôi đã đền bù cho chúng vậy.

Một ngày mùa đông khi chúng tôi được rỗi rảnh, chúng tôi nhàn tản bách bộ ra ngoại ô thành phố. Có tám hay mười tên trẻ tuổi, trong số đó có Liddy và ba cô bạn của nàng. Chúng tôi có những chiếc xe trượt tuyết, vốn được coi là vui thú độc hữu của trẻ con vào thời đó. Và chúng tôi đi tìm những chỗ xuôi dốc thuận tiện ở những vùng đồi bên ngoài thành phố, trên các con đường và trên các cánh đồng thoai thoải. Tôi nhớ lại cái ngày hôm đó rất rõ ràng. Đó là một ngày trời lạnh phải chăng, có những lúc mặt trời đã biến mất khoảng mười lăm phút và có cái hương vị tuyệt diệu của tuyết trong không khí gay gắt. Các cô gái trông đáng yêu trong những bộ y phục sáng chói của họ đối lại cái nền trời trắng xoá, cái không khí trong suốt thì chói chang và sự vận động mạnh bạo này trong không khí tươi mát đó thật là thích thú. Cái nhóm nhỏ bọn tôi rất đổi cao hứng, có nhiều cử chỉ suồng sã và chuyện vụn vặt bá láp, được đáp lại bằng những quả bóng tuyết và đưa đến những trận chiến ngắn ngủi cho đến khi tất cả chúng tôi đều nóng bức và mình mẩy đầy tuyết. Bảy giờ chúng tôi phải ngừng lại một lúc để kịp thở trước khi chúng tôi lại bắt đầu nữa. Một toà lâu đài tuyết to lớn được đắp lên và đập đổ, và mỗi lần như vậy chúng tôi lao xe trượt tuyết vù vù xuống những triền đồi.

Vào giữa ngày, khi chúng tôi đã đói kinh khủng vì cuộc chạy nhảy tứ tung đó, chúng tôi đã đi tìm và kiếm ra một ngôi làng với cái quán tốt đẹp, chúng tôi tươi tỉnh lại, tiếp nhận chiếc đàn dương cầm, ca hát, la hét, và kêu nào là rượu vang và bia. Thức ăn mang đến và đã được ăn thật lực, và cũng có vô số những rượu vang ngon nữa. Sau đó các cô gái yêu cầu cà phê trong khi chúng tôi nhâm nhi rượu mạnh. Trong căn phòng nhỏ đó như là một đại hội náo nhiệt tưng bừng, tất cả chúng tôi đều vui say chói chang. Suốt lúc đó tôi ngồi với Liddy, mà nàng, trong một trạng thái nhả nhận, đã chọn tôi cho sự niềm nở đặc biệt vào ngày hôm đó. Nàng thật tuyệt vời trong cái không khí chói chang và vui vẻ này, cặp mắt tình tứ của nàng lấp lánh và nàng đã cho phép tôi làm nhiều cử chỉ âu yếm nửa bạo dạn nửa nhút nhát. Chúng tôi đã chơi trò chút bắt, và những kẻ bị bắt được thả ra sau khi phải làm trò nhái lại một trong các thầy giáo của chúng tôi trước đàn dương cầm, hoặc sau khi một số và trọng lượng của những cái hôn của bọn chúng có thể chấp nhận là đã được xét xử.

Khi chúng tôi rời quán và khởi sự về nhà, trong sự cao hứng và với nhiều ồn ào, buổi chiều vẫn còn sớm, nhưng trời đã hơi sẫm màu. Chúng tôi lại tung tăng trên tuyết y như những đứa bé vô tư lự, trở lại thành phố không vội vàng trong bóng chiều dần xuống. Tôi sắp xếp vẫn ở bên cạnh Liddy như một người đồng hành với nàng mà không bị các tên khác chống đối. Tôi lái cái cang chiếc xe trượt tuyết với nàng như là người cưỡi, và che chở cho nàng tốt nhất theo khả năng của tôi để chống lại những quả bóng tuyết tấn công trở lại. Sau cùng, chúng tôi được bỏ lại một mình, mỗi cô đã tìm ra một bạn trai đồng hành, và hai chàng thanh niên còn lại không có cô nào bách bộ dọc theo đường, đá vào mỗi vật gì trên đường và dự vào một cuộc chế giễu ồn ào hỗn loạn. Tôi chưa bao giờ có kích thích và yêu đương điên cuồng như tôi có vào lúc đó. Liddy nắm lấy tay tôi và cho phép tôi kéo nàng sát vào với tôi khi chúng tôi đi dọc theo đó. Chẳng mấy chốc sự rối rít lú lo của nàng đã biến mất, bấy giờ nàng trở nên im lặng và, đã cho tôi thấy rằng, đã bằng lòng ở bên cạnh tôi. Tôi cảm thấy rất rạo rức nôn nao và quyết định bắt lấy cái dịp may nhất này và duy trì mối thân hữu này, cái trạng thái thích thú càng lâu bao nhiêu thì càng tốt bấy nhiêu.

Không ai có bất kỳ sự chống báng nào, khi tôi đề nghị đi một vòng ngắn nữa trước khi về thành phố. Chúng tôi quay lại con đường thơ mộng dẫn lên cao phía trên thung lũng trong một vòng bán nguyệt, phong nhiều trong tầm mắt trải dài trên thung lũng, con sông và thành phố, mà, ở đằng xa, đã chùng chất hàng dãy các ngọn đèn màu đỏ hồng. Liddy vẫn còn nắm chặt tay tôi và để tôi nói chuyện, tiếp nhận sự cất bước hăng hái của tôi với niềm vui của nàng và tuy vậy hình như chính nàng cũng bị kích thích. Nhưng khi tôi cố kéo nhẹ nàng sát vào tôi và hôn nàng, thì nàng buông tay và chạy đi.

- Xem kìa, nàng kêu lên, thở mạnh ra – chúng ta nên lao xe trượt tuyết xuống cánh đồng đó! Hay là anh sợ, hỡi người anh hùng của tôi?

Tôi nhìn xuống và đã sửng sờ, vì triền dốc xuôi tuột đến nỗi trong một khoảnh khắc tôi đã thực sự sợ khi nghĩ đến có một cuộc trượt tuyết cả gan như vậy.

- Ô không – tôi hờ hững nói – Trời tôi quá rồi.

Lập tức nàng bắt đầu chế giễu và chọc tức tôi, gọi tôi là một tên chết nhát và nói nàng sẽ lao xuống triền đồi một mình nếu tôi quá nhát gan để đi với nàng.

- Dĩ nhiên là chúng ta sẽ bị lật úp – nàng nói, cười lên – nhưng đó là cái phần vui vẻ nhất của việc lao xe trượt tuyết.

Nàng chọc tức tôi quá đến nỗi tôi có một ý tưởng.

- Liddy – tôi nói nhỏ nhẹ - Chúng ta sẽ lao xuống. Nếu chúng ta bị lật úp, cô có thể bơi tuyết trên người tôi, nhưng chúng ta xuống tới dưới vô sự, thì tôi muốn có cái phần thưởng của tôi.

Nàng chỉ cười và ngồi xuống xe trượt. Tôi nhìn vào mặt nàng, khuôn mặt rạng rỡ và lóng lánh. Tôi ngồi vào phía trước bảo nàng giữ chặt lấy tôi, và khi chúng tôi khởi sự lao xe, cảm thấy nàng ôm chặt tôi và hai tay nàng ở trên ngực tôi. Tôi muốn la lên một cái gì đó cho nàng nhưng tôi không thể còn làm được như vậy nữa. Triền dốc xuôi tuột đến nỗi tôi cảm thấy như thể bay vù qua không khí. Tôi lập tức cố đặt hai chân xuống đất để kéo nó lên hoặc ngay cả khi đã bị lật úp rồi, vì bất thần tôi cảm thấy lo lắng kinh khủng cho Liddy. Tuy nhiên, sự thể đã quá muộn. Chiếc xe trượt tuyết lao vù vù không thể kiểm soát được xuống ngọn đồi. Tôi ý thức đến cái lạnh, một đồng tuyết vỡ vụn đập mạnh vào mặt tôi. Tôi nghe Liddy kêu lên, giọng hồi hộp – rồi không có gì nữa cả. Có một cái đập cực mạnh vào đầu tôi như thể từ một cái búa tạ, ở một nơi nào đó có sự đau đớn kinh khủng. Cảm giác cuối cùng của tôi là lạnh.

Với việc cưỡi xe trượt tuyết ngắn ngủi và cuồng nhiệt này, tôi đã đền bù cho tất cả sự quá dồi dào của tuổi trẻ và sự liều lĩnh dại dột của tôi. Sau đó câu chuyện đã kết thúc, giữa nhiều điều khác nữa thì tình yêu của tôi đối với Liddy cũng đã tan thành mây khói.

Tôi đã được tha thứ cho cái cơn kích động và sự rối loạn tinh thần đã xảy ra tai nạn đó. Vì với những kẻ khác thì đó là một thời gian đau đớn. Họ đã nghe Liddy la lên và họ đã cười và trêu chọc từ bên trong bóng tối. Sau cùng họ nhận ra có một cái gì sai lầm và cẩn thận bò xuống chỗ chúng tôi. Cần một lúc cho họ tỉnh lại và thực sự hiểu biết cái tình cảnh đích thực. Liddy xanh xao và hơi bất tỉnh, nhưng hoàn toàn vô hại, chỉ có cặp bao tay của nàng bị rách và đôi tay mỏng manh của nàng bị xây xát và chảy máu. Họ mang tôi đi cho rằng tôi đã chết. Vào hạn kỳ sau này tôi đã tìm kiếm trong vô vọng cái cây táo hoặc cây lê mà chiếc xe trượt tuyết đã đâm vào và làm gãy

xương tôi đó.

Người ta cho rằng tôi bị não chấn nghiêm trọng nhưng vấn đề không hoàn toàn tệ hại như vậy. Đầu và não tôi quả thật có ảnh hưởng và đây là một thời gian dài trước khi tôi hồi tỉnh lại ở bệnh viện, nhưng vết thương đã lành và óc tôi vô hại. Mặt khác, chân trái tôi, bị gãy nhiều chỗ, đã không hoàn toàn khỏi hẳn. Từ lúc đó tôi là một anh què chỉ có thể bách bộ với một cây gậy, mà cũng không thể sỏi bước hoặc chạy và khiêu vũ nữa. Tuổi trẻ của tôi như thế bất ngờ hướng đến con đường đưa đến những vùng yên lặng hơn, mà dọc theo đó tôi đã hành trình không có cái cảm giác hổ thẹn và chống đối. Nhưng tôi đã đi dọc theo đó và một đôi khi đối với tôi có vẻ như tôi sẽ không sẵn sàng bỏ sót cái vụ cướp xe trượt tuyết và kết quả của nó trong đời tôi.

Tôi thú thật rằng tôi ít nghĩ đến cái chân bị gãy hơn là về những hậu quả khác của tai nạn, mà nó là một hạnh phúc xa vời hơn. Liệu phải chăng nó có thể góp phần vào tai nạn, cái giết mình và sự thoáng nhìn vào bóng tối, hoặc cái thời gian dài nằm trên giường, yên lặng hàng tháng trời và nghĩ ngợi đến những việc đã qua, thời gian chữa trị đã chứng tỏ là đặc ân cho tôi.

Sự bắt đầu của cái thời kỳ nằm lâu dài trên giường đó – nói rõ ra, tuần lễ đầu tiên – đã hoàn toàn biến mất khỏi ký ức tôi. Tôi đã hôn mê phần lớn thời gian ấy, và ngay cả khi sau cùng tôi hoàn toàn phục hồi tỉnh táo, tôi cũng yếu đuối và uể oải. Mẹ tôi đã đến và mỗi ngày không saichạy đều ngồi bên cạnh tôi trong bệnh viện. Khi tôi nhìn thấy bà và nói một vài lời, bà có vẻ yên lòng và gần như vui vẻ, dấu rằng sau này tôi biết rằng bà rất lo lắng về tôi, không phải cho đời sống của tôi nhưng cho cái lý do đó của tôi. Một đôi khi chúng tôi chuyện trò một lúc lâu trong căn phòng nhỏ lặng lẽ của bệnh viện. Song se mỗi tương giao của chúng tôi chẳng bao giờ rất là đầm ấm cả. Tôi luôn luôn gần gũi với cha tôi hơn. Mỗi giao cảm về phần bà và lòng biết ơn ở nơi tôi làm cho chúng tôi hiểu nhau hơn, và có khuynh hướng lôi kéo về gần nhau hơn, nhưng cả hai chúng tôi đã chờ đợi quá lâu và đã trở nên quá quen với một sự hồ tương *laissez faire* (xin để tôi làm, để mặc xác tôi) cho việc đánh thức dậy tình cảm để chính

nó chứng tỏ trong cuộc đàm thoại của chúng tôi. Chúng tôi hài lòng cùng có bên nhau và đã để lại một đôi điều không nói ra. Bà lại là mẹ tôi, người đã thấy tôi thương tật đang nằm đó và có thể săn sóc tôi, và một lần nữa tôi thấy bà qua cặp mắt trẻ con của tôi, và trong thời gian đã quên hết mọi điều khác nữa. Để chắc chắn, mối tương giao cũ kỹ sau này đã phục hồi và chúng tôi thường lẫn tránh nói nhiều đến cái thời kỳ thương tật này, vì nó làm cho cả hai chúng tôi bối rối.

Dần dà tôi bắt đầu nhận ra cái vị thế của tôi, và khi tôi đã hồi phục khỏi chứng sốt và có vẻ yên tĩnh, viên bác sĩ không còn che giấu các tin tức với tôi rằng tôi sẽ có một kỷ niệm khôn nguôi như cái kết quả của việc ngã té của tôi. Tôi đã thấy tuổi trẻ của tôi, mà tôi hầu như đã bắt đầu thường thức một cách ý thức, mối thương tâm bị cắt đứt và cùng kiệt. Tôi đã có nhiều thì giờ để nhận chân hoàn cảnh, khi tôi đã nằm liệt giường trong ba tháng khác nữa.

Rồi tôi đã cố gắng khó nhọc để hiểu biết tình thế và gọi lại hình dáng của đời sống tương lai của tôi, nhưng tôi làm không tiến bộ mấy. Nghĩ ngợi quá nhiều vẫn không phải là điều tốt cho tôi. Chẳng bao lâu tôi cảm thấy mệt mỏi và đắm mình vào cơn mộng tưởng yên lặng, mà bởi đó tạo hoá đã che chở tôi từ sự băn khoăn áy náy và thất vọng và đã cưỡng bách tôi nghỉ ngơi để phục hồi sức khoẻ của tôi. Cái ý nghĩ về sự bất hạnh của tôi đã hành hạ tôi thường xuyên, thường khi qua cả nửa đêm mà không tìm ra bất cứ điều gì trong sự bất mãn của tôi để an ủi tôi cả.

Rồi một đêm tôi thức giấc sau một ít giờ ngủ thật yên giấc. Đối với tôi thì hình như tôi đã có một giấc mơ kỳ thú và đã cố gắng trong vô vọng để hồi tưởng lại nó. Tôi cảm thấy sự tốt đẹp đáng kể và thanh tĩnh, như thể tất cả những điều khó chịu đã bị chế ngự và bỏ lại đằng sau tôi. Và khi tôi nằm đó nghĩ ngợi và cảm thấy làn ánh sáng của sức khoẻ và sự thuyên giảm thâm nhập trong người tôi, thì một giai điệu đã đến trên môi tôi gần như không có bất cứ âm vang nào. Tôi bắt đầu hát ư ử trong họng và bất ngờ, âm nhạc, vốn là một kẻ xa lạ từ lâu, đã trở lại với tôi giống như một vì sao bất thần hiển hiện, và tim tôi đập nhịp với âm điệu của nó, và toàn thể con người bừng nở và hít thở cái không khí mới mẻ, trinh tuyền đó. Nó không đạt đến ý

thức tôi, tôi chỉ cảm thấy nó hiện diện và nó thấm nhập vào hữu thể tôi một cách nhẹ nhàng, như thể các giai điệu hoà âm đó ca hát cho tôi ở chốn xa vời.

Với cái cảm giác khoẻ khoắn nội tại này, tôi cảm thấy giấc ngủ trở lại. Vào buổi sáng tôi ở trong trạng thái vui vẻ và thoát khỏi sự chán nản, một điều mà tôi đã không có được trong một thời gian dài. Mẹ tôi đã chú ý và hỏi tôi chuyện gì làm tôi cảm thấy sung sướng. Tôi nghĩ ngợi một chút và rồi nói, đã một thời gian lâu dài tôi không nghĩ đến vĩ cầm của tôi, nhưng nay bỗng nhiên nghĩ đến nó và điều ấy đem đến cho tôi thích thú.

- Dầu vậy, con sẽ không thể đàn một thời gian dài mà – bà nói trong một giọng hơi có phần ái ngại.

- Không thành vấn đề. Cũng không thành vấn đề nếu con chẳng bao giờ đàn lại.

Bà không hiểu và tôi cũng không thể giải thích cho bà. Nhưng bà đã chú ý những điều sẽ tốt đẹp hơn cho tôi và điều đó không có gì là cái diêm gở rình mò ở dưới sự vui vẻ vô căn cứ này. Sau một ít ngày một cách thận trọng, bà đề cập đến vấn đề trở lại.

- Con tiến bộ ra sao với âm nhạc của con? Ba má hầu như tin rằng con đã mệt mỏi rồi và ba con đã nói chuyện với các thầy giáo con về việc đó. Ba má không muốn bắt buộc con, không có chút nào cả, ngay cả hiện giờ...nhưng ba má cảm thấy rằng nếu con đã làm lần thì tốt hơn nên từ bỏ nó đi, con sẽ làm như vậy và không tiếp tục vì cái cảm giác bất chấp hoặc hổ thẹn. Con nghĩ sao?

Tôi lại nghĩ đến cái thời kỳ dằng dặc của sự tha hoá và vỡ mộng với âm nhạc. Tôi đã cố gắng nói với mẹ tôi những gì như thế và bà có vẻ hiểu. Tôi nghĩ rằng hiện tại tôi đã thấy lại cái tiêu đích của tôi rõ ràng và tôi sẽ không, dù có thể nào đi nữa, bỏ chạy khỏi nó nhưng sẽ hoàn tất việc học của tôi. Đây là sự việc còn lại hiện thời như thế nào. Trong những chiều sâu của linh hồn, nơi mà bà mẹ tôi không thể thâm nhập, đã có cái âm nhạc dịu dàng. Dù hiện nay tôi sẽ có được bất cứ may mắn nào với vĩ cầm hay không, tôi cũng có thể lại nghe vũ trụ vang lừng như thể đây là một tác phẩm nghệ thuật và tôi cũng đã biết rằng bên ngoài âm nhạc không hề có sự giải thoát nào cho tôi cả. nếu tình cảnh không bao giờ cho phép tôi chơi đàn vĩ cầm trở lại, tôi sẽ chịu đựng điều đó, có lẽ xem xét một nghề nghiệp nào khác hoặc ngay cả việc trở thành một tay thương gia, việc đó không quan trọng lắm đâu. Như một tay thương gia, hay bất kỳ nghề nghiệp

nào khác, tôi sẽ không hề ít xúc động với âm nhạc đi hoặc sống và thở ít đi qua âm nhạc. tôi sẽ soạn nhạc trở lại! Không phải là, như tôi đã nói với mẹ tôi, cái ý nghĩ đàn vĩ cầm của tôi làm tôi hạnh phúc, nhưng cái khát vọng dữ dội để làm nên âm nhạc, là sáng tạo. Tôi lại thường hay cảm thấy sự rung rinh rõ ràng của một không khí tan loãng, sự tập trung những ý tưởng, như tôi đã làm trước đây trong những giờ tuyệt vời nhất của tôi, và tôi cũng cảm thấy nỗi bất hạnh của cái cănG què ít quan trọng bên cạnh việc đó.

Từ lúc đó trở đi tôi là kẻ chiến thắng, và tuy rằng thường xuyên từ đạo đó các khát vọng của tôi đã lãng du vào những miền tráng kiện thể xác và những lạc thú thanh xuân, và dù rằng thường khi tôi đã thù ghét và nguyên rủa cái trạng thái què quặt của tôi với nỗi cay đắng và một ý thức hổ thẹn sâu xa, nó cũng không vượt quá khả năng tôi để cưu mang cái gánh nặng này, có một cái gì có đấy để an ủi và đền bù cho tôi.

Thỉnh thoảng cha tôi có đến thăm tôi và, một hôm khi tôi tiếp tục cải thiện, ông đưa mẹ tôi về lại quê nhà với ông. Trong một ít ngày đầu tiên tôi cảm thấy khá cô độc, và cũng có phần hổ thẹn rằng tôi đã không nói chuyện một cách thân mật hơn với mẹ tôi và chú ý nhiều hơn đến các ý nghĩ và sự lo lắng của bà. Nhưng mỗi xúc động khác của tôi linh động đến nỗi những ý nghĩ về thiện chí và cảm giác trắc ẩn này đã lùi dần vào hậu cảnh.

Rồi bất ngờ có một người nào đó đến thăm tôi mà kẻ ấy đã không dám làm như vậy trong khi mẹ tôi có mặt. Đây là Liddy. Tôi rất đổi ngạc nhiên khi thấy nàng. Bởi vì cái khoảnh khắc đầu tiên tôi hoàn toàn quên hết với tôi đã từng kề cận với nàng mới gần đây và việc tôi đã yêu nàng sâu đậm thế nào. Nàng bước vào trong một trạng thái hết sức bối rối, mà nàng che dậy rất tẻ. Nàng đã sợ mẹ tôi và ngay cả còn sợ cả một vụ kiện tụng nữa, vì nàng biết là nàng chịu trách nhiệm về sự bất hạnh của tôi, và chỉ lần hồi mới nhận ra rằng sự việc không tệ hại đến như vậy và vấn đề thật ra không có can dự đến nàng. Nàng thở một cách tự do nhưng không thể che giấu, một cảm giác hơi thất vọng. Cô gái, bất kể cái lương tâm phiền muộn, đã có ở nàng cái tâm hồn phái nữ một cách sâu xa để đánh giá toàn bộ sự

việc vì mỗi thương tâm và những hậu quả thiệt hại của nó. Nàng còn dùng cả chữ "bi đát" nhiều lần, mà ở chữ ấy tôi khó có thể che giấu một cái mỉm cười. Thực ra thì nàng đã không dự định viếng thăm tôi mà vui đến như vậy. Nàng hẳn đã có trong đầu cái ý nghĩ yêu cầu tôi tha thứ, một sự thuận cho mà, nàng nghĩ, sẽ đem đến cho tôi, sự yêu quý nàng, sự thoả mãn dồi dào, đến nỗi rằng ở cái cực điểm của cái màn hấp dẫn này nàng sẽ, một cách đắc thắng, chinh phục con tim tôi một lần nữa.

Quả thật đối với tôi cô gái đàn độn này thì không có sự giải toả nhỏ nhặt nào, để thấy tôi rất bằng lòng và nhận thấy nàng không đáng gì đến tất cả sự đổ lỗi và sự tố cáo. Tuy nhiên, điều giải toả này không làm cho nàng cảm thấy hạnh phúc, và lương tâm nàng càng được an ủi trấn an bao nhiêu thì tôi thấy nàng càng trở nên yên lặng hơn và điềm tĩnh hơn bấy nhiêu. Nhiên hậu, điều làm nàng tổn thương không phải là một ít điều tôi đã xem như một phần của nàng trong sự vụ như là rất nhẹ và thật thế cả đến còn có vẻ đã quên lãng, rằng tôi đã chặn đứng sự tạ lỗi của nàng và tất cả những xúc động và đã phá hỏng toàn bộ cái màn thú vị đó. Tuy nhiên, và bất chấp sự cực độ lịch sự của tôi, nàng đã nhận ra là tôi không còn yêu nàng nữa, và đó mới là điều tệ hại hơn cả. Dẫu cho tôi có mất tay hay mất chân của tôi đi nữa, tôi sẽ là một kẻ ngưỡng mộ nàng, kẻ mà quả thật nàng không yêu và kẻ chẳng bao giờ đem đến cho nàng bất kỳ lạc thú nào, nhưng nếu tôi đã tương tư một cách thâm hại thì việc đó hẳn là một nguồn thoả mãn lớn lao hơn cho nàng. Điều đó không thành vấn đề, khi mà nàng đã quan sát tường tận đến thế, và tôi đã nhìn thấy sự nồng nàn và chú tâm trên gương mặt xinh đẹp của người khác giao cảm đó dần dà trở nên ít đi và biến mất. Sau lời chia tay nồng nhiệt, cuối cùng nàng đông mát và chẳng bao giờ trở lại nữa, mặc dù nàng đã hứa một cách trung thành là sẽ làm như vậy.

Tuy điều đó làm tôi đau đớn và tuy nó phản ánh nhiều ở cái khả năng phán đoán của tôi, để thấy sự ngu dại điên cuồng của tôi trước đây chìm vào sự vô nghĩa và trở nên có thể cười cợt được, thật ra cuộc viếng thăm đó đã làm cho tôi dễ chịu. Tôi đã rất ngạc nhiên lần thứ nhất thấy cô gái hấp dẫn này mà không đam mê và không có cái cảnh tượng màu hồng, và để nhận ra rằng tôi đã không hiểu biết nàng gì cả. Nếu có một người nào đó chỉ tôi con búp bê mà tôi từng ôm ấp và yêu quý khi tôi lên ba, thì sự thiếu thốn sự chú ý và đổi thay cảm giác cũng không thể làm tôi ngạc nhiên hơn trong trường hợp

này, khi tôi đã thấy cô gái này như một kẻ hoàn toàn xa lạ, một người mà tôi đã khát khao một cách mạnh mẽ đến như vậy mới vài tuần trước đây thôi.

Những kẻ đồng hành có mặt vào ngày chủ nhật ngoài trời mùa đông đó, có hai người đã viếng thăm tôi nhiều lần, nhưng chúng tôi nhận thấy có ít điều để nói với nhau. Tôi thấy họ đã được tổng khứ như thế nào khi tôi cải thiện, và tôi đã yêu cầu họ đừng mang cho tôi bất kỳ quà tặng nào nữa. Sau đó chúng tôi không gặp nhau nữa. Đó là một công việc lạ lùng và nó gây nơi tôi cái ấn tượng tò mò và buồn bã, mọi sự thuộc về tôi trong những năm đầu tiên này của đời tôi đã đi khỏi người tôi và trở nên tha hoá và mất mát cho tôi. Bất thần tôi đã thấy đời tôi đã đi khỏi người tôi và trở nên tha hoá và mất mát cho tôi. Bất thần tôi đã thấy đời tôi trong cái thời kỳ này nó buồn bã và nhân tạo như thế nào, vì rằng tình yêu, bằng hữu, thói quen và lạc thú của những năm này đã bị phế bỏ như những áo quần vừa vụn một cách tệ hại. Tôi chia tay với chúng mà không đau đớn và tất cả vẫn còn đó để ngạc nhiên rằng tôi có thể chịu đựng chúng lâu đến như vậy.

Tôi đã ngạc nhiên tiếp nhận một người khách khác mà tôi chẳng bao giờ nghĩ đến. Nhà quý phái nghiêm cách và chua chát đó, giáo sư dương cầm của tôi, một hôm đã đến thăm tôi. Tay đeo bao và cầm gậy, ông nói trong một giọng chất chúa thường khi, gần như những giọt cay đắng, đã gọi chuyện rủi ro của việc cưới xe trượt tuyết là "cái chuyện cưới đàn bà ấy mà", và bởi những lời lẽ của giọng ông hình như cảm thấy rằng việc rủi ro của tôi là đáng bị. Đồng thời, điều đáng kể là ông đã đến, và ông cũng đã chứng tỏ, dù ông không thay đổi giọng nói của ông, rằng ông không đến với những ý định xấu, nhưng để nói với tôi rằng bất kể sự vụng về nói chúng của tôi, ông cũng đã nhìn nhận tôi là một sinh viên khá. Bạn đồng nghiệp với ông, giáo sư vĩ cầm cũng có ý kiến tương tự và do đó họ hy vọng tôi sẽ sớm trở về với sự thoả thuận và đem đến trong họ niềm vui. Mặc dù lời nói này đã vang lên gần như là một lời xin lỗi, về sự cư xử khắc nghiệt trước đó, nó cũng đã được tiếp nhận trong cái giọng chất chúa tương tự, mà đối với tôi nó cũng ngọt dịu như một sự công bố của tình yêu. Lòng đầy biết ơn tôi đưa tay ra cho vị giáo sư không được lòng đó và , để chứng tỏ sự tin cậy nơi ông, tôi đã cố gắng giải thích dòng đời của tôi trong những năm này và thái độ của tôi đối với âm nhạc đang bắt đầu như thế nào.

Vị giáo sư gật đầu và giọng ông rít lên với sự chế giễu khi ông nói "Thế ra nhà soạn nhạc là cái cậu muốn trở thành à?"

- Nếu có thể được – tôi nói, đã nản lòng.

- Tốt, tôi mong cậu được may mắn. Tôi nghĩ rằng, nay cậu sẽ tiếp tục thực hành với lòng nhiệt thành mới mẻ, nhưng nếu cậu muốn soạn nhạc, dĩ nhiên, cậu không cần phải làm điều đó.

-Ồ, em không định làm thế.

- Thì làm gì nào? Em biết đó, khi một sinh viên âm nhạc lười biếng và không thích làm việc khó nhọc, hẳn luôn luôn chọn việc soạn nhạc. bất kỳ ai cũng có thể làm điều đó, và mỗi người, dĩ nhiên, phải là một thiên tài.

- Thực ra thì em chưa định gì hết cả. Vậy thì em sẽ trở thành một dương cầm thủ được chứ?

- Không, ông bạn thân quý, cậu có thể chẳng bao giờ trở thành thế đâu, nhưng cậu có thể trở thành một vĩ cầm thủ giỏi phải chăng.

- Điều đó em cũng muốn đấy.

- Tôi hy vọng cậu có ý định đó. Thôi, tôi không được ở lâu hơn nữa. Hy vọng cậu sẽ chóng khỏi. Tạm biệt nhé.

Như vậy ông ta ra đi và để lại tôi một cảm giác sững sờ. Tôi đã nghĩ ngợi rất ít về việc trở lại học hành của tôi. Nay thì tôi đã sợ sự việc sẽ khó khăn và lại hư hỏng mất và mọi sự sẽ như nó đã từng có trước đó, song những ý nghĩ này không tồn tại với tôi lâu, và nó cũng có vẻ như là cuộc viếng thăm của ông giáo sư quạu quọ đó là ý định tốt và là một dấu hiệu của thiện chí chân thật.

Sau khi tôi phục hồi đầy đủ sức khỏe của tôi, đã có dự tính là tôi sẽ đi nghỉ dưỡng sức đã xa một thời gian, nhưng tôi thích đợi cho đến kỳ nghỉ hè thường lệ. Tôi ao ước trở lại với công việc ngay lập tức. Lúc bảy giờ lần thứ nhất tôi đã kinh nghiệm cái gì là kết quả đáng ngạc nhiên của một thời kỳ nghỉ ngơi có thể có, đặc biệt là một thời kỳ nghỉ bắt buộc. Tôi bắt đầu sự học và thực hành của tôi với lòng thiếu tin tưởng, nhưng nay thì mọi sự tiến triển tốt đẹp hơn trước. Chắc chắn rằng, hiện giờ tôi đã nhận ra một cách trọn vẹn rằng tôi sẽ chẳng bao giờ trở thành một tay điệu thủ nhưng trong trạng thái hiện giờ của tôi thì điều này đã không phiền hà chi tôi. Vả lại công việc vẫn tốt đẹp. Đặc biệt là, cái bụi gai không xuyên qua được của lý thuyết âm nhạc, hoà âm và sự nghiên cứu việc soạn nhạc đã chuyển hoá vào trong một khu vườn hấp dẫn, mời mọc. tôi cảm thấy rằng những làn chớp bất thần của minh trí và những phác hoạ âm nhạc mà tôi đã làm trong những giờ tuyệt nhất của tôi không còn thách thức tất cả quy luật và ký âm pháp nữa, nhưng qua một con đường

ngiên cứu chật hẹp đều đều nhưng là con đường, một cách rõ ràng có thể thấy rõ được dẫn đến tự do. Quả thật từng có những giờ, những ngày và những đêm khi tôi vẫn còn có vẻ như bị đặt trước bởi một chướng ngại vật không thể vượt qua được với một đầu óc mệt mỏi, tôi đã phấn đấu một cách vô vọng để chống lại những mâu thuẫn và những nguy hiểm không ngờ, nhưng tôi không thất vọng nữa và tôi đã nhìn thấy con đường chật hẹp trở thành quang đăng hơn và có thể ân cần mời mọc hơn.

Khi nhà trường đóng cửa vào cuối niên học, giáo sư dạy môn lý thuyết đã nói với tôi, tôi đã ngạc nhiên nhiều "Cậu là sinh viên duy nhất năm nay thực sự có vẻ hiểu biết một cái gì về âm nhạc. Nếu khi nào cậu có soạn bất cứ bản nhạc nào, tôi sẽ thích được xem qua." Với những lời an ủi này, rung vang trong tai tôi, tôi đã khởi sự cho những ngày nghỉ của tôi. Một thời gian lâu tôi đã không có mặt ở nhà, và trong cuộc du hành xe lửa tôi lại hình dung đến quê hương, với tấm lòng triu mến, và đã gọi nhớ lại hàng loạt những hoài niệm dường như quên lãng của thời thơ ấu và thời thanh niên của tôi. Cha tôi đợi ở nhà ga và chúng tôi đi về nhà trên một chiếc xe tắc xi. Sáng hôm sau tôi đã sẵn sàng cảm thấy một thôi thúc giục giã cho việc bách bộ qua những đường phố xưa cũ. Vì rằng lần đầu tiên tôi đã tràn ngập với một cảm giác bi thảm ở chỗ đánh mất đi sự trống kiện trẻ trung của tôi. Điều đau đớn cho tôi là phải tựa mình vào một cây gậy và đi khắp khiêng với cây gậy bá, căng chân cứng ngắc dọc theo các con đường hẻm này, nơi mà mỗi góc phố đều nhắc gọi lại những trò chơi con trẻ và những niềm vui xa xưa. Tôi trở về nhà cảm thấy ồ dột, và không có vấn đề tôi đã thấy ai hoặc nghe giọng nói của ai hoặc những gì tôi nghĩ đến mọi sự đều nhắc gọi tôi nhớ lại quá khứ một cách đáng cay và cái trạng thái què quặt của tôi. Đồng thời, tôi cũng bất hạnh vì mẹ tôi ít nhiệt thành hơn bao giờ hết về việc chọn lựa nghề nghiệp của tôi, dù rằng hiện tại bà không nói với tôi như vậy. Một nhạc sĩ là một người có thể cho thấy như là một kẻ mảnh mai, nhà điệu thủ đứng thẳng hay nhà nhạc trưởng trông dễ cảm thì bà có thể chấp nhận, nhưng với một kẻ nửa thân què quặt với cái tài năng trung bình và một tính tình cả thẹn chỉ có thể đem mình tiếp tục như là một vĩ cầm thủ, và đó là điều không thể quan niệm được với bà. Trong mối liên hệ này bà được ủng hộ bởi một người bạn cũ có họ hàng xa xa. Cha tôi đã một lần cấm mụ không được tới nhà, việc ấy đã khiến mụ có cái ý nghĩ quyết liệt không ưa ông, dù rằng việc này không tổng mụ ra khỏi nhà, vì lẽ mụ thường đến thăm mẹ tôi trong khi cha tôi ở sở làm. Mụ không bao giờ ưa tôi và gần như

chẳng bao giờ nói với tôi từ khi tôi là một thằng bé. Mẹ thấy ở sự lựa chọn nghề nghiệp của tôi là một dấu hiệu không may của sự suy vong và thấy ở tai nạn tôi là một sự trừng phạt hiển nhiên và bàn tay của Thiên Hựu.

Để đem đến cho tôi niềm vui, cha tôi đã thu xếp cho tôi được mời độc tấu trong một cuộc hoà tấu được tổ chức bởi Hội âm nhạc thành phố. Nhưng tôi cảm thấy rằng tôi không thể làm như vậy. Tôi từ chối và nghỉ ngơi nhiều ngày trong căn phòng nhỏ, nơi tôi đã ở khi còn là một đứa bé. Đặc biệt tôi đã bị quấy rầy, bởi tất cả những câu hỏi tôi phải trả lời và bởi việc mình phải giải thích suốt buổi, đến nỗi tôi khó lòng đi ra ngoài được. Lúc bấy giờ tôi nhận thấy mình nhìn ra ngoài cửa sổ ở cuộc sống trên đường phố và các em bé học sinh, và trên hết là tôi đã nhìn thấy các cô gái trẻ với một tấm lòng khát khao bất hạnh.

Làm sao mà có bao giờ, tôi có thể hy vọng ngỏ lời yêu đương của tôi với cô gái, tôi nghĩ thế! Tôi sẽ phải luôn luôn đứng ở bên ngoài, cũng như tại cuộc khiêu vũ, và nhìn vào, và chẳng bao giờ được bắt lấy một cách đứng đắn bởi các cô gái, và nếu có bất kỳ ai rất là thân hữu với cô, thì người đó sẽ ở bên ngoài lòng giao cảm. Ôi, tôi thà bệnh tật hơn là lòng giao cảm đó!

Thực ra, tôi không thể ở lại nhà. Song thân tôi cũng đã khốn khổ một cách đáng kể như là cái kết quả của sự cô đơn cùng cực của tôi và hầu như không đưa ra bất cứ chống chế nào, khi tôi hỏi xin phép khởi sự ngay lập tức một cuộc du hành đã dự định lâu dài mà cha tôi đã hứa cho tôi. Suốt đời tôi, sự tàn tật đã gây phiền muộn cho tôi và đã huỷ diệt những khát khao và hy vọng của tâm hồn tôi, nhưng tôi chưa bao giờ cảm thấy sự yếu đuối và biến dạng của tôi lại sâu đậm như tôi đã cảm thấy lúc bấy giờ, khi mà việc nhìn thấy mỗi người thanh niên khoẻ mạnh và mỗi người đàn bà kiều diễm đã làm tôi tổn thương và ngã lòng. Lần đầu tiên tôi quen với sự sử dụng cây gậy của tôi và bước đi khập khểnh của tôi cho đến khi nó khó lòng mà làm tôi khó chịu nữa, đến nỗi rằng với những năm qua đi, tôi đã tập cho mình quen với sự chịu đựng cái trực hướng về thương tật của tôi mà không hề đắng cay chua chát, nhưng với lòng cam phận và mỉa mai. May mắn thay, tôi có thể du hành một mình và không đợi chờ bất cứ điều chi. Cái ý nghĩ có bất kỳ người đồng hành nào hẳn sẽ làm tôi ngán ngẩm và hẳn quấy rầy cái nhu cầu cho sự thanh tĩnh nội tâm của tôi. Tôi đã cảm thấy tốt hơn khi tôi ngồi trên chiếc xe lửa và ở đấy không ai nhìn tôi một cách tò mò hay ái ngại. Tôi đã hành trình một ngày một đêm không ngừng nghỉ, với một cảm giác thực sự bay

bồng, và thở ra nhẹ nhõm khi mà vào ngày hôm sau, tôi bắt gặp những mồm núi cao qua những cánh cửa sổ bốc hơi. Tôi đã đến nhà ga cuối cùng khi trời dần tối. Mỗi một song khoan khoái tôi bước theo những con đường hẹp tối tăm đến chiếc quán đầu tiên của một thị trấn nhỏ chật ních. Sau một ly rượu vang đỏ đậm đà tôi ngủ suốt mười giờ đồng hồ, vứt bỏ sự mệt mỏi của cuộc hành trình và cũng vứt bỏ rất nhiều sự quẩn bách của tư tưởng mà với nó tôi đã đến. Sáng hôm sau, tôi lấy một chỗ ngồi trên chuyến xe lửa leo núi du hành qua những thung lũng hẹp và qua những dòng suối lấp lánh trắng xóa hướng về rặng núi. Rồi thì từ một nhà ga nhỏ khuất tịch, tôi du hành bằng xe ngựa bốn bánh, vào giữa ngày tôi đã ở tại một trong những ngôi làng cao nhất trong vùng.

Tôi đã ở lại đứng ngay vào mùa thu trong một tiểu quán của ngôi làng nhỏ lặng lẽ, hiện thời là người khách duy nhất. Tôi đã từng có trong đầu óc việc đi đến nghỉ ở đây một thời gian ngắn và rồi du hành qua Thụy Sĩ và để viếng thăm một số những phần ở ngoại quốc và thế giới nữa. Nhưng ở tại đỉnh cao đó, có cơn gió mạnh và mát mẻ thổi qua bầu trời đến nỗi tôi cảm thấy không biết muốn rời đi. Một bên dốc đứng của thung lũng được bao phủ gần như tới đỉnh với những cây tùng, bên triền khác thì toàn là đá. Tôi lưu lại những ngày của tôi ở đây, cạnh những mồm đá đầy ánh dương ấm áp, hoặc cạnh bên một trong những dòng suối hoang lương cuốn xiết, mà âm nhạc của nó có thể nghe thấy trong đêm suốt cả ngôi làng. Vào lúc đầu, tôi thường thức sự tịch liêu giống như uống thứ nước mát mẻ chữa lành bệnh. Không ai quấy rầy tôi, không ai chứng tỏ bất kỳ sự tò mò hay lòng trắc ẩn nào đối với tôi. Tôi cô đơn và tự do hết như một con chim trên không và chẳng bao lâu quên cả sự đau đớn của tôi và những cảm giác không khoẻ mạnh của lòng ghen tị. Có lúc tôi lấy làm hối tiếc, là không thể đi sâu vào những rặng núi để nhìn thấy những thung lũng và những mồm núi tứ lạ và leo lên dọc trên các con đường mòn nguy hiểm. Song tôi không phải là bất hạnh. Sau những biến cố và sự kích thích của những tháng đã qua, sự đơn độc yên tĩnh đã vây quanh tôi y như một trường thành. Tôi cảm thấy thanh bình và đã học hỏi để chấp nhận sự khiêm khuyết của thân thể tôi với sự cam phận, dầu rằng có lẽ không chấp nhận với sự vui vẻ. Những tuần lễ ở đây gần như là những tuần lễ hạnh phúc, diễm tuyệt nhất trong đời tôi. Tôi thờ lạy không khí trong sạch, thuần khiết, uống thứ nước lạnh buốt từ các dòng suối và đã tìm thấy những đàn dê gặm cỏ trên những triền dốc thoải, được chặn giữ bởi những gã chăn dê tóc đen trầm mặc. Có lúc tôi nghe cơn bão gầm vang qua

thung lũng và đã thấy sa mù và những đám mây ở sát ngay bên cạnh một cách khác thường. Ở những đường nứt của các mòm đá, tôi ngắm nghía những đóa hoa li tuỗi màu sắc rực rỡ, thanh tú và vô số rong rêu lạ lùng, và vào những ngày quang đãng, tôi thường thích bách bộ lên đỉnh đồi hàng giờ cho đến khi tôi có thể thấy rõ ràng đường viền những mòm núi đá của những rặng núi cao, ở xa tít, cái màu xanh sẫm của chúng và những cánh đồng tuyết trắng xoá, lấp lánh ngang qua một phía khác của ngọn đồi. Trong một phần của đoạn đường đi bộ nơi một dòng nước nhỏ từ một con suối nhỏ giữ cho nó ẩm ướt, vào mỗi ngày đẹp trời tôi nhận thấy một bầy hàng trăm con bướm nhỏ, xanh rờn uống nước. Chúng gần như không nhúc nhích khi tôi tiến đến và nếu tôi có phá chúng thì chúng bèn xoaytròn với cái quạt quạt của đôi cánh li ti như lụa của chúng. Sau khi khám phá ra chỗ này, tôi chỉ đi đến đó vào những ngày nắng, và mỗi lần đều có cái đàn bướm xanh rờn lúc nhúc ở đó, và mỗi lần như thế đều là vào ngày nghỉ.

Khi tôi xem xét kỹ lưỡng hơn thì thời gian đó không thực sự là hiểu thanh bình và đầy nắng và vui thú cũng như nó có vẻ trong hồi niệm. Không chỉ có những ngày khi có sa mù hoặc mưa gió, và ngay cả những ngày khi trời bão tố và độc địa bên trong người tôi.

Tôi đã không thường là một mình, và sau những ngày đầu tiên của sự nghỉ ngơi và thích thú đã qua, tôi lại cảm thấy sự đau đớn mà từ đó tôi phải chạy trốn đã bắt thần trở lại, có lúc với cái cường độ đáng sợ. Có nhiều buổi chiều lạnh lẽo, tôi ngồi trong căn phòng nhỏ xíu của tôi với chiếc chăn phủ đắp trên đầu gối tôi, một cách uể oải và buông xuôi nhượng bộ trước những ý nghĩ vớ vẩn rồ dại. Mọi sự mà dòng máu trẻ trung đã khao khát và kỳ vọng, những cuộc họp mặt và sự náo nhiệt tưng bừng của khiêu vũ, tình yêu của đàn bà và cuộc phiêu lãng, sự đắc thắng của sức mạnh và tình yêu, nằm ở một bên bờ nào khác xa xôi, đã rời xa biên biệt và không thể gần gũi được với tôi mãi mãi. Dù rằng cái thời kỳ thách thức hỗn loạn của sự vui vẻ miễn cưỡng ấy đã chấm dứt trong cái tai nạn cưỡi xe trượt tuyết của tôi, hình như trong ký ức của tôi lúc bấy giờ cũng có một con đường đẹp để đầy màu sắc trong thiên giới, hết như một mát mát mảnh đất lạc thú, mà hồi thanh của nó tôi vẫn còn bất ngờ tìm thấy với cái chuánh choáng của thần Lưu Linh từ chốn xa vời. Và thẳng hoặc khi những cơn bão thổi qua về đêm, khi cái thanh âm đều đặn không ngớt của cơn mưa ào ạt lạnh lẽo trút xuống đã bị nhận chìm bởi tiếng rên rỉ xào xạc mạnh mẽ qua sự cuốn xoáy của cơn bão qua rừng tùng, và khi hàng ngàn âm thanh không thể tả xiết của một đêm hè

thao thức đã vang vọng trên nóc nhà của căn nhà mong manh, tôi nằm mơ mộng một cách vô vọng và bồn chồn bứt rứt về đời sống và xô xao của tình yêu, phần hận và oán than Thượng Đế. Tôi cảm thấy hết như một thi sĩ và kẻ mơ mộng khốn khổ và giấc mơ diễm lệ nhất chỉ là cái bọt xà phòng mong manh đầy màu sắc, trong khi hàng ngàn kẻ khác trên thế giới, hạnh phúc trong sức mạnh thanh xuân của họ, đã chia ra cái đôi tay đầy vui sướng cho tất cả những phần thường của cuộc sống.

Hình như cũng giống hết như việc tôi nhìn thấy cái đẹp huy hoàng của rặng núi, và mọi sự mà các giác quan tôi thụ hưởng, như qua một tấm màn và từ một nơi rất xa vời, cũng như nó đã nổi lên giữa tôi và những bộc phát hỗn loạn thường xuyên của một tấm màn khốn khổ và một cảm giác nhẹ nhàng của sự xa lạ, và chẳng mấy chốc sự rục rờ của những ngày và sự khốn khổ của những đêm hết như những âm thanh bên ngoài mà tôi có thể nghe được với một con tim tự do với sự đau đớn. Tôi đã thấy và cảm thấy mình hết như một đám mây di động, hết như một chiến trường đầy những nhóm chiến đấu với nhau, và hoặc tôi đã kinh nghiệm lạc thú và niềm vui, hoặc khốn khổ và chán nản, cả hai trạng thái ấy hình như rõ ràng và cô t hiểu biết được hơn đối với tôi. Chúng đã tự giải thoát chúng từ linh hồn tôi và đã tiến đến tôi từ bên ngoài trong một hình thức các hoà âm và những loạt âm thanh mà tôi nghe thấy như thể trong giấc ngủ của tôi và do đó đã chiếm hữu tôi để chống lại ý chí tôi.

Đây là vào một buổi chiều yên tĩnh khi tôi trở về từ bên cạnh mỏm đá của thung lũng mà lần đầu tiên tôi đã biết hết cả một cách rõ ràng, và khi tôi trầm tư việc đó và nhận thấy mình là một cái sàng, thì bỗng nhiên tôi chợt nghĩ đến tất cả những gì đã biểu thị - đây là sự trở về của những giờ khuất tịch lạ lùng nọ, những giờ mà tôi có cái linh cảm trọn vẹn đã từng nếm trải khi tôi còn trẻ hơn. Và với ký ức này, sự tỏ rõ tuyệt vời đó đã trở lại, sự rục rờ gần như là thuỷ tinh đó và những cảm giác trong suốt nơi mà mọi sự xuất hiện không giấu giếm, nơi mà sự việc không còn dán lên cái nhãn buồn sầu hay hạnh phúc, nhưng mọi sự đã biểu thị sức mạnh và âm thanh và tự do sáng tạo. Âm thanh đã nổi lên từ sự hỗn loạn, long lanh ngũ sắc và sự tranh chấp của những cảm quan đã thức tỉnh của tôi.

Hiện tôi đã xem xét những ngày rục rờ ấy, ánh dương quang và khu rừng, các mỏm đá màu nâu và những rặng núi xa xôi phủ tuyết với những cảm giác đã nâng cao của hạnh phúc và niềm vui, và với một quan niệm mới mẻ. Trong những giờ tối tăm, tôi cảm thấy con tim bệnh hoạn của tôi căng phồng và đập dữ dội hơn, và không còn làm

bất cứ sự phân biệt nào giữa lạc thú và đau đớn, nhưng cái này tương tự với cái kia, cả hai đều tổn thương và cả hai đều quý giá. Dù tôi cảm thấy đau đớn hoặc vui vẻ, thì sự khám phá ra sức mạnh của tôi đó đã đứng một cách thanh thản bên ngoài nhìn vào và đã biết rằng ánh sáng và bóng tối đều có liên quan mật thiết với nhau và nỗi buồn và niềm thanh thản đó là âm điệu, một phần và là tinh thần của cái âm nhạc vĩ đại tương tự.

Tôi không thể viết âm nhạc này ra, nó vẫn còn xa lạ với tôi và lãnh địa của nó thì chưa quen thuộc. Sng tôi có thể nghe nó. Tôi có thể cảm thấy thế giới trong sự toàn hảo của nó có ở trong tôi, và tôi cũng có thể giữ lại một cái gì của nó, là một bộ phận nhỏ và hồi thanh của nó, đã được phân giải và diễn dịch. Trong nhiều ngày tôi đã nghĩ ngợi và tập trung vào nó. Tôi nhận ra rằng nó có thể diễn tả với hai vĩ cầm và bắt đầu trong sự ngây thơ hoàn toàn, hết như con chim mới ra ràng cố sử dụng đôi cánh của nó, để viết ra cầm tấu khúc đầu tiên của tôi.

Khi tôi đàn nhịp độ đầu tiên trong vĩ cầm tại căn phòng tôi vào một buổi sáng, tôi đã ý thức đến sự yếu đuối của nó, sự bất toàn và những khiếm khuyết, nhưng mỗi phách đã thấu suốt qua người tôi hết như một con tim run rẩy. Tôi không biết âm nhạc này có hay hay không, nhưng tôi biết rằng đó là âm nhạc riêng biệt của tôi, phát sinh và kinh nghiệm trong người tôi và chẳng bao giờ được nghe ở bất cứ nơi nào khác nữa trước đó cả.

Dưới thang gác trong phòng cà phê, bất động và với một mái tóc trắng xóa như tuyết, đó là thân phụ của người chủ quán ngồi tại đó từ năm này đến năm nọ, đã hơn tám mươi tuổi đời. Cụ không bao giờ nói bất kỳ điều gì và chỉ đăm đăm nhìn quanh cụ một cách chú tâm qua cặp mắt trông thanh thản. Đây là một huyền nhiệm không biết con người lặng lẽ nghiêm trang đó có sở hữu cái gì hơn sự minh triết của con người và sự tĩnh lặng của tinh thần hay không, hoặc không biết những quan năng tâm thần của ông có bỏ rơi ông không. Một buổi sáng tôi đã đi xuống với ông cụ ấy, chiếc vĩ cầm của tôi dưới tay tôi, vì lẽ tôi đã quan sát rằng ông cụ luôn luôn lắng nghe một cách chú tâm ở cuộc dạo đàn của tôi, và thật vậy với tất cả âm nhạc. Khi tôi nhận thấy có một mình cụ, tôi đã đứng trước mặt cụ, lên dây đàn vĩ cầm của tôi đã dạo cho cụ nghe nhịp độ đầu tiên của tôi. Ông cụ hướng cặp mắt trông thanh thản và tròn trắng đã ngả vàng và mí mắt đã đỏ hoe về phía tôi mà lắng nghe. Hễ khi nào tôi nghĩ đến bản nhạc đó, thì tôi lại thấy hình ảnh ông cụ, cái gương mặt bất động và cặp mắt thanh thản đó của cụ đang nhìn tôi. Khi tôi đàn xong, tôi gật

đầu với cụ. Cụ nháy mắt tỏ dấu hiểu biết và hình như đã hiểu tất cả. Cặp mắt vàng bệch của cụ quay lại cái nhìn của tôi, rồi cái nhìn chăm chú của cụ ngoảnh đi, đầu cụ hơi cúi xuống một chút và trở về trạng thái bất động của cụ trước đó.

Mùa thu khởi đầu sớm sủa ở đỉnh cao đó, và khi tôi lên đường vào một sớm mai, có từng đám sa mù dày đặc rơi từng giọt mỹ miều như một cơn mưa lạnh, nhưng tôi đã đem theo với tôi ánh dương quang của những ngày tốt đẹp, cũng như một hoài niệm biết ơn, lòng can đảm cho lộ trình kể đó trong cuộc sống của tôi.

Mối tình của chàng nhạc sĩ

Dịch giả: Vũ Đăng

Chương 3

Trong niên học cuối cùng của tôi ở trường Âm nhạc, tôi đã làm quen với ca sĩ Muoth, người đã hoàn toàn nổi tiếng đáng kể trong thị trấn. Anh ta đã hoàn tất việc học của anh ta bốn năm trước đây và lập tức chiếm được một địa vị ở Hí viện Đại nhạc kịch, nơi mà hiện nay anh ta vẫn còn giữ một vai trò thứ yếu và, so sánh những ca sĩ lớn tuổi hơn và như là giỏi hơn, thì anh không nổi bật lắm. Tuy nhiên, nhiều người đã nhìn nhận anh là một danh tiếng tương lai mà một bước kế tiếp phải đưa anh ta lên đài danh vọng. Tôi đã thấy anh ta trong một số những vai trò và anh ta đã gây một ấn tượng mạnh mẽ nơi tôi, dù rằng không luôn luôn thuận tiện.

Chúng tôi trở nên quen nhau theo cách thức sau đây. Sau khi tôi trở lại trường Âm nhạc, tôi cố đem theo hai cảm tấu khúc vĩ cầm và hai ca khúc mà tôi đã sáng tác đưa cho ông giáo sư, người đã chứng tỏ ở lòng thông cảm tử tế với tôi như vậy. Ông hứa xem qua tác phẩm và cho biết ý kiến của ông về nó. Đây là một thời gian dài trước khi ông đã làm như thế, và trong khi đó thì tôi có thể dò thấy một cảm giác luống cuống nào đó về phần ông mỗi khi tôi gặp ông. Sau cùng, một hôm ông gọi tôi lên phòng ông và hoàn tác phẩm lại cho tôi.

- Tác phẩm của cậu đây – ông nói, thấy rõ là không thuận tiện – Tôi hy vọng rằng cậu không đặt quá nhiều hy vọng vào đó, không ngờ gì

nữa, có một cái gì trong đó, và cậu có thể đạt tới một cái gì. Hoàn toàn chân thành, tôi nghĩ rằng cậu đã già dặn và bình tĩnh hơn. Thực ra tôi không tin tưởng cậu với một bản chất khát vọng như vậy. Tôi mong đợi một cái gì êm đềm hơn và thú vị hơn, một cái gì đúng kỹ thuật hơn mà nó có thể xét đoán một cách có kỹ thuật. Nhưng tác phẩm của cậu không có kỹ thuật tốt đẹp, cho nên tôi có thể nói một ít về nó. Đó là một cố gắng liều lĩnh, giá trị của nó tôi không thể xét đoán, nhưng như một giáo sư của cậu thì tôi không thể nào ngợi khen nó được. Cậu đã đặt cả hai điều ít và nhiều trong ấy hơn là sự mong đợi của tôi và như thế đã đặt tôi vào một địa vị khó xử. Tôi có quá nhiều điều của một thầy giáo để xem xét kỹ lưỡng sự sai lầm thuộc về nhạc pháp, và dù cậu có thể đặt nặng chúng là có tính cách độc đáo hay không, tôi cũng sẽ không muốn nói ra. Vì vậy tôi sẽ đợi cho đến khi tôi thấy tác phẩm của cậu nhiều hơn nữa. Tôi chúc cậu may mắn. Cậu sẽ tiếp tục sáng tác trong bất kỳ biến cố nào. Đây là điều tôi để ý nhiều.

Lúc bảy giờ tôi bỏ đi và không biết làm gì với phán nghị của ông, mà nó không phải là sự phê bình thực sự. Nó có vẻ cho tôi thấy rằng người ta sẽ có thể nhìn vào một đoạn của tác phẩm và lập tức thấy ngay là hoặc nó được làm ra như một trò chơi cho qua thì giờ hoặc có phải là nó mọc dậy từ chỗ thiết yếu và tâm hồn hay không.

Tôi mang bản thảo đi và hiện thời quyết định quên tất cả câu chuyện đó và thực sự làm việc chuyên cần trong mấy tháng cuối cùng trong sự học của tôi.

Một hôm tôi nhận được lời mời từ một gia đình hết sức để ý đến âm nhạc. Họ là bạn của song thân tôi, và tôi vẫn thường viếng thăm họ một hoặc hai lần trong năm. Đó là một buổi chiều tụ họp thường lệ nhưng có một hoặc hai người nổi tiếng từ Đại Hí viện mà tôi biết mặt. Ca sĩ Muoth cũng có mặt ở đó. Anh ta chú ý tôi hơn cả và đó là lần đầu tiên tôi thấy anh ta ở gần một bên như vậy. Anh ta cao lớn và bảnh trai, một người có nước da ngăm đen trông dường bề với sự tự tin và bề nào đã có cái lối cư xử chiều chuộng. Người ta có thể thấy rằng đàn bà ưa anh ta. Ngoài lối cư xử của anh ta, hình như anh ta chẳng vui thú hoặc cũng chẳng kiêu hãnh gì và trong cái nhìn và diện

mạo của anh có một cái gì đã bày tỏ nhiều nỗi tìm kiếm và bất mãn. Khi tôi được giới thiệu với anh ta, anh đã chấp nhận tôi với cái hơi cúi đầu cứng nhắc, không nói bất kỳ lời nào với tôi cả. sau một lúc bỗng nhiên anh t a đi đến tôi và nói "Có phải tên anh là Kuhn không? Tôi có biết anh chút ít. Giáo sư S. Có cho tôi xem tác phẩm của anh. Anh không nên chống lại ông ta về điều đó, ông ấy không thận trọng. Tôi đi đến đúng khi ông ta đang xem tác phẩm ấy, và khi mà có một bài hát ở đó, tôi đã được xem với sự cho phép của ông ta."

Tôi đã ngạc nhiên và bối rối:

- Tại sao anh nói với tôi chuyện đó – tôi hỏi – Tôi tin là ông giáo sư không thích nó mà?

- Điều đó hẳn làm anh tổn thương? Vâng, tôi thích bài hát đó nhiều lắm. Tôi có thể hát nếu tôi có người đệm nhạc. Tôi thích được anh cho tôi bài hát ấy.

- Anh thích nó à? Thế nó có thể hát được à?

- Dĩ nhiên, mặc dù nó sẽ không thuận tiện cho mỗi loại hoà tấu. Tôi thích có nó để sử dụng riêng ở nhà.

- Tôi sẽ chép cho anh. Nhưng tại sao anh lại muốn có bài hát ấy?

Anh ta nhìn đến tôi, và cách nhìn của anh làm tôi cảm thấy khó chịu, anh nhìn thẳng vào mặt tôi, dò xét vbsx hoàn toàn điềm tĩnh của anh ta, và cặp mắt anh ta thì đầy sự tò mò.

- Anh trẻ hơn là tôi tưởng. Hẳn anh đã từng khốn khổ rất nhiều.

- Phải – tôi nói – nhưng tôi không thể nói về điều đó.

- Anh không cần phải nói. Tôi sẽ không hỏi anh bất cứ câu hỏi nào đâu.

Cái nhìn của anh làm tôi bực mình. Dù sao, anh ta là một người hoàn toàn nổi tiếng và tôi vẫn còn là một sinh viên, cho nên dẫu rằng tôi không thích tất cả cái cách đặt câu hỏi của anh ta, tôi cũng chỉ có thể chống đỡ một cách yếu ớt và nhút nhát mà thôi. Anh ta không ngạo mạn nhưng bề nào anh ta cũng đã giật dây cái ý thức khiêm cung của tôi và tôi chỉ có thể thực hiện một sự phản đối nhẹ nhàng, vì lẽ tôi cảm thấy không thực sự có ác cảm với anh ta. Tôi cảm thấy anh ta bất hạnh và rạn nứt có thiên bẩm, có một cung cách đầy sức mạnh chi phối người ta như thể anh ta muốn túm lấy một cái gì ở họ mà nó sẽ an ủi vỗ về anh ta. Cặp mắt đen huyền, tra vắn của anh có nét u buồn cũng như cả quyết và sự phô diễn trên gương mặt anh, làm cho anh trông già đi nhiều hơn là thực sự anh có vậy. Sau đó, trong khi những nhận xét của anh vẫn còn chiếm chỗ trong các ý nghĩ của tôi, tôi thấy anh đang chuyện vãn một cách lịch sự và vui vẻ với cô con gái chủ nhà, người đang lắng nghe anh với sự thích thú

và chăm chú nhìn anh như thể anh là một sinh vật xuất hiện trong một truyện thần tiên vậy.

Tôi đã từng sống qua một đời sống cô đơn thế kia, từ khi tôi bị tai nạn nên tôi nghĩ đến cuộc hạnh ngộ này trong nhiều ngày, và điều đó đã quấy rầy tôi. Tôi cũng không chắc chắn gì là mình không chia xẻ sự vì nể cái con người siêu đẳng này, và quá đỗi cô đơn và cần đến một người nào đó để không bị tăng bốc bởi sự tiến tới của anh ta. Sau cùng, tôi nghĩ là anh ta đã quên tôi và những ý nghĩ thoáng qua của anh ta vào chiều hôm đó. Lúc bảy giờ, với sự bối rối của tôi, anh ta đã viếng thăm tôi tại căn phòng tôi.

Đó là một buổi chiều tháng chạp và trời đã tối. Người ca sĩ gõ cửa và bước vào như thể chẳng có chi đáng lưu ý về cuộc viếng thăm của anh ta, và không có bất kỳ lời đãi bôi trống rỗng và giới thiệu nào, tức thì anh ta đi ngay vào cuộc đàm thoại với tôi. Tôi phải để anh ta có bài hát ấy, và khi anh ta thấy cái đàn dương cầm của tôi thuê trong phòng, anh ta đệm đàn cho anh ta và cũng để cho tôi nghe bài hát của tôi được hát lên một cách thích đáng lần đầu tiên. Đó là bài Sầu Ca và đã xúc động, tôi chống lại ý chí tôi vì rằng anh ta không hát trọn vẹn cái sự mạnh của giọng hát nhưng hát một cách nhẹ nhàng, như thể hát cho chính mình. Lời nhạc, mà tôi đã đọc trong một tạp chí năm rồi và chép lại, như sau:

Khi gió nam lộng thổi
Băng tuyết đổ nhào
Và rền vang bản điệu ca người chết
Phải ý muốn Thượng Đế chăng?
Tôi lang thang bơ vơ
Không được đón chào và xa lạ
Phải ý muốn Thượng Đế chăng?
Đón đau là phần số tôi
Tâm hồn tôi hết như miếng chì
Tôi sợ rằng Thượng Đế chết đi
Rồi tôi sống được chăng?

Từ cách thức anh hát, tôi có thể nói rằng anh ta thích bài hát ấy. Chúng tôi im lặng một lúc, rồi tôi hỏi anh, anh có thể vạch ra bất cứ làm lỗi nào và đề nghị bất cứ sự cải chính nào chăng. Muothen ném tôi một cái nhìn sắc bén và gật đầu.

- Không có gì cải chính – anh ta nói – tôi không biết bài hát này có đúng hay không. Tôi không biết gì về việc ấy cả. Có kinh nghiệm và cảm tình trong bài hát, và bởi vì tôi không làm thơ hay soạn nhạc, tôi vui thú khi tôi tìm thấy một cái gì có vẻ có cá tính và đấy là điều tôi

muốn hát.

- Nhưng lời nhạc không phải của tôi – tôi kêu lên.
- Không phải à? Vâng, nó không thành vấn đề đâu, lời nhạc là cái quan trọng thứ yếu. Anh ta phải kinh nghiệm điều đó chứ, ngược lại, anh không thể viết nhạc được.

Tôi trao tặng anh bản sao bản nhạc ấy mà tôi đã sao sẵn mấy ngày nay. Anh lấy, cuộn lại và nhét vào túi áo khoác của mình.

- Thịnh thoảng đến thăm tôi, nếu anh muốn – anh ta nói và chìa tay ra cho tôi – Tôi biết anh hướng dẫn một cuộc sống yên lặng. Tôi không muốn quấy rầy điều đó, song thỉnh thoảng người ta cũng vui thú được nhìn thấy mặt một người bạn tốt chứ?

Khi anh ta đi khỏi, những lời cuối cùng của anh ta và nụ cười của anh vẫn còn lại với tôi. Chúng tương xứng với bài hát và với mọi điều mà tôi đã được biết về con người đó. Tôi càng ngẫm nghĩ về điều đó bao nhiêu thì điều đó càng trở nên rõ ràng với tôi bấy nhiêu, và sau cùng tôi cảm thấy tôi đã hiểu biết con người này. Tôi hiểu tại sao anh ta đã đến với tôi, tại sao anh thích bài hát của tôi, và tại sao anh có vẻ nửa e thẹn, nửa bạo dạn với tôi. Anh ta bất hạnh, và nỗi đau đớn nội tâm đã gặm nhấm anh, và nỗi cô đơn của anh đã trở nên không thể chịu nổi đối với anh. Cái con người bất hạnh này đã từng kiêu hãnh và đã từng ném trái cô đơn. Anh ta có thể không còn chịu đựng lâu hơn nữa, anh ta đang tìm kiếm con người, tìm kiếm một cái nhìn tử tế và một ít hiểu biết và anh ta đã sẵn sàng hy sinh mình cho những điều đó. Đây là những gì tôi đã nghĩ đến vào lúc đó.

Những cảm xúc của tôi đối với Heinrich Muoth không được rõ ràng. Tôi đã ý thức đến những khát vọng và sự bất hạnh của anh ta, song lẽ tôi e rằng anh ta có thể là một người độc ác, tàn nhẫn, một người có thể sử dụng và rồi tránh xa tôi. Tôi thì còn quá trẻ và kinh nghiệm về người của tôi cũng giới hạn để mà hiểu biết và chấp nhận sự thực là anh ta gần như phô bày con người trần trụi của mình với thiên hạ và trong khi làm như vậy, hình như khó lòng biết đến bất kỳ điều hổ thẹn nào. Song lẽ, tôi cũng thấy rằng đây là một con người nhiệt tình đa cảm, một kẻ khốn khổ và một kẻ cô đơn.

Một cách vô tình, tôi nhớ đến những lời đồn đại tôi đã được nghe về Muoth, mơ hồ, không mạch lạc, cuộc nói chuyện của các sinh viên, những chi tiết đích xác mà tôi đã quên, song âm vang của nó tôi đã lưu giữ trong ký ức tôi. Có những câu chuyện hoang đường về đàn bà và cuộc phiêu lưu, và khi không nhớ lại một trong những câu chuyện ấy, tôi hình như hồi tưởng lại một cái gì về sự đổ máu – sự nối kết tên tuổi anh ta với một câu chuyện tự tử hoặc sát nhân.

Khi tôi đã chế ngự sự nhút nhát của tôi và hỏi một trong những bạn học của tôi về chuyện đó, thì vấn đề có vẻ ít nghiêm trọng hơn là tôi nghĩ. Muoth, được kể rằng đã có một vụ yêu đương với một người đàn bà trẻ của một gia đình hiền lương, và sau này, thật thế, đã tự tử hai năm trước đây, không phải rằng có bất cứ người nào cả gan nói đến sự can dự của người ca sĩ trong vụ này trong bất cứ chuyện gì ngoại trừ sự ám chỉ thận trọng. Rõ ràng đó là trí tưởng tượng của tôi, đã được khơi lên bởi sự gặp gỡ cái con người độc đáo và bơ thờ, nguy hiểm này, điều đó đã tạo ra một hào quang khủng khiếp xung quanh con người anh ta. Đồng thời, hẳn anh ta đã khốn khổ về cái vụ yêu đương đó.

Tôi không có can đảm đi đến thăm anh. Tôi không thể che đậy cái sự thực ở mình là Heinrich Muoth là một con người bất hạnh và có lẽ là một con người thất vọng, một kẻ đã muốn và cần đến tôi, và có lúc tôi cảm thấy tôi phải vâng lời cái tiếng gọi đó và tôi là đáng khinh nếu không làm như vậy. nhưng mà tôi đã không đi. Một cảm giác khác đã ngăn chặn tôi, tôi không thể trao tặng Muoth những gì anh ta tìm kiếm ở tôi. Tôi hoàn toàn khác biệt với anh ta và dẫu rằng trong nhiều cách tôi cũng đã bị cô lập và không hoàn toàn hiểu biết bởi người khác, dẫu rằng tôi cũng khác biệt với mọi người và đã chia cách từ cái con người nhất bởi định mệnh và những tài năng của tôi, tôi cũng không muốn làm một hậu quả cho điều đó. mặc dù trong một phương thức nào đó người ca sĩ đó có thể là quý quái, một cách dứt khoát tôi phải là thế, và một nhu yếu nội tâm khiến tôi chống lại cái ngoạn mục và cái khác thường. tôi có một cảm giác không ưa và ghê tởm đối với thái độ cuồng nhiệt của Muoth. Anh ta là một người của hí viện và một kẻ phiêu lưu, tôi nghĩ vậy, và anh ta có lẽ đã được tiền định để sống một đời sống bi tráng và công cộng. Trái lại, tôi muốn một đời sống lặng lẽ, sự cuồng nhiệt và ăn nói táo tợn không thích hợp với tôi – sự cam phận là phần số của tôi. Đây là điều tôi đã tranh biện với mình như thế nào để đặt cho cái đầu óc tôi nghỉ ngơi. Có một người gõ cửa phòng tôi. Tôi lấy làm tiếc cho y và có lẽ tôi phải để y trước mắt tôi, nhưng tôi muốn thanh tĩnh và không muốn để y vào. Tôi ném mình một cách cương quyết vào công việc của tôi, nhưng không thể tổng khởi cái ý nghĩ đang hành hạ mình là có một kẻ nào đó đang đứng đằng sau tôi và lôi mạnh tôi.

Khi tôi không đến, Muoth lại mở đầu. Tôi nhận được miếng giấy ở anh ta viết trong nét chữ to tướng mạnh bạo, đọc là:

Thưa anh,

Tôi thường tổ chức mừng sinh nhật của tôi vào ngày 11 tháng giêng

với một ít người bạn. Anh có muốn đến chẳng? Chúng tôi sẽ vui sướng nếu vào dịp này chúng tôi có thể được nghe cầm tấu khúc mới của anh? Anh nghĩ sao? Anh có một bạn học có thể chơi chung với anh, hoặc tôi sẽ mời, một người nào khác cho anh? Stefan Kranzl sẽ có thể đồng ý đấy. Anh đến sẽ làm tôi thích thú nhiều lắm. Heinrich Muoth

Tôi đã không mong điều đó – chơi nhạc, mà chẳng ai biết, trước các tay lão luyện, và chơi vĩ cầm với Kranzl! Hồ thẹn và biết ơn, tôi đã chấp nhận lời mời, và chỉ hai ngày sau tôi được Kranzl yêu cầu gởi nhạc cho ông ta. Sau hai ngày khác nữa, ông ta mời tôi viếng thăm ông. Nhà vĩ cầm thủ nổi tiếng đó vẫn còn trẻ. Ông ta rất xanh xao và ốm nhom và trông hết như một tay điệu thủ.

Ngay sau khi tôi bước vô, ông ta nói:

- Thế ra anh là bạn của Muoth à? Tốt, chúng tôi hãy bắt đầu ngay. Nếu chúng ta chú tâm, chúng ta sẽ thuộc bài sau khi đàn hai hoặc ba lần.

Rồi ông đặt cái giá phía trước tôi, trao tôi phần vĩ cầm thứ hai, đánh nhịp và bắt đầu chơi với cái bấm nhẹ đầy cảm xúc, đến nỗi đem so sánh thì tôi hoàn toàn yếu kém.

- Không nên nhút nhát như vậy – ông ta tạt ngang qua tôi mà không ngưng đàn, và chúng tôi đã chơi xong đúng.

- Được cả rồi – ông nói – Đáng thương là anh không có cây vĩ cầm tốt hơn. Nhưng không hề chi. Nào, chúng ta hãy chơi đoạn allegro nhanh hơn một chút, như thế không ai coi nó là kèn đám ma. Sẵn sàng chứ?

Lúc bấy giờ tôi đã chơi âm nhạc của tôi một cách hoàn toàn tự tin với nhà điệu thủ đó, chiếc vĩ cầm khiêm tốn của tôi phát âm hoàn toàn tốt bên cạnh cây đàn quý báu của ông ta. Tôi đã ngạc nhiên mà nhận thấy rằng con người trông thấy rõ phân biệt đó lại tự nhiên như vậy, thật thế, gần như ngây thơ nữa. Khi tôi bắt đầu cảm thấy thoải mái và tập trung can đảm, với một vài do dự tôi hỏi ông ta nghĩ gì về nhạc phẩm của tôi.

- Anh nên hỏi một người nào khác kìa, anh bạn quý mến. Tôi không biết nhiều về chuyện đó đâu. Nó hơi khác thường nhưng thiên hạ thích điều đó đấy. nếu Muoth thích thì anh có thể cảm thấy hãnh diện. Anh ấy không phải dễ gì ưa thích đâu.

Ông ta chỉ tôi một vài nhận xét việc đánh bản nhạc và chỉ tôi một vài chỗ nơi có những sửa đổi cần thiết. chúng tôi đã thu xếp để dượt thử một lần nữa vào ngày hôm sau, và rồi tôi ra về.

Điều an ủi cho tôi là nhận thấy con người này tự nhiên và chân thành

đến vậy. nếu ông ta là một trong những người bạn của Muoth, có lẽ tôi cũng có thể tìm ra một chỗ ở giữa họ. chắc chắn rằng, ông ta là một nghệ sĩ đã thành đạt và tôi là một kẻ mới tập tễnh không có bất cứ viễn ảnh lớn lao nào. Tôi lấy làm tiếc là không ai sẽ cho tôi một ý kiến chân thật về tác phẩm của tôi cả. Sự phê bình nghiêm khắc nhất hẳn sẽ đáng chuộng hơn là những nhận xét độ lượng mà chẳng nói gì cả này.

Trời đã lạnh cắt da vào lúc đó – người ta bị khó khăn cả đến việc giữ căn phòng cho ấm áp. Các đồng bạn của tôi đã hăng hái đi trượt tuyết. Lúc đó đúng một năm kể từ khi cuộc đi ra ngoài của chúng tôi với Liddy. Đây là một thời kỳ không vui thú đối với tôi. Tôi đã hướng về cái buổi chiều tại căn nhà Muoth, không phải vì tôi kỳ vọng quá nhiều ở đó, nhưng bởi vì tôi không có bạn hữu hoặc sự vui vẻ được lâu. Vào đầu trước ngày 11 tháng giêng, tôi đã thức giấc bởi một tiếng ồn ào khác thường và một cảm giác ấm áp gần như sùng sốt trong không khí. Tôi đứng dậy và đi tới cửa sổ, ngạc nhiên rằng trời không còn lạnh nữa. ngọn gió nam bất thần đã đến. Ấm ướt và ấm áp, nó thổi một cách mạnh mẽ. Cao tí bên trên, cơn bão cuốn đi từng đám mây nặng nề ngang qua bầu trời, trong những lỗ hổng nhỏ giữa các đám mây một vài ngôi sao, chói sáng và to lớn khác thường, chiếu sáng tỏ rõ. Các mái nhà đã có những miếng vá đen trên chúng, và vào buổi sáng, khi tôi đi ra ngoài, tất cả tuyết đều biến mất. Phố xá và những khuôn mặt thiên hạ hình như đã đổi thay một cách lạ lùng, và ở khắp mọi nơi có cái hơi thở của mùa xuân đến sớm.

Ngày hôm đó tôi đi vắn vơ trong một trạng thái hơi xôn xao bối rối tinh thần, một phần vì ngọn gió nam và cái không khí chuyển choáng, một phần vì cái dự tính của buổi chiều. Tôi thường lấy bản cảm tấu khúc của tôi ra, dạo từng phần của nó, rồi lại đẩy đi. Một đôi khi tôi nhận thấy nó hoàn toàn diễm lệ và đã hãnh diện và vui sướng với nó, những khi khác thì đối với tôi nó có vẻ vô giá trị, rời rạc và mơ hồ. Tôi không thể chịu đựng cái trạng thái nôn nao bối rối và áy náy lâu hơn nữa. Sau hết, tôi không biết có phải tôi đang trông mong ở cái buổi chiều sắp đến hay không.

Tuy nhiên, sau cùng nó đã đến. Tôi mặc áo ngoài vào, lấy hộp đàn vĩ cầm với tôi, và đi đến nhà Muoth. Với một vài khó khăn tôi đã nhận ra căn nhà trong bóng tối. Nó ở xa ngoài vùng ngoại ô trên một con đường xa lạ và không thường đi. Căn nhà đứng một mình trong một khu vườn lớn, và trông không ngăn nắp và lác lõng. Từ chiếc cổng mở phía sau, một con chó lớn nhảy ra về tôi. một người nào đó huýt

gió ở phía sau từ cánh cửa sổ. Con chó gầm gừ, theo tôi đến cửa ra vào. Một bà cụ nhỏ thó bọc lộ về ái ngại trên mặt tiếp tôi ở đó, cầm lấy áo khoác tôi và dắt tôi vào một hành lang thấp sáng.

Kranzl, nhà vĩ cầm thủ, sống trong một kiểu cách rất tao nhã và tôi đã mong rằng Muoth, người đã nổi tiếng là giàu sang, cũng sống trong một đường lối xa hoa tương tự. Hiện tôi thấy hai căn phòng rộng mênh mông, quá rộng lớn cho một người độc thân lại chẳng mấy khi ở nhà. Ngoài việc đó ra, mọi vật rất giản dị, hoặc thật ra không phải giản dị nhưng là tình cờ và không được sắp xếp. Một phần đồ đạc thì cũ kỹ và có vẻ thuộc về căn nhà, và có những đồ vật mới mẻ được mua sắm một cách bừa bãi và đặt đâu có trong phòng mà không suy tính trước. Chỉ có ánh sáng là tuyệt hảo. Không có hơi khí, thay vì thế có một số lớn đèn sáp trắng trên cái bệ nền đơn bằng thiếc hấp dẫn. Trong phòng chính có một loại giá đèn treo, một cái vòng tròn bằng đồng đơn sơ gồm nhiều ngọn nến. Đây khoản chính của đồ trang trí là một cây đại dương cầm rất tốt.

Trong căn phòng tôi được dắt vào, có nhiều người đang đứng nói chuyện với nhau. Tôi đặt cái hộp vĩ cầm xuống và nói "Xin chào tất cả". một số bọn họ gật đầu và rồi quay lại với nhau. Tôi đứng đó cảm thấy khó chịu. Lúc bảy giờ Kranzl, người ở trong số bọn họ và đã trông thấy tôi ngay, chạy đến tôi, đưa tay ông ta ra, giới thiệu với các bạn bè ông ta và nói "Đây là nhà vĩ cầm thủ mới của chúng ta – Anh có mang đàn vĩ cầm của anh theo không?" rồi ông ta gọi sang phòng kế bên "Muoth, người thanh niên với cầm tấu khúc có đây này".

Rồi Heinrich Muoth bước vào, chào mừng tôi rất thân mật và đưa tôi vào phòng nhạc, mà trông thật vui vẻ tưng bừng. Một người đàn bà quyến rũ trong y phục trắng, một nữ diễn viên từ Hí viện Hoàng gia, mời tôi một ly rượu nho vàng. Với ngạc nhiên tôi để ý rằng ngoài cô ta không có đồng bạn nào khác của chủ nhân được mời. Cô là một công nương duy nhất hiện diện.

Khi tôi nhanh chóng uống cạn ly của tôi, một phần vì luống cuống, một phần vì cái nhu cầu bản nhiên để được ấm áp sau khi bị tắm ướt ở cuộc bách bộ buổi chiều, cô ta đã rót một ly khác và làm ngơ những sự phản đối của tôi:

- Uống đi. nó không hại gì anh đâu. Chúng ta không ăn uống gì cho đến sau âm nhạc đấy. Anh có mang vĩ cầm theo với anh không? Và bản tấu khúc?

Tôi đã thận trọng trả lời và cảm thấy luống cuống. Tôi không biết cô ta có liên quan gì với Muoth. Cô có vẻ bà chủ nhà. Cô ta rất quyến rũ. Về sau tôi đã chú ý rằng anh bạn mới của tôi chỉ nhớn nhơ với

những người đàn bà rất đẹp mà thôi.

Trong khi đó, mọi người đều đi vào phòng nhạc. Muoth đã dựng một giá nhạc. Mọi người ngồi xuống và chẳng bao lâu thì tôi dạo nhạc với Kranzl. Tôi đàn như máy, điều đó có vẻ nghèo nàn với tôi. Chỉ thỉnh thoảng vào những nhịp độ thoăn thoắt, hết như là chớp, tôi mới ý thức đến sự thực là tôi đang chơi đàn tại đây với Kranzl và buổi chiều tối hôm ấy tôi đã chờ đợi lâu dài như thế với mỗi xao động, tại đây, một cuộc họp mặt nhỏ của các tay lão luyện và các nhạc sĩ có ý thức rõ ràng đang ngồi lắng nghe cảm tấu khúc của tôi. chỉ ở trong đoạn luân điệu (rondo) tôi mới trở nên ý thức rằng Kranzl đang chơi một cách trống lệ, nhưng tôi vẫn e thẹn như thế và đã lơ đãng với âm nhạc mà tôi tiếp tục nghĩ ngợi lang bang về các điều khác và đột nhiên tôi chợt nghĩ rằng tôi đã không cả đến chúc tụng Muoth vào ngày sinh nhật của anh ta.

Chúng tôi đã chơi xong bản cảm tấu khúc. Công nương xinh đẹp đó đứng dậy, chìa tay nàng cho Kranzl và tôi, và mở cánh cửa một căn phòng nhỏ hơn, nơi bàn ghế đã dọn sẵn cho bữa ăn, với hoa và những chai rượu vang.

- Sau hết – một người trong bọn họ la lên – tôi gần đói lắm.
- Anh là một người dở tệ - cô gái trả lời – Nhà soạn nhạc sẽ nghĩ gì?

- Nhà soạn nhạc nào? Ông ta có ở đây không?

Nàng chỉ đến tôi.

- Ông ta đây này.

Y nhìn đến tôi và cười:

- Ông nên cho tôi biết trước chứ. Dù sao, âm nhạc thì rất vui thú rồi. nhưng khi một người đói bụng...

Chúng tôi bắt đầu ăn, ngay sau khi món súp xong và rượu vang được rót ra, Kranzl đứng dậy và đề nghị nâng ly chúc tụng chủ nhân nhân dịp sinh nhật của anh ta. Ngay sau sự chúc tụng, Muoth đứng dậy.

- Bạn Kranzl quý mến, nếu bạn nghĩ rằng tôi sẽ đáp từ trả lời thì bạn đã lầm. xin cảm phiền, tôi không muốn nói bất cứ lời nào cả. Nhưng có lẽ có một lời duy nhất đó là sự cần thiết tôi sẽ đảm nhận. Tôi xin cảm tạ người bạn trẻ của chúng ta về bản cảm tấu khúc của anh ấy, mà tôi nghĩ rằng thật là huy hoàng. Có lẽ bạn Kranzl của chúng ta một ngày nào đó sẽ vui sướng để tiếp nhận âm nhạc của anh ấy mà trình tấu, mà anh sẽ trình tấu chứ, vì rằng anh đã chơi bản cảm tấu khúc một cách rất là thiện cảm đấy. Tôi xin cạn ly chúc mừng nhà soạn nhạc và mối tình bạn tốt đẹp của chúng ta.

Tất cả họ đều cụng ly nhau, cười đùa và trêu chọc tôi một ít, và chẳng bao lâu rượu vang ngon đã giúp tạo ra một không khí vui vẻ mà tôi đã quy thuận với sự giải toả. Đó là một thời gian dài kể từ khi tôi lấy làm vui thú với mình và cảm thấy dễ dàng trong việc này, và quả thật tôi đã không làm như thế suốt cả một năm trời. Nay tiếng cười và rượu vang, việc cụng những chiếc ly với nhau, sự pha trộn của các giọng nói và việc nhìn thấy một người đàn bà vui vẻ diễm lệ ở các cánh cửa vui thú bị đóng lại với tôi, và một cách dễ dàng tôi đã bước vào cái không khí hoan hỉ cởi mở, của ánh sáng, và cuộc đàm thoại linh hoạt và những khuôn mặt tươi cười đó.

Không lâu sau bữa ăn, mọi người đứng dậy và trở lại phòng nhạc, nơi rượu vang và thuốc lá đã được mời giáp vòng. Một người trông lặng lẽ, ông ta không nói nhiều, mà tên ông ta tôi cũng không biết, đi đến tôi và nói một đôi lời ân cần về bản cầm tấu khúc, tôi hoàn toàn quên là lời gì. Rồi người nữ diễn viên kéo tôi vào cuộc đàm thoại và Muoth ngồi xuống bên cạnh chúng tôi. Chúng tôi đã uống một ly rượu vang cho tình bằng hữu của chúng tôi và bất thần cặp mắt đen huyền, buồn bã của anh ta lấp lánh và anh ta nói:

- Nay thì tôi biết câu chuyện của anh rồi – anh ta quay sang cô gái – Anh ấy đã làm gãy chân của mình trong khi cưỡi xe trượt tuyết, vì chuyện yêu đương một cô gái đẹp đấy - Rồi anh ta lại quay sang tôi – Thơ mộng đấy, mê ly mùi mẫn dưới chân đồi vào phút giây khi tình yêu tuyệt đỉnh của nó thì hoàn toàn thuần khiết. Điều ấy đáng mất cái chân lành mạnh đấy – cười, anh ta uống cạn ly và lại trông chán nản, nghĩ ngợi.

Rồi anh ta nói:

- Cái gì khiến anh chú ý đến việc soạn nhạc?

Tôi đã kể cho anh ta nghe âm nhạc đã ảnh hưởng đến tôi như thế nào khi tôi còn là một thằng bé. Tôi đã kể anh ta nghe về mùa hè trước đó, về sự bay bổng của tôi vào núi non, về bài hát và bản tấu minh khúc. Bản nhạc viết cho dương cầm.

- Tôi thấy rồi – anh ta nói chậm rãi – Nhưng tại sao nó đem đến cho anh thích thú. Anh không thể nào diễn tả nỗi buồn trên giấy và chấm dứt với nó được.

- Tôi không muốn làm điều đó – tôi trả lời – Tôi không muốn đẹp qua một bên và tổng khứ bất cứ điều gì ngoại trừ sự yếu đuối và sự xiết lại. Tôi muốn cảm thấy rằng lạc thú và đau đớn mọc lên từ cùng một nguồn gốc, rằng chúng là những phương diện của cùng một động lực và những đoạn của cùng một bản nhạc, mỗi cái đều thiết yếu.

- Anh! – anh ta kêu lên một cách cuồng nhiệt – Chân anh bị tật. Âm nhạc có thể nào làm anh quên điều đó chẳng?
  - Không. Tại sao? Dù sao đi nữa tôi có thể chẳng bao giờ làm cho nó tốt đẹp hơn.
  - Và điều đó không làm anh thất vọng à?
  - Nó không làm tôi vui thú, anh có thể chắc chắn điều đó, nhưng tôi hy vọng nó sẽ chẳng bao giờ mang đến thất vọng.
  - Thế thì anh may mắn đấy, nhưng tôi sẽ không đổi một chân cho cái thứ may mắn ấy. đến nỗi rằng nó đã có như thế nào với âm nhạc của anh! Marian, đây là phép lạ trong nghệ thuật mà chúng ta đã đọc nhiều trong các quyển sách.
  - Đừng có nói như thế! – tôi la lên một cách giận dữ - Chính anh cũng không hát cho đồng lương của anh nhưng bởi vì nó là nguồn gốc của lạc thú v vsx thoả mãn cho anh. Tại sao anh lại chế giễu tôi và chế giễu chính mình? Tôi nghĩ đó là một điều tàn ác.
  - Im – Marian nói – hoặc là Muoth sẽ giận bây giờ.
- Anh ta nhìn đến tôi và nói:
- Tôi sẽ không giận đâu. Anh hoàn toàn đúng, thật đấy. Nhưng anh không thể cảm thấy tệ hại như thế về cái cẳng chân của anh. Ngược lại việc làm nhạc sẽ không đền bù như vậy cho anh. Anh là một hạng người thoả mãn. Bất cứ việc gì có thể xảy ra cho anh và anh cũng vẫn bằng lòng nhưng tôi sẽ không bao giờ tin điều đó! – một cách giận dữ, Muoth nhảy phóc dậy – Và đó là điều không thực. Anh đặt vô số bài hát cho âm nhạc, mà nó không biểu thị điều an ủi và sự thoả mãn nào cả, nhưng biểu thị sự thất vọng. Hãy nghe! Bất thần anh ta chạy tới đàn dương cầm và căn phòng trở nên im lặng hơn. Anh bắt đầu dạo, đánh sai một nốt rồi bỏ sót một đoạn dẫn khởi và cất tiếng hát. Hiện giờ anh ta hát một cách khác hẳn với cái cách thức mà anh đã hát trong phòng tôi, và tôi có thể nói rằng anh đã thường xuyên hát bài hát ấy kể từ dạo đó. Hiện tại anh ta hát to lên trong một giọng thổ trầm ấm mà tôi đã nghe ở sân khấu, và sức mạnh trong giọng hát của anh khiến người ta quên đi mỗi đau đớn khôn nguôi của bài hát.
  - Con người này nói rằng, anh ấy viết một cách thuần túy cho lạc thú. Anh ấy không biết bất cứ điều gì về sự thất vọng và một cách hoàn toàn bằng lòng với căn phần anh ấy.
- Anh ta la lên và chỉ ngón tay về phía tôi. Trong mắt tôi đã có những giọt lệ của hổ thẹn và giận dữ. Tôi thấy mọi vật qua một màn sương mù, và để chấm dứt chuyện đó tôi đứng dậy bỏ đi.
- Rồi tôi cảm thấy một bàn tay mảnh mai song mạnh mẽ kéo tôi trở lại

chiếc ghế bành và dịu dàng vuốt mái tóc tôi, đến nỗi rằng cái làn sóng bút rứt nóng nực đã cuốn phủ qua người tôi, tôi nhắm mắt lại, và chặn đứng những giọt nước mắt của tôi. Nhìn lên, tôi thấy Heinrich Muoth đang đứng trước mặt tôi. Những người khác không cho thấy đã quan sát toàn bộ cái xen này và sự xúc động của tôi. Họ đang uống rượu vang và cười đùa.

- Anh ta là một đứa bé con – Muoth nói một cách dịu dàng – Khi một người đã viết ra những bài hát như thế, hẳn sẽ vượt trên cái thứ chuyện này. Nhưng tôi lấy làm tiếc. Tôi tìm ra một người mà mình thích và chúng ta hầu như không ở chung với nhau gì cả khi tôi bắt đầu cố ý cãi cộ với anh.

- Ô, được rồi – tôi nói với sự bối rối – nhưng tôi thích sẽ đi về nhà bây giờ. Cái phần tuyệt diệu của buổi chiều đã xong rồi.

- Được lắm, tôi sẽ không bắt buộc anh ở lại. Tuy thế bọn còn lại chúng tôi sẽ có một chiều uống khác. Tôi nghĩ thế. Anh có muốn biết nhà Marian chứ? Cô ta ngụ ở bên cạnh phía trong hào, căn nhà không ở ngoài con đường đi của anh đâu.

Cô gái đẹp nhìn anh ta một cách tò mò trong một lúc. Rồi nàng quay sang tôi và nói:

- Được không anh?

Tôi nói:

- Vô cùng thích thú – và đứng dậy.

Chúng tôi chỉ ngỏ lời chia tay với Muoth. Ở tiền đình một người giúp việc được thuê giúp chúng tôi mặc vào cái áo phủ của chúng tôi, rồi bà cụ nhỏ thoắt xuất hiện một cách ngái ngủ và đưa chúng tôi qua vườn đến cổng bằng ánh sáng của một ngọn đèn lồng to tướng. Gió vẫn còn ấm áp và vỗ về, nó cuốn theo từng đám mây đen và lay động các ngọn cây trơ nhánh.

Tôi không dám liếc đưa Marian tay tôi, nhưng nàng đã nắm lấy không hỏi trước, hít thở trong không khí ban đêm với đầu nàng ngả ra sau và nhìn lên tôi một cách tò mò và tin cậy. Hình như tôi vẫn còn cảm thấy cái bàn tay mềm dịu của nàng trên mái tóc tôi. Nàng thông thả và có vẻ muốn dẫn tôi.

- Có những chiếc xe tắc xi ở bên kia – tôi nói – vì rằng đau đón cho tôi là nàng sẽ thích ứng, với bước đi khập khiễng của tôi và điều làm tôi khốn khổ là phải tập đi khập khiễng bên cạnh một người đàn bà khoẻ mạnh, mảnh mai, nồng nhiệt này.

- Chúng ta hãy đi bộ một chút – nàng nói.

Nàng cẩn thận bước đi rất chậm, và nếu tôi có phong độ hấp dẫn ắt tôi kéo nàng cho đến gần sát hơn với tôi. Nhưng tôi tràn ngập với

đau đớn và phần hận nhiều như vậy nên tôi đã buông lỏng tay nàng, và khi đó nàng nhìn tôi với sự ngạc nhiên, tôi đã nói với nàng:

- Như thế này thật không tiện, tha thứ cho tôi, tôi phải bách bộ một mình vậy.

Nàng bước đi một cách áy náy và giao cảm bên cạnh tôi, và tất cả điều cần thiết cho tôi nói ra và làm trái lại những gì tôi đã nói ra và làm bộ đi ngay thẳng và ý thức đến sự khoẻ mạnh của thân thể. Tôi trở nên im lặng, cũng như những câu trả lời cộc lốc của tôi. Tôi không thể làm trái lại hoặc sẽ có những giọt nước mắt trong đôi mắt tôi và khao khát lại cảm thấy bàn tay nàng đặt trên đầu tôi. Hẳn tôi thích trốn thoát khỏi nàng ở con đường kế bên. Tôi không muốn nàng đi bộ một cách chậm chạp, để chứng tỏ với tôi sự chú ý và lòng thương hại tôi.

- Có phải anh phạt ý anh ấy? – Sau cùng nàng nói.

- Không, đó là sự ngu xuẩn của tôi. Tuy tôi khó lòng mà biết rõ anh ta.

- Anh ta cũng làm phiền tôi khi anh ta thích thế. Có những ngày khi đó tôi rất sợ anh ta.

- Cô, nữa à?

- Phải, hơn bất cứ ai khác. Anh ta không làm ai tổn thương hơn là chính mình. Có lúc anh ta thù ghét cả chính mình nữa.

-Ồ, anh ta làm điều làm bộ.

- Anh nói gì? – nàng giật mình nói.

- Anh ta là một diễn viên. Anh ta muốn chế giễu gì ở mình và những kẻ khác? Tại sao anh ta lại xách những kinh nghiệm và những điều bí mật ở người bạn ra mà chế giễu chúng – kẻ đê tiện khốn nạn chưa!

Cơn giận dữ của tôi trước đó đã tìm đường trở lại ở lời nói của tôi. Tôi muốn sỉ nhục và nói xấu con người đã làm tôi tổn thương này và kẻ mà tôi thực sự ghen tị. Sự tôn kính của tôi đối với cô gái đã suy giảm từ lúc cô chống đỡ anh ta một cách công khai đã thấu nhận điều đó cho tôi. Bộ không đủ xấu xa sao cái việc nàng là người đàn bà duy nhất ở cuộc họp mặt có uống rượu của những tay độc thân này? Tôi thường hay ít bừa bãi trong những việc này, và đồng thời tôi xấu hổ là đã có một sự ao ước người đàn bà xinh đẹp này. Tôi thích trong sự chọc tức của tôi bắt đầu một cuộc cãi cọ với nàng hơn là cảm thấy lòng thương hại của nàng kéo dài bất cứ chút nào nữa. Nếu nàng cho rằng tôi lỗ mãng và rời bỏ tôi, thì điều đó sẽ tốt hơn là ở lại và tử tế với tôi.

Nhưng nàng đã đặt tay nàng lên tay tôi.

- Ngừng – nàng kêu lên một cách nồng nhiệt, đến nỗi giọng nàng làm tôi xúc động bất kể chính mình – Đừng nói gì nữa cả. Có việc gì với anh nào? Muoth làm anh tổn thương với hai hoặc ba lời bởi vì anh không có bản lĩnh hay can đảm đủ để bảo vệ cho mình, và hiện giờ anh bỏ đi, anh tấn công anh ấy trong ngôn ngữ đầy thù hận trước mặt tôi. Tôi đành để anh bách bộ vậy!

- Nếu cô muốn. Tôi chỉ nói ra những gì tôi nghĩ thôi.

- Đừng có nói láo! Anh đã chấp nhận lời mời của anh ấy và anh đã chơi nhạc của anh cho anh ấy nghe. Anh đã thấy anh ấy ưa thích thế nào, điều đó đã làm anh hả dạ và phấn khích lên như thế nào. Và bây giờ, vì anh nổi giận và lảng nhục ở một ít lời anh ấy đã nói ra, anh bắt đầu sỉ nhục anh ấy. Anh không nên làm thế, và tôi sẽ để dành lại rượu vang mà anh đã uống.

Điều đó cho tôi thấy rõ rằng bất thần nàng đã nhận ra những sự việc liên can với tôi như thế nào và không phải là rượu vang đã kích thích tôi, nàng đổi giọng, mặc dù tôi không làm sự cố gắng nhỏ nhất nào để bào chữa mình. Tôi không tự vệ.

- Tuy vậy anh vẫn chưa hiểu Muoth – nàng tiếp tục nói – Anh từng nghe anh ấy hát có phải không? đây là cái gì anh ấy ưa thích, dữ dội, mạnh bạo, nhưng một cách chính yếu là để chống lại chính mình. Anh ấy là một con người đa cảm, anh ấy có cái khí lực lớn lao nhưng không có tiêu đích. Ở mỗi khoảnh khắc anh ấy làm là chỉ để cấu tạo nên một phần cực nhỏ của nó mà thôi. Anh ấy đã uống rượu và chẳng bao giờ say sưa cả, anh ấy có những người đàn bà và không bao giờ hạnh phúc, anh ấy hát một cách tráng lệ và tuy vậy không muốn thành một nghệ sĩ. Nếu anh ấy thích bất kỳ ai, thì anh ấy làm tổn thương y. Anh ấy giả vờ khinh miệt tất cả người nào thoả mãn, nhưng thực ra thì đã thù ghét chống lại chính mình bởi vì anh ấy không biết đến sự thoả mãn. Đó là những gì anh ấy giống như vậy. Và anh ấy đã chứng tỏ tình thân hữu với anh, nhiều cũng như anh ấy có khả năng làm thế...

Tôi vẫn giữ một sự im lặng khó hiểu.

- Có lẽ anh không cần đến anh ấy – nàng lại bắt đầu – Anh ấy có những bạn bè khác. Nhưng khi chúng ta thấy một kẻ nào đó khốn khổ và thiếu tư cách vì sự khốn khổ của hắn, chúng ta nên cao thượng và tha thứ cho hắn chứ.

Phải, tôi nghĩ, ta nên làm thế. Dần dần cuộc bách bộ trong đêm đã làm tôi dịu lại, và mặc dù vết thương riêng rẽ của tôi vẫn còn toang toác và cần chữa trị, tôi đã bị khêu gợi nghĩ ngợi nhiều về những gì Marian đã nói và về cái lối cư xử ngu xuẩn của tôi đêm hôm đó. tôi

cảm thấy rằng tôi là một sinh vật khốn khổ, một kẻ thực ra đã mắc nợ một lời xin lỗi. Hiện tại sự can đảm mà rượu vang đã đem đến cho tôi bị tan tác, tôi bị tóm lấy bởi trạng thái tình cảm khó chịu chống lại điều mà tôi đã chiến đấu. Tôi đã không nói chi nhiều với người đàn bà kiều mị này, người mà hiện thời có vẻ đã xao động và có tính khí bất thường khi nàng bách bộ bên cạnh tôi dọc theo các đường phố tối tăm, nơi đó đây ánh sáng của ngọn đèn bất thần phản chiếu trên mặt đất tối đen ướt át. Tôi chợt nhớ rằng tôi đã bỏ lại cây đàn vĩ cầm của tôi ở nhà Muoth, giữa lúc ấy tôi lại đầy tràn với sự ngạc nhiên và báo động ở mọi sự. Đêm hôm đó đã trở thành khác biệt đến như vậy từ cái gì tôi đã tiên đoán. Heinrich Muoth và Kranzl, nhà vĩ cầm thủ, và cũng có cô Marian hớn hở, người đã đóng vai trò nữ hoàng, tất cả đã bỏ xuống từ những chiếc bọc của họ. Họ không phải là những vị thần hay thánh trú ngụ trên đỉnh Olympia, mà chỉ là những người phải chết, người này thì nhỏ nhoi và buồn cười, kẻ kia thì bị áp bức và tự phụ, Muoth thì thảm thương và tự hành hạ, người đàn bà quyến rũ thì đáng thương và khốn khổ cũng như người đàn bà bạn của một con người khoái lạc chủ nghĩa bất an, kẻ không biết đến niềm vui, và tuy vậy nàng tốt bụng và tử tế và đã quen biết với nỗi khốn khổ. Tôi, chính mình, cũng cảm thấy đã thay đổi. Tôi không còn là một người đơn độc mà là một phần của tất cả mọi người, nhìn thấy cái tốt và cái xấu trong cả bọn họ. Tôi cảm thấy tôi không thể yêu một người ở đây và ghét một người khác ở đó. Tôi đã hồ thẹn cho sự thiếu thốn hiểu biết và đã thấy một cách rõ ràng lần đầu tiên trong đời sống trẻ trung của tôi, là người ta không đi suốt qua đời sống và giữa thiên hạ một cách giản dị như vậy, ghét một người này và yêu một người kia, kính trọng người này và khinh miệt người khác, nhưng tất cả những tình cảm này đã được buộc chặt vào nhau, hầu như không thể phân biệt được. Tôi nhìn đến người đàn bà đi bên cạnh tôi hiện giờ cũng im lặng như thể nàng cũng nhận ra rằng bản chất của nhiều sự vật khác hẳn với những gì nàng nghĩ và nói đến. Sau cùng chúng tôi đã đến nhà nàng. Nàng đưa tay ra với tôi, mà tôi đã ấn mạnh vào và hôn lên bàn tay ấy.

- Chúc ngủ ngon – nàng nói một cách ân cần nhưng không mỉm cười.

Tôi cũng chúc lại nàng như vậy. Tôi đi về nhà và leo lên giường ngủ, tôi không biết làm thế nào, đã ngủ ngay lập tức và ngủ mãi đến trưa hôm sau. Rồi tôi thức dậy giống như một hình đầu người có lò xo, làm những tập dượt của tôi, rửa ráy và mặc quần áo vào. Chỉ tới khi tôi thấy chiếc áo phủ của tôi mắc trên ghế và thiếu cái hộp vĩ cầm

của tôi bấy giờ tôi mới nghĩ đến ngày hôm trước. Trong khi ấy, tôi đã ngủ ngon và cảm thấy dễ chịu hơn. Tôi không thể nối kết những ý nghĩ mà tôi đã có đêm hôm trước. Những kinh nghiệm nội tâm ấy chỉ còn nhỏ nhoi, xa lạ trong ký ức tôi và một cảm giác ngạc nhiên rằng tôi vẫn không thay đổi và cũng vậy tự bao giờ.

Tôi muốn làm việc nhưng chiếc vĩ cầm của tôi không có đó. vì vậy tôi đi ra ngoài, rồi với một quyết định, đi thẳng theo đường mà tôi đã đi ngày hôm qua và đến nhà Muoth. Ngay từ cổng khu vườn tôi đã nghe tiếng hát. Con chó nhảy bổ về phía tôi nhưng bà cụ đã chạy nhanh ra đỡ dành nó. Bà cho phép tôi đi vô. Tôi nói với cụ chỉ muốn đến lấy chiếc vĩ cầm của tôi thôi, và không muốn quấy rầy ông chủ. Chiếc hộp vĩ cầm của tôi ở tiền đình và chiếc vĩ cầm của tôi đã có trong hộp. Tập nhạc của tôi cũng được đặt ở đó. Muoth hẳn đã làm thế, anh ta đã nghĩ đến tôi. Anh ta đang hát vang sát bên cạnh. Tôi như có thể nghe tiếng dép anh ta đi lui đi tới trong im lặng. Thỉnh thoảng anh ta sẽ nhấn vào các phím dương cầm. Giọng anh vang lên rõ và trong, được kiểm soát hơn là tôi chưa bao giờ được nghe ở trong hí viện. Anh ta đang thực tập một vai trò mà tôi không biết. Anh ta lặp lại những phần của một số nhịp đi nhanh lui tới trong phòng. Tôi đã lấy những món đồ của tôi và sắp sửa rời đi. Tôi cảm thấy hoàn toàn yên ổn và khó lòng ảnh hưởng bởi cái ký ức của ngày hôm trước. Nhưng tôi tò mò muốn thấy anh ta và muốn biết anh có thay đổi hay không. Tôi đến gần hơn, và gần như bắt đầu đặt tay mình lên nắm cửa, xoay nó và đã đứng tại cánh cửa mở.

Muoth quay vòng lại trong khi đang hát. Anh ta mặc một chiếc áo ngủ màu trắng đẹp, rất dài và trông tươi tỉnh, như thể anh vừa mới tắm xong. Cũng quá muộn để tôi hoảng sợ đã làm anh ta ngạc nhiên như thế. Tuy nhiên, anh ta cũng chẳng ngạc nhiên gì về việc tôi đi vào mà không gõ cửa mà cũng chẳng luống cuống vì anh ta không ăn mặc cẩn thận. Cũng hết như mọi sự hoàn toàn bình thường, anh chìa tay ra cho tôi và hỏi:

- Anh ăn điểm tâm chưa vậy?

Rồi khi tôi nói rồi, anh ngồi xuống cạnh dương cầm.

- Tưởng tượng đó là phần vụ tôi được chỉ định hát. Chỉ nghe cái điệu nhạc này – thật hỗn tạp! Đại nhạc kịch được tổ chức ở Hí viện hoàng gia với Buttner và Duelli! - Nhưng thực ra chuyện đó không làm anh hoặc tôi chú ý – Anh mạng giỏi chứ? Anh có nghĩ ngợi tốt đẹp không? Anh trông không được khỏe thế kia khi anh rời khỏi đây đêm rồi. Và anh cũng đã bực bội tôi nữa. Dù sao, giờ đây chúng ta không khởi sự cái trò vô lý ấy nữa.

Và ngay tức thì, không cho tôi cơ hội nói bất cứ điều gì, anh ta nói:

- Anh biết đấy, Kranzl là một kẻ chán chết. Ông ta sẽ không chịu chơi cầm tấu khúc của anh.

- Nhưng ông ta chơi bản ấy hôm qua mà.

- Tôi định nói ở cuộc hoà tấu kia. Tôi muốn ông ta nhận lời, nhưng ông ta không chịu. Sẽ rất thích thú nếu cầm tấu khúc ấy thêm vào, nói rõ ra, trong các cuộc hoà tấu xuất chiêu vào mùa đông sau. Kranzl, không phải là người ngu, anh biết đấy, nhưng ông ta lười biếng. Ông ta luôn luôn chơi nhạc Nga của một "insky" hoặc "owsky" nào đó. Ông chẳng ưa học bất cứ cái chi mới mẻ cả.

- Tôi không nghĩ rằng – tôi bắt đầu nói – cầm tấu khúc ấy thích hợp cho một cuộc hoà tấu và tôi chưa bao giờ có ý định ấy trong đầu. Nói về kỹ thuật thì nó vẫn chưa phải là hoàn hảo.

- Vô lý! Anh và sự kiêu hãnh nghệ thuật của anh. Chúng ta không giống như các ông thầy dạy học của anh và những điều tệ hại không ngờ gì sẽ được trình diễn, đặc biệt là bởi Kranzl. Nhưng tôi có một ý kiến khác. Anh phải cho tôi bài hát và viết một số bài nữa ngay đi! Mùa xuân đến tôi rời khỏi nơi đây. Tôi đã đệ đơn xin nghỉ việc và sẽ đi nghỉ lâu dài, trong khi đó tôi muốn tổ chức một hay hai buổi hoà tấu, nhưng với một cái gì mới mẻ chứ không cứ phải Schubert, Wolf, Lowe và các thể loại quen thuộc khác mà chúng ta thường nghe vào mỗi buổi tối. Tôi muốn ít ra phải có một hay hai bản nhạc mới không ai biết tới, như bản Sầu Ca đó. Anh nghĩ thế nào?

Viễn cảnh các bài hát của tôi được Muoth hát lên giữa công chúng thì cũng giống như cồng vào tương lai qua những hàng rào tôi có thể thấy rõ những bối cảnh lộng lẫy. Vì lẽ mỗi một lý do tôi muốn đều thận trọng và chẳng phải lạm dụng lòng tốt của Muoth, hoặc cũng chẳng phải ràng buộc mình với anh ta quá nhiều. Đối với tôi thì hình như anh ta muốn kéo tôi đến với anh ta bề nào cũng có phần hơi cứng cỏi, để làm tôi lóa mắt và trong một vài cách khác đã lấn áp tôi. Vì vậy tôi khó lòng mà tự ràng buộc mình vào chuyện ấy.

- Để tôi xem đã – tôi nói.

Anh ta rất tử tế với tôi, tôi nhận thấy điều đó, nhưng tôi không thể hứa hẹn gì cả. Tôi đang ở vào lúc kết thúc sự học của tôi và hiện giờ phải nghĩ đến chứng thư tốt lành của tôi đã. Không biết tôi có nên mãi mãi theo đuổi con đường như là một nhà soạn nhạc cũng chưa chắc chắn gì cả. Giữa lúc ấy, tôi là một vĩ cầm thủ và phải cố gắng duy trì cái địa vị đó ngay tức thì.

-Ồ, phải, anh có thể làm tất cả điều ấy. Nhưng anh có thể nghĩ đến bài hát khác như anh đã có một bản đó, mà anh có thể để cho

tôi. Được chứ ông bạn?

- Vâng, dĩ nhiên, mặc dù tôi không biết tại sao anh lại chú ý đến tôi như vậy.

- Anh sợ tôi à? Một điều giản dị là tôi thích nhạc anh. Tôi đã thích hát một số bài của anh nữa và trông mong được làm như vậy. Đây chỉ là thuần vị kỷ thôi.

- Được rồi, nhưng tại sao hôm qua anh lại nói với tôi như vậy?

-Ồ, anh vẫn còn khó chịu à! Thực ra thì tôi đã nói gì? tôi không còn nhớ nữa. Dù sao, tôi không có ý định đối xử lỗ mãng với anh, như tôi có vẻ đã làm thế. Nhưng anh có thể che chở mình mà! Thiên hạ nói rằng, mỗi người thì cũng như hấn là thế và cũng như hấn phải vậy, nên mỗi người phải chấp nhận lẫn nhau.

- Đây là những gì tôi nghĩ đến, nhưng anh làm cái điều đúng là ngược lại. Anh chọc tức tôi và không chịu nhận những gì tôi nói ra. Anh lôi những điều của tôi ra mà chính tôi cũng không muốn nghĩ đến nữa và đó lại là chuyện riêng của tôi, và ném chúng trở lại mặt tôi hết như một lời xỉ vả. Anh còn đùa bỡn về cái chân của tôi nữa. Heinrich Muoth từ tốn nói:

- Phải, phải, chín người mười ý. Một người thì nổi điên lên nếu anh nói với hấn sự thực, còn kẻ khác thì không thể chịu nổi nếu anh trịnh trọng nói ra những lời rỗng tuếch. Anh đã bực mình vì tôi không cư xử với anh với sự lễ phép dối trá và tôi đã bực mình vì anh giữ thế thủ và cố đánh lừa tôi với những câu bóng bẩy về sự an ủi xoa dịu của nghệ thuật.

- Tôi có ý định nói những gì, điều duy nhất là tôi không dùng để nói đến những điều này. Và tôi cũng chẳng nói về vấn đề khác nữa. Sự việc có vẻ như thế nào đối với tôi, dẫu rằng tôi buồn bã hay thất vọng và cái chân tôi đi đến chỗ bị thương tật như thế nào, tôi cũng muốn giữ cho riêng mình, và tôi không muốn ai lôi chúng để mà chế giễu tôi về những việc ấy cả.

Anh ta đứng dậy:

- Tôi chưa ăn uống gì cả. Tôi sẽ mặc quần áo đây. Anh là một người bạn tốt. Tôi thì không, tôi biết thế. Chúng ta không nên nói nhiều đến chuyện đó nữa. Anh không bắt chợt thấy rằng tôi thích anh sao? Đợi một chút nghe. Hãy ngồi xuống bên dương cầm cho đến khi tôi mặc đồ xong. Anh hát chứ? Không à? Tốt, chỉ vài phút là tôi xong ngay.

Chẳng mấy chốc anh ta đã mặc quần áo xong và ra đi từ một phòng kế cận.

- Bây giờ chúng ta sẽ xuống phố và đi ăn – anh ta nói nhỏ nhẹ.

Anh ta không hỏi chuyện đó có thích hợp với tôi hay không. Anh ta nói:

- Chúng ta sẽ đi.

Và chúng tôi đi. Vì lẽ mặc dù thái độ của anh ta đã làm tôi bức bối nhiều, nó cũng ảnh hưởng ở tôi, anh có cái đặc tính mạnh mẽ hơn của cả hai. Đồng thời, anh phô bày sự kỳ cục, tính tình như trẻ con trong cuộc đàm thoại của anh ta và tính nết ấy thường là quyến rũ và nó hoàn toàn chế ngự tôi.

Từ dạo đó tôi thường xuyên gặp gỡ Muoth. Anh ta thường gửi tôi những cái vé xem đại nhạc kịch, thỉnh thoảng mời tôi tạt qua đàn vĩ cầm, và nếu tôi không thích mọi điều về anh, thì có nhiều điều tôi có thể nói thẳng với anh mà không ngại ngùng gì. Một tình bạn đã thiết lập giữa hai chúng tôi, vào lúc đó chỉ có mình tôi, và tôi gần như bắt đầu sợ rằng đã đến lúc khi mà anh ta sẽ không còn ở đây nữa. Quả thật anh ta đã đệ đơn xin nghỉ, và không thể nào bắt buộc ở lại được, bất kể một số những yêu cầu và dỗ dành khuyên nhủ. Có lúc anh ta ám chỉ rằng có thể có một vai trò ch anh ta ở một hí viện lớn hơn vào mùa thu, nhưng tuy vậy chuyện đó hãy chưa sắp xếp. Giữa lúc ấy mùa xuân đã đến.

Một hôm tôi đến nhà Muoth cho cuộc họp mặt các tao nhân lần cuối cùng. Chúng tôi đã uống cho cuộc gặp gỡ kể đó và tương lai của chúng tôi và lần này không có phụ nữ hiện diện. Muoth đưa chúng tôi ra cổng khu vườn vào sáng sớm. anh ta đã vẫy tay từ biệt và run rẩy trong làn sương mù sớm mai đi trở về các căn phòng đã trống một nửa của anh ta, có con chó nhảy theo và sủa rân. Tôi chợt thấy rằng một đoạn đời cả kinh nghiệm của tôi nay đã chấm dứt. tôi cảm thấy tôi đã hiểu biết Muoth đủ để tin chắc rằng anh ta sẽ quên tất cả chúng tôi ngay. Chỉ hiện giờ tôi mới thấy rõ và một cách không làm lẫn được, tôi đã ưa thích nhiều cái con người có tính khí bất thường, kiêu hãnh này như thế nào.

Thời gian cho tôi khởi hành cũng đã đến. Tôi đã làm những cuộc thăm viếng cuối cùng những nơi chốn và những người mà tôi sẽ nhớ đến một cách ân cần. một lần nữa tôi lại đi lên con đường trên cao và nhìn xuống sườn đồi, và quả thật tôi sẽ không sao quên được.

Tôi khởi sự về quê nhà cho một tương lai chưa biết đến và cho thấy là không đáng kể. tôi không có điều kiện và cũng không thể tổ chức những cuộc hoà tấu độc lập. Ở quê nhà chỉ chờ đợi tôi với sự khiếp đảm của tôi, một số các học sinh mà chúng muốn học vĩ cầm mà thôi. chắc chắn rằng song thân tôi đã chờ đợi tôi và họ cũng giàu có đủ để thấy rằng không cần đến tôi bất cứ chuyện gì, và khôn khéo và

ân cần đủ để không thúc bách tôi và hỏi tôi đã thành đạt những gì. Song ngay từ khởi đầu, tôi đã biết rằng tôi sẽ không thể chịu đựng được điều đó lâu.

Không có chi nhiều để tôi nói đến khoảng thời gian một tháng tôi ở quê nhà đó. trong thời gian này tôi đã dạy ba học sinh và không kể mọi điều khác thì nó không thực sự bất hạnh lắm. thiên hạ cũng sống ở đây, sự việc cũng xảy ra tại đây mỗi ngày, nhưng tôi chỉ có một cảm giác nhả nhận lãnh đạm với tất cả mọi sự. Không có gì làm xúc động tâm hồn tôi, không có gì thu hút tôi theo nó. Mặt khác, tôi đã có cái kinh nghiệm lạ lùng một cách bí mật, trong những giờ say sưa với âm nhạc, khi đó toàn thể cách sống của đời tôi đã cho thấy sự sống và đánh mất cảm tình, và chỉ có một sự khao khát âm nhạc là vẫn còn thường xuyên hành hạ tôi một cách không sao chịu nổi trong những bài học vĩ cầm nọ và chắc chắn làm tôi là một giáo sư dở tệ. Nhưng sau đó, khi tôi đã hoàn thành những bổn phận của tôi, hoặc để trốn tránh những bài dạy học của tôi với mưu mẹo và xin lỗi, tôi lại sa vào trong một trạng thái tuyệt vời như mộng ảo mà trong ấy tôi dựng lên những lâu đài tảo bạo của âm thanh, những dinh thự đứng uy nghi trong không khí, nâng lên những bóng mát có mái vòm trải dài, và sáng tạo ra những mẫu mực âm nhạc nhẹ nhàng và mỏng manh như những cái bọt xà phòng.

Trong khi tôi loay hoay trong một trạng thái ngây dại và mê mải đã tống đi những đồng hành của tôi trước đây và đã làm phiền lòng song thân tôi, sẽ khiển trách vọt lên trong người tôi đã bùng vỡ ra một cách còn mạnh mẽ và phong phú hơn là đã có vào năm trước trên rặng núi. Những hoa quả của những năm tuồng như mất mát, trong đó tôi đã cần lao và mơ mộng, bỗng nhiên đã chín mùi và cảm thấy mềm mại và dịu dàng, từ cái này đến cái nọ. chúng ngọt dịu và lừng hương, chúng đã bao quanh tôi trong một sự phong nhiêu gần như vui lấp và tôi đã nhặt chúng lên với sự do dự và nghi ngại. bắt đầu bằng một bài hát, rồi tiếp theo là một ngẫu tác vĩ cầm rồi đến một khúc tứ tấu cho đàn dây và sau một vài tháng, tôi đã soạn thêm một số bài hát nữa và nhiều chủ đề giao hưởng, tôi cảm thấy rằng tất cả chỉ là mới khởi đầu và là một cố gắng. Tận thâm tâm, tôi đã có những linh giác cho một giao hưởng vĩ đại, trong những giây phút sôi nổi nhất của mình, tôi còn nghĩ đến cả một đại nhạc kịch nữa. Giữa lúc ấy, thỉnh thoảng tôi đã viết những bức thư lịch sự cho các nhạc trưởng và các hí viện, kèm theo những bản sao các chứng thư của các giáo sư tôi và một cách khiêm tốn yêu cầu họ nhớ đến một chỗ trống kê đó cho một vĩ cầm thủ. Rồi những hồi âm ngắn, nhưng lịch

sự bắt đầu bằng câu "Thưa Ngài" và một đôi khi không trả lời gì cả, và chẳng có hứa hẹn nào về một bổ nhiệm. Bấy giờ trong một hay hai ngày tôi cảm thấy vô nghĩa và rút lui vào bên trong người mình, tận tụy đưa ra những bài học và viết những bức thư lịch sự hơn nữa. Song lập tức ngay sau đó tôi cảm thấy rằng đầu óc của tôi vẫn còn đầy âm nhạc mà tôi muốn viết ra. Tôi khó mà bắt đầu soạn nhạc trở lại khi mà các bức thư, các hí viện, các ban nhạc, các nhạc trưởng và câu "Thưa Ngài" đã mờ nhạt ra khỏi các ý nghĩ của tôi và tôi đã nhận thấy mình hoàn toàn bị chiếm hữu và được thỏa mãn.

Song những ký ức này là những ký ức mà ta không thể diễn tả một cách thích đáng được, cũng như hầu hết những kỷ niệm. Những gì mà một người thực sự có và những kinh nghiệm, hẳn đã phát triển và già dặn, đã trở nên yếu đuối và chết đi như thế nào, là tất cả những điều không thể diễn tả được. Đời sống của một người làm việc thông thường có thể là chán ngắt, nhưng những hoạt động và những số mệnh của những kẻ lười biếng thì đáng lưu ý đấy. Tuy rằng cái thời kỳ phong phú ấy vẫn còn trong ký ức tôi, tôi không thể nói bất cứ điều gì về nó cả, vì lẽ tôi vẫn còn tách riêng ra với đời sống xã hội thông thường. Chỉ một lần, trong khoảnh khắc, tôi lại đến gần hơn với một người mà tôi sẽ không quên được. Ông ta là một giáo sư tên là Lohe.

Một hôm, vào cuối thu, tôi đi thả bộ. một biệt thự khiêm tốn vùng ngoại ô đã mọc lên ở phía nam thành phố. Không có nhà giàu nào ở đây trong những căn nhà nhỏ không đất tiền với những khu vườn gọn ghẽ của họ cả, nhưng là những gia đình trung lưu đáng kính và người sống trong số lợi tức nhỏ nhoi. Một kiến trúc sư trẻ tuổi thông minh đã dựng lên một số những căn nhà hấp dẫn mà tôi lưu ý muốn xem.

Đó là một buổi chiều ấm áp. Đó đây, những trái dẻ từ trên cây muôn màng rơi xuống, những căn nhà mới nho nhỏ và những khu vườn nổi bật rõ ràng dưới ánh mặt trời. Những kiểu mẫu giản dị của nó đã hấp dẫn tôi. Tôi nhìn đến chúng với sự chú ý phiến diện rằng người tuổi trẻ bước vào những căn nhà này, khi những ý nghĩ về nhà cửa, quê hương và gia đình, những ngày nghỉ ngơi và những ngày hội hè đình đám vẫn còn khác nhau xa. Những con phố yên tĩnh với các khu vườn đã gây nơi tôi cái ấn tượng rất thích thú. Tôi thông thả nhàn tản trên đó và khi tôi đang đi, tình cờ tôi đọc thấy tên học của những người cư ngụ trên những tấm bảng bằng kim khí sáng chói trên cánh cổng các khu vườn.

Tôi đứng yên và suy nghĩ. Rồi tôi nhớ ra đó là tên của một trong

những giáo sư của tôi ở trường trung học. Vì rằng một vài giây phút quá khứ vụt hiện trước mắt tôi, đặt tôi trước sự ngạc nhiên, và hàng đám những khuôn mặt, những thầy giáo, những bè bạn, những kỷ niệm của những cái bí danh và những câu chuyện nhẩy múa trước mắt tôi trong những làn sóng qua mau. Khi tôi đứng đó nhìn vào tấm bảng đồng, có một người đang cúi làm việc từ đằng sau, cạnh cây phúc bồn tử nhô lên. Ông ta đi tới và nhìn tôi.

- Cậu có cần tôi không? – ông hỏi.

Và đó là Lohe, thầy giáo mà chúng tôi thường gọi Lohengrin.

- Thực ra thì không – tôi nói và giở nón ra – Tôi không biết thầy ở đây. Tôi là một trong những học trò của thầy.

Ông ta nhìn tôi kỹ lưỡng hơn, quan sát cây gậy của tôi, nghĩ ngợi một lúc và rồi đọc tên tôi. Ông không nhớ ra gương mặt tôi nhưng nhờ cái chân tê cứng của tôi, vì rằng tự nhiên ông có biết về tai nạn của tôi. Đoạn ông mời tôi vô nhà.

Tay áo sơ mi của ông xắn lên, và ông khoác một chiếc tạp dề làm vườn màu xanh. Ông không có vẻ gì già hơn và trông mạnh khỏe khác thường. Chúng tôi đi qua khu vườn nhỏ xinh xắn, rồi ông dắt tôi vào một mái hiên lộ thiên, nơi đây chúng tôi ngồi xuống.

- Chà, tôi sẽ không bao giờ nhận ra cậu – ông nói một cách thật thà – Tôi hy vọng ký ức của cậu về tôi là một ký ức ân cần.

- Không hẳn hoàn toàn – tôi nói, cười lên – Thầy một lần phạt tôi mất việc gì đó mà tôi không có làm và khẳng khẳng cho rằng việc quả quyết vô tội của tôi là nói dối. Lúc đó là vào năm đệ tứ.

Ông nhìn lên với sự phô diễn bối rối trên gương mặt ông:

- Anh không nên giữ việc chống lại tôi. Tôi rất lấy làm tiếc. Với tất cả ý định tốt lành trên đời, nó cứ tiếp tục xảy ra cho các thầy giáo là có một cái gì sai lầm và một hành động bất công đã phạm phải. Tôi biết có những trường hợp tệ hại. Đó là một lý do tại sao tôi ra đi.

-Ồ, thầy không còn dạy nữa à?

- Không dạy nay đã lâu rồi. Tôi bị bệnh, và khi tôi bình phục, quan điểm của tôi đã thay đổi nhiều đến nỗi tôi xin từ nhiệm. Tôi đã cố gắng là một thầy giáo tốt, nhưng tôi không được là một người như thế, anh phải nên có cái bản tính ấy. Vì vậy tôi đã bỏ nghề và từ dạo đó tôi đã cảm thấy tốt hơn.

Tôi có thể thấy điều đó. Tôi hỏi thêm nữa, nhưng ông muốn nghe câu chuyện của tôi, và chẳng mấy chốc tôi đã kể xong. Ông không hẳn thích thú việc tôi trở thành một nhạc sĩ. Trái lại, ông đã tỏ ra vô cùng khéo léo bởi sự giao cảm của ông cho sự xui xẻo của tôi đến nỗi rằng đây là lần đầu tôi không thấy khó chịu. một cách thận trọng ông

cố gắng để khám phá ra tôi đã thành công trong việc tìm ra nguồn an ủi như thế nào, và đã không hài lòng với những câu trả lời nửa tránh né của tôi. Với những điều bí mật, ông ta đã tỏ ra lưỡng lự và tuy vậy một cách nóng nảy, với nhiều lời nói quanh co rụt rè, cho thấy là ông đã biết được một nguồn an ủi, hoàn toàn minh triết dành cho mỗi người tìm kiếm nhiệt thành.

Tôi biết, tôi nói:

- Thầy định nói đến Thánh kinh chứ gì.

Ông Lohe mỉm cười một cách bí mật:

- Thánh kinh thì tốt rồi. Đó là con đường đưa đến tri kiến, nhưng nó không phải là chính tri kiến.

- Vâng, thế thì tri kiến nằm ở đâu?

- Cậu sẽ tìm thấy nó dễ dàng nếu cậu muốn vậy. Tôi sẽ đưa cậu một cái gì để đọc mà nó đưa đến những nguyên tắc của tri kiến ấy. cậu có nghe nói đến sự nghiệp cứu về Nghiệp (Karma)?

- Nghiệp à? Không, nó là gì?

- Cậu sẽ tìm thấy. Hãy đợi một phút thôi!

Ông bỏ đi và vắng mặt trong một lúc trong khi tôi ngồi đó sửng sò, không biết mong đợi cái gì, và nhìn ra khu vườn nơi những cây trái tí teo đứng thành hàng không sai chạy. Sau một chút, ông Lohe trở ra. Ông nhìn tôi với khuôn mặt chiếu sáng, và đưa tôi một quyển sách nhỏ, có in hàng chữ, giữa cái khuôn mẫu tượng trưng huyền bí, nhan đề Giáo lý vấn đáp Thông Thiên Học nhập môn.

- Cậu lấy đi – ông nói – Cậu có thể giữ lấy, và nếu cậu muốn nghiên cứu thêm, tôi có thể cho cậu mượn một số sách nữa. Cuốn này chỉ mới là nhập môn. Tôi đã trở nên mạnh khoẻ thể xác và linh hồn nhờ chúng và hy vọng rằng chúng cũng sẽ như vậy với cậu. Tôi lấy quyển sách nhỏ và đút vào túi tôi. Ông ta đưa tôi qua khu vườn ra đường, ngỏ lời chia tay một cách thân mật với tôi và mời tôi sớm trở lại. tôi nhìn vào mặt ông, gương mặt lành mạnh và hạnh phúc, và đối với tôi thì hình như có thể là vô hại trong việc cố gắng theo đuổi con đường hạnh phúc như vậy. Thế là tôi về nhà với quyển sách nhỏ trong túi tôi, lấy làm hiếu kỳ về những bước đi đầu tiên trên con đường đưa đến chân phúc này.

Song tôi chỉ khởi sự sau một vài ngày. Trên đường về nhà tôi, tiếng gọi của âm nhạc lại đầy uy lực. Tôi ném mình vào nó và sống trong một thế giới của âm nhạc. tôi viết và đàn cho đến khi cơn bão tố bên trong tôi lại im lặng và tôi có thể điềm tĩnh trở lại với đời sống thường nhật. Lúc bấy giờ, lập tức tôi cảm thấy cần thiết học hỏi những giáo lý mới mẻ và ngồi xuống tay cầm quyển sách nhỏ trước mắt mà tôi

nghĩ tôi có thể mê mải ngay.

Nhưng tôi không nhận thấy nó dễ dàng như vậy. Quyển sách nhỏ trở nên to lớn nặng nề trong tay tôi và sau cùng có vẻ như không thể hiểu thấu được. Sách bắt đầu với lời giới thiệu đáng chú ý về nhiều con đường đưa đến minh triết mà mọi người đi vào và tình thân hữu thông thiên học có nghĩa là độc lập tri thức và hoàn thiện nội tâm, trong đó mỗi tín ngưỡng đều được tôn kính và mỗi con đường đưa đến ánh sáng đều được hoan nghênh. Rồi tiếp theo là một vũ trụ luận mà tôi không hiểu được, chia thế giới ra thành nhiều "bình diện" khác nhau, và lịch sử ở những thời đại đáng kể xa lạ với tôi, mà trong đó các lục địa Atlantis bị đánh mất cũng đã được thêm vào. Tôi rời chương này một lúc và quay sang các chương khác, nơi học thuyết luân hồi được giới thiệu, mà tôi hiểu khá hơn. Song nó không hoàn toàn rõ ràng với tôi là phải chăng tất cả đều là chuyện thần thoại và ngụ ngôn thi vị hay phải chăng nó đã bị làm văn chương. Đối với tôi thì nó có vẻ như là cái sau, một điều tôi không thể nào chấp nhận.

Rồi đến những tín điều về Nghiệp. Nó cho tôi thấy đó là sự diễn dịch của tôn giáo về luật nhân quả mà nó không hấp dẫn tôi. Và vân vân. Chẳng bao lâu tôi đã nhận ra rằng những tín điều này chỉ có thể là sự an ủi và có giá trị cho kẻ nào có thể chấp nhận chúng một cách văn chương mà thôi và một cách chân thành tin chúng là chân lý. Nếu như, nó có vẻ đối với tôi, chúng một phần là văn chương diễm lệ, một phần là những biểu tượng phức tạp, một nỗ lực nhằm giải thích thế giới theo thần thoại, người ta có thể được dạy dỗ bởi chúng và gìn giữ chúng trong sự kính mến, nhưng người ta không thể học sống và thu đạt sức mạnh từ các tín điều ấy như thế nào. Người ta có thể có lẽ là một nhà thông thiên học tôn giáo và có giá trị, nhưng niềm an ủi sau cùng chỉ ra dấu hiệu cho những kẻ nào giản dị chấp nhận tín ngưỡng mà không đặt câu hỏi quá nhiều. trong lúc ấy, điều đó không dành cho tôi.

Song le, tôi đã đến thăm giáo sư nhiều lần nữa. mười hai năm trước đây chúng tôi đã quấy rầy lẫn nhau với tiếng Hy Lạp và nay, trong một cách thức hoàn toàn khác nhau và một cách không thành công cân xứng nhau, ông đã cố gắng là người hướng dẫn và là giáo sư của tôi. chúng tôi đã không trở thành những người bạn thân thiết, nhưng tôi thích đến thăm ông và vì rằng có lúc ông là người duy nhất mà tôi đã bàn bạc về nhiều phương diện quan trọng của đời sống. Quả thật tôi nhận thấy rằng tất cả các cuộc nói chuyện này đều không có giá trị và chỗ hay nhất của nó là chỉ đưa đến những câu

khôn ngoan mà thôi. Song tôi nhận thấy ông chân thật và xứng đáng tôn kính, con người thâm cảm này một cách trầm tĩnh, chối bỏ giáo hội và tri thức và là người mà nửa đời về sau đã kinh nghiệm đời sống của mình sự thanh tĩnh và vinh danh của tôn giáo qua niềm tin chất phác của ông ta trong những tín điều đáng lưu ý, một cách thắm đượm lẽ phải.

Bất kể tất cả những nỗ lực của tôi, con đường này đã luôn luôn khép kín với tôi. Song tôi đã có một chỗ nương tựa lớn lao, mà nó không phải là sự trao đổi lẫn nhau, đối với người tôn giáo mà họ đã được tăng cường vì thu đạt sự thanh tĩnh từ niềm tin này hay niềm tin khác.

Mối tình của chàng nhạc sĩ

Dịch giả: Vũ Đăng

Chương 4

Vào thời kỳ ngắn ngủi ở những lần thăm viếng của tôi với nhà thông thiên học sùng đạo và nhà trồng cây, một hôm tôi nhận được một chi phiếu nhỏ mà nguyên do của nó thật là bí mật đối với tôi. Nó được gửi đến từ một nhà tổ chức biểu diễn hoà tấu nổi tiếng miền Bắc nước Đức mà với ông ta, tuy tôi chưa hề có bất kỳ sự giao thiệp nào. Trong việc dò hỏi, tôi đã nhận được một phúc đáp nói rằng số tiền này được gửi đến tôi theo lệnh của ông Heinrich Muoth. Anh ta đã hát tại sáu buổi hoà tấu một ca khúc do tôi soạn và số tiền này được tiêu biểu là thù lao của tôi.

Lúc bấy giờ tôi đã viết cho Muoth, cảm ơn anh ta và hỏi thăm tin tức. Trước hết tôi muốn biết tại sao ca khúc của tôi bằng cách nào đã được tiếp nhận tại các cuộc hoà tấu đó. Tôi có nghe về những lần đơn ca của Muoth và đã thấy những bài phê bình về các cuộc trình diễn ấy một hay hai lần trên báo chí, tuy không thấy đề cập gì đến ca khúc của tôi cả. Tôi viết về các hoạt động và công việc của tôi trong những chi tiết ngắn ngủi, như một người cô đơn thường hay làm, và cũng không quên bỏ vào phong thư một trong những ca khúc mới của tôi.

Rồi tôi đã chờ đợi lời phúc đáp. Khi tôi vẫn không nhận được gì cả sau bốn tuần lễ, tôi lại quên bằng toàn bộ công việc đó. Hầu như mỗi ngày tôi đều viết nhạc, âm nhạc đã ám ảnh tôi như trong một giấc mơ. Tuy nhiên, vào những giờ nghỉ, tôi cảm thấy bạc nhược và bất mãn. Tôi không mấy thích dạy học và cảm thấy tôi không thể nào chịu đựng lâu hơn nữa.

Vì thế tôi cảm thấy rằng một lời nguyên rủa trách móc đã nhấc ra khỏi tôi khi sau cùng tôi nhận được một bức thư của Muoth. Anh ta viết:

Anh Kuhn thân mến,

Tôi không phải là người hay viết thư. Tôi không trả lời thư anh, cũng như thực ra tôi không biết phải nói gì. nhưng bây giờ thì tôi có thể gửi đến anh những đề nghị cụ thể. Hiện tại tôi tham gia vào Hí viện đại nhạc kịch ở đây, tại R. và tôi sẽ vui sướng nếu anh cũng có thể đến đây. Anh có thể, trước hết, giữ một chân như vĩ cầm thủ hạng nhì tại đây. nhạc trưởng là một người thông minh, thẳng thắn, dù rằng hơi có phần cộc cằn. chắc chắn là không lâu anh cũng sẽ có cơ hội chơi một số nhạc khúc của anh. Tại đây chúng tôi có được những phòng hoà tấu rất tốt. tôi cũng có một việc để nói với anh về ca khúc của anh, một điều là có một nhà xuất bản muốn ấn hành các bài hát ấy. Nhưng anh cứ ở đó viết nhạc như vậy thì thật là buồn chán. Sẽ tốt hơn nếu anh đến đây. hãy đến nhanh và đánh điện cho tôi về địa điểm.

Bạn anh, Muoth

Như thế là bất ngờ tôi đã được lôi ra khỏi chốn ẩn cư vô ích của tôi. Tôi lại đắm mình vào dòng suối của đời sống, có những hy vọng và âu lo, buồn rầu và vui vẻ. Chẳng có gì giữ tôi lại cả, song thân tôi cũng đã hài lòng khi thấy tôi bắt lấy bước đầu vững chắc trong nghề nghiệp của cuộc sống của tôi. Không chậm trễ, tôi đã gửi một điện tín, và ba ngày sau đó tôi đã có mặt tại R. với Muoth.

Tôi đã tìm được một khách sạn đầy đủ tiện nghi. Tôi đến thăm Muoth nhưng không thấy anh trong nhà. rồi anh đã đến khách sạn của tôi và một cách bất ngờ đã đứng trước mặt tôi. Anh chìa tay ra, chẳng hỏi tôi câu nào cả, không kể với tôi bất kỳ điều gì và cũng không chia sẻ sự kích thích của tôi dù là nhỏ nhất. Anh ta thường để mình bị cuốn theo những biến cố, chỉ kinh nghiệm và coi là quan trọng ở giây phút hiện tại mà thôi. Anh ta hầu như không cho tôi có dịp thay quần áo và rồi đưa tôi đến gặp ông Rossler, nhà nhạc trưởng.

- Đây là anh Kuhn – anh ta nói.

Rossler gật đầu:

- Thế nào! Tôi có thể làm gì cho anh đây?

- Anh ta là một vĩ cầm thủ! – Muoth kêu lên.

Nhà nhạc trưởng đã nhìn tôi với sự ngạc nhiên, quay lại người ca sĩ và nói một cách cộc cằn:

- Anh không bảo tôi rằng ông này bị què. Tôi phải có người chân cẳng ngay ngắn chứ!

Máu đã dồn lên mặt tôi nhưng Muoth thì vẫn điềm tĩnh. Anh ta chỉ cười;

- Bộ ông muốn anh ấy khiêu vũ sao ông Rossler? Tôi nghĩ rằng anh ấy đàn vĩ cầm mà. Nếu anh ấy không thể làm chuyện đó thì chúng ta lại đưa anh ấy đi. nhưng trước hết chúng ta hãy nghe anh ấy đàn cái đã chứ.

- Thôi được ông Kuhn ạ, vậy sáng mai hãy đến gặp tôi khoảng 9 giờ, phòng tôi đây. Ông có phiền chi về chuyện tôi nói về cái chân? Phải, ông Muoth phải nói với tôi về chuyện đó chứ. Dù sao, chúng ta sẽ xem sau. Thôi đến mai vậy!

Khi chúng tôi đi ra ngoài, tôi đã trách cứ Muoth về chuyện ấy. Anh ta rùng vai, và nói nếu anh ta đề cập đến sự tàn tật vào lúc đầu, thì sẽ khó khăn chiếm được sự chấp thuận của nhà nhạc trưởng. Hiện tại tôi đã có mặt tại đây và nếu Rossler nhận thấy tôi đáp ứng đầy đủ một cách phải chăng thì chẳng mấy chốc tôi sẽ biết được cái khía cạnh tốt hơn ở bản chất của ông ta.

- Nhưng làm thế nào mà anh có thể tiến cử tôi trong bất kỳ trường hợp nào? – tôi hỏi – Anh còn không biết liệu tôi có mạnh giỏi không nữa.

- Đó là việc của anh chứ! Tôi nghĩ anh sẽ đồng ý, và anh cũng sẽ đồng ý mà. Anh là một người khiêm tốn mà nếu không có một kẻ nào đó thỉnh thoảng thúc đẩy anh thì anh chẳng bao giờ đi đến đâu

cả. Đó là một cái thúc đẩy vậy – nay thì anh cứ việc tiến tới! Anh chẳng cần phải e sợ. Người tiền nhiệm của anh không giỏi mấy đâu.

Chúng tôi đã ở lại ăn đêm tại căn phòng anh ta. Tại đây anh ta lại thuê mấy căn phòng trong một vùng hẻo lánh nơi có một khu vườn lớn và yên tĩnh. Con chó khỏe mạnh của anh phóng tới chào mừng anh. Chúng tôi hầu như ngồi xuống và hơi ấm mình thì khi đó có tiếng chuông reo lên và một người đàn bà cao lớn rất nhan sắc bước vào và nhập bọn vừa chúng tôi. Chuyện đó cũng cùng một không khí như trước đây, và cô nhân tình của anh ta cũng lại là một người quý phái đường bệ. Anh ta hình như cặp bồ với những người đàn bà kiều diễm này coi như là việc tất nhiên và tôi nhìn đến cô nhân tình mới nhất này với mỗi giao cảm và với sự bối rối mà tôi luôn luôn cảm thấy thế trước sự hiện diện của những người đàn bà quyến rũ. Quả thật là không thể hề có sự ghen tị, rằng với cái căng thọt của tôi thì đối với tôi có vẻ như thôi không được yêu và chẳng có hy vọng gì cho tình yêu cả.

Cũng như trong quá khứ, chúng tôi đã vui vẻ với nhau và đã uống rất nhiều tại nhà Muoth. Anh ta khống chế chúng tôi với tính tình hoạt bát nhưng hết sức bất thường của anh ta, mặc dù vậy đã quyến rũ chúng tôi. Anh ta hát cho chúng tôi nghe một cách say sưa và cũng đã hát một trong những ca khúc của tôi. Ba chúng tôi trở nên rất thân mật, một cảm giác đầm ấm trải dài giữa chúng tôi và lôi kéo chúng tôi đến sát bên nhau. Chúng tôi đã tự nhiên với nhau và vẫn ngồi sát bên nhau chừng nào mà sự nồng ấm trong chúng tôi còn tồn tại. Người đàn bà cao lớn đó được gọi là Lottie, đã thân mật với tôi trong một cách thức dịu dàng. Đó không phải là lần thứ nhất mà một người đàn bà kiều mị và đầy tình cảm đã đối xử tốt với tôi trong một cách thức giao cảm và hết sức tin cậy này. Lần này điều đó cũng làm cho tôi tổn thương, song hiện tại tôi đã nhận ra cái thể thức đều đặn của sự cư xử này và không khắc ghi nhiều lắm trong tâm hồn. thỉnh thoảng tôi còn biết cả những người đàn bà chứng tỏ tình thân hữu đặc biệt với tôi nữa. Tất cả bọn họ đều xem tôi như là một kẻ không có khả năng ghen tuông cũng như yêu đương. Lại nữa, cũng có cái lòng thương hại không sao chịu nổi mà họ đã dành cho tôi mà chính điều đó đã phát xuất từ một lòng tin gần như thuộc về người mẹ.

Tiếc thay, tôi vẫn chưa có kinh nghiệm về những sự vụ như vậy và không thể nhìn vào niềm hạnh phúc của tình yêu ở sát một bên mà không nghĩ ngợi đến mình một chút và cảm thấy rằng tôi cũng sẽ thích được thoả mãn sở thích trong một việc gì tương tự. tới một mức nào đó thì nó đã phá hỏng niềm vui của tôi, nhưng trong đại thể thì đó là một buổi tối thú vị trong sự đồng hành của người đàn bà diễm lệ hào phóng này và cái con người bùng bùng sinh khí và tâm tánh bất thường nọ, kẻ đã ưa thích tôi và chú tâm đến tôi và tuy vậy không thể biểu tỏ tình cảm của anh ta trong bất kỳ cách thức nào khác hơn là anh ta đã có với đàn bà, nói rõ ra, trong một cách thức dữ dội và cao hứng.

Khi chúng tôi cộng ly với nhau lần cuối trước khi tôi ra về, anh ta gạt đầu với tôi và nói:

- Thực ra tôi phải uống cho tình thân hữu của chúng ta, phải không? Chắc chắn là tôi sẽ thích làm như vậy. Nhưng không hề chi, nó sẽ tốt đẹp y như vậy. Có lúc, bất kỳ lúc nào tôi gặp bất cứ kẻ nào tôi ưa, tôi luôn luôn nói với họ ngay lập tức trong một cung cách thân thiết, nhưng đó không phải là điều tốt đẹp, càng không phải đối với các đồng nghiệp của tôi. Đồng thời tôi cũng đã cãi cọ với họ. Lần này tôi không có được cái niềm vui cay đắng ngọt ngào của việc có sự đồng hành của cô nhân tình của bạn tôi đưa về nhà. Nàng ở lại đó như vậy là tốt hơn. Cuộc hành trình, sự viếng thăm ông nhạc trưởng, sự căng thẳng về buổi sáng hôm sau và sự giao tiếp mới mẻ với Muoth, tất cả đều làm thoả thích. Chỉ hiện tại tôi mới thấy thế nào là bị bỏ quên, lúng túng, ngượng ngập và xa cách với thiên hạ mà tôi đã trở thành như thể đang trong tháng năm dài đơn độc chờ đợi, và với một ý thức của niềm vui và sự tiên liệu sức khoẻ, tôi lại nhanh nhẩu và hoạt động giữa thiên hạ, lại thuộc về trần thế.

Sáng hôm sau tôi đã ra mắt Rossler đúng giờ. Tôi nhận thấy ông ta còn mặc quần áo ngủ và tóc chưa chải, nhưng ông ta chào tôi và, trong một cách thức thân mật hơn ngày hôm trước, ông mời tôi đàn vĩ cầm, đặt bản nhạc chép tay trước mắt tôi và ngồi xuống cạnh dương cầm. Tôi chơi tuyệt như tôi có thể chơi được, nhưng việc đọc bản nhạc chép tay cầu thả làm tôi hơi bức bối. Khi chúng tôi đàn xong, ông ta im lặng, đặt bản nhạc khác lên trước mặt tôi để tôi đàn không có nhạc đệm, và rồi đến bản thứ ba.

- Được đấy – ông ta nói – Anh cần phải đọc nhạc thường xuyên hơn, thỉnh thoảng anh đàn hơi chậm ở đoạn đi nhanh. Tối nay hãy đến hí viện. Tôi sẽ dành chỗ cho anh, rồi bấy giờ anh có thể trình tấu

phần vụ của anh kể người thay thế mà y điền vào chỗ trống trong khi thiếu người. Ban đầu thì sẽ hơi khó khăn đấy. Hãy nghiên cứu nhạc cho tiến triển. Hôm nay không nghe thử nữa. Tôi sẽ đưa cho anh tờ giấy, hãy cầm đến hí viện vào lúc mười một giờ và lấy nhạc.

Tôi chưa hoàn toàn chắc chắn về vị trí của tôi nhưng nhận thấy con người này không ưa hỏi nên tôi đi ra. Tại hí viện chẳng có ai muốn biết gì về nhạc hoặc chịu nghe tôi cả. Tôi đã không quen với máy móc ở đó và đã khó chịu. Tôi đã gửi một điệp báo đặc biệt đến Muoth. Anh đến và tức thì mọi việc đều trót lọt. buổi tối, tôi trình diễn lần đầu tiên tại hí viện và đã được quan sát một cách chặt chẽ bởi nhạc trưởng. Ngày hôm sau tôi đã được bổ nhiệm.

Conó người thật lạ lùng vì ở giữa cái đời sống mới mẻ của tôi và những ao ước đã thành đạt của tôi một đôi khi tôi cũng bị cái khát vọng vô thức bất thần qua mau vồ chụp lấy tôi cho nỗi cô đơn, cho cả đến sự chán nản và những ngày trống rỗng. Lúc bấy giờ nó có vẻ như cho tôi thấy rằng cái thời gian tôi ở tại nhà và cái đời sống đều đặn tẻ ngắt vô vị đó mà từ đây tôi đã lấy làm vui thú để trốn thoát lại là một cái gì đáng mong muốn. Đặc biệt, tôi nghĩ đến với lòng khao khát thực sự về những tuần lễ tôi ở lại trên núi hai năm trước đây. Tôi cảm thấy rằng tôi không được phần số dành cho sự giàu sang và hạnh phúc mà chỉ cho yếu đuối và thất bại, không có những bóng dáng và những sự hy sinh này, thì nguồn suối sáng tạo trong người tôi sẽ tuôn trào một cách yếu đuối và hỗn loạn. Thoạt tiên thực ra không có vấn đề những giờ yên lặng và công việc sáng tạo, và mặc dù tôi đã sống một đời sống trọn vẹn, tôi cũng không ngót nghĩ rằng tôi đã nghe thấy cái nguồn suối đó bị ngăn chặn và bên trong người tôi đã thầm nghĩ một cách dịu dàng và ai oán.

Tôi thích thú việc chơi đàn vĩ cầm trong ban nhạc. Tôi đã tuôn ra toàn bộ những hợp tấu và dần dần đã cảm thấy hướng đi của tôi trên lĩnh vực này. Lần hồi tôi đã học được những gì mà tôi chỉ biết về lý thuyết và một cách xa xôi mơ hồ, nói rõ ra, là việc hiểu biết bản chất, màu sắc và ý nghĩa của mỗi nhạc khí từ dưới lên trên. Đồng thời, tôi đã nghiên cứu âm nhạc vũ điệu và chờ đợi với lòng nhiệt thành lớn lao đến cái thời gian khi mà tôi có thể đánh liều thử viết một đại nhạc kịch.

Mối tương giao thân thiết của tôi với Muoth, người đã giữ một địa vị tốt nhất ở Hí viện, đã thuận tiện cho sự tiến triển của tôi và hoàn toàn hữu ích cho tôi. Tuy nhiên, tôi rất lấy làm tiếc, là điều này đã có cái kết quả ngược lại trong tương giao với các đồng nghiệp của tôi. Tôi không có bất cứ người bạn thân nào trong các nhạc công của ban

nhạc, một cái gì mà tôi cũng chỉ muốn được như vậy mà thôi. Chỉ có một vĩ cầm thủ số một, người người Styrian gọi là Teiser để ý đến tôi và trở thành bạn tôi. Ông ta lớn hơn tôi mười tuổi, một người thật thà, thẳng thắn với một gương mặt dịu dàng, thanh tú, dễ đồ rần lên. Ông ta là một nhạc sĩ đã thành đạt một cách phi thường và có một lỗ tai khá đặc biệt tinh tế và nhạy cảm. Ông ta là một trong những người đã tìm thấy sự thoả mãn của họ trong nghệ thuật mà không muốn giữ bất cứ vai trò quan trọng nào. Ông ta không phải là một điệu thủ gia và chưa bao giờ sáng tác gì cả. Ông ta bằng lòng chơi vĩ cầm và đã tìm được niềm vui to lớn nhất của ông ở sự hoàn toàn hiểu biết kỹ thuật ấy. Ông ta đã biết mỗi khởi tấu khúc từng chi tiết một, và cũng như đã biết bất kỳ nhạc trưởng nào ở chỗ nào nên chơi nhẹ nhàng và rõ ràng, ở chỗ nào sự khởi đầu của một nhạc khí khác được đưa ra để tạo nên một hiệu quả chính xác và diễm lệ. Điều này đã làm ông nổi bật và ông đã tự hài lòng với mình hơn là bất kỳ ai khác tại hí viện. Ông ta có thể chơi gần như tất cả các nhạc khí, thế nên tôi có thể hỏi ông ta những câu hỏi và học hỏi ở ông hàng ngày. Vì rằng trong nhiều tháng trời chúng tôi không bàn bạc gì hơn là kỹ thuật, nhưng tôi thích ông ta và ông ta thấy rằng tôi bận tâm để học hỏi. Một sự hiểu biết không nói ra đã mọc dậy giữa chúng tôi không kém chỉ với mỗi tình thân hữu đó. Rồi sau cùng tôi đã nói với ông ta về cảm tấu khúc vĩ cầm của tôi và yêu cầu ông thỉnh thoảng đàn với tôi. Ông ta đã đồng ý một cách niềm nở và đi đến phòng tôi vào giờ đã định. Để làm ông hài lòng, tôi đã đi tìm một ít rượu vang ở thành phố quê hương ông. Chúng tôi đã uống một ly rượu vang, rồi tôi đặt bản nhạc lên giá và chúng tôi bắt đầu đàn. Ông ta đọc nhạc rất tài, nhưng bất thần ông ngừng lại và hạ thấp cung đàn xuống.

- Tôi xin nói, anh Kuhn – ông ta nói – đây thực sự là âm nhạc nùng diễm và tôi không muốn đàn nó ngay bất cứ đoạn nào. Tôi muốn đem về nhà và tập dượt cái đã. Tôi có thể làm thế chứ?

- Vâng – tôi nói.

Và khi ông lại đến, chúng tôi đã chơi bản cảm tấu khúc suốt hai lần. Khi chúng tôi chơi xong, ông ta vỗ trên vai tôi và kêu lên:

- Anh khiêm tốn quá! Anh giả vờ là một kẻ thơ ngây và một cách kín đáo thì anh đã làm những việc như thế này! Tôi sẽ không nói nhiều, tôi chẳng phải là một giáo sư, nhưng nó tuyệt vời đấy!

Đấy là lần đầu tiên mà một người nào đó tôi thực sự tin cậy đã khen ngợi tác phẩm của tôi. Tôi đưa ông xem tất cả nhạc phẩm của tôi, kể cả các ca khúc vừa mới được xuất bản và mới xuất hiện chẳng bao lâu. Nhưng không dám nói với ông ta là tôi cũng cả gan nghĩ đến

chuyện soạn một đại nhạc kịch nữa.

Trong những ngày tốt đẹp đó, tôi đã xúc động bởi một biến sự nhỏ nhỏ mà có thể tôi chẳng bao giờ quên được. Ở nhà Muoth, nơi tôi là một tân khách thường xuyên, tôi không thấy người đàn bà kiều diễm gọi là Lottie đó một thời gian, nhưng tôi không nghĩ nhiều về chuyện đó bởi vì tôi không muốn trở nên liên lụy vào bất cứ sự vụ yêu đương nào. Tôi thích không biết đến chuyện ấy. Vì thế tôi đã không hỏi han gì về nàng. Vả lại, anh ta cũng chẳng bao giờ nói với tôi về những chuyện này.

Một buổi chiều tôi ngồi trong phòng tôi đang nghiên cứu một đoạn hợp tấu. Cạnh cửa sổ, con mèo mun của tôi nằm ngủ dưới tia nắng mặt trời. Cả căn nhà đều im lặng. Lúc bảy giờ tôi nghe có người nào đó đi vào cửa trước, đoạn ngừng lại hỏi thăm bà chủ nhà, rồi tới tiếng gõ cửa ở cánh cửa phòng tôi. Tôi bước tới mở cửa, một người đàn bà cao lớn, sang trọng với một tấm voan phủ mặt bước vào và khép cánh cửa lại phía sau nàng. Nàng bước vài bước vào căn phòng, thở mạnh ra và rồi kéo tấm voan xuống. Đó là Lottie. Nàng trông kích thích và tức thì tôi đã đoán biết tại sao nàng đến đây. Theo lời mời của tôi nàng ngồi xuống. nàng lắc mạnh tay tôi nhưng vẫn không nói gì cả. Nàng có vẻ thoải mái hơn khi nàng quan sát sự luống cuống của tôi, như thể nàng e rằng tôi có thể mời nàng đi ngay lập tức.

- Có chuyện gì với Heinrich Muoth ư? – sau cùng tôi hỏi.

Nàng gật đầu:

- Anh ấy không kể gì với anh sao?

- Không, tôi không biết gì cả. Đó chỉ là điều tôi nghĩ thôi.

Nàng nhìn ngay vào mặt tôi theo cái cách mà bệnh nhân nhìn vào mặt bác sĩ, im lặng và thông thả cởi bao tay của nàng ra. Bất thần nàng đứng dậy, đặt hai tay lên vai tôi và đăm đăm nhìn tôi với đôi mắt to lớn của nàng.

- Tôi sẽ làm gì đây? Anh ấy không bao giờ ở nhà cả, anh ta không thềm viết cho tôi mà cũng chẳng bao giờ mở thư tôi ra nữa! Tôi không thể nói chuyện với anh ta suốt ba tuần nay. Hôm qua tôi có đến đó. Tôi biết anh ta có ở trong nhà nhưng anh ta không thềm mở cửa. Anh ta cũng chẳng thềm huýt kêu con chó khi nó xé toang cả áo quần tôi. Anh ta không còn muốn nhìn nhận tôi gì nữa cả.

- Cô có cãi lộn với anh ta không? – tôi chỉ hỏi chiếu lệ để khỏi phải im lặng.

Nàng cười lên.

- Cãi lộn ư? Ồ, chúng tôi cãi nhau đã đủ ngay từ khi bắt đầu kìa!

Tôi vẫn thường vậy luôn. Không, mãi sau này anh ta mới không lịch sự với tôi, lập tức tôi nghi ngại ngay. Vào một dịp anh ta không có ở đây khi anh ta mời tôi đến, lần khác anh ta nói anh ta đến thăm tôi và cũng chẳng đến. Sau cùng, anh ta bắt đầu gọi tôi một cách thông thường.

Tôi kinh ngạc:

- Có đánh cô ư?

Nàng lại cười:

- Anh không biết sao?Ồ, anh ta vẫn thường đánh tôi, nhưng hiện thời lâu rồi không có đánh đập nữa. Anh ta trở nên lịch sự, anh ta gọi tôi một cách bình thường và chẳng muốn biết gì đến tôi nữa. Tôi nghi là anh ta đã có một người nào khác rồi. Đó là lý do tôi đến đây. làm ơn nói cho tôi biết! Anh ta có cô nào khác không? Anh biết mà, anh phải biết chứ!

Trước khi tôi có thể ngăn chặn, thì nàng đã nắm lấy cả hai tay tôi. Tôi đã rất đổi ngạc nhiên về những gì nàng đã nói với tôi, nhưng vì tôi không muốn bàn bạc đến chuyện ấy và ước mong chấm dứt cái cảnh mà tôi gần như vui lòng là việc nàng không cho tôi có cơ hội nói ra, vì lẽ tôi sẽ chẳng biết phải nói gì.

Một cách luân phiên giữa hy vọng và phiền muộn nàng đã bằng lòng là tôi sẽ nghe nàng. Nàng hỏi tôi nhiều câu hỏi, kể cho tôi nghe nhiều điều và bùng ra những cơn khóc lóc kể lể. Suốt khi ấy tôi nhìn vào gương mặt kiều mị đầm đìa nước mắt của nàng và có thể chẳng nghĩ ngợi gì cả, ngoại trừ một điều "Anh ta đã đánh đập nàng..." Hình như tôi đã thấy cái bàn tay cung lại của anh ta, và tôi rùng mình ở chỗ nghĩ đến anh ta, và cũng nghĩ đến nàng nữa, ai đây, mới là kẻ bị đánh đập, khinh miệt và cự tuyệt, hình như chẳng có ý nghĩ và ước mong nào khác, ngoại trừ việc quay lại với anh ta và những điều lãng nhục tương tự.

Sau cùng cơn ngập lụt rút xuống. Lottie bắt đầu nói chậm rãi hơn.

Nàng có vẻ luống cuống và ý thức đến hoàn cảnh, trở nên im lặng và đồng thời buông hai tay tôi ra.

- Chẳng có ai cả đâu – tôi nói dụi dàng – Theo như chỗ tôi biết thì chẳng có ma nào cả.

Nàng nhìn đến tôi một cách biết ơn.

- Nhưng tôi không thể giúp cô – Tôi nói tiếp – Tôi chưa bao giờ nói với anh ta những chuyện như thế cả.

Cả hai chúng tôi đều im lặng một lát. Tôi không thể nào không nghĩ đến Marian, một Marian diễm lệ và vào cái đêm khi chúng tôi tay trong tay bách bộ giống như cái đêm gió nam thổi đến, và nàng đã

chống đỡ một cách trung thành cho người tình của nàng như thế nào. Anh ta cũng đánh đập nàng chẳng? Và nàng vẫn còn theo đuổi anh ta chẳng?

- Tại sao cô lại đến với tôi? – Tôi hỏi.

- Tôi không biết nữa. Tôi phải làm một việc gì. Anh có biết, không hiểu anh ta còn nghĩ đến tôi chẳng? Anh là một người tốt, anh sẽ giúp tôi, phải không? Thỉnh thoảng anh có thể hỏi anh ta, nói về tôi....

- Không, tôi không thể làm chuyện đó. Nếu anh ta vẫn còn yêu cô, thì anh ta sẽ đích thân đến với cô chứ. Nếu không, thì...

- Thì sao?

- Thì cứ để anh ta đi vậy. Anh ta không đáng để cho cô phải hạ nhục mình nhiều như thế.

Tức thì nàng mỉm cười;

- Ô, anh biết gì về tình yêu!

Nàng nói đúng, tôi nghĩ, nhưng đồng thời câu nói ấy cũng làm cho tôi bị tổn thương. Nếu tình yêu đã không đến với tôi, nếu tôi đứng ở bên ngoài thì làm sao tôi có thể làm cho bất kỳ ai tin tưởng và giúp ai được chứ? Tôi cảm thấy áy náy cho người đàn bà này nó tôi cũng khinh nàng nhiều. Nếu đó là tình yêu, với chỗ này tàn bạo và nơi kia sỉ nhục, thì tốt hơn là sống đừng có tình yêu.

- Tôi không muốn tranh luận – tôi nói giọng trầm tĩnh – tôi không hiểu cái thứ tình yêu này.

Lottie đã buộc lại tấm voan của nàng.

- Được lắm. Tôi đi đây.

Bấy giờ tôi cảm thấy buồn rầu cho nàng, nhưng tôi không muốn cái màn lố lằng này được lập lại, thế nên tôi chẳng nói gì. Nàng bước tới cửa và tôi mở cửa ra cho nàng. Tôi đưa nàng đi qua mặt bà chủ nhà tò mò tới cầu thang, rồi tôi cúi đầu và nàng bỏ đi chẳng nói một lời và cũng chẳng thèm nhìn tôi nữa.

Tôi nhìn theo nàng một cách buồn bã và tôi không thể tổng cái ký ức về nàng một thời gian dài. Có thực là có sự hoàn toàn khác nhau giữa tất cả các người này, từ Marian, Lottie và Muoth? Đó có phải là tình yêu thực sự? tôi đã thấy tất cả những con người đam mê này bỗng bênh lơ lửng và bị cuốn đi một cách bất chợt như thể bị cuốn đi bởi một cơn bão, người đàn ông tràn ngập với khát vọng hôm nay, đã chán ngấy vào ngày mai, yêu một cách dữ dội và bỏ nhau một cách tàn bạo, chắc chắn là không có tình cảm và hạnh phúc ở nơi không có tình yêu; rồi có những người đàn bà si mê điên dại anh ta, bị lăng nhục khốn khổ và bị đánh đập, cuối cùng bị phủ nhận và tụy

vậy vẫn bám chặt anh ta, mất cả phẩm giá bởi sự ghen tuông và tình yêu của họ bị khinh miệt, nhưng vẫn mãi trung thành, hết như những con chó. Ngày hôm đó lần đầu tiên trong một thời gian rất lâu, tôi đã khóc. Tôi tuôn những dòng lệ vô tình của mỗi phiên muộn cho những con người này, cho bạn Muoth của tôi, cho đời sống và tình yêu, và cũng cho những giọt nước mắt bí mật cho mình, kẻ đã sống giữa mọi sự như thể sống trên một hành tinh khác, kẻ đã chẳng hiểu biết đời sống, kẻ khát khao yêu đương song lại sợ nó

Tôi đã không đến thăm Heinrich gì nữa trong một thời gian dài. Anh ta đã tận hưởng sự đắc thắng như một ca sĩ duy Wagner và bắt đầu được coi như là một ngôi sao. Tôi cũng có đôi lần ra mắt công chúng khiếm tốn. Các ca khúc của tôi đã được xuất bản và được tiếp đón tốt đẹp và hai nhạc khúc thính phòng của tôi cũng đã được trình tấu. Đó chỉ là một sự thừa nhận khích lệ giữa các bè bạn, các nhà phê bình vẫn ít nói đến hoặc nếu có thái độ thì chỉ là cái phần khoan dung nhất với tôi như là một kẻ mới bắt đầu.

Tôi để ra rất nhiều thì giờ với Teiser, nhà vĩ cầm thủ. Ông ta thích tôi, ngợi khen tác phẩm của tôi và lấy làm thích thú một cách thân mật ở tác phẩm ấy. Ông ta đã tiên đoán những điều lớn lao cho tôi và sẵn sàng chơi âm nhạc với tôi. Tôi đã bị lôi kéo đến Muoth, mặc dù tôi vẫn còn lẩn tránh anh ta. Tôi không nghe gì về Lottie nữa. Tại sao lúc bấy giờ tôi không sẵn lòng? Tôi tự trách mình đã không thanh thoả với sự bầu bạn của Teiser, người thật tốt và trung thành. Nhưng tôi nhận tôi ở ông ta cũng thiếu thốn một cái gì. Ông ta thì quá hạnh phúc, quá vui vẻ, quá thoả mãn, ông ta có vẻ như không có chiều sâu. Ông ta không nói tốt về Muoth. Thỉnh thoảng Muoth hát ở hí viện ông ta nhìn đến tôi và thì thầm:

- Y lại giả mạo nữa! Con người đó đã hoàn toàn hư hỏng. Y chẳng chịu hát nhạc của Mozart và y biết tại sao.

Tôi phải đồng ý với ông ta, tuy vậy tôi đã làm thế một cách miễn cưỡng. Tôi bị lôi kéo về với Muoth, nhưng không thích chống lại ông ta. Muoth có một cái gì mà Teiser không có hay hiểu biết mà điều đó đã ràng buộc tôi với ông ta, và đó là một khát vọng hằng cửu, mê vọng, và bất mãn. Những phẩm tính giống nhau này đã hướng dẫn tôi nghiên cứu và làm việc, để nắm lấy thiên hạ cho mình mà họ luôn luôn lại trôi tuột khỏi tôi, cũng như họ đã lẩn tránh Muoth, kẻ đã bị thúc đẩy và hành hạ bởi sự bất mãn tương tự dù rằng khác biệt hơn tôi. Tôi sẽ luôn luôn viết nhạc. Tôi đã biết điều đó. Nhưng tôi cũng muốn sáng tạo ra một cái gì ở ngoài hạnh phúc và sự phong phú và niềm vui không gián đoạn, thay vì cứ không ngớt khao khát và một ý

thức thiếu thốn. Tại sao tôi không vui thú với những gì tôi có – âm nhạc của tôi? Và tại sao Muothieu không vui thú với những gì anh ta sở hữu – sinh lực vĩ đại của anh và những người đàn bà của anh? Teiser là người may mắn, ông ta không bị hành hạ bởi bất cứ khát vọng nào cho điều không thể đạt được đó. Ông ta đã tìm ra một lạc thú sâu xa, không nhược điểm từ nghệ thuật của ông. Ông ta chẳng đòi hỏi gì hơn điều đã có cho ông, và bên ngoài nghệ thuật của ông, ông còn dễ dàng thoả mãn hơn nữa, ông chỉ cần một ít người thân, thỉnh thoảng có một ly rượu vang ngon, và vào những ngày rảnh rỗi nhàn tản về miền quê, vì ông thích đi bộ và sống ngoài trời. Nếu có bất cứ điều gì trong tín điều thông thiên học, thì con người này gần như là toàn vẹn, tánh tình của ông thật là ân cần tử tế và ông cho trú ngụ thật ít khát vọng và bất mãn. Nhưng dù cho tôi có lẽ đánh lừa mình đi được nữa, thì tôi cũng chẳng mong muốn giống như ông ta. Tôi không muốn giống bất kỳ ai khác nữa. Tôi muốn vẫn là tôi với xương máu của mình, mặc dù thường khi nó quặn thắt đến dường ấy. Tôi bắt đầu cảm thấy sức mạnh trong nó ntg khi tác phẩm tôi bắt đầu có một vài kết quả, và tôi đang ở trong điểm trở thành kiêu hãnh. Tôi phải tìm ra một thứ cầu nối nào đó để đến với thiên hạ, phải học hỏi để sống với họ mà không luôn luôn là một kẻ yếu đuối hơn. Nếu không có phương cách nào khác, có lẽ âm nhạc của tôi sẽ tạo ra một chiếc cầu. Nếu thiên hạ không thích tôi, thì họ sẽ phải thích âm nhạc của tôi vậy.

Tôi không thể nào tổng khứ những ý nghĩ vớ vẩn như vậy và tuy tôi sẵn sàng miệt mài và quên mình cho một kẻ nào đó cần đến tôi, cho một kẻ nào đó thực sự hiểu biết tôi. Âm nhạc chẳng phải là qui luật bí mật của vũ trụ sao? Chẳng phải trái đất và các vì sao vận chuyển trong một vòng tròn hoà điệu hay sao? Và tôi sẽ phải vẫn cô độc và không tìm ra được người nào mà bản chất của họ hoà điệu tốt lành với bản chất của mình ư?

Một năm đã trôi qua kể từ khi tôi đến ở trong thành phố này. Ngoài Muoth, Teiser và nhạc trưởng của chúng tôi, ông Rossler, tôi đã có một ít quen biết vào lúc ban đầu. Tuy nhiên, sau này tôi đã lui tới trong một vòng tròn rộng lớn hơn, mà nó chẳng làm tôi thích hay không thích đặc biệt. Kể từ lúc trình tấu nhạc thánh phòng của tôi, tôi trở nên quen biết với các nhạc sĩ trong thành phố, bên ngoài hí viện, và hiện tại vui hưởng sự dễ chịu và cái trách nhiệm thú vị của một danh tiếng mới nhẹ nhàng đâm chồi nảy lộc. Tôi để ý rằng thiên hạ đã biết và quan sát tôi. Với tất cả tiếng tăm, sự dịu dàng ngọt ngào nhất, tuy vậy vẫn chưa là bất kỳ sự thành công vĩ đại nào, mà nó

không thể là nguyên nhân đổ kị và nó cũng không cô lập bạn. Bạn đi đây đi đó với cái cảm giác là đó đây bạn đã được chú ý, tên tuổi của bạn đã được biết đến và bạn đã được ca ngợi, bạn gặp mặt thiên hạ mà họ đón chào bạn với một nụ cười, và để làm quen họ gật đầu với bạn một cách thân mật. Người trẻ tuổi hơn thì đón chào bạn với lòng tôn kính, và một cách bí mật bạn cảm thấy điều tuyệt nhất vẫn còn xảy đến, khi tất cả mọi con người trẻ trung đều có, cho đến khi họ thấy rằng điều tuyệt nhất đã nằm ở đằng sau họ. Niềm vui của tôi một cách sơ khai đã giảm thiểu bởi cái cảm giác là luôn luôn có liên lụy đến lòng thương hại ở phía sau sự nhìn nhận này. Tôi còn hoàn toàn thường xuyên cảm thấy rằng thiên hạ tử tế và thân mật với tôi như vậy bởi vì tôi là một kẻ khốn khổ và một tên què quặt mà họ muốn an ủi vuốt ve.

Sau cuộc hoà tấu mà song tấu (duet) khúc vĩ cầm của tôi được trình tấu, tôi đã làm quen với một thương gia giàu có có tên là Imthor, ông ta vốn nổi danh là một người yêu nhạc và là một mạnh thường quân của tài năng trẻ. Ông là một người nhỏ thó, im lặng với mái tóc đã ngả màu tro mà ta có thể nhận thấy ông chẳng phải giàu sang mà cũng không phải yêu nghệ thuật. nhưng ở những gì ông đã nói với tôi, thì tôi có thể thấy rằng ông ta hiểu biết rất nhiều về âm nhạc, ông ta không đưa ra lời khen ngợi quá đáng nhưng là một sự phán đoán điềm tĩnh có kiến thức, mà đó là điều vốn có giá trị rất nhiều. Ông ta đã nói với tôi những gì tôi đã biết từ lâu từ những nguồn gốc khác, nói rõ ra, đó là nhiều đêm hoà nhạc đã được tổ chức tại nhà ông, và âm nhạc mới cũng như cổ điển đã được trình tấu. Ông đã mời tôi đến và, trước khi chia tay, ông nói:

- Các ca khúc của anh chúng tôi đã có ở nhà và chúng tôi thích lắm. Con gái tôi cũng sẽ vui lòng nếu anh đến.

Ngay cả trước khi tôi có được cái cơ hội để viếng thăm ông, thì ông đã gởi cho tôi một lời mời viết tay. Ông Imthor xin phép tôi được trình tấu tại nhà ông Tam tấu khúc âm giai Si giáng của tôi. Một vĩ cầm thủ và một trung long cầm thủ, những tay tài tử tranh tài có thể xuất hiện, và phần vĩ cầm thứ nhất sẽ dành cho tôi nếu tôi muốn trình tấu. Tôi đã biết rằng Imthor luôn luôn thù lao hậu hĩ cho các nhạc sĩ nhà nghề trình tấu tại nhà ông. Tôi sẽ không thích chấp nhận điều này, song vẫn chưa biết làm sao từ chối lời mời. Sau cùng, tôi đã nhận lời. Hai nhạc sĩ khác đã đến gặp tôi, nhận lãnh phần vụ của họ và chúng tôi đã có một số cuộc tập dượt thử. Giữa lúc ấy tôi gặt ngang để gặp Imthor, nhưng nhận thấy không có ai ở nhà. Rồi buổi tối dự định đã đến.

Imthor là một người goá vợ. Ông sống trong một căn nhà bậc trung, cũ kĩ, bề bộn, là một trong những ngôi nhà còn được vây bọc bởi khu vườn của nó, nó vẫn y nguyên ở giữa cái thành phố đang nở rộ ra đó. Tôi thấy một vài khu vườn khi tôi đến vào buổi tối, chỉ có một hàng ngắn các cây dương ngô đồng cao vút, trong ánh đèn người ta có thể thấy ánh sáng chiếu trên các thân cây. Ở giữa cây cối có nhiều bức tượng cũ kĩ đã trở nên đen đúa với năm tháng chất chồng. Đằng sau những cây cao vút đó là căn nhà trệt, rộng, cũ kĩ, toạ lạc một cách khiêm tốn. Từ cửa chính, dọc theo hành lang, là các bậc tam cấp, và trong tất cả các căn phòng chúng tôi đi qua, các bức tường đều phủ đầy các bức hình cũ từng nhóm gia đình, những phong cảnh đã mờ nhạt, những hình ảnh cũ kĩ và các muông thú. Tôi đến cùng lúc với các vị khách khác. Chúng tôi được gia chủ tiếp đón và đưa vào bên trong.

Không có nhiều khách khứa lắm, nhưng họ có vẻ làm đầy ắp các phòng nhỏ cho đến khi các cánh cửa của phòng nhạc được mở ra. Đây là một căn phòng rộng lớn và mọi đồ vật ở đây đều trông mới mẻ, chiếc đại dương cầm, các tủ đựng nhạc, các ngọn đèn và những chiếc ghế, chỉ có các bức hình trên vách là cũ thôi.

Hai nhạc sĩ khác đã sẵn sàng ở đó. Chúng tôi dựng giá nhạc lên, điều chỉnh ánh sáng và bắt đầu chơi đàn. Rồi một cánh cửa mở ra ở mãi cuối phòng, và một công nương trong bộ y phục nhẹ đi qua căn phòng sát có một nửa. Hai vị tân khách đón chào cô ta một cách tôn kính. Nàng là con gái của ông Imthor. Nàng nhìn đến tôi một cách dò xét, rồi đến khi chúng tôi được giới thiệu với nhau, nàng đưa tay ra cho tôi và nói:

- Tôi đã biết ông. Ông là Kuhn, có phải không? Tôi là Gertrude Imthor. Ông rất được hoan nghênh đấy nhé.

Cô gái kiêu diễm phơi phới xuân thì đó đã gây nơi tôi cái ấn tượng ngay sau khi nàng bước vào. Bây giờ giọng nàng vang lên thật rõ ràng và niềm nở khiến tôi đã xiết chặt cái bàn tay đưa ra đó một cách nồng nàn và đã nhìn cô gái với sự thích thú, người đã đón chào tôi trong một cung cách quyến rũ, thân mật đến dường ấy.

- Tôi đang trông chờ tam tấu khúc của ông đây – nàng nói và mỉm cười, như thể nàng chắc chắn là tôi cũng như vậy và hiện tại tôi đã thoả mãn.

- Tôi cũng thế - tôi nói, không biết tôi đang nói gì.

Tôi lại nhìn đến nàng và nàng gật đầu. Đoạn nàng bỏ đi, bước ra khỏi phòng và cặp mắt tôi đã dõi theo nàng. Chẳng bao lâu nàng trở vô trong tay thân phụ nàng, và phía sau họ là các vị khách bước

theo. Ba nhạc sĩ chúng tôi đã sẵn sàng ở các vị trí của chúng tôi để bắt đầu. Mọi người đều ngồi xuống. Một vài người quen biết gật đầu với tôi, gia chủ bắt tay tôi, và khi mọi người đã yên vị, các bóng đèn điện được vặn tắt, và chỉ còn lại những ngọn nến là còn cháy để cho chúng tôi tấu nhạc.

Tôi hầu như quên bằng âm nhạc của tôi. Tôi tìm kiếm Gertrude ngồi ở cuối phòng. Nàng ngồi tựa vào cái kệ sách trong làn ánh sáng mờ nhạt. mái tóc nâu sẫm của nàng trông gần như là đen tuyền. tôi không thể thấy cặp mắt nàng. Rồi tôi nhẹ nhàng đánh nhịp, gật đầu chào, và chúng tôi khởi sự đoạn andante, với một cái lướt tròn cung đàn.

Hiện lúc tôi đang đàn, tôi cảm thấy hạnh phúc và thư thái. Tôi lắng lư một cách dịu dàng với âm điệu và cảm thấy hoàn toàn thoải mái với âm nhạc, mà tất cả có vẻ như hoàn toàn mới mẻ với tôi như thể nó mới vừa được sáng tác. Các ý tưởng của tôi về âm nhạc và Gertrude Imthor lơ lửng với nhau một cách rõ ràng mà không bị đứt đoạn. tôi kéo cung đàn của tôi và hướng dẫn với cái nhìn của tôi. Âm nhạc tiến hành một cách trơn tru và đều đặn, nó mang tôi theo với nó dọc theo con đường vàng son đến với Gertrude, người mà tôi có thể không còn thấy và hiện tại cũng không còn ao ước được thấy nữa. Tôi đã dâng tặng âm nhạc của tôi và hơi thở của đời sống tôi, những ý tưởng và tâm hồn tôi cho nàng cũng như một kẻ lãng du vào một sớm tinh sương đã hàng phục mình trước bầu trời xanh biếc và giọt sương long lanh trên đồng cỏ, một cách vô ý và không hề đánh mất chính mình. Cùng lúc với cái cảm giác hạnh phúc và sự gia tăng âm lực của thanh âm này, tôi đã bị tràn ngập bởi một cảm giác sững sờ của hạnh phúc, vì lẽ bất thần tôi đã biết tình yêu là gì. Đây không phải là một cảm giác mới mẻ, nhưng là sự rõ ràng và nhất định của những linh giác xa xưa, một trở về với quê hương yêu dấu.

Nhịp độ đầu tiên đã chấm dứt, có sự gián đoạn một vài giây.

Rồi cái âm thanh nhỏ nhẹ không hoà hợp của các nhạc cụ trời giọng. Bên kia sự say mê và những khuôn mặt hài lòng, trong khoảnh khắc tôi đã thấy cái mái tóc màu nâu sẫm, vàng trán có làn da thanh tú và đôi môi đỏ ửng chắc nịch. Rồi tôi vỗ nhẹ vào giá nhạc của tôi và chúng tôi khởi sự nhịp độ thứ hai mà nó không đòi hỏi sự miễn trừ về phần tôi .

Các tay trình tấu đã làm sôi nổi linh hoạt lên, sự nổi dậy của lòng khát khao mê vọng trong giai điệu dần to lên một cách không ngừng nghỉ, đã vút lên cao theo hình tròn ốc, đã tìm kiếm và rồi trở nên lạc lõng trong nỗi sợ hãi tang tóc. Trung long cầm nhấn lên cái giai điệu

với âm thanh trầm ấm và sâu trầm, đưa nó mạnh lên và căng thẳng, và để nó chuôi nhẹ vào những nốt mới thấp hơn, nơi âm thanh nhỏ dần một cách tuyệt vọng trong những nốt trầm thanh nửa như phần nộ.

Nhịp độ thứ hai này là lời thú tội của tôi, một thú nhận lòng hoài mong và bất mãn của tôi. Nhịp độ thứ ba nhằm tiêu biểu sự thoả mãn và thanh đạt. Nhưng đêm đó tôi đã biết rằng đấy chẳng phải là nguyên nhân, và tôi đã trình tấu một cách bất chấp, hết như một cái gì mà tôi biết là tôi đã xong xuôi với nó. Vì lẽ theo ý nghĩ của tôi hiện giờ thì tôi hiểu đích xác rằng sự thành đạt sẽ vang vọng như thế nào, sự rực rỡ và thanh bình sẽ nổi lên qua cơn bão điên dại của âm thanh như thế nào, giống như ánh sáng đến từ phía sau những đám mây nặng nề. tất cả điều này không thêm vào trong nhịp độ thứ ba của tôi, đó chỉ là một sự giải toả nhẹ nhàng từ thanh trình nghịch nổi lên và một cố gắng nhằm tỏ rõ và tăng cường chủ đề chính một ít. Không hề có hoà âm hoặc trạng thái rực rỡ trong đó hiện đã được tiết lộ và kinh nghiệm bên trong người tôi, tôi đã ngạc nhiên rằng hình như không có ai chú ý đến nó.

Tam tấu khúc của tôi đã kết thúc. Tôi cúi đầu với hai nhà trình tấu khác và cất đi vĩ cầm của tôi. Ánh điện lại được mở ra và các tân khách bắt đầu cử động. Nhiều người trong bọn họ đã đến với tôi với những nhận xét lịch sự thông thường, khen ngợi và phê bình để chứng tỏ rằng họ là những người xét đoán lão luyện. không ai đề cập đến lỗi chính trong tác phẩm cả.

Các tân khách kéo nhau sang các phòng khác. Trà, bánh ngọt và rượu vang được thết đãi, và những người đàn ông thì hút thuốc. Một giờ trôi qua và rồi một giờ nữa. sau cùng, những gì mà tôi khó lòng dám hy vọng chút nào đã xảy ra. Gertrude đã đứng trước mặt tôi và đưa tay nàng ra.

- Cô có thích bản nhạc không? – tôi hỏi.
- Vâng, thật tuyệt – nàng nói. Nhưng tôi thấy rằng nàng định nói hơn thế nữa, cho nên tôi đã nói:
- Cô định nói đến nhịp độ thứ hai. Các nhịp độ khác không hay lắm chứ.

Nàng lại nhìn đến tôi một cách tò mò, với nhiều khôn khéo như thể nàng đã là một người đàn bà già dặn, và nói rất tế nhị:

- Thì ông tự biết lấy chứ. Nhịp độ đầu tiên là âm nhạc hay, nhịp độ thứ hai thì phóng khoáng và cuộn cuộn, đòi hỏi nhiều từ nhịp độ thứ ba. Người ta cũng có thể thấy khi ông đang đàn lúc thì ông gói gắm tâm hồn trong đó và lúc thì không.

Được nghe người con gái đáng yêu đó làm tôi thích thú, đôi mắt chiếu sáng đó đã quan sát tôi và đã không lớt khỏi mắt tôi. Tôi đã nghĩ đến buổi tối đầu tiên của cuộc gặp gỡ của chúng tôi diễm lệ như thế nào, nó sẽ giữ trọn vẹn cái đời sống của một người được chú ý đến bởi đôi mắt nhìn thẳng, kiêu mị, và rồi sẽ không thể nghĩ đến mãi mãi hoặc làm suy yếu đi như thế nào. Và từ cái đêm hôm ấy tôi đã biết rằng khát vọng của tôi cho một hoà âm hợp nhất và du dương có thể đã được thoả mãn, và có một kẻ nào đó trên mặt đất này mà cái thoáng nhìn và giọng điệu của họ đã làm một đáp ứng tức khắc cho mỗi nhịp đập của mạch máu tôi và mỗi hơi thở trong thể xác tôi.

Nàng cũng cảm thấy một đáp ứng giao cảm tức thì với tôi và ngay từ buổi sơ giáo dục có thể thẳng thắn và tự nhiên với tôi, không sợ hiểu lầm hoặc xâm phạm đến lòng tin cậy. Lập tức nàng làm bạn với tôi với sự nhanh chóng và dễ dàng và chuyện ấy chỉ có thể có với người nào trẻ trung và gần như không bị thương tật. Cho tới lúc đó thỉnh thoảng tôi cũng đã bị hấp dẫn bởi các cô gái, nhưng luôn luôn – và đặc biệt kể từ khi tôi bị tai nạn – với một cảm giác e thẹn, thèm thuồng và bất nhất. Nay, thay vì chỉ si mê cuồng dại, tôi đã thực sự yêu đương và hình như tấm màn xám mỏng manh đã rời khỏi mắt tôi và thế giới đã nằm trước mắt tôi trong làn ánh sáng nguyên trinh tuyệt diệu của nó như với các đứa bé và nó như xuất hiện với chúng ta trong các giấc mơ về cõi Cực Lạc Niết Bàn của chúng ta.

Vào lúc đó, Gertrude khó lòng mà hơn hai mươi tuổi, mảnh mai và khoẻ mạnh như một cây tơ sung sức. Nàng đã lớn lên không bị hư hỏng qua cơn xáo động thông thường của tuổi dậy thì, đã dõi theo cái mệnh lệnh của cái bản chất cao quý của nàng hết như một giai điệu phát triển một cách rõ ràng. Tôi cảm thấy hạnh phúc ở chỗ được biết đến một con người như nàng xuất hiện trong cái thế giới bất toàn này và tôi không thể nghĩ đến chuyện cố chiếm đoạt nàng và giữ nàng cho riêng mình. Tôi vui thú được phép sẻ chia với cái tuổi trẻ hạnh phúc của nàng một ít và được biết từ lúc bắt đầu là tôi sẽ thêm vào trong số những bề bạn thân thiết của nàng.

Trong đêm sau cái đêm hoà nhạc đó tôi không tài nào ngủ được một chập lâu. Tôi không hề bị hành hạ bởi bất cứ sự bức bối hoặc cảm giác bất an nào, nhưng tôi nằm đó thức giấc và chẳng muốn ngủ bởi vì tôi biết rằng thời kỳ mùa xuân của tôi đã đến và sau những mùa lộng gió, khát khao và những cuộc lãng du vô ích lâu dài đó, tâm hồn tôi nay phải nghỉ ngơi. Căn phòng tôi tràn ngập tia sáng lờ mờ nhợt nhạt của đêm tối. tôi có thể thấy tất cả những tiêu đích của đời sống và nghệ thuật nằm trước mắt tôi giống như những chóp núi lộng gió.

Tôi có thể cảm thấy những gì tôi đã thường cảm thấy một cách hoàn toàn lạc lõng đến như vậy – hoà âm và nhịp điệu nội tâm của đời sống – có thể cảm thấy trong mỗi thớ thịt của hữu thể tôi và truy nguyên ra bên trong tôi những năm hoang đường của thời thơ ấu. và khi tôi muốn diễn tả cái đẹp như mộng và cái cảm giác siêu tuyệt vắn tắt này, và nó gọi bằng một cái tên, thì bây giờ tôi phải cho nó là cái tên Gertrude. Đây là việc tôi đã ngủ như thế nào khi buổi sáng tới, và ngày hôm sau tôi đã thức dậy khoẻ khoắn sau một giấc ngủ say kéo dài.

Bây giờ tôi nghĩ đến những cảm giác mới đây của tôi về sự thất vọng và kiêu hãnh, và tôi nhận thấy đã thiếu thốn những gì. Ngày hôm nay chẳng có gì hành hạ hoặc quấy rầy tôi nữa. Tôi lại nghe cái hoà âm thanh khiết đó và đã kinh nghiệm cái giấc mơ tuổi trẻ của tôi cho những phạm vi của hoà âm đó. Tôi lại bách bộ, suy tư và hít thở cho cái giai điệu nội tâm đó, đời sống lại có ý nghĩa và tôi đã hướng về một tương lai tốt đẹp hơn. Không ai để ý đến sự đổi thay trong tôi, không có ai đủ thân thiết.

Chỉ có Teiser, với tính tình giản dị như trẻ con của ông ta, trong khi tập dượt tại hí viện đã vỗ vào vai tôi một cách thân mật và nói:

- Đêm rồi anh ngủ ngon có phải không?

Tôi nghĩ đến một cái gì để làm hài lòng ông và trong giờ tạm nghỉ sau đó, tôi nói:

- Teiser, mùa hè này ông sẽ đi đâu?

Tức thì ông cười một cách rụt rè và mặt mày đỏ rần hết như một cô gái đã đính ước được hỏi về ngày cưới của nàng và nói:

- Chết chửa, tuy rằng đó là một cuộc hành trình lâu dài, nhưng này, tôi đã có sẵn vé rồi đây" – ông lấy từ túi áo gi lê ra – Lần này khởi hành từ Bodensee, rồi thung lũng sông Rhine, Furstentum, Liechtenstein, Chier, Albula, Thượng lưu Engadine, Malozia, Bergell và hồ Como. Tuy tôi vẫn chưa biết về cuộc hành trình bận về.

Ông lấy vĩ cầm lên và nhìn tôi với sự hãnh diện và thích thú chiếu sáng trên cặp mắt xám xanh như trẻ con của ông, cặp mắt ấy như chẳng bao giờ thấy bất cứ cái gì là buồn thiu và buồn sầu trên cõi đời này. Tôi cảm thấy có một ý thức quan hệ họ hàng với ông ta và cái cách mà ông hướng tới cuộc hành trình nghỉ phép lâu dài của ông, để được tự do và vô tư lự hợp nhất với mặt trời, không khí và mặt đất. Đồng thời tôi đã cảm thấy thích thú một lần nữa ở việc chỉ nghĩ đến tất cả những con đường trong đời tôi mà nó đã nằm trước mặt tôi như thể được chiếu rọi bởi một mặt trời rực rỡ, và do đó tôi nghĩ rằng tôi có thể lãng du trên đó một cách quả quyết với đôi mắt long

lạnh và một con tim thuần khiết.

Hiện thời, khi tôi nhìn lại, tất cả đều có vẻ như rất xa vời biệt lập, song tôi vẫn còn ý thức đến một vài tia sáng trước đây, dấu rằng nó không làm quáng mắt đến như vậy. Ngay cả hiện giờ cũng như trong quá khứ, đây là một điều an ủi dồi dào dành tôi vào những lúc chán nản ngã lòng và làm tan tác bụi bặm từ linh hồn tôi khi tôi thốt lên cái tên Gertrude và nghĩ làm sao mà nàng đã đến với tôi trong phòng nhạc tại nhà thân phụ nàng một cách phơi phới như một con chim và tự nhiên như một người bạn thế kia.

Hôm đó tôi đã viếng thăm Muoth, người mà tôi đã lẩn tránh được bao nhiêu hay bấy nhiêu kể từ sự thú nhận đau đớn của Lottie. Anh ta đã để ý đến điều đó, và, tôi đã biết, quá kiêu hãnh và quá lãnh đạm để làm bất kỳ điều gì về chuyện đó, thế nên chúng tôi đã không gặp gỡ riêng trong nhiều tháng. Hiện giờ một lần nữa tôi lại tin vào đời sống và những ý định tốt lành, điều đó hình như rất quan trọng cho tôi để lại đi đến với người bạn lẩn tránh ấy. Có một ca khúc tôi mới sáng tác để cho tôi tạ lỗi vì việc làm như vậy. Tôi quyết định đề tặng anh ta. Nó cũng giống như bài Sầu ca, bài hát mà anh ta ưa thích, và lời nhạc như sau:

Giờ đã khuya rồi, tôi thối đi ngọn nến của tôi;
Bên cánh cửa sổ mở, tôi đón chào đêm tối
Đêm tối ôm choàng tôi một cách dịu dàng, gọi tôi là anh em
Và hứa hẹn với tôi tình thân hữu trong cảnh ngộ buồn rầu của tôi
Chúng ta đều mòn mỏi với niềm ao ước tương tự
Các giấc mơ của chúng ta thì dang dăng và tối tăm
Chúng ta đã thì thào về những ngày xưa cũ
Khi chúng ta còn trẻ trung, khoẻ mạnh và yêu đời
Tôi chép lại và viết lên phía trên "Đề tặng bạn tôi, Heinrich Muoth".
Rồi tôi đến thăm anh ta vào giờ khi đó tôi biết anh ta sẽ có ở nhà. Tôi nghe anh ta hát khi anh ta đi lui đi tới nghe lại trong phòng riêng của anh ta. Anh ta tiếp tôi một cách điềm tĩnh:

- Trời ơi, anh Kuhn đây à! Tôi nghĩ là anh sẽ không đến nữa chứ!
- Vâng – tôi nói – tôi đây này. Anh mạnh giỏi chứ?
- Cũng như bao giờ. Tốt cho anh đến và gặp lại tôi.
- Phải, tôi đã không trung thành lắm vừa mới đây.
- Đó là chuyện rất hiển nhiên và tôi biết tại sao.
- Tôi không nghĩ vậy.
- Vâng, tôi thì tôi nghĩ vậy. Lottie đã một lần đến gặp anh có phải không?

- Phải, nhưng tôi không nói về chuyện đó.
  - Kể gì chuyện ấy. Dù sao, anh lại có mặt tại đây.
  - Tôi có mang theo cái này – tôi đưa anh ta bản nhạc.
  - Ồ, một ca khúc mới! Tuyệt đấy. Tôi e rằng anh có thể cầm đầu cầm cổ chỉ với âm nhạc đàn dây chán ngắt chứ. Đã đề tặng sẵn nữa. Sao, cho tôi à? Anh có ý định gì thế?
- Tôi đã ngạc nhiên là nó đem đến cho anh ta nhiều thích thú như thế. Bề nào tôi cũng đã mong đợi một sự đùa cợt nào đó về sự đề tặng ấy chứ.
- Dĩ nhiên là tôi rất thích thú – anh ta nói một cách chân thành – Tôi luôn luôn vui sướng khi người có giá trị tưởng đến tôi, và đặc biệt là anh. Tôi đã tổng anh ra khỏi cái danh sách của tôi rồi.
  - Anh có một danh sách à?
  - Chứ sao, khi người ta có hay đã có nhiều bạn hữu như tôi...tôi có thể lập một cuốn catalogue nữa kia. Tôi luôn luôn nghĩ nhiều nhất đến kẻ có luân lý cao và những kẻ luôn luôn khước từ tôi. Người ta có thể tìm ra những người bạn giữa những kẻ bất lương bất cứ ngày nào, nhưng đó là điều khó khăn để làm như thế giữa những kẻ lý tưởng và người thông thường, nếu người ta có danh vọng. Anh gần như là người duy nhất vào lúc đó. Và cái cách sự việc tiến triển – thiên hạ thích nhất cái gì khó cho họ đạt được, anh đồng ý chứ? Tôi luôn luôn muốn những người bạn nhưng đó luôn luôn là những người đàn bà mà họ hấp dẫn tôi.
  - Đấy là một phần lỗi lầm của anh đó anh Muoth ạ.
  - Tại sao?
  - Anh thích cư xử với tất cả mọi người như anh cư xử với những người đàn bà. Điều đó không có kiến hiệu với các bạn hữu và đó là vì sao họ rời bỏ anh. Anh là một người ích kỷ.
  - Cảm tạ thay tôi được thế. Còn gì nữa, anh cũng thế mà. Khi Lottie mất tinh thần đem bọc bạch nổi khổ của nàng cho anh nghe, anh chẳng giúp gì cho nàng cả. anh cũng chẳng thêm đá động đến lời xin lỗi vụn vặt rồi ấy để cải hoá tôi, mà vì lẽ đó tôi xin chịu ơn. Sự vụ đó đã đem đến cho anh một cảm giác ghét bỏ tôi và anh đã lần tránh tôi.
  - Phải, tôi có mặt đây này. Anh nói đúng, lẽ ra tôi nên cố giúp đỡ Lottie, nhưng tôi không hiểu những việc này. Chính cô ta đã cười vào mũi tôi và bảo rằng tôi chẳng hiểu gì về tình yêu cả.
  - Vâng, anh giữ tình bạn. Đấy cũng là một phạm vi tốt đẹp. Nào, chúng ta sẽ tập bài hát vậy. Hãy ngồi xuống đệm đàn đi. Anh có nhớ cái lần đệm đàn đầu tiên với anh như thế nào không nhỉ? Trông như

thể anh dần dần trở nên nổi tiếng.

- Sự việc đang cải thiện, tiến dần nhưng tôi sẽ chẳng bao giờ đuổi kịp anh đâu.

- Vô lý, anh là một nhà soạn nhạc, một nhà sáng tạo, một vị thần nho nhỏ! Danh tiếng là gì đối với anh? Người như tôi thì phải nhào tới với nó bất kỳ ở nơi nào. Các ca sĩ và những người kẻ đi dây thì phải làm cái điều giống như những mục đàn bà, đem hàng hoá của họ ra chợ khi chúng còn tươi tốt. Nổi tiếng một cách hoàn toàn, và tiền bạc, rượu vang và sâm banh! Các hình ảnh trên báo chí và những vòng hoa! Tôi nói cho anh hay, nếu ngày hôm nay mà tôi trở thành vô danh hoặc có lẽ phổi hơi bị sưng, thì tôi sẽ chắm hết vào ngày mai, danh tiếng và những bó hoa và tất cả cái còn lại sẽ đi đến một chung cuộc phá sản.

- Ô, không nên lo lắng về chuyện đó đến khi nào nó xảy ra.

- Anh biết không, tôi rất hiếu kỳ về tuổi già. Thanh xuân tuổi trẻ là một sự lừa bịp thực sự - một sự lừa bịp của báo chí và những sách giáo khoa. "Thời gian tuyệt vời nhất của đời sống một người!" Người già cả tuổi tác có vẻ thoả mãn nhiều hơn là tôi, tuổi trẻ là thời gian khó khăn nhất cho cuộc sống. Ví dụ, sự tự tử hiếm khi xuất hiện ở người già cả.

Tôi bắt đầu đàn dương cầm và chuyển sự chú ý sang bài hát. Một cách nhanh chóng anh ta đã biết giai điệu và anh ta thúc khuỷu tay tán thưởng vào tôi ở nơi bẻ nhạc điệp khúc một cách có ý nghĩa từ khoá thanh trình trưởng đến khoá thanh trình thứ.

Khi tôi về đến nhà tối hôm đó, tôi nhận được, như tôi đã e ngại, một phong thư từ ông Imthor gồm có một bức thư ngắn, thân mật và một số tiền thù lao còn nhiều hơn là to tát nữa. Tôi gửi trả lại số tiền và bỏ vào phong bì một bức thư ngắn nói rằng tôi hoàn toàn thoả mái và thích được phép thăm viếng nhà ông như một người bạn. khi tôi gặp lại ông, ông mời tôi đến và viếng thăm ông ta trở lại ngay và nói:

- Tôi nghĩ rằng ắt anh cảm thấy ưa thích về điều đó. Gertrude bảo tôi không nên gửi cho anh gì cả, nhưng tôi nghĩ tôi chỉ làm cái công chuyện tương tự mà thôi.

Từ lúc đó tôi là người khách thường xuyên ở nhà ông Imthor. Tôi đã chơi phần vĩ cầm thứ nhất ở nhiều cuộc hoà tấu tại đây. Tôi đem theo nhạc mới của tôi và của người khác và hầu hết các tác phẩm ngắn hơn của tôi đều được trình tấu đầu tiên tại đây.

Một buổi chiều vào mùa xuân tôi nhận thấy Gertrude ở nhà có một mình. Trời đang đổ mưa, và khi tôi lướt đi trên bậc tam cấp đầu tiên để ra về thì nàng không để tôi đi ngay. Chúng tôi đã bàn luận về âm

nhạc, và rồi gần như ngẫu nhiên một cách không có ý định tôi bắt đầu nói với nàng một cách đầy tin cậy, đặc biệt về cái thời kỳ khắc nghiệt mà tôi đã trải qua, mà trong đó tôi đã sáng tác những ca khúc đầu tiên của tôi. Rồi tôi cảm thấy luống cuống và không biết tôi có khôn ngoan trong việc thú nhận điều này với một cô gái. Gertrude nói với gần như là bền lên:

- Tôi cũng có một cái gì để thú nhận mà tôi hy vọng anh sẽ không tức mình. Tôi đã chép lại những bài hát của anh và đã tập dượt nó.

- Cô biết hát à? – tôi kêu lên với sự ngạc nhiên. Đồng thời cũng nhớ lại với sự buồn cười về cái tai nạn của mối tình son trẻ đầu tiên của tôi, và nó đã kết thúc như thế nào khi tôi nghe cô gái đó hát dở tệ đến như thế.

Gertrude mỉm cười gật đầu:

-Ồ vâng, tôi có hát, mặc dù chỉ hát cho một vài người bạn và cho sở thích của tôi thôi. Tôi sẽ hát các bài hát của anh nếu anh đem dương cầm cho tôi.

Chúng tôi bước tới dương cầm và nàng đưa tôi bản nhạc mà nàng đã chép lại trong bàn tay nữ nhi nắn nót của nàng. Tôi bắt đầu đệm một cách nhẹ nhàng, như vậy qtg có thể nghe nàng. Nàng hát một bản, rồi bản khác, và đã lắng nghe và nghe thấy âm nhạc của tôi đã biến đổi và chuyển hoá. Nàng hát trong một giọng cao vút trong trẻo của nàng và đó là điều ngọt ngào nhất tôi chưa hề nghe trong đời tôi. Giọng hát nàng đã đi suốt qua người tôi giống như cơn gió nam thổi qua thung lũng đầy tuyết phủ, và mỗi cung bậc đó làm cho tâm hồn tôi cảm thấy nhẹ nhàng hơn. Mặc dù tôi cảm thấy hạnh phúc và gần như thể lơ lửng bồng bềnh trong không khí, tôi đã phải kiềm chế mình vì rằng trong đôi mắt tôi đã có những dòng lệ gần như bôi xóa hết âm nhạc đi.

Tôi nghĩ tôi đã biết tình yêu là gì và đã cảm thấy sự khôn ngoan ở sự hiểu biết của tôi. Tôi đã nhìn đến thế giới với đôi mắt mới mẻ và cảm thấy một mối quan hệ thân tộc gần gũi hơn với tất cả mọi người.

Hiện thời khác hẳn, nay không còn sự nhẹ nhàng, an ủi và thích thú nữa, nhưng là bão tố và bùng cháy. Nay thì con tim tôi đã hoan hỉ, đập nhanh hơn và không muốn biết gì nhiều nữa về đời sống, nó chỉ muốn tiêu huỷ chính nó trong cái ngọn lửa bùng bùng của mình mà thôi. Nếu hiện giờ có bất kỳ kẻ nào hỏi tôi tình yêu là gì thì tôi sẽ có thể diễn tả nó ra, và nó có vẻ cuồng nhiệt và dữ dội.

Giữa lúc ấy, tôi có thể nghe giọng Gertrude vút cao lên. Nó có vẻ kêu gọi đến tôi và mong ước đem đến cho tôi niềm vui, và tuy vậy nó đã

bay vút lên những đỉnh cao biệt tịch, không thể đến gần được và gần như là tha hoá đối với tôi. Nay thì tôi đã hiểu sự việc đối với tôi như thế nào. Nàng có thể hát, một cách thân mật, và nghĩ tốt về tôi, nhưng tất cả điều này không phải là cái gì tôi muốn. Nếu nàng không thể là của một mình tôi, một cách hoàn toàn và mãi mãi, thì bây giờ tôi đã sống trong vô vọng, và mọi sự tốt lành, đẹp đẽ và trinh thuần ở trong tôi không còn ý nghĩa nữa.

Rồi tôi cảm thấy tay nàng đặt trên vai tôi. Tôi giật mình, quay lại và nhìn nàng. Đôi mắt long lánh của nàng trang trọng và chỉ một lúc ngắn ngủi sau đó, khi tôi tiếp tục đăm đăm nhìn nàng, thì nàng đã cười một cách dịu dàng và mặt mày đỏ rần lên.

Tôi chỉ có thể thốt lên lời cảm ơn mà thôi. Nàng không biết có việc gì với tôi. Nàng chỉ nhận ra rằng tôi đã xúc động sâu xa và một cách không khéo léo nhất ra những sợi chỉ của sự thú vị của chúng tôi trước đây, cuộc đàm thoại xuôi chảy đó. Không lâu sau đó tôi ra về. Tôi về đến nhà và không biết trời có mưa hay không. Tôi đi qua những đường phố, nương mình vào cây gậy, và tuy vậy tôi vẫn chưa thực sự bách bộ và phớt lờ có vẻ như không thực. Tôi đã du hành qua những đám mây bão tố ngang qua bầu trời biến đổi, đen tối. Tôi đã nói với cơn bão và chính tôi là cơn bão, và đến từ bên trên tôi trong cõi xa xôi khuất tịch, tôi nghĩ tôi có nghe thấy một cái gì. Đó là cái giọng thanh cao ngọt dịu của một người đàn bà và nó hình như hoàn toàn đặc miễn với những ý nghĩ và cảm xúc của con người, và tuy thế đồng thời nó có vẻ như có tất cả cái dịu dàng cuồng nhiệt của đam mê trong yếu tính của nó.

Đêm hôm đó tôi ngồi lặng trong phòng tôi không có ánh đèn. Khi tôi chẳng thể chịu đựng lâu hơn nữa – lúc đó đã khuya – tôi đã đi tới nhà Muoth. Khi tôi nhận thấy các cánh cửa sổ của anh ta đều tối tăm, tôi bèn quay lại. Tôi đã bách bộ một lúc lâu trong đêm, và sau cùng đã nhận thấy mình, một cách mệt mỏi đã trở lại với mặt đất, bên ngoài khu vườn của Imthor. Những cây cổ thụ một cách uy nghi xào xạc quanh căn nhà kín đáo đó mà không có một tiếng động hoặc ánh sáng thẩm nhập vào, và các vì sao nhợt nhạt nổi lên đó đây giữa những đám mây.

Tôi đã chờ đợi nhiều ngày trước khi tôi đánh bạo đi đến và gặp lại Gertrude. Vào dịp này tôi nhận được một bức thư từ một thi sĩ mà các bài thơ của anh ta tôi đã phổ nhạc. Chúng tôi đã giao thiệp với nhau trong hai năm và thỉnh thoảng tôi có nhận được những bức thư đáng chú ý ở anh ta. Tôi gửi anh ta nhạc và anh ta gửi cho tôi các bài thơ của anh ta. Hiện thời anh ta viết:

Anh bạn thân mến,

Lâu nay tôi không viết thư cho anh. Tại vì tôi rất bận rộn. Kể từ khi tôi trở nên quen biết với âm nhạc của anh, trong đầu tôi đã có một đề tài cho anh, nhưng nó chưa thành hình. Nay thì tôi đã có và đề tài ấy gần như sẵn sàng rồi. Đó là một văn bản cho một đại nhạc kịch, và anh phải soạn nhạc cho văn bản ấy. Tôi hiểu rằng anh là một người đặc biệt không hạnh phúc, âm nhạc của anh đã cho thấy điều đó. Tôi sẽ không nói về mình, nhưng đề tài này chỉ dành cho anh. Cũng như chẳng có gì khác nữa làm cho chúng ta vui thích, thôi thì chúng ta hãy đưa ra một cái gì tốt lành cho công chúng vậy, một cái gì sẽ làm cho nó rõ ràng ngay cả với những kẻ mặt dạn mày dày, rằng đời sống không phải chỉ sống ở bề mặt thôi. Cũng như chúng ta không thực sự biết mình khởi đầu tại đâu, thì điều làm cho chúng ta lo lắng là ý thức đến những sức mạnh bị phỉ phạm của các kẻ khác.

Hans. H

Bức thư được cảm thấy hết như tia lửa trong thuốc súng. Tôi đã phúc đáp cho văn bản đại nhạc kịch đó là nồn nóng đến nỗi tôi đã xé bỏ bức thư và đi đánh một cái điện tín. Một tuần sau bản thảo đã đến. Đó là một câu chuyện tình đam mê viết trong thể thơ. Nó vẫn còn có những sơ hở trong đó, nhưng hiện tại thì nó vừa đủ cho tôi. Tôi đọc lời thơ ấy và đầu óc tôi nghĩ ngợi lung tung về các câu thơ. Tôi hét chúng lên và ngày đêm ra sức phổ nhạc những lời ấy trên vĩ cầm. một khoảng thời gian ngắn sau đó tôi đến thăm Gertrude.

- cô phải giúp tôi mới được – tôi kêu lên – tôi đang soạn một đại nhạc kịch. Ở đây có ba điệu nhạc thích hợp với giọng cô. Cô thỉnh thoảng ngó qua các nhạc điệu ấy và hát cho tôi nghe được chứ? Nàng có vẻ rất thích thú yêu cầu tôi kể cho nàng nghe nhạc điệu đó, xem qua bản nhạc và hứa hẹn học ngay các nhạc điệu đó. Bây giờ là tiếp theo một thời kỳ thành đạt, tuyệt vời, chuếnh choáng với tình yêu và âm nhạc, tôi không có khả năng nghĩ đến bất kỳ việc gì khác nữa, và Gertrude là người duy nhất biết đến bí mật của tôi ở đại nhạc kịch ấy. Tôi đem nhạc đến cho nàng và nàng đã học tập và hát lên. Tôi hỏi ý kiến của nàng về vở đại nhạc kịch ấy, đàn tấu cả cho nàng nghe và nàng đã chia sẻ lòng nhiệt thành của tôi, tập dượt và hát lên, khuyên bảo và giúp đỡ tôi, thưởng thức điều bí mật và công việc đang tiến triển đó thuộc về hai chúng tôi. Không có yếu điểm hoặc đề nghị nào mà nàng không hiểu ngay và lĩnh hội ngay. Sau này nàng bắt đầu giúp tôi sao và chép lại nhạc trong bàn tay nắn nót của nàng. Tôi đã bị đau phải rời khỏi hí viện.

Không hề có cái cảm giác bối rối luống cuống nào giữa Gertrude và

tôi. Chúng tôi đã bị cuốn đi bởi cùng một dòng suối và làm việc cho cùng một cứu cánh. Nó là của nàng, cũng như nó là của tôi, sự đơm hoa kết quả của những quan năng trở thành già dặn, một thời kỳ của hạnh phúc và phép màu mà trong đó những khát vọng của tôi đã vận hành không thấy được. Nàng không phân biệt giữa tôi và tác phẩm của tôi. Nàng nhận thấy thích thú trong cả hai chúng tôi và thuộc về cả hai chúng tôi. Vì lẽ tôi cũng yêu đương và làm việc, âm nhạc và đời sống, đã không còn có thể chia cắt được nữa. Đôi khi tôi nhìn đến cô gái đáng yêu đó với sự ngạc nhiên và ngưỡng mộ, và nàng sẽ đáp lại cái liếc mắt của tôi, và bất kỳ khi nào tôi đến hay ra về, nàng đều xiết chặt tay tôi một cách chặt chẽ và nồng ấm hơn là tôi dám đánh bạo xiết tay nàng. Và bất cứ khi nào tôi bách bộ qua khu vườn và bước vào căn nhà cũ kỹ trong những ngày mùa xuân êm đềm nọ, tôi đều không biết rằng có phải tại vì công việc của tôi hay vì tình yêu của tôi đã thúc đẩy và nâng cao tôi.

Những thời gian như thế cũng không kéo dài mãi. Đây là một sự tiến tới chung cuộc, và ngọn lửa bên trong người tôi đã bùng cháy một cách đều đặn trong nhiều khát vọng lẫn lộn. Tôi ngồi đánh chiếc dương cầm của nàng và nàng hát màn cuối cùng của vở đại nhạc kịch của tôi, cái phần giọng nữ kim đã hoàn tất đó. Nàng hát một cách diễm lệ, và trong khi giọng nàng tung vút lên, tôi đã nghĩ ngợi đến những ngày vinh quang đó mà tôi cảm thấy đã biến đổi, và biết rằng không thể tránh được những ngày khác đầy mây mù u ám đang tiến tới. Rồi nàng mỉm cười với tôi và nàng tựa mình vào tôi trong mối liên quan với âm nhạc. Nàng chú ý đến sự biểu lộ buồn sầu trên gương mặt tôi và nhìn đến tôi một cách dò xét. Tôi chẳng nói chẳng rằng. Tôi đứng dậy, hai tay nhẹ nhàng nâng mặt nàng lên, hôn lên trán và miệng nàng và rồi lại ngồi xuống. Nàng đã cho phép làm tất cả điều này một cách im lặng và gần như nghiêm trang, mà không ngạc nhiên hay bực mình, và khi nàng thấy những giọt lệ trong đôi mắt tôi, nàng dịu dàng vuốt mái tóc, rồi trán rồi vai tôi với đôi tay nhung mịn êm ái của nàng.

Đoạn tôi bắt đầu đàn dương cầm và nàng lại hát và nụ hôn và giờ khắc thiên thu diễm tuyệt đó vẫn không được lưu ý đến dù không hề quên lãng, như một điều bí mật tối hậu của chúng tôi.

Điều bí mật khác đó không thể tồn tại giữa chúng tôi lâu hơn, hiện thời vở đại nhạc kịch đó đòi hỏi một người khác và các vai phụ. Người đầu tiên phải là Muoth, khi tôi nghĩ đến việc anh ta giữ vai chánh, vai trò mà những xúc cảm dữ dội và mãnh liệt có thể được diễn tả thật tuyệt vời với giọng hát và cái con người của Muoth. Tôi đã

lần khân làm bất kỳ việc gì một thời gian ngắn. Công việc của tôi vẫn còn là một ràng buộc giữa Gertrude và tôi. Nó thuộc về cả hai chúng tôi và đã mang đến cho cả hai chúng tôi những lo âu và vui thú. Đây cũng hết như một khu vườn xa lạ với bất kỳ ai khác, hay là một chiếc thuyền mà trên đó chỉ mình hai chúng tôi vượt qua một đại dương bao la.

Nàng đã hỏi tôi điều đó về chính sự hãi khi nàng cảm thấy rằng nàng không thể giúp tôi gì được nữa.

- Ai sẽ hát phần vai chính? – nàng hỏi.

- Heinrich Muoth.

Nàng có vẻ ngạc nhiên.

-Ồ - nàng nói – anh có chắc không? Tôi không thích y.

- Anh ta là bạn tôi, cô Gertrude ạ, và anh ấy sẽ thích hợp với vai tuồng đó.

-Ồ!

Một kẻ lạ đến giữa hai chúng tôi.

Mối tình của chàng nhạc sĩ

Dịch giả: Vũ Đăng

Chương 5

Trong lúc ấy tôi đã không nghĩ đến những ngày nghỉ và lòng yêu thích việc du hành của Muoth. Anh ta rất hài lòng về dự định cho đại nhạc kịch của tôi và hứa hẹn giúp tôi theo khả năng có thể được, nhưng anh bận rộn với các chương trình du lịch và hứa chỉ có thể hoàn tất phần vụ của anh ta vào mùa thu. Tôi đã sao sẵn phần riêng của anh ta. Anh ta lấy đem theo và như thường lệ tôi không nghe gì cả ở anh ta trong tất cả những tháng đó.

Vậy là chúng tôi đã có một thời gian nghỉ ngơi. Hiện tại thì một tương giao rất thú vị đã tồn tại giữa tôi và Gertrude. Tôi tin rằng kể từ lúc ở bên cạnh đàn dương cầm đó, nàng đã hoàn toàn biết rõ việc gì xảy ra bên trong người tôi, nhưng nàng không bao giờ nói một lời và cũng không đối xử khác với tôi trong bất cứ cách nào. Nàng không chỉ thích âm nhạc tôi mà thôi, nàng cũng thích tôi nữa, và cảm thấy như tôi đã cảm thấy, rằng đã có một mối ràng buộc giữa chúng tôi và một cảm giác của sự hiểu biết lẫn nhau và cảm tình. Thái độ của

nàng đối với tôi vì thế là ân cần và thân hữu, nhưng không đam mê. Có lúc điều đó đã đầy đủ cho tôi và tôi giữ im lặng, những ngày thoả mãn trong sự đồng hành của nàng, nhưng nhiệt tình chẳng mấy chốc luôn luôn nổi dậy cũng như cái yếu tố thêm vào giữa chúng tôi, và sự thân mật của nàng có vẻ chỉ giống như lòng bác ái đối với tôi và nó đã hành hạ tôi tkhi thấy rằng những lượn sóng của tình yêu và khát vọng từng tràn ngập người tôi thì là tha hóa và khó chịu đối với nàng. Thường khi tôi đã đánh lừa mình và cố cưỡng bức mình là nàng có một khí chất bình thản và lãnh đạm. Song trong tâm hồn tôi, tôi cảm thấy điều đó không đúng, và tôi đã biết Gertrude quá đủ để mà biết rằng tình yêu cũng sẽ đưa nàng vào sự liều mạng và những xúc cảm rối loạn nữa. Sau này tôi thường nghĩ ngợi về điều đó và cảm thấy rằng nếu tôi đã bắt lấy nàng bằng cơn bão tố, đã chiến đấu cho nàng, và kéo nàng về với tôi với tất cả sức mạnh của tôi thì nàng hẳn đã theo tôi và đã hợp với tôi mãi mãi rồi. Nhưng tôi đã không tin ở thái độ thú vị của nàng với tôi, và khi nàng dịu dàng và bộc lộ cảm tình với tôi thì tôi đã gán cho đó là lòng giao cảm phi khát vọng thông thường. Tôi không thể tổng khởi người tôi cái ý nghĩ là nếu nàng thích một người đàn ông hấp dẫn, khoẻ mạnh nhiều cũng như nàng thích tôi, thì nàng không thể nào duy trì mối tương giao dựa trên cái tình thân hữu lặng lẽ này lâu dài đến như vậy. Thế thì không phải là hiếm hoi cho tôi để đưa ra những giờ cảm nghĩ rằng tôi sẽ thay đổi âm nhạc của tôi và tất cả điều đó là cái giá trị cho tôi một cái chân ngay thẳng và một bộ dạng vui tươi.

Vào lúc đó Teiser lại kéo tôi đến gần hơn với ông ta. Ông ta không thể thiếu được tác phẩm của tôi, và vì vậy ông là người thứ hai biết được sự bí mật của tôi và trở nên quen thuộc với bản văn lời đại nhạc kịch và các dự định của tôi cho một vở đại nhạc kịch . Ông ta rất thận trọng về tất cả chuyện đó và đem tác phẩm về nhà nghiên cứu. Khi ông trở lại, gương mặt giống như con trẻ của ông với bộ râu đẹp để đỡ ửng với thích thú và kích thích về âm nhạc.

- Vở đại nhạc kịch của anh sẽ là một cái gì! – ông ta kêu lên với sự kích thích – Tôi có thể đã cảm thấy khởi khúc trên đầu các ngón chân tôi. Nào, hãy đi uống rượu chơi, anh ranh con. Nếu không cho là tự mãn quá thì tôi sẽ đề nghị rằng chúng ta uống để mừng cho tình thân hữu nữa, nhưng tôi không muốn bắt buộc anh.

Tôi sẵn sàng chấp thuận lời mời và chúng tôi đã có một bữa tối thú vị với nhau. Vì lẽ đây là lần đầu tiên Teiser đưa tôi về nhà với ông. Em gái ông, người bị bỏ lại một mình sau khi mẹ nàng qua đời, vừa mới đến ở với ông ta. Teiser không thể nói một cách đủ cao xa về sự an lạc ở việc thay đổi nhà của ông sau những năm dài sống độc thân của ông ta. Em gái ông là một cô gái im lặng thú vị, với cặp mắt sáng rỡ như con trẻ cũng như anh nàng. Nàng được gọi là Brigitte. Nàng bưng đến cho chúng tôi bánh và rượu vang trong của nước Áo, cũng có một hộp xì gà Virginia điệu dài. Chúng tôi uống ly rượu đầu tiên chúc mừng sức khỏe cho nàng và ly thứ hai cho tình bằng hữu tốt đẹp của chúng tôi, và trong khi chúng tôi ăn bánh, uống rượu vang và hút thuốc, Teiser đi lại một cách thích thú trong phòng. Thoạt tiên ngồi xuống bên đàn dương cầm, rồi trên trường kỷ với cây đàn tây ban cầm, rồi đến cuối bàn với cây vĩ cầm của ông ta, và chơi bất cứ điệu nhạc nào thích thú hiện trong đầu ông lúc đó. Ông ta cũng hát nữa và cứ mắt sáng của ông lấp lánh và tất cả đều cống hiến cho tôi và cho vở đại nhạc kịch. Hình như em gái ông cũng có cùng dòng máu ấy trong huyết quản nàng và quả quyết là ông không kém gì Mozart. Các điệu nhạc từ Magic Flute và những đoạn trích từ Don Giovanni thỉnh thoảng được chêm vào bởi cuộc đàm thoại và cụng ly, đã vang vọng qua căn nhà nhỏ, được đệm nhạc một cách diễm lệ bởi anh nàng bằng vĩ cầm, dương cầm hoặc tây ban cầm hoặc cả đến chỉ bằng huyết gió.

Tôi vẫn còn tham dự như một vĩ cầm thủ trong ban nhạc cho mùa hè ngắn ngủi, nhưng đã yêu cầu cho tôi được nghỉ vào mùa thu, khi tôi đã ao ước dành tất cả thì giờ và năng lực của tôi cho tác phẩm của tôi. Ông nhạc trưởng, đã bực bội vì việc tôi ra đi, và rất thô lỗ với tôi về sau đó, nhưng Teiser đã giúp tôi một cách lớn lao để chống đỡ tôi và để vượt lên trên điều đó.

Với sự giúp đỡ của người bạn trung thành này, tôi đã làm việc ở chỗ phân tấu nhạc cho vở đại nhạc kịch của tôi. Trong khi kính trọng các ý tưởng của tôi, một cách nghiêm khắc ông ta đã tìm ra được tất cả những lầm lỗi về kỹ thuật. thường khi ông ta trở nên hoàn toàn bực bội và khiển trách tôi y như một nhạc trưởng nói toạc móng heo, cho đến khi cái phần khả nghi mà tôi thích mà muốn được giữ lại đã bị bôi xóa và thay đổi. Ông ta luôn luôn sẵn sàng với những ví dụ bất kỳ

lúc nào tôi ngờ vực. Khi tôi giả vờ có một cái gì không thoả lòng hoặc không đủ liều lĩnh, thì ông đã phân khúc cho tôi với những đoạn hợp tấu và chỉ cho tôi Mozart hoặc Lortzing đã điều khiển chúng như thế nào, và chứng tỏ với tôi rằng sự do dự ngần ngại của tôi là chết nhất, hoặc sự liều lĩnh ngu xuẩn tối tăm của tôi. Chúng tôi đã tru tréo lẫn nhau, đã bàn cãi và trở nên kích thích, và nếu nó có cho thấy rằng trong căn nhà của Terser, Brigitte đã lắng nghe chúng tôi một cách chú ý, đi đi lại lại với rượu vang, xì gà và dọn dẹp sạch sẽ nhiều giấy nhạc bị vò xé, vứt bỏ một cách cẩn thận và giao cảm. Sự ngưỡng mộ của nàng với tôi cũng ngang với tình cảm của nàng dành cho người anh nàng, đối với nàng thì tôi là một nhạc sư đại tài. Mỗi chủ nhật tôi đều được mời dùng cơm trưa tại nhà Teiser. Sau bữa ăn, dấu rằng chỉ có một dải mây màu xanh nhỏ tí trên bầu trời, chúng tôi cũng bắt xe điện đi ra ngoại ô thành phố. Rồi chúng tôi bách bộ qua những ngọn đồi và qua những khu rừng, chuyện trò và ca hát, và anh em Teiser thường hò theo điệu hò quê hương của họ.

Một lần chúng tôi dừng lại để ăn qua loa tại một chiếc quán trong vườn khu làng, nơi mà âm nhạc vui tươi của vũ điệu miền quê vọng đến chúng tôi qua cách cánh cửa sổ mở rộng. Khi chúng tôi đã ăn xong và ngồi nghỉ ngơi bên cạnh ly rượu táo của chúng tôi, Brigitte lén qua căn nhà và đi vô trong. Chúng tôi đã thấy nàng làm chuyện này và chẳng mấy chốc sau đó chúng tôi thấy nàng khiêu vũ bên kia cửa sổ, tươi thắm và lấp lánh như buổi sáng mùa hè. Khi nàng trở về, Teiser điểm ngón tay chỉ mặt nàng và nói nàng cũng nên hỏi ông ta để đi chứ. Bấy giờ nàng mặt mày đỏ rần và trở nên luống cuống, cúi đầu một cách tự vệ và nhìn đến tôi.

- Có việc gì thế? – anh nàng hỏi.
- Không có gì cả - nàng nói – nhưng do tình cờ tôi đã thấy nàng làm cho ông ta nhận ra ý nghĩa của cái liếc nhìn của nàng như thế nào. Teiser nói:
- Ồ, dĩ nhiên.

Tôi không nói gì cả, nhưng có vẻ như là lạ lùng cho tôi thấy sự bối rối của nàng bởi vì nàng đã khiêu vũ trong khi tôi có đấy. Vì rằng lần thứ nhất tôi chợt nghĩ rằng những cuộc bách bộ của họ cũng sẽ nhanh hơn và lâu hơn nếu tôi không có đấy để cản trở họ, và sau đó tôi chỉ thỉnh thoảng mới nhập bọn với họ vào những cuộc nhàn tản vào

ngày chủ nhật của họ mà thôi.

Khi đã hoàn tất cái phần giọng nữ kim như khả dĩ có thể có được, Gertrude đã chú ý là tôi miễn cưỡng từ bỏ những cuộc thăm viếng thường xuyên của tôi với nàng và những thì giờ thú vị của chúng tôi có ở bên nhau cạnh dương cầm, và tuy vậy tôi vẫn còn quá e thẹn để xin lỗi cho sự tiếp tục của cuộc thăm viếng ấy. Bấy giờ nàng làm tôi ngạc nhiên với đề nghị là tôi sẽ thường xuyên đến thăm nàng để đệm cho nàng hát, và hiện nay tôi đã đến nhà nàng hai hoặc ba lần trong tuần vào các buổi tối. Thân phụ nàng đã vui lòng ở sự thân hữu của nàng với tôi. Gertrude đã mất mẹ khi nàng còn niên thiếu, nàng là nữ chủ nhân của căn nhà và thân phụ nàng để nàng làm theo ý của nàng trong mọi sự.

Khu vườn có đầy cái rục rờ của nó. Có vô số bông hoa, và những con chim hót líu lo xung quanh căn nhà im vắng. Khi tôi từ đường cái bước vào khu vườn và đi qua những bức tượng cũ kĩ đen đúa vòng đến căn nhà, được phủ vây bởi cái màu xanh biêng biếc, mỗi lần như thế đối với tôi cũng hết như bước vào một đền thờ nơi mà những âm thanh và những đồ vật của thế giới chỉ có thể thâm nhập với một cấp độ nhỏ nhoi. Đàn ong bay vo ve trên các cành hoa trước cửa sổ, ánh mặt trời và những cái bóng râm mát của tất cả cây lá in lốm đốm trong phòng, và tôi ngồi bên đàn dương cầm Gertrude hát. Tôi lắng nghe giọng nàng vút lên dễ dàng và không cố gắng, và khi sau bài hát chúng tôi nhìn nhau và mỉm cười thì đó là trong sự hợp nhất và cách thức tin cậy như thể giữa anh và em. Vào những lúc này tôi thường hay cảm thấy rằng tôi chỉ còn chìa tay tôi ra để bắt lấy hạnh phúc của tôi và có nó vĩnh viễn, và tuy vậy tôi hãy chưa vội làm như vậy, bởi vì tôi muốn chờ đợi cho đến khi nàng cũng chứng tỏ một vài dấu hiệu khát vọng và mong mỏi. Nhưng Gertrude hình như đã bằng lòng và không ao ước bất cứ điều gì khác nữa. thật thế, thường khi đối với tôi thì có vẻ như nàng không muốn làm tan vỡ mối tương giao êm ả này và quấy rầy cái thời kỳ xuân sắc của tình bằng hữu của chúng tôi.

Nếu tôi thất vọng về việc này, thì đã có một niềm an ủi cho tôi khi biết rằng nàng đã chú trọng một cách sâu xa đến âm nhạc của tôi dường nào, nàng cũng đã hiểu biết tường tận và lấy làm hãnh diện về âm nhạc ấy như thế nào.

Sự vụ này kéo dài cho đến tháng sáu. Lúc bảy giờ Gertrude và thân phụ nàng đi về miền núi. Tôi trở lại đằng sau, và hễ khi nào tôi đi qua căn nhà nàng, tôi đều thấy nó đứng trống trải đằng sau những cây dương ngô đồng, với cánh cổng khoá kín lại. Nỗi đau đớn trở lại, nảy nở dần lên và theo tôi đi vào đêm tối.

Vào các buổi tối, tôi đi đến nhà anh em Teiser, gần như luôn luôn có nhạc trong cặp tay của tôi, và chia sẻ cái đời sống thoải mái, êm ả của họ. Tôi uống với họ thứ rượu vang nước Áo và chơi nhạc Mozart với họ. Sau đó tôi bách bộ trở về trong đêm yên tĩnh, thấy từng cặp đi tung tăng trong công viên, về đến nhà mệt mỏi leo lên giường ngủ nhưng không thể ngủ được. Hiện tại không thể nào quan niệm nổi với tôi là tôi lại có thể cư xử trong một cách thức như anh em với Gertrude và đó là điều tôi chẳng bao giờ phá dỡ rào cản, kéo nàng về với tôi, bắt lấy nàng bởi cơn bão tố và chiếm đoạt nàng. Tôi có thể tưởng tượng ra nàng trong bộ y phục xám hoặc xanh nhạt, vui vẻ hay nghiêm trang, tôi có thể nghe thấy giọng nàng, và không thể mãi mãi quan niệm rằng đã nghe đúng giọng điệu ấy mà không làm tràn ngập với nhiệt tình và khát vọng để yêu nàng. Nôn nao và kích thích, tôi ngồi dậy, vặn đèn lên và ném mình vào công việc. Tôi soạn những phần giọng người và sự vuốt ve của những nhạc cụ, thề nguyện và đe dọa. Tôi lập lại bài hát của cái nhiệt vọng mới mẻ, những khúc điệu nóng bỏng cuồng nhiệt. Thường khi niềm vui này cũng thiếu thốn ở tôi, và sau đó, khi tôi nằm trên giường ngủ, bưng bưng rạo rức, trong một trạng thái buồn ngủ, thương cảm, tôi thốt ra tên nàng "Gertrude, Gertrude", một cách man dại và vô cảm giác, xô đẩy niềm an ủi và hy vọng qua một bên rồi chính mình hàng phục một cách tuyệt vọng trước sự bại hoại dễ sợ của khát vọng. Tôi kêu gào lên với Thượng Đế và hỏi ngài tại sao ngài làm cho tôi là một tên què, và tại sao thay vì hạnh phúc là phần số của những kẻ nghèo khó chí tử nhất, ngài chẳng cho tôi gì cả ngoài cái niềm an ủi khủng khiếp là sống trong cơn lốc cuốn của những âm thanh nơi mà, đối diện với những khát vọng của tôi, tôi cứ không ngớt được mô tả là không thể đạt đến được trong những ảo tượng lạ lùng đó.

Về ban ngày tôi thành công hơn trong việc kiểm soát các xúc cảm của tôi. Tôi nghiền răng lại, ngồi vào với việc làm của tôi từ sớm buổi của buổi sớm mai, làm cho mình bình tĩnh lại bằng những cuộc bách bộ dài và làm tươi tắn mình lại với những lần tắm nước lạnh. Vào các buổi chiều, tôi chuồn khỏi những bóng râm của đêm tối đang tới để đến với sự đồng hành vui vẻ của căn nhà Teiser, mà với họ tôi có được một ít thì giờ nghỉ ngơi và đôi khi thích thú. Teiser đã

chú ý là tôi đau ốm, khốn khổ và bỏ rơi tất cả công việc. Ông ta đã khuyên tôi nghỉ ngơi trong chốc lát, mặc dù chính ông ta cũng đầy nhiệt thành và trong lòng đã kích thích và nôn nóng cũng như tôi đã được thấy vở đại nhạc kịch phát triển. Đôi khi tôi cũng đòi hỏi ở ông và ở lại cả buổi tối với chỉ một mình ông ta trong khu vườn mát mẻ của một chiếc quán nào đó, nhưng cả đến lúc bấy giờ tôi cũng đã bị quấy rầy bởi việc nhìn thấy những cặp tình nhân trẻ, những chiếc đèn lồng Trung Hoa và pháo bông, và các mùi hương của nhiệt tình trong không khí luôn luôn phảng phất ở các thành phố vào những đêm mùa hè.

Điều tệ hại hơn cả là khi Teiser cũng bỏ đi để đi nghỉ mát với Brigitte giữa các ngọn núi. Ông ta cũng mời tôi đi nữa, và ông ta có ý định đó một cách đứng đắn, bởi vì sự bất lực di động đây đó của tôi sẽ dễ phá hỏng niềm vui của ông ta, nên tôi không thể chấp nhận lời mời của ông ta.

Vì lẽ tuần lễ tôi ở lại thành phố có một mình, khốn khổ và không thể ngủ được, và tôi đã không làm được bất kỳ tiến triển nào với tác phẩm của tôi.

Rồi Gertrude gửi cho tôi một hộp nhỏ đựng đầy hoa hồng của vùng núi Alps từ một ngôi làng ở Walls. Khi tôi thấy nét chữ của nàng và mở ra cái hộp những bông hoa màu nâu khô héo, thì nó cũng giống như một cái liếc nhìn từ đôi mắt yêu quý của nàng và tôi cảm thấy hổ thẹn cho sự kích động và thiếu tin tưởng của tôi. Tôi đã quyết định tốt hơn là cho nàng biết tôi đã cảm thấy như thế nào, và sáng hôm sau tôi viết cho nàng một bức thư ngắn. Tôi đã nói với nàng nửa đùa nửa thật là tôi không thể nào ngủ được và đó là do sự mong mỏi nhớ nhung nàng mà thôi, khi mà tôi đã yêu nàng rồi. Trong khi viết, tôi lại bị tràn ngập bởi những xúc động của tôi, và bức thư, đã bắt đầu một cách êm đềm và gần như đùa giỡn thôi, đã chấm hết một cách dữ dội và cuồng nhiệt.

Gần như mỗi ngày sở bưu điện đều mang đến cho tôi những lời chào hỏi và những tấm bưu thiếp bằng hình từ anh em Teiser, tự nhiên họ không thể biết rằng mỗi lần như vậy thư từ và hình ảnh của họ đều mang đến sự thất vọng cho tôi, vì lẽ tôi đang chờ đợi nghe ngóng từ một người nào khác kia.

Sau cùng nó đã đến, một phong thư màu xám với nét chữ rõ ràng lưu loát trên đó, và bên trong là bức thư:

Người bạn thân quý của tôi,

Bức thư của anh làm tôi bối rối. Tôi nhận thấy là anh đang khốn khổ, chứ nếu không thì tôi sẽ quở trách anh về việc đã tấn công theo cách

này. Anh biết là tôi rất ưa thích anh, nhưng tôi hoàn toàn bằng lòng với tình trạng hiện tại của tôi và cũng như chưa mong muốn thay đổi nó. Nếu tôi nghĩ rằng có bất cứ mối nguy hiểm nào về việc đánh mất anh, thì tôi sẽ làm mọi sự có thể làm được để ngăn chặn chuyện đó. Nhưng tôi không thể trả lời bức thư cuồng nhiệt của anh. Hãy kiên nhẫn, hãy để sự việc tồn tại giữa chúng ta như đã từng có cho đến khi chúng ta có thể gặp lại nhau và bàn bạc những việc ấy.

Thân mến,

Gertrude

Nó có rất ít sự đổi thay vị trí song bức thư đã làm cho tôi vui sướng hơn. Dù sao, nó đã được chào đón ở nàng, rằng nàng cho phép tôi bộc bạch tình yêu và đã không khinh khi lạnh nhạt với tôi. Bức thư hình như cũng mang chứa một vài nhân cách của nàng trong đó, một vài sự dịu dàng gần như lạnh lùng của nàng, và thay vì cái hình ảnh của nàng mà lòng khát vọng của tôi đã tạo ra nàng lại có trong các ý nghĩ của tôi như chính cái ngã thực sự của nàng. Những lời lẽ của nàng hình như yêu cầu sự tin tưởng ở tôi. Tôi cảm thấy như thể nàng đang ở gần tôi và tức thì tôi ý thức đến cả hai điều là mắc cỡ và hãnh diện. Nó đã giúp tôi chinh phục những mong mỏi thèm khát đang hành hạ tôi và trấn áp những khát vọng bùng cháy của tôi. Không an lạc, nhưng tăng cường và làm chủ được sự thích hợp trong một quán ăn tại ngôi làng, hai giờ du hành xa ra khỏi thành phố, và đem theo tác phẩm với tôi. Tôi ngồi trầm tư rất lâu trong bóng râm mát của cây hoa tử đinh hương đã ngả màu, và hoàn toàn thường xuyên nghĩ ngợi về đời sống của tôi. Lại lòng và cô đơn làm sao là con đường của tôi và cái định mệnh của tôi không nhất định như thế nào! Ở một nơi nào đó tôi há chẳng có gốc rễ gì sao và một nơi tôi có thể thực sự gọi là quê hương sao. Tôi chỉ duy trì một mối tương giao hời hợt với song thân tôi nhờ ở những bức thư chải chuốt mà thôi. Tôi còn từ bỏ cả sự chiếm giữ của tôi để tạo ra những ảo tưởng nguy hiểm mà nó hoàn toàn chẳng làm tôi hài lòng. Các bạn bè tôi thực ra cũng không hiểu biết tôi. Gertrude là người duy nhất mà với nàng tôi có thể có được một sự hoàn toàn hiểu biết và một mối tương giao hoàn hảo. và tôi không chỉ săn đuổi những cái bóng và xây những toà lâu đài trên không với tác phẩm mà do đây tôi đã sống và do đây tôi đã đem đến ý nghĩa cho đời tôi? Có thể có một ý nghĩa thực sự và biện minh và rót đầy đời sống một người, điều này xây dựng nên những kiểu mẫu của âm thanh và sự trình diễn kích thích với những hình ảnh, mà điều tốt đẹp nhất là sẽ giúp kẻ khác trải qua một giờ thú vị?

Tuy vậy, vào mùa hè đó tôi đã làm việc tương đối chuyên cần trở lại. Về bên trong thì tôi đã hoàn thành vở đại nhạc kịch, dầu rằng vẫn còn thiếu nhiều chi tiết và chỉ có một phần nhỏ của tác phẩm là được viết ra. Đôi khi nó đem đến cho tôi niềm vui thú lớn lao và tôi nghĩ với sự hãnh diện là tác phẩm của tôi sẽ có uy thế trên người khác như thế nào, các ca sĩ và các nhạc sĩ, các nhạc trưởng và các ca đội sẽ phải hành động thích ứng với những mong muốn của tôi như thế nào, và vở đại nhạc kịch sẽ có kết quả trên hàng ngàn người ra sao. Những khi khác nó có vẻ như có cả điềm gở và giấc mơ hãi hùng cho tôi rằng tất cả sức mạnh và cảm xúc sẽ nổi lên từ những giấc mộng bồn chồn và trí tưởng tượng của một kẻ cô đơn khốn khó mà mọi người lấy làm thương hại mà thôi. Những khi khác tôi mất hết can đảm và cảm thấy rằng vở đại nhạc kịch của tôi sẽ chẳng bao giờ được trình diễn, nó có tất cả cái phi thực và phóng đại. Nhưng cảm giác này thì hiếm hoi, trong tâm hồn tôi, tôi đã xác tín cái phẩm chất và sức mạnh của tác phẩm tôi. Đó là một tác phẩm chân thành và bùng bùng sinh khí, nó có kinh nghiệm và dòng máu trong huyết quản của nó. Nếu ngày nay tôi không muốn nghe bất cứ gì nữa và viết một loại âm nhạc hoàn toàn khác hẳn thì dầu vậy tất cả tuổi trẻ của tôi đều nằm trong vở đại nhạc kịch đó. Hễ khi nào tôi nghe những giai điệu từ tác phẩm ấy, thì như thể nó là một cơn bão mùa xuân cuốn qua người tôi từ những thung lũng bị bỏ rơi bởi tuổi trẻ và nhiệt vọng. Và khi tôi nghĩ đến tất cả sức mạnh và uy lực của nó ở trên con người sinh ra yếu đuối, thiếu thốn và mong mỏi, tôi không còn biết phải chẳng toàn thể cuộc đời tôi vào lúc đó, và cũng ở cả hiện tại nữa, có thể gọi là hạnh phúc hay buồn rầu.

Mùa hè đã tiến tới hồi cuối của nó. Một đêm trời tối trong cơn mưa nặng hạt tầm tã tuôn xuống, tôi đã kết thúc phần khởi tấu khúc. Sáng hôm sau, cơn mưa dịu bớt và mát lạnh, bầu trời còn có cả một màu xám, và khu vườn đã trở thành mùa thu. Tôi cuốn gói đồ đạc của tôi và trở lại thành phố.

Trong số những người quen biết với tôi, Teiser và em gái ông ta là những người duy nhất đã trở lại. Cả hai người trông rất khỏe mạnh và da sạm lại bởi mặt trời miền núi. Họ đã có một số những kinh nghiệm ngạc nhiên trong cuộc du hành của họ và tuy thế họ đã rất chú ý và kích thích khi được biết vở nhạc kịch của tôi đã tiến triển như thế nào. Chúng tôi xem xét tỉ mỉ khởi tấu khúc và đó là một khoảnh khắc hoàn toàn cho tôi khi Teiser đặt tay ông ta lên vai tôi và nói:

-       Này, Brigitte, đây là một nhạc sĩ vĩ đại.

Bất kỳ tất cả sự mong mỏi và nhiệt tình của tôi, tôi đã chờ đợi Gertrude trở lại với lòng khát vọng lớn lao của tôi, khi mà tôi đã có một số lượng tác phẩm lớn lao để phô bày với nàng. Tôi biết rằng nàng sẽ sốt sắng chú ý đến các tác phẩm ấy như thể là của chính nàng vậy. Trước hết tôi nôn nao muốn thấy Heinrich Muoth mà sự giúp đỡ của anh ta thì thiết yếu cho tôi và người mà đã mấy tháng nay tôi không nghe thấy gì cả.

Sau cùng Muoth đã đến trước Gertrude và một buổi sáng bước vô phòng tôi. Anh ta nhìn tôi một cách tìm kiếm.

- Anh trông dễ sợ - y nói, lắc đầu – Phải mà, khi người ta đã sáng tạo ra thứ âm nhạc như thế kia!
- Anh có xem phần nhạc của anh không?
- Xem nó à? Tôi đã thuộc lòng rồi kìa và sẽ hát ngay nếu anh muốn. Đó là âm nhạc phi thường!
- Anh thực sự nghĩ như thế sao?
- Tôi nghĩ thế. Anh đã sáng tạo tác phẩm đẹp nhất của anh. Hãy đợi xem! Danh tiếng khiêm nhường của anh sẽ là một điều của quá khứ khi vở nhạc kịch của anh được trình diễn. Phải, đó là công việc của anh. Anh muốn tôi hát lúc nào? Có hai hoặc ba điểm mà tôi muốn đề cập đến. Anh còn bao xa với toàn bộ vở nhạc kịch của anh? Tôi chỉ cho anh ta xem tác phẩm của tôi và anh dắt tôi về phòng anh. Tại đó, lần đầu tiên, tôi nghe anh ta hát cái phần mà tôi luôn luôn nghĩ tới anh ta đang trong cuộc chơi cảm xúc của riêng tôi, và tôi đã cảm thấy sức mạnh của âm nhạc của tôi và việc hát của anh ta. Chỉ hiện thời tôi mới có thể thấy được toàn bộ vở nhạc kịch của tôi trên sân khấu, chỉ hiện thời nhiệt tình mới có thể đến với tôi và để cho tôi cảm thấy sự ấm áp của nó. Như thể vở nhạc kịch đó không còn thuộc về tôi nữa, như thể nó chẳng bao giờ là tác phẩm của tôi nhưng nó có cái đời sống riêng rẽ của nó và có cái kết quả của một sức mạnh ngoại diện lên trên người tôi. Vì rằng đầu tiên tôi đã cảm thấy được cái ý thức tách rời ra của một tác phẩm từ kẻ sáng tạo của nó, mà trước đây tôi đã thực sự không tin tưởng điều đó. Tác phẩm của tôi bắt đầu đứng dậy, di động và chứng tỏ những dấu hiệu của đời sống. Chỉ một khoảnh khắc trước đây tôi vẫn còn cầm nó trong tay tôi, hiện thời nó không còn là của tôi nữa, nó cũng giống như một đứa bé đã trưởng thành cao lớn hơn thân phụ hẳn, nó sống và hành động tùy thuận theo nó và nhìn đến tôi một cách độc lập qua cặp mắt riêng rẽ của nó, song le nó có mang tên tuổi tôi và dấu vết của tôi. Tôi đã kinh qua mỗi tranh chấp tương tự, một đôi khi với sự hoảng sợ, cảm kích khi tác phẩm của tôi được trình diễn về sau này.

Muoth đã học tập cái phần vụ của anh ta rất tuyệt, và tôi đã dễ dàng để có thể đưa ra sự thoả thuận của tôi về những thay đổi sơ sài mà anh ta mong muốn. Bấy giờ anh chất vấn tôi về phần vụ của giọng kim, mà anh ta chỉ biết có từng phần, và ao ước muốn biết phải chăng tuy vậy đã có một ca sĩ cng đảm trách nó. Vì lẽ lần đầu tiên tôi phải nói với anh ta về Gertrude, và tôi đã thu xếp làm như vậy một cách lặng lẽ và ngẫu nhiên. Anh ta biết rõ tên tuổi đó, dù rằng anh ta chưa bao giờ đặt chân đến nhà Imthor. Anh ta ngạc nhiên khi nghe rằng Gertrude đã học tập và có thể hát phần vụ đó được.

-       nàng hẳn có giọng ca tốt – anh ta nói vẻ tán đồng – cao và ngọt ngào. Một lúc nào đó anh sẽ đưa tôi đến đấy được chẳng?

-       Dù sao đi nữa tôi đã có ý định hỏi họ xem liệu anh có thể đến được chẳng. Tôi thích được nghe anh hát với cô Imthor một hoặc hai lần, sẽ cần thiết cho một vài sửa đổi nào đó. Khi gia đình Imthor trở về lại thành phố, tôi sẽ hỏi họ ngay.

-       Anh thực sự là một người may mắn, anh Kuhn ạ. Và Teiser sẽ có thể giúp anh với dàn nhạc. anh sẽ thấy, vở nhạc kịch sẽ thành công mà.

Tôi không nói gì cả. Khi mà tôi hãy chưa có những ý nghĩ về tương lai và số phận của vở nhạc kịch của tôi. Điều trước nhất, nó phải được hoàn tất đã. Nhưng kể từ lúc tôi nghe anh ta hát, tôi cũng đã tin tưởng ở sức mạnh của tác phẩm của tôi.

Khi tôi nói với Teiser về chuyện đó, thì ông đã nói một cách nghiêm nghị:

-       Tôi có thể tin anh. Muoth có một năng lực dị thường. Nếu y chỉ không phải là một kẻ làm giả như vậy. Thực ra y chẳng bao giờ quan tâm đến âm nhạc cả, chỉ quan tâm đến mình mà thôi. Y là một kẻ hoàn toàn vị kỷ.

Một hôm tôi đến thăm Gertrude, khi sau cùng nàng đã trở về, tìm tôi đập liên hồi khi tôi bách bộ qua khu vườn của căn nhà Imthor trong phong vận mùa thu của nó, với những chiếc lá đã bắt đầu rơi rụng. Nhưng nàng đã mỉm cười tiến đến tôi, trông hơi sạm nắng, diễm lệ và kiều mị hơn bao giờ hết. Nàng chìa tay ra cho tôi, và giọng nói thân yêu của nàng, đôi mắt sáng ngời và tất cả cái vẻ quyến rũ lôi cuốn, cung cách tự nhiên của nàng lập tức làm mê hoặc tôi một lần nữa. một cách vui vẻ tôi đặt những nỗi sầu muộn và khát vọng của tôi qua một bên và lại sung sướng trước sự hiện diện bằng xương thịt của nàng. Nàng không hề đề nén tôi, và cũng như tôi không thể tự mình đề cập đến bức thư của tôi và nội dung của nó, nàng cũng im lặng về việc đó, và không có đường lối nào chứng tỏ bằng cách

đối xử của nàng rằng dù sao tình bằng hữu của chúng tôi đã bị phá hư hoặc nguy hiểm. Nàng cũng chẳng cố lẩn tránh tôi, nàng thường xuyên ở một mình với tôi, cũng như nàng tự tin rằng tôi sẽ tôn trọng những ước muốn của nàng và không lập lại sự tổn thương của tôi trừ phi nàng khuyến khích tôi. Không bỏ phí bất kỳ giờ phút nào, chúng tôi đã xem xét tỉ mỉ công việc của tôi trong vài tháng qua và tôi đã nói với nàng là Muoth đã học tập phần vụ của anh ta và đã ca ngợi nó. Tôi hỏi xin nàng được đưa anh ta đến đây, cũng như đó là điều cần yếu cho tôi để hoàn tất những phần vụ chính yếu của họ với nhau, và nàng đã ưng thuận.

- Tôi không đồng ý với việc như vậy một cách sẵn sàng đâu – nàng nói – Anh biết rằng tôi chưa bao giờ hát cho người lạ, và trước Heinrich Muoth thì sẽ là một điều khó chịu gấp đôi nữa, và chẳng phải vì y là một ca sĩ nổi tiếng. Về y có một cái gì đó làm tôi khiếp sợ, ít ra trên sân khấu. Dù sao, chúng ta sẽ xem sự thể ra sao. Tôi chẳng dám đánh bạo bênh vực và ngợi khen bạn tôi. Tôi không muốn làm cho nàng cảm thấy bối rối hơn và tôi đã quả quyết rằng, sau lần đầu tiên đó, nàng sẽ ước ao được hát với anh ta nữa. Nhiều ngày sau đó, Muoth và tôi đã đi đến nhà Imthor và đã được tiếp đón bởi vị chủ nhà của chúng tôi hết sức lịch sự và tôn kính. Ông ta chẳng bao giờ chứng tỏ sự phản đối nhỏ nhất về các cuộc thăm viếng thường xuyên của tôi và tình bạn của tôi đối với Gertrude và sẽ cười lên nếu có bất kỳ người nào nói bất cứ điều gì chống đối lại chuyện đó. Ông ta ít hài lòng về việc tới nhà ông của Muoth, nhưng thái độ của người sau thì rất là lịch sự và đứng đắn và cả hai Imthor đã thất vọng một cách đồng lòng. Người ca sĩ đầy nghị lực, ngạo mạn với tai tiếng đó có thể cư xử một cách không sao trách cứ được. Anh ta cũng chẳng phải là hảo huyền và đã quyết định trong các ý kiến của anh ta nhưng vừa phải thôi.

- Chúng ta sẽ hát chứ? – Gertrude hỏi sau một lúc. Chúng tôi đứng dậy và đi đến phòng nhạc. Tôi ngồi xuống bên chiếc dương cầm, nói một đôi lời về dạo khúc và màn cảnh, đưa ra một vài chỉ dẫn và rồi yêu cầu Gertrude bắt đầu. Nàng đã làm như vậy, hát một cách dịu dàng trong cách thái kiềm chế và cẩn trọng. Trái lại, khi đến lượt của Muoth, thì anh ta đã hát rõ to không hề do dự hoặc tự ý thức, đã lôi cuốn cả hai chúng tôi và làm cho chúng tôi bước vào với tinh thần của âm nhạc đến nỗi Gertrude hiện giờ cũng hát lên mà không hề kiềm chế gì cả. Muoth, là người vẫn thường đối xử với các tôn nữ của gia đình danh giá rất là hợp thức, nay đã chú ý đến nàng, lắng nghe nàng hát với sự chú tâm, và đã bày tỏ lòng ngưỡng mộ

nàng trong sự khích lệ cổ vũ chứ không phải bằng những lời lẽ quá đáng.

Từ lúc đó tất cả những thiên kiến đã tan biến, âm nhạc đã lôi kéo chúng tôi đến với nhau và hợp nhất chúng tôi trong một ý tưởng. Và tác phẩm tôi nằm đó mệt lả trong những phần liên kết một cách bất toàn đã tiếp tục bắt lấy cái hình thể của toàn bộ và sự vật sống động. Hiện tại tôi biết rằng cái phần chính yếu của tác phẩm đã hoàn thành, rằng chẳng có gì quan trọng có thể phá hỏng nó, và nó có vẻ tốt đẹp cho tôi. Muoth và tôi đã rời khỏi căn nhà trong một trạng thái vui mừng và anh đã thù tiếp tôi một tiệc mừng bất ngờ tại lữ quán nơi anh ở tại đó. Trong khi chúng tôi uống rượu sâm banh, anh ta đã làm một cái gì mà anh vốn ít e ngại khi làm thế, anh ta đã gọi tôi như một người bạn thân thiết và tiếp tục làm như thế. Điều này làm tôi hài lòng và đã có sự bằng lòng của tôi.

- Chúng ta hoan hỉ ăn mừng đây – anh ta nói, cười lên – và tôi nghĩ đó là một ý tưởng tốt đẹp để làm chuyện đó sắp tới. Đây là thời gian tuyệt nhất. Sau đó sự việc có vẻ khác hẳn. Anh sẽ được nổi danh trước công chúng, anh bạn trẻ, và tôi hy vọng rằng nó không làm hư hỏng anh như đã làm ở hầu hết mọi người.

Gertrude vẫn còn ngỡ ngàng với Muoth một thời gian dài, và chỉ trong lúc hát với anh ta thì nàng mới tự nhiên và cởi mở mà thôi. Anh ta rất lịch sự và đứng đắn, và dần dà Gertrude vui vẻ gặp anh ta và mỗi lần như thế đều mời anh ta lại đến trong một cung cách thân hữu, cũng hết như nàng đã đối với tôi. Những cơ hội mà trong đó ba người chúng tôi một mình với nhau đã trở nên ít thường xuyên hơn. Những vai trò đã được học tập và bàn bạc đó và, tuy nhiên, gia đình Imthor, hiện tại là mùa đông, đã phục hồi cuộc vui nhộn của họ, với những buổi hoà nhạc thường xuyên vào buổi tối. Muoth cũng thường xuyên hiện diện ở các cuộc tụ họp này nhưng không bao giờ hát cả. Có lúc tôi nghĩ rằng Gertrude đang bắt đầu kín đáo với tôi hơn và tới một mức nào đó thì nàng đang rút ra khỏi tôi. Tuy nhiên, tôi luôn luôn tự trách mình về các ý nghĩ này và đã hờn ghen cho sự ngờ vực của tôi. Gertrude đã được đòi hỏi rất nhiều như một vị nữ chủ nhân của căn nhà nơi có nhiều cuộc vui được tổ chức, và điều thường đem đến cho tôi thích thú là khi thấy nàng lảng xăng, lui tới và hành động như một nữ chủ nhân giữa các khách khứa của nàng, trông trẻ trung, duyên dáng và kiều mị đến thế kia.

Với tôi thì những tuần lễ đã trôi qua rất chóng vánh. Tôi làm việc cho vở đại nhạc kịch của tôi, tác phẩm mà tôi hy vọng hoàn tất vào mùa đông. Tôi đã có những cuộc gặp gỡ với Teiser, và đã ở lại nhiều buổi

tôi với ông già và em gái ông. Rồi đếm tất cả những loại thư từ và những sắp xếp, cũng như các ca khúc của tôi đã được hát ở nhiều nơi khác nhau và tất cả nhạc khúc cho đàn dây tôi soạn đã được trình tấu tại Bá Linh. Đã có sự thăm hỏi và những cuộc phỏng vấn của báo chí, và bỗng nhiên mọi người hình như biết tôi đang soạn một vở đại nhạc kịch, dấu rằng, ngoài Gertrude và Muoth, tôi không nói một lời về công việc đó với bất kỳ ai. Thực ra thì chuyện đó không thành vấn đề và trong lòng tôi đã lấy làm sung sướng về những dấu hiệu thành công này. Có vẻ như dấu sao thì sau cùng, và song cũng đủ ngay tức thì, con đường đã rộng mở trước tôi.

Suốt cả năm trời tôi đã không có mặt ở nhà song thân tôi và lễ Giáng sinh tôi sẽ đi về đó. Mẹ tôi thì thân yêu đầm ấm, nhưng mỗi e dè xa xưa giữa chúng tôi vẫn còn đấy, về phần tôi thì sợ bị hiểu lầm, và về phía bà thì thiếu thốn lòng tin nơi nghề nghiệp của tôi như một nhạc sĩ và cũng không tin ở sự đứng đắn của những gắng sức của tôi. Hiện tại thì bà đã nói đến một cách rợn rùng về những gì bà đã nghe và đọc được về tôi, nhưng càng đem đến cho tôi thích thú hơn là ở sự quả quyết, vì tận thâm tâm bà đã thiếu lòng tin tưởng ở những thành công hiển nhiên này cũng như bà đã như thế đối với nghệ thuật của tôi như một toàn thể. Không phải vì bà không thích âm nhạc – thật vậy một đôi khi bà vẫn thường hát chút đỉnh – nhưng theo quan niệm của bà thì nhạc sĩ là một hạng người nghèo nàn. Bà cũng có nghe một vài nhạc khúc của tôi và chẳng hiểu hoặc quan tâm đến nó.

Thân phụ tôi thì tin tưởng hơn. Như một thương gia, trước hết ông nghĩ đến sự thành công về vật chất của tôi, và mặc dù ông luôn luôn cho tôi một số tiền trợ cấp rộng rãi mà không hề cầu nhàu và lại tiếp tục ủng hộ tôi trọn vẹn khi tôi rời khỏi ban nhạc, ông cũng hài lòng mà thấy rằng tôi bắt đầu kiếm ra tiền và đó là những viễn ảnh của công cuộc mưu sinh của tôi bằng những nỗ lực của riêng tôi. Việc chính tôi làm ra tiền, ông đã xem như đây là một điều căn bản thiết yếu cho một hiện hữu đáng trọng. Khi tôi về nhà thì ông nằm trên giường. Ngày hôm trước ông đã bị ngã té và bị giải quyết nơi chân. Tôi nhận thấy ông có khuynh hướng hơi bình thần về các cuộc nói chuyện. Tôi đi đến gần ông hơn bao giờ hết và lấy làm thích thú ở cái nhân sinh quan thực tế của ông trong đời sống. Tôi có thể kể cho ông nghe nhiều nỗi phiền muộn của tôi, một điều mà tôi chẳng bao giờ làm thế trước đây vì một ý thức ngại ngùng do dự. Một cái gì đó mà Muoth có lần nói với tôi đã xuất hiện với tôi và tôi lặp lại điều đó với thân phụ tôi. Muoth đã nói, thực ra thì không nồng nhiệt lắm, anh

ta chỉ nghĩ rằng tuổi trẻ là thời kỳ khó khăn nhất của đời sống và anh ta nhận thấy rằng hầu hết người có tuổi đều thanh thản và bằng lòng hơn là bọn trẻ. Thân phụ tôi đã cười ở nhận xét ấy và nói một cách thâm trầm:

- Tự nhiên là bọn già chúng tôi lại sống đúng cái điều trái ngược lại, nhưng cũng có phần nào sự thực trong những gì bạn anh nói đó. Tôi nghĩ là ta có thể rút ra một phân biệt hoàn toàn về lần ranh giữa tuổi trẻ và tuổi già. Tuổi trẻ chấm dứt khi tính vị kỷ không còn hiện diện, già dặn bắt đầu khi ta sống cho những kẻ khác. Đó là những gì tôi cho là có ý nghĩa. Người tuổi trẻ có nhiều lạc thú và nhiều phiền muộn, bởi vì họ chỉ nghĩ đến mình mà thôi, thế nên mỗi ước vọng và mỗi ý niệm đều cho là quan trọng, mỗi lạc thú là để được ném trái trọn vẹn nhưng nỗi phiền muộn cũng thế nữa, và nhiều người họ nhận thấy rằng những ước nguyện của họ không thể thành đạt được, tức thì liền chấm dứt đời sống của họ ngay. Tuổi trẻ là thế đấy. Tuy nhiên, với hầu hết thiên hạ, có đến một thời gian khi có những đổi thay hoàn cảnh, khi họ sống nhiều hơn cho kẻ khác, không phải cho bất cứ lý do đức hạnh nào, nhưng hoàn toàn một cách tự nhiên. Một gia đình là lý do cho hầu hết mọi người. Người ta ít nghĩ về mình và những ước vọng của mình một khi người ta có gia đình. Các người khác đánh mất tính vị kỷ của họ trong một địa vị chịu trách nhiệm, trong chính trị, trong nghệ thuật hoặc khoa học. Con người tuổi trẻ thì muốn chơi đùa, con người già dặn trưởng thành thì muốn làm việc. Một người đàn ông không kết hôn vì chỉ để có được các đứa con mà thôi, nhưng nếu hắn có con cái thì chúng biến đổi hắn, và cuối cùng hắn thấy rằng mọi điều xảy ra chỉ để cho bọn chúng mà thôi. Điều đó cũng nối kết với cái sự kiện là người trẻ tuổi thích nói đến cái chết nhưng không hề thực sự nghĩ đến nó. Điều đó cũng giống như cái vận hành luân phiên khác với tuổi già. Đời sống có vẻ đàng đẵng đối với người tuổi trẻ và do đấy họ có thể tập trung tất cả ước nguyện và ý nghĩ của họ lên trên chính họ. Người già cả thì ý thức đến một chung cuộc đang tiến tới, và mọi điều mà ta có đó không phải duy chỉ có mỗi mình ta cuối cùng mất trắng bằng và thiếu giá trị. Do đấy một người đòi hỏi một loại liên tục và niềm tin khác nhau, hắn không làm việc chỉ cho loài sâu bọ. Đó là vì sao con người ta có vợ có con, công việc và trách nhiệm, đến nỗi rằng người ta biết vì ai mà hắn chịu đựng cái công việc nặng nhọc vất vả hàng ngày. Về lãnh vực đó thì bạn anh hoàn toàn đúng đấy, một người hạnh phúc hơn khi hắn sống cho những kẻ khác hơn là hắn chỉ sống cho mình mà thôi, nhưng người già cả sẽ không vì thế mà coi đó như là một hành động anh

hùng, bởi vì nó không phải là điều thực sự của ta. Dù sao đi nữa, thì người trẻ tuổi hăng hái nhất trở thành người tuổi già tốt nhất, chớ không phải những kẻ giả vờ khôn ngoan như ông cố nội trong khi họ còn vác sách đến trường.

Tôi ở lại nhà trong một tuần lễ và ngồi rất nhiều bên cạnh giường cha tôi. Ông không phải là một bệnh nhân tàn phế, hơn nữa, ngoại trừ vết thương nhỏ ở chân ông, còn sức khỏe của ông thì tuyệt hảo. Tôi đã nói với ông là tôi lấy làm buồn rầu rằng tôi đã không tâm sự với ông nhiều hơn và đến gần với ông hơn trước đây, nhưng ông nhận xét rằng có thể nói về cả hai khía cạnh, và mối tương giao của chúng tôi trong tương lai sẽ tốt đẹp hơn nếu chúng tôi đã có những cố gắng sớm sửa để hiểu biết lẫn nhau, mà nó đã thành công một cách hân hỷ. Trong một cung cách dè dặt và ân cần, ông đã hỏi tôi phải chăng tôi đã có bất kỳ may mắn nào với phái nữ chẳng. Tôi không muốn nói bất cứ điều gì về Gertrude, những gì tôi đã nói với ông thì rất là vắn tắt.

- Đừng lo – cha tôi nói, mỉm cười – Anh là mẫu người tốt, một người chồng tốt thực sự. Các cô thông minh chẳng mấy chốc sẽ chú ý đến điều đó. Chỉ có các cô thận trọng với lợi tức nhỏ nhặt mới là người cttheo đuổi cái túi tiền của anh.

Và nếu anh không tìm được một người mà anh tiên liệu và nghĩ rằng anh sẽ thích, thì nó vẫn chưa phải là đại họa. Tình yêu giữa người tuổi trẻ và tình yêu sau nhiều năm hôn phối không phải là một điều tương tự. Khi ta trẻ trung, ta chỉ nghĩ ngợi và săn sóc đến mình mà thôi, nhưng khi đã có một căn nhà, thì phải để tâm đến những điều khác nữa. Đó là điều đã có với tôi như thế nào, như anh đã biết rõ đấy. Tôi đã yêu thương mẹ anh rất nhiều, đó là một tình yêu thực sự tương xứng. Nhưng nó chỉ tồn tại có một hoặc hai năm, rồi thì nhiệt tình của chúng tôi tắt ngúm và gần như ngưng chỉ và chúng tôi khó lòng biết được chúng tôi đứng ở nơi nào trong mối tương giao lẫn nhau. Bấy giờ các đứa bé ra đời, hai người chị của anh đấy, chúng chết khi còn nhỏ, và chúng tôi đã có chúng để săn sóc. Những đòi hỏi lẫn nhau của chúng tôi kém quan trọng đi, sự lạnh nhạt của chúng tôi đi đến chỗ chấm dứt, và bất thần tình yêu lại có đấy, chắc chắn, đấy không phải là tình yêu cũ xưa, mà là một cái gì hoàn toàn mới mẻ. Tình yêu này đã trường tồn mà không cần phải phục hồi gì trong hơn ba mươi năm. Không phải tất cả những tình yêu tương xứng đều trở thành tốt đẹp như thế. Thật thế, rất ít được như vậy lắm.

Với tôi, tất cả những nhận xét này không giúp ích cho mục đích nào

cả, nhưng một mối quan hệ khăng khít mới mẻ với thân phụ tôi đã khích lệ tôi và làm cho tôi lại thích thú căn nhà của tôi, mà đối với nó tôi đã cảm thấy gần như lãnh đạm trong ít năm qua. Khi tôi lên đường, tôi đã không hối tiếc cho cuộc thăm viếng và đã quyết định giữ mối giao tiếp thường xuyên với người tuổi già trong tương lai. Làm việc và sự du hành cho các cuộc trình tấu nhạc khúc cho đàn dây của tôi đã cản trở việc viếng thăm gia đình Imthor một thời gian. Khi tôi lại đến đó, tôi nhận thấy rằng Muoth, người mà trước đây chỉ đến đó trong sự đồng hành của tôi mà thôi, nay đã thuộc về những người khách được mời thăm viếng thường xuyên nhất. Ông cụ Imthor vẫn còn đối xử với anh ta một cách lạnh nhạt và có phần xa cách, nhưng Gertrude thì cuối như đã thành người bạn tốt với anh ta. Tôi lấy làm hài lòng về chuyện đó. tôi không thấy chứng cứ gì cho sự ghen tức và tôi đã quả quyết rằng hai người khác nhau một trời một vực như Gertrude và Muoth sẽ chú ý và lôi cuốn lẫn nhau chứ không thể nào yêu nhau và đem lại hạnh phúc cho nhau được. Thế nên tôi đã chẳng nghi ngờ gì cả khi anh ta hát với nàng và hai giọng hát nùng dịu của họ pha quyện lẫn nhau. Họ trông quyến rũ cùng nhau, cả hai đều cao ráo và có thân hình đẹp đẽ, anh ta cau có và nghiêm trang, nàng thì rục rỡ và điềm tĩnh. Tuy nhiên, tôi hình như thấy rằng nàng nhận thấy một sự khó khăn nào đó trong việc duy trì sự thanh thản bẩm sinh ngày xưa của nàng, và một đôi khi nàng có vẻ mệt mỏi và lơ đãng. Thường khi nàng nhìn đến tôi một cách tìm tòi và nghiêm trang, với sự hiếu kỳ và chú ý, trong cách thức mà những người lo lắng và chán nản nhìn nhau, và khi tôi mỉm cười với nàng và đáp lại bằng một cái nhìn thân hữu, thì vẻ mặt của nàng căng ra trong cái mỉm cười thật là chậm rãi và trong một cung cách bị bắt buộc làm cho tôi bực mình.

Song le tôi hoàn toàn hoặ hiểm để ý đến điều này, những khi khác thì Gertrude trông vui tuổi và hớn hở như tự bao giờ, đến nỗi tôi đã gán cho những nhận xét này là do trí tưởng tượng hay qua việc khó ở gây ra. Chỉ có một lần tôi đã xúc động thật sự. Trong khi một trong những vị khách của nàng chơi nhạc phẩm nào đó của Beethoven, thì nàng ngã người trong cái tranh tối tranh sáng, có lẽ nghĩ rằng khi đón tiếp các vị khách của nàng trong làn ánh sáng trọn vẹn, nàng đã xuất hiện rục rỡ và vui tươi, nhưng nay, lại rút lui vào bên trong người mình và rõ ràng là không xúc động gì với âm nhạc cả, khuôn mặt nàng căng ra và tưởng chừng như đó là một biểu lộ của sự mệt mỏi, lo lắng và sợ hãi, giống như một đứa bé tức giận. Việc đó đã kéo dài trong nhiều phút và tôi đã kinh ngạc khi tôi thấy điều đó. Một điều gì

đó đã làm nàng phiền muộn. chỉ điều đó cũng xấu rồi, nhưng nó làm tôi lo lắng là nàng sẽ giả vờ vui vẻ và che giấu mọi sự với tôi. ngay khi âm nhạc chấm dứt, tôi đi tới nàng ,ngồi xuống bên cạnh nàng và bắt đầu một cuộc nói chuyện lảng nhãng. Tôi nói rằng nàng đã có một mùa đông bận rộn và tôi cũng đã có một thời gian cố gắng nữa, nhưng những nhận xét của tôi được nói trong giọng điệu nửa đùa nửa thật. Cuối cùng, tôi đề cập đến cái thời kỳ mùa xuân đó khi chúng tôi đã bàn bạc về việc khởi đầu của vở nhạc kịch của tôi và đã đàn hát những đoạn nhạc ấy với nhau.

Đoạn nàng nói:

- Phải, đó là giờ phút hạnh phúc.

Nàng không nói hơn thế, nhưng đó là một sự thú tội, vì rằng nàng đã nói với nhiệt tâm lớn lao. Tôi đọc trong đó, để hy vọng cho mình và trong tâm hồn tôi, tôi cũng đầy cảm tạ.

Tôi nôn nao muốn lập lại câu hỏi mà tôi đã hỏi nàng vào mùa hè. Tôi tin tưởng với tất cả sự phải chăng mà tôi có thể đánh bạo để diễn dịch sự đổi thay trong thái độ của nàng, sự luống cuống và điều sợ hãi, phân vân mà thỉnh thoảng nàng đã để lộ ra, như là những dấu hiệu thuận tiện cho tôi. Tôi nhận thấy nó gọi mỗi thương tâm để xem sự hãnh diện thuộc về con gái của nàng có vẻ đã tổn thương và khó lòng giấu giếm như thế nào. Tôi chẳng dám nói gì cả, sự bất quyết lưỡng lự của nàng đã làm tôi tổn thương và tôi cảm thấy tôi phải giữ kỷ sự hứa hẹn không nói ra của tôi. Tôi không bao giờ biết phải cư xử như thế với nữ giới. tôi đã làm sự lầm lẫn tương tự như Heinrich Muoth thật là lạ diệu: tôi đã cư xử với nữ giới như thể họ là những người bạn.

Cũng như ngẫu nhiên tôi không thể cho những quan sát của tôi là hư ảo và tuy vậy chỉ hiểu có một nửa sự thay đổi ở thái độ của Gertrude, tôi trở nên có phần kín đáo, ít thường xuyên viếng thăm nàng và lẩn tránh những cuộc nói chuyện thân mật với nàng. Tôi muốn chứng tỏ với nàng sự nhận xét đó và không làm cho nàng e thẹn và hoảng sợ hơn, cũng như nàng hình như khốn khổ và ở trong trạng thái tranh chấp. tôi nghĩ rằng nàng đã chú ý đến sự thay đổi trong lối cư xử đó của tôi và không có vẻ gì không hài lòng về việc tôi sẽ giữ khoảng cách của tôi. Tôi hy vọng rằng chúng tôi sẽ lại có được một thời gian thanh thản, êm ả sau mùa đông và các cuộc vui đùa được lập lại, và tôi đã muốn đợi chờ cho đến lúc đó. Nhưng tôi thường xuyên rất lấy làm buồn rầu cho nàng và dần dà tôi cũng cảm thấy bức bối và nghĩ rằng hẳn phải có một việc gì đó nghiêm trọng chưa giải quyết.

Tôi đã nôn nao không yên dưới sự căng thẳng của tình thế đó.

Tháng hai đã đến và tôi bắt đầu mong mỗi mùa xuân. Muoth đã không gặp tôi nhiều gì mấy. Thật thế, anh ta đã có một mùa đông hoạt động tại hí viện và mới vừa nhận được hai đề nghị quan trọng tại các hí viện nổi tiếng, mà anh phải quyết định lấy. Hình như anh ta không có bạn gái nào khác, ít ra, kể từ dạo tan vỡ với Lottie tôi không thấy bất kỳ người đàn bà nào khác ở nhà anh ta cả. Gần đây chúng tôi có mừng tiệc sinh nhật của anh. từ dạo đó tôi không gặp anh ta nữa.

Hiện giờ tôi cảm thấy một thôi thúc để đi đến gặp anh ta. Tôi bắt đầu cảm thấy sự căng thẳng của việc thay đổi mối tương giao của tôi với Gertrude, làm việc quá nhiều và cả một mùa đông lê thê, và tôi đã tạt ngang qua để tán gẫu với anh ta. Anh ta rót cho tôi một ly rượu nho vàng và nói về hí viện. Anh ta có vẻ mệt mỏi, lơ đãng và dịu dàng một cách khác thường. Tôi ngồi nghe anh ta, nhìn quanh quất căn phòng và sắp sửa hỏi anh ta là không biết anh có đến nhà Imthor nữa chẳng, thì khi đó tình cờ tôi thấy một bức thư với nét chữ của Gertrude nằm trên bàn.

Trước khi tôi có thể thật sự nắm lấy bức thư, một cảm giác hãi hùng và cay đắng dâng tràn trong người tôi. Có thể đó là một lời mời, một hình thức giản dị, song tôi không thể tin được điều này, dù tôi đã cố gắng nhiều.

Tôi có thể trấn tĩnh mình và chẳng mấy chốc sau đó tôi cáo từ. gần như là miễn cưỡng, tôi nhận ra rằng tôi đã biết hết cả. Bức thư đó có thể là một lời mời, một việc tầm thường, một việc gì hoàn toàn ngẫu nhiên, nhưng tôi cũng biết rằng nó không phải thế. Bỗng nhiên tôi đã hiểu hết mọi sự đã xảy ra gần đây. Tôi quyết định chờ đợi và để cho chắc chắn đã, song tất cả ý nghĩ của tôi trong mối liên lạc này không có gì cả nhưng chỉ là những thác ngôn và những lời thoái thác. Mũi tên đã cắm sâu và đã thấm máu. Khi tôi về đến nhà và ngồi xuống trong phòng tôi, sự rối loạn của tôi dần dà được thay thế bằng cảm giác của sự yên tĩnh gần như là khủng khiếp, mà sau cùng nó đã chiếm ưu thế, và tôi cũng biết rằng đời tôi đã tan vỡ và niềm tin và hy vọng của tôi đã bị huỷ diệt.

Trong nhiều ngày có thể là tôi chẳng đồ lẹ mà cũng không cảm thấy bất cứ nỗi khốn khổ nào. Không nghĩ rằng nó đã xong, tôi đã quyết định không tiếp tục sống nữa. Dẫu sao, cái ý chí để sống còn đã bỏ rơi tôi và nó có vẻ như đã biến mất. Tôi nghĩ đến cái chết như một đoạn tác phẩm phải hoàn thành một cách không do dự, chẳng cần nghĩ rằng nó có phải là thú vị hay không.

Trong các điều tôi muốn làm từ trước rồi là trước hết đến thăm

Gertrude, để tới một mức nhất định nào đó vì lợi ích của trật tự, để tiếp nhận sự xác nhận cần thiết của những ngò vực của tôi. Tôi có thể có điều này của Muoth, nhưng mặc dù anh ta cho thấy là ít trách nhiệm hơn là Gertrude, tôi cũng không thể nào vác mặt mình đến với anh ta. Tôi đến thăm Gertrude nhưng không thấy nàng ở trong nhà. Hôm sau tôi lại đến và nói chuyện với nàng và thân phụ nàng trong chốc lát, cho đến sau đó cô tôi còn lại một mình với nhau, thân phụ nàng nghĩ rằng chúng tôi muốn tập dượt nhạc.

Bấy giờ nàng đứng đó một mình trước tôi và tôi đã nhìn nàng một cách tò mò. Nàng có vẻ đổi thay chút ít nhưng vẻ đẹp thì vẫn như tự bao giờ.

- Tha thứ cho tôi, Gertrude – tôi nói, giọng quả quyết – nếu tôi có làm phiền cô một lần nữa. Tôi đã viết cho cô một bức thư vào mùa hè, có thể nào bây giờ tôi được sự trả lời đó chẳng? Tôi phải đi xa, có thể một thời gian lâu dài. Ngược lại tôi sẽ đợi cho đến khi nào chính cô...

Khi đó nàng thất sắc và nhìn tôi ngạc nhiên, tôi đỡ lời sợ hãi và nói:

- Câu trả lời của cô là không, có phải không? Tôi nghĩ vậy. Tôi chỉ muốn biết chắc mà thôi.

Nàng gật đầu một cách buồn bã.

- Heinrich có phải không? – tôi hỏi.

Nàng lại gật đầu, và bất thần, nàng có vẻ hoảng sợ và nắm lấy tay tôi:

- Van anh tha thứ cho tôi và đừng có làm bất cứ chuyện gì với anh ấy.

- Tôi không có ý định làm thế đâu, cô có thể yên tâm.

Tôi nói và phải gắng cười, vì lẽ tôi đã nghĩ đến Marian và Lottie, những người cũng đã từng quán quýt lấy anh ta và bị anh ta đánh đập. Có lẽ anh ta cũng sẽ đánh đập Gertrude và huỷ diệt niềm hãnh diện cao cả và cái bản chất tin cậy của nàng nữa.

- Gertrude – tôi lại bắt đầu – hãy coi chuyện đó đã xong! Không phải về phần tôi đâu nhé! Nay tôi biết sự việc đặt để với tôi như thế nào. Nhưng Muoth sẽ không làm cho cô hạnh phúc đâu. Thôi xin giã biệt, Gertrude.

Cái cảm giác tê tái và yên tĩnh lạ thường của tôi đã khẳng khẳng nhất mực. Chỉ lúc hiện giờ, khi Gertrude ngỏ lời với tôi theo cách này, cùng cái giọng điệu mà tôi nhớ lại Lottie đã sử dụng và nhìn đến tôi một cách ái ngại và nói:

- Đừng bỏ đi như thế. Tôi không đổ việc này cho anh đâu. Thì tôi cảm thấy như con tim tôi tan nát, và tôi khó lòng mà chế ngự

mình.

Tôi đưa tay tôi ra cho nàng và nói:

- Tôi không muốn làm hại cô hoặc Heinrich đâu. Nhưng hãy đợi một chút. Đừng để cho y thi hành quyền uy với cô. Y huỷ hoại mỗi người y ưa thích...

Nàng gật đầu và buông tay tôi ra.

- Tạm biệt – nàng nói một cách điềm tĩnh – Đây chẳng phải là lỗi của tôi. Hãy nghĩ tôi với tôi cũng như Heinrich.

Câu chuyện đã xong. Tôi đi về nhà và tiếp tục với dự định của tôi như thể một phần của tác phẩm phải được hoàn thành. Thật ra trong khi tôi làm công việc này thì tâm hồn tôi nặng nề và tràn ngập một nỗi u hoài, song tôi biết về nó trong một đường lối xa xôi và không dành các ý nghĩ cho nó. Điều đó cũng tương tự với tôi là phải chẳng ngày giờ còn lại đó có đi đến chỗ tốt đẹp hay không. Tôi sắp xếp lại từng chồng giấy tờ mà vở nhạc kịch của tôi đã viết được một nửa, và viết một bức thư cho Teiser kèm theo với vở nhạc kịch ấy, như vậy tác phẩm của tôi sẽ, nếu có thể, được bảo tồn. Rồi tôi cân nhắc cái phương cách mà tôi sẽ chết. Tôi ước ao miễn trừ cho song thân tôi, nhưng không thể nghĩ ra cách chết nào sẽ làm cho điều này có thể được. Dần dần, nó không còn thành vấn đề mấy. Sau cùng tôi quyết định dùng một khẩu súng lục. tất cả những nghi vấn này chỉ xuất hiện với tôi trong một kiểu mẫu mờ mờ và phi thực. Tôi chỉ có một ý tưởng cố định mà thôi, đó là việc tôi không thể nào tiếp tục sống được nữa, vì rằng tôi đã ý thức điều đó qua cái vỏ băng giá ở cái quyết định khủng khiếp của tôi về cái đời sống mà tôi từng có. Nó chầm chậm nhìn tôi một cách kinh tởm qua đôi mắt vô tình và nó có vẻ như xấu xí và khủng khiếp hơn là cái ý niệm tối tăm và hoàn toàn vô cảm xúc mà tôi đã có về cái chết.

Hai ngày sau đó, vào một buổi chiều, tôi đã sẵn sàng với những chuẩn bị của tôi. Tôi vẫn còn muốn có một cuộc bách bộ qua thành phố. Tôi phải đem hai quyển sách trả thư viện. Đây là một khuây khoả cho tôi khi biết rằng đến tối thì tôi sẽ không còn sống nữa. tôi cảm thấy giống như một người bị một tai nạn và một phần thân thể vẫn còn ở dưới sự tê điếng mất cảm giác và không cảm thấy đau đớn, nhưng đã có cái ném trái của một cơn hành hạ dữ dội. Hẳn chỉ có những hy vọng là hẳn sẽ hoàn toàn đắm chìm vào quên lãng trước khi cơn đau đớn ngờ vực đó trở thành sự thực. Đó là điều tôi đã cảm thấy như thế nào. Tôi ít khốn đốn với nỗi đau đớn hiện thời hơn là khốn khổ với nỗi sợ hãi rằng tôi có thể ý thức sáng suốt trở lại và phải làm trống rỗng cả cái chén đắng chết người đó, mà nó đã réo

gọi tôi, để tách hẳn khỏi tôi. Đó là vì có gì tôi đã hối hả cất bước nhanh, chỉ chú ý đến cái gì cần thiết và trở lại ngay. Tôi vừa mới đi một vòng để khỏi phải đi qua căn nhà của Gertrude, vì tôi cảm thấy, mà không sao phân tích được, là nếu tôi thấy căn nhà đó, thì nỗi đau đớn không thể chịu nổi mà tôi từng tìm kiếm sự trốn thoát sẽ tràn ngập và đánh gục tôi.

Như vậy, với cái thở nhẹ nhõm, tôi đi trở về căn nhà nơi tôi đã từng sống, mở cánh cổng và lập tức bước lên cầu thang, tâm hồn cảm thấy lâng lâng hơn. Nếu nỗi thống khổ vẫn còn săn đuổi tôi và giương móng vuốt của nó về phía tôi, nếu sự đau đớn dễ sợ ở một nơi nào đó bên trong tôi sẽ lại bắt đầu gặm nhấm, thì chỉ có vài nhịp cầu thang và những giây phút giữa tôi và sự giải thoát mà thôi. Một người mặc đồng phục bước xuống cầu thang về phía tôi. Tôi nép qua một bên và vội vàng bước qua mặt gã, sợ rằng tôi có thể bị chặn lại. Bấy giờ gã lấy mũ cát kết xuống và đọc tên tôi. Tôi nhìn đến gã trong nỗi khiếp đảm. rồi giới thiệu và dừng lại, điều mà tôi sợ hãi, đã khiến tôi run cả người. Bất thần một cảm giác mệt mỏi tràn ngập người tôi. Tôi cảm thấy tôi sắp bị ngã quỵ và sẽ không có hy vọng bước nổi vài bước cần kíp để về đến phòng tôi.

Giữa lúc ấy, tôi khốn khổ nhìn trừng trừng vào người lạ. Khi cái cảm giác yếu đuối tăng dần, tôi ngồi đại xuống một trong mấy nhịp cầu thang. Gã đàn ông hỏi tôi phải chăng tôi bị đau và rờ vào đầu tôi. Gã cầm một vật gì đó trong tay mà gã muốn đưa cho tôi và tôi cũng sẽ không nhận, cho đến khi gã gần như ấn vào tay tôi. Tôi làm một cử chỉ khước từ và nói:

- Tôi không muốn lấy đâu.

Gã gọi bà chủ nhà nhưng bà ta không có đó. Rồi gã xốc lấy tay tôi để giúp tôi đứng dậy. Ngay khi tôi thấy rằng không sao thoát được và gã sẽ chẳng để tôi một mình, bất thần tôi tỉnh trí lại. Tôi đứng dậy và bước về phòng tôi, và gã đã theo tôi. Khi tôi cảm thấy gã nhìn tôi đầy ngờ vực, tôi chỉ cái chân bị thương của tôi giả vờ là nó làm tôi đau đớn, và gã đã tin tôi. Tôi móc bóp ra và đưa cho gã một đồng tiền. Gã cảm ơn và sau cùng nhét vào tay tôi một vật mà tôi biết là tôi không muốn lấy. Đây là một bức điện tín.

Một cách mệt mỏi rã rời, tôi ngồi xuống bên cạnh bàn. Hiện thời một kẻ nào đó đã ngăn chặn tôi và đã phá vỡ cái kết cuộc. Đó là cái gì? một bức điện tín. Của ai? Nó mà nó lại gửi cho tôi. Thật là chua xót khi nhận được một bức điện tín đúng ngay bây giờ. tôi đã làm tất cả những chuẩn bị của tôi và vào giây phút cuối cùng một người nào đó đã gửi cho tôi một bức điện tín. Tôi xem qua. Có một bức thư nằm

trên bàn.

Tôi nhét bức thư vào túi tôi, nó không hề hấp dẫn tôi. Nhưng tôi đã bị bức điện tín đó gợi sự tò mò. Tôi không thể tổng nó ra khỏi các ý nghĩ của tôi và nó quấy rầy tôi. Tôi ngồi xuống và nhìn vào nó trên bàn và tự hỏi không biết có nên đọc hay không. Dĩ nhiên, nó đã tấn công sự tự do của tôi. Điều mà tôi không nghi ngờ gì. Một người nào đó đã muốn cản trở tôi, đã ganh tị sự bay bổng của tôi, muốn tôi chấp nhận nỗi sầu muộn của tôi và ném trái nó trọn vẹn mà không dành cho bất kỳ khí sắc, sự đau nhói và cơn đau bất thần của sự đau đớn nào.

Tại sao bức điện tín lại đem đến cho tôi nhiều băn khoăn lo lắng đến thế kia, tôi chẳng biết nữa. Tôi ngồi xuống bàn một hồi lâu và không dám mở nó ra, cảm thấy nó có giấu giếm một uy lực nào đó sẽ lôi kéo tôi trở lại và cưỡng bách tôi chịu đựng điều không sao chịu nổi mà tôi từng muốn trốn thoát. Khi sau cùng tôi bóc nó ra, thì tay tôi đã run run. Tôi chỉ có thể giải rõ bức điện tín một cách chậm rãi, như thể tôi đang diễn dịch những nội dung từ một ngoại ngữ xa lạ. Bức điện tín như vậy "Cha đang hấp hối. Hãy thu xếp về ngay. Mẹ". Lần hồi tôi nhận ra nó có ý nghĩa gì. Chỉ mới hôm qua đây tôi đã nghĩ đến song thân tôi và lấy làm hối tiếc việc tôi sẽ đem đến cho họ đau đớn, và tuy rằng đó vẫn chỉ là một nhận xét phiến diện. Nay thì họ đã chỉ ra những chướng ngại, lôi kéo tôi trở lại và đưa ra những đòi hỏi ở tôi. Lập tức tôi nghĩ đến các cuộc nói chuyện tôi đã từng có với thân phụ tôi vào lễ Giáng Sinh. Người trẻ tuổi, người nói, với tính vị kỷ và cảm giác độc lập của họ, có thể mang đến cái điểm yếu kết thúc cuộc sống của họ do cái ước vọng không thành được, nhưng khi cuộc sống của ta có liên hệ đến những kẻ khác thì ta không coi những ước vọng đó của ta có cùng độ đó. Và tôi cũng đã bị ràng buộc bằng một mối liên hệ như thế! Cha tôi đang hấp hối. Mẹ tôi trợ trợ một mình với người và đã kêu gọi đến tôi. Cái ý nghĩ về việc hấp hối đó của người và sự cần đến tôi của bà trong khoảnh khắc đã không hề cảm kích tôi sâu xa đến thế. Tôi nghĩ rằng tôi còn biết đến những nỗi thống khổ còn lớn lao hơn nữa kia, nhưng tôi đã hoàn toàn nhận ra rằng hiện giờ tôi không thể nào để họ phải chịu đựng thêm một gánh nặng nào nữa, và bất chấp đến lời yêu cầu của mẹ tôi và bỏ chạy đi khỏi họ.

Buổi tối tôi có mặt ở nhà ga để sẵn sàng cho cuộc hành trình của tôi, và một cách vô ý thức như máy dầu vẫn ý thức cái gì là cần thiết. Tôi đã có vé tàu, nhét tiền thối lại vào túi tôi, đi ra sân ga và leo lên tàu. Tôi ngồi vào góc của toa tàu, sẵn sàng cho một cuộc hành trình suốt

đêm. Một thanh niên bước lên toa tàu, nhìn quanh quất, chào tôi và ngồi xuống đối diện với tôi. Y hỏi tôi một việc gì đó, nhưng tôi chỉ nhìn y, chỉ ao ước rằng y sẽ để tôi một mình. Y bật ho và đứng dậy, đưa tay xách cái va li du lịch màu vàng và bỏ đi để tìm một chỗ ngồi khác.

Chuyến tàu hỏa đã chạy qua đêm trong sự gấp rút mù loà vô cảm giác, cũng y như sự vô tri giác và có lương tâm như tôi, dẫu rằng có một cái gì đó sẽ thiếu thốn hoặc sẽ gìn giữ. Một vài giờ sau, khi tôi đặt tay vào túi, tôi đụng phải bức thư. Nó vẫn còn đó, tôi nghĩ, và tôi xé ra.

Nhà xuất bản của tôi đã viết cho tôi về các cuộc hoà tấu và tác quyền, và y cho tôi biết rằng công việc của tôi tiến hành tốt đẹp và đang cải thiện. Một phê bình gia nổi tiếng đã viết về tôi và ông đã chúc tụng tôi trong bài phê bình ấy. Kèm trong bức thư là một bài báo với tên tôi như là cột báo chính, và một bài bình luận dài về vị trí âm nhạc hiện nay của Wagner và Brahm, rồi đến bài phê bình về các ca khúc và nhạc tác cho đàn dây của tôi, với lời ngợi khen cao cả và những chúc tụng tốt lành. Khi tôi đọc những chữ nho nhỏ đậm đen đó, dần dà tôi nhận ra rằng nó nói về tôi, rằng danh vọng và thế giới đang chìa đôi tay của chúng với tôi. Trong một giây lát tôi phải bật cười lên.

Bức thư và bài báo đã nói lỏng chiếc băng trên đôi mắt tôi, và bất thần tôi nhìn lại thế giới và thấy rằng tôi không bị đánh đập và chằm dút mà là tôi ở giữa nó và thuộc về nó. Tôi phải tiếp tục cũng như tôi có thể có được vậy. Điều đó có thể chăng? Rồi mọi sự về năm ngày đã qua lại quay về với tôi và tất cả chuyện đó tôi đã cảm thấy như thể ở trong trạng thái tê mê, và từ đó tôi đã hy vọng trốn thoát, tất cả đều là khủng khiếp, đáng cay và nhục nhã. Tất cả đó là một cuộc xử tử hình mà tôi không chấp hành, và tôi đành bỏ dở dang việc phải làm của tôi.

Tôi nghe chuyển xe lửa rầm rập trên đường. Tôi mở cửa sổ ra, và cũng như khi chúng ta đi qua cầu, lòng tôi thấy sự trải dài mờ mịt của miền quê, những thân cây trông rầu rĩ với những nhánh cành đen đúa, những nông trại to lớn và những ngọn đồi biên biệt. Tất cả chúng đều có vẻ như miễn cưỡng hiện diện, để bày tỏ nỗi sầu và niềm oán hận. một số người có thể nghĩ rằng tất cả quang cảnh này là đẹp đẽ, nhưng đối với tôi thì nó chỉ có vẻ buồn rầu mà thôi. Tôi nhớ đến ca khúc "Phải đấy là ý muốn của Trời Phạt chăng?"

Dẫu tôi đã cố gắng nhiều để nhìn cây cối, đồng ruộng và những mái nhà bên ngoài, dẫu tôi cố tình tập trung tư tưởng vào những chuẩn

đích xa xôi, vào bất cứ điều gì mà tôi có thể nghĩ đến mà không ưu tư, tôi cũng không thể làm như vậy được lâu. Tôi còn không thể nghĩ đến cả thân phụ tôi. Người đã trở thành xa vắng với cây cối và quang cảnh miền quê ban đêm, và chống lại ý chí của tôi và bất chấp những cố gắng của tôi, các ý nghĩ của tôi cuốn lôi trở lại với những điều bị cấm đoán. Tôi thấy một khu vườn với những cây cổ thụ trong đó, và giữa các cây cổ thụ ấy là một ngôi nhà với những cây kè ở tiền sảnh, và bên trong bốn bức vách là những bức họa đen tối và cũ kỹ. Tôi bước vào và leo lên các bậc tam cấp đi qua tất cả những bức họa cũ kỹ đó và chẳng có ai trông thấy tôi cả. Tôi đi qua giống như một bóng ma. Tại đây có một người đàn bà mảnh mai với mái tóc đen huyền, quay lưng nài lại với tôi. Tôi cũng thấy một người đàn ông và họ ôm xiết lấy nhau. Tôi thấy bạn tôi Heinrich Muoth mỉm cười một cách buồn rầu và ủ rũ, cũng như thỉnh thoảng anh ta có như thế, như thể anh ta đã biết rằng anh ta cũng sẽ chửi rủa và đối xử tệ hại với người đàn bà kiêu diễm này, và không có gì có thể làm được gì với chuyện đó. Điều rõ rệt và điên khùng là con người bất hạnh này, cái con người phi luân này, lại sẽ hấp dẫn những người đàn bà quyến rũ kiêu mị nhất, và tất cả tình yêu và thiện chí của tôi sẽ là hư không.

Thức giấc từ một giấc ngủ hay là một cơn chập chờn, tôi thấy cái màu xám của buổi sớm mai và làn ánh sáng nhợt nhạt trên bầu trời qua khung cửa sổ. Tôi duỗi chân tay tê cứng của tôi ra và cảm thấy buồn rầu và bình tĩnh, khoảng thời gian nằm trước mắt tôi đó có vẻ mịt mờ và phiền toái. Hiện tại trước hết tôi phải nghĩ đến cha và mẹ tôi.

Trời vẫn còn xám xịt và tinh mơ khi chúng tôi tiến đến những chiếc cầu và ngôi nhà của thành phố quê hương tôi. Trong cái mùi và sự ồn ào của nhà ga tôi cảm thấy mệt mỏi và rã rời đến độ tôi chẳng muốn rời khỏi con tàu. Tuy nhiên tôi đã xách hành lý lên tay và leo lên chiếc taxi đầu gần nhất, thoát tiên chạy trên con đường tráng nhựa trơn tru, rồi trên con đường đất vắng lạnh, đoạn đến con đường gập ghềnh lạo xạo dưới bánh xe và ngừng lại tại cánh cổng lớn của ngôi nhà chúng tôi, cánh cổng mà tôi chưa thấy lại bao giờ cả.

Nhưng nay nó đã đóng chặt và khi, khiếp đảm và hoảng sợ tôi đưa tay bấm chuông, không có ai ra và cũng không có sự trả lời. Tôi nhìn lên ngôi nhà và cảm nghe như thể tôi đã có một giấc mơ hoang đường khó chịu. Bác tài xế ngạc nhiên và chờ đợi. Cảm thấy khó khăn, tôi đi tới cửa khác, mà họa hoằn mới dùng đến và tôi đã không hề đi qua cổng đó trong nhiều năm. Cánh cửa này mở ra. Khi tôi

bước vào, tôi nhận thấy nhân viên của sở làm của cha tôi ngồi đó mặc những bộ đồ xám như thường lệ, họ yên lặng và khuất phục. Thấy tôi đi vào họ đứng dậy, vì tôi là kẻ nổi nghiệp cho cha tôi, Klemm, kế toán viên, người trông chẳng khác gì với hai mươi năm trước đây, hơi cúi đầu và nhìn tôi một cách tò mò với một biểu lộ buồn rầu trên gương mặt ông ta.

- Tại sao cửa trước khoá lại thế? – tôi hỏi.
- Vì không có ai ở đó.
- Cha tôi đâu rồi?
- Ở bệnh viện. Mẹ cậu cũng có ở đấy.
- Người còn sống chẳng?
- Hồi sáng nay thì ông chủ vẫn còn sống, nhưng họ nghĩ là...
- Hãy kể cho tôi nghe chuyện gì đã xảy ra...
- Ồ, cố nhiên, cậu không biết được! Cậu mới về chân ướt chân ráo mà. Tất cả chúng tôi đều nói rằng ông chủ bị chạy chữa sai lầm. Bỗng nhiên ông đau đớn dữ dội và kêu gào khủng khiếp. Rồi ông chủ được đưa đến bệnh viện. Bây giờ thì ông bị khốn đốn vì chứng ngộ độc máu. Ngày hôm qua, lúc 2 giờ kém 15 chúng tôi đã đánh điện tín cho cậu.

- Tôi có nhận được. Cám ơn. Ông có thể làm ơn đem nhanh cho tôi cái bánh сэng у́ch và một ly rượu vang và kêu cho tôi một chiếc xe mã nữa chứ.

Những đòi hỏi của tôi khiến cho một người ào đó xì xào rồi lại im lặng. Một người nào đưa cho tôi đĩa bánh và ly rượu. Tôi ăn bánh сэng у́ch, uống một ly rượu vang, đi ra khỏi nhà và leo lên chiếc xe mã. Con ngựa thở phì phì, và chẳng bao lâu chúng tôi đã đứng tại cổng bệnh viện. các cô nữ y tá với chiếc mũ trắng trên đầu, và những người giúp việc mặc những bộ đồ nỉ có lẫn xanh đi dọc theo hành lang. Một người nào đó nắm lấy tay tôi và dắt tôi vào phòng. Nhìn quanh tôi thấy mẹ tôi gật đầu với tôi với nước mắt giàn giụa trong mắt bà, và trên chiếc giường sắt thấp là cha tôi nằm đó, lẫn lộn và co quắp người lại, hàm râu xám ngất của người dựng đứng một cách kỳ dị.

Người vẫn còn sống. Người mở mắt ra và nhìn ra tôi bất chấp cơn run rẩy của người.

- Vẫn còn soạn nhạc chứ? – người hỏi nhỏ nhẹ, và giọng người và cái nhìn ân cần cũng như chế giễu. Người nháy mắt với tôi cho thấy một sự mỗi mệт, cái khôn ngoan trớ trêu mà không có gì ân huệ hơn, và tôi cảm thấy rằng người đã nhìn thấu vào tâm hồn tôi và biết tất cả mọi sự.

- Cha ạ - tôi nói, nhưng người chỉ mỉm cười, lại nhìn tôi nửa như chế giễu, dù với cái nhìn bề nào đã có phần lảng trí, và nhắm mắt người lại.
- Con trông quá trời rồi đó nghe! – Mẹ tôi nói, đặt tay bà quanh người tôi – Có phải kích động như vậy không?

Tôi không thể nói gì cả. Đúng lúc đó viên bác sĩ trẻ bước vào, theo sau là một vị già hơn. Con người hấp hối được tiêm nha phiến tinh, và cặp mắt thông minh đã từng có cái nhìn hiểu biết và toàn tri quán thông đó mới khoảnh khắc trước đây đã không mở ra trở lại nữa. Chúng tôi ngồi bên cạnh người và nhìn người nằm đó, chúng tôi thấy gương mặt người thay đổi và trở nên yên tĩnh, và chúng tôi đã đợi chờ cho cái kết thúc. Người sống được nhiều giờ nữa và vào xế chiều thì qua đời. Tôi chẳng thể cảm thấy gì cả ngoại trừ một nỗi buồn rầu khô khan và sự cực độ mệt mỏi. Tôi ngồi đó cặp mắt đầy lệ và đến tối thì cảm thấy giấc ngủ đến trong khi ngồi bên cạnh chiếc giường chết đó.

Mối tình của chàng nhạc sĩ

Dịch giả: Vũ Đăng
Chương 6

Rằng đời sống là gian nan, tôi thường nhận ra điều đó một cách cay đắng. Hiện giờ tôi phải thêm vào cái nguyên nhân cho sự suy tư nghiêm trọng đó. Cho đến hiện tại tôi chưa bao giờ mất đi cái cảm giác tương phản nằm đằng sau tất cả sự hiểu biết đó. Đời tôi vốn khốn khổ và gian nan rồi, và tuy vậy đối với những kẻ khác, và một đôi khi đối với chính mình nữa, nó có vẻ như là phong phú và tuyệt diệu. Đời sống con người hình như giống với một đêm tối dằng dặc, buồn tẻ mà sẽ không sao chịu nổi nếu thỉnh thoảng không có tia sáng bật lên, một sự sáng tỏ bất thần thật là vĩ đại và tuyệt diệu đến nỗi ở những khoảnh khắc có sự hiện diện của ánh sáng ấy đã bôi xóa đi và biện minh cho những năm dài của bóng tối.

Sự buồn rầu chán nản, cái bóng tối bất tiện khó chịu, nằm trong cái triều lưu cố hữu của cuộc sống thường nhật của chúng ta. Tại sao ta

cứ một cách lập lại hoài, thức dậy vào buổi sáng, ăn, uống, và lại lên giường ngủ? Đứa bé con, bậc hiền triết, người thanh niên khoẻ mạnh đã không khốn khổ chỉ như một kết quả của những hoạt động tự động đều đặn vô cảm giác của dòng luân lưu này. Nếu một người không nghĩ ngợi nhiều quá, thì y lấy làm hoan hỉ ở lúc thức dậy vào buổi sáng, và ở lúc ăn và lúc uống. Y nhận thấy thoả mãn ở những điều đó và không muốn chúng là trái lại. nhưng nếu y thôi không còn mặc nhiên thừa nhận điều đó nữa, thì tìm kiếm một cách mong mỏi và hy vọng đang trong cái triều lưu của ngày tháng cho những khoảnh khắc của cái đời sống thật sự, cái trạng thái rực rỡ từng làm cho y hoan hỉ và bôi xoá hết cái trực thức về thời gian và tất cả những ý nghĩ trong ý nghĩa và mục đích của tất cả mọi sự. ta có thể gọi những khoảnh khắc này là sáng tạo, bởi vì chúng có vẻ như đem đến một cảm giác hợp nhất với tạo hoá, và trong khi chúng trường tồn, ta ý thức hết tất cả mọi sự đó là cần thiết, cả đến cái chi có vẻ như là ngẫu nhiên. Đây là những gì mà các nhà thần bí gọi là sự hợp nhất với Trời Phật. có lẽ cái trạng thái rực rỡ thái quá của những khoảnh khắc này cũng làm cho tất cả mọi sự xuất hiện thật là tối tăm nữa, có lẽ đó là cái cảm giác của sự giải phòng, sự sáng tỏ mê hồn và sự chân phúc lơ lửng đã làm cho cái còn lại của đời sống có vẻ gian nan, chán ngán và khốn khó đến dường ấy. Tôi không hề biết. tôi chưa hề phiêu lãng rất xa trong tư tưởng và triết lý.

Tuy nhiên, tôi được biết rằng nếu có một trạng thái chân phúc và cõi niết bàn, thì hẳn phải có một nối tiếp triền miên của những khoảnh khắc như thế, và nếu cái trạng thái chân phúc này có thể đạt đến qua khốn khổ và cư ngụ trong đau đớn thì bây giờ không có phiền muộn hoặc đau đớn nào có thể là to lớn đến dường ấy khiến ta phải tìm kiếm sự trốn thoát khỏi nó.

Một ít ngày sau đám tang của thân phụ tôi – tôi vẫn còn ở trong trạng thái rối loạn và kiệt quệ tâm thần – tôi nhận thấy mình bước đi vô định trên đường phố ở ngoại ô. Những ngôi nhà nhỏ, hấp dẫn đã đánh thức dậy những hoài niệm giờ đã mờ mịt trong tôi, cho đến khi tôi nhận ra căn nhà và khu vườn của ông thầy cũ của tôi, người đã cổ vũ hoá niềm tin của tôi về các nhà thông thiên học một vài năm trước đây. Tôi gõ cửa và ông xuất hiện, nhận ra tôi trong một cách thức thân mật, dắt tôi vào phòng làm việc của ông, nơi đây cái mùi

thú vị của thuốc hút trộn lẫn với mùi sách vở và cây cảnh của ông.

- Mạnh giỏi không? – ông Lohe hỏi. – Dĩ nhiên là anh vừa mới mất ông thân của anh. Trông anh khốn đốn đấy. Điều đó đã xúc động sâu đậm đến anh thế à?

- Không – tôi nói - Cái chết của thân phụ tôi sẽ làm xúc động sâu xa hơn nếu tôi vẫn còn ở những giao tiếp lạnh nhạt với người, nhưng trong cuộc thăm viếng cuối cùng của tôi, tôi đã đến gần hơn với người và tự mình đã tống khứ đi cái cảm giác đau đớn của sự phạm lỗi mà người ta thường có đối với các bậc cha mẹ mà họ nhận được nhiều tình yêu hơn là ta có thể trao tặng.

- Tôi rất vui về chuyện đó.

- Thầy vẫn tiếp tục với thông thiên học đến đâu rồi? tôi sẽ thích được nghe thầy nói cho tôi nghe vì tôi đang bất hạnh.

- Có gì sai lầm à?

- Tất cả mọi sự. Tôi không thể sống và cũng không thể chết. Tất cả đều có vẻ vô nghĩa và vớ vẩn.

Ông Lohe nhúu lại cái gương mặt trông ân cần thanh thản của ông. Tôi phải thú nhận rằng, ngay cả cái gương mặt ân cần đó của ông cũng có phần bầu bĩnh đã đặt tôi trong cái khôi hài thảm hại, và tôi không mong có được bất cứ loại an ủi nào ở ông và sự khôn ngoan của ông. Tôi chỉ muốn nghe ông nói thôi, để chứng tỏ sự khôn ngoan của ông là không có giá trị và để quấy rầy ông vì cái trạng thái hạnh phúc và tín ngưỡng lạc quan của ông. Tôi không có cái cảm giác sẵn sàng hoà giải với ông hay bất kỳ ai khác.

Nhưng con người đó không phải như là người tự thoả mãn và mê mải trong cái học thuyết của ông ta như tôi đã nghĩ. Ông nhìn đến tôi với mối liên quan thực sự và gạt cái đầu đẹp đẽ của ông với tôi một cách buồn rầu.

- Cậu ốm rồi, ông bạn thân của tôi – ông nói giọng quả quyết – Có lẽ chỉ là đau ốm thể xác thôi, và nếu như vậy, thì cậu cần phải chạy chữa ngay đi. Thế thì cậu nên đi về miền quê, làm việc nhiều và đừng ăn bất cứ loại thịt nào cả. Nhưng tôi không nghĩ nó có thể. Cậu còn bệnh tinh thần nữa.

- Thầy nghĩ như thế sao?

- Phải. Cậu bị khốn đốn từ sự bệnh hoạn, tiếc thay, đó là cái bệnh theo mốt, và đó là căn bệnh tình cờ gặp gỡ mỗi ngày trong những người đa sầu đa cảm. Nó có liên quan đến việc bất ổn luân lý và cũng có thể gọi là chủ nghĩa cá nhân hoặc nỗi cô đơn chỉ có trong

tưởng tượng. Sách vở hiện thời có đầy đầy điều đó. Chính điều đó nó có luồn lọt trong sự tưởng tượng của cậu, cậu bị cô lập, không ai quan tâm đến cậu và không ai hiểu cậu. Tôi nói có đúng không?

- Gần như thế - tôi thú nhận với sự ngạc nhiên.

- Nghe đây, đối với kẻ nào khốn khổ với căn bệnh này thì chỉ cần hai lần thất vọng đủ khiến cho họ tin rằng không có sự liên kết giữa họ với người khác, rằng tất cả thiên hạ đều đi lang thang trong một trạng thái hoàn toàn cô đơn, rằng họ chẳng bao giờ thực sự hiểu biết nhau, chia sẻ bất cứ điều gì hoặc có bất cứ điều gì chung chung. Nó cũng xảy ra rằng con người bị khốn khổ từ căn bệnh này trở nên ngạo mạn và xem tất cả những người khỏe mạnh khác mà họ có thể hiểu biết và yêu thương lẫn nhau như những đàn cừu. Nếu căn bệnh này mà phổ thông thì loài người sẽ bị tiêu diệt, nhưng nó chỉ tìm thấy giữa những giai cấp thượng lưu ở trung tâm Âu Châu mà thôi. Nó có thể chạy chữa nơi người tuổi trẻ và thật thế, là một phần không sao tránh khỏi của cái thời kỳ phát triển trưởng thành.

Cái giọng điệu châm biếm đó của ông làm tôi hơi bực mình. Khi mà ông không thấy cái mỉm cười của tôi hoặc cái nhìn sắp sửa để tự vệ mình, thì sự phô diễn có liên quan đến sự tử tế ân cần trở lại gương mặt ông.

- Hãy tha thứ tôi – ông nói giọng ân cần – Cậu thì khốn khổ từ chính căn bệnh chứ không phải là bức hí họa phổ thông về nó. Nhưng có một sự chạy chữa thực sự cho nó. Đó là do thuần giả tưởng mới là không làm gì có sự nối kết giữa người này với người kia, rằng mọi người đơn độc đi lung tung và hiểu lầm nhau. Trái lại thế. Cái gì người này có chung với người kia thì có nhiều hơn và quan trọng lớn lao hơn là cái gì mỗi người có trong cái bản chất riêng rẽ của hấn, cái gì làm hấn khác với những người khác.

- Điều đó có thể lắm – tôi nói – Nhưng những gì là tốt lành để cho tôi hiểu tất cả điều này? Tôi không phải là một triết gia và tôi không phải là người bất hạnh bởi vì tôi không thể tìm ra chân lý. Tôi chỉ muốn sống được đôi chút thoải mái và vừa lòng hơn thôi.

- Tốt, hãy cố gắng đi! Cậu chẳng cần gì phải nghiên cứu bất cứ sách vở hoặc lý thuyết nào cả. Nhưng bao lâu mà cậu còn bệnh thì cậu phải tin vào bác sĩ chứ. Cậu sẽ làm điều đó chứ?

- Tôi sẽ cố gắng.

- Tuyệt! Nếu cậu đau ốm thể xác và một bác sĩ khuyên cậu tắm hoặc uống thuốc hoặc đi ra bờ biển, thì cậu không thể hiểu rằng tại

sao sự chữa trị này hoặc nọ sẽ giúp được, nhưng cậu phải cố gắng và tuân theo những chỉ bảo của ông ta. Bây giờ hãy làm y như vậy những lời tôi khuyên bảo cậu. Hãy học hỏi nghĩ nhiều về kẻ khác hơn là nghĩ về mình một thời gian. Đây là con đường duy nhất cho cậu để được tốt hơn.

- Tôi có thể làm điều đó như thế nào đây? Mọi người đều nghĩ về mình trước nhất.

- Cậu phải vượt qua nó chứ. Cậu phải khai phá một sự lãnh đạm nào đó đối với hạnh phúc của riêng mình. Hãy học suy nghĩ, tôi có thể làm gì đây? Chỉ có một điều thích hợp duy nhất. cậu phải học hỏi để yêu thích trời người nào đó nhiều đến sự an lạc của y hoặc thì quan trọng hơn là cái an lạc riêng của cậu. Tôi không định nói rằng cậu yêu đương. Điều đó sẽ làm cho cậu cái kết quả ngược lại!

- Tôi hiểu, nhưng tôi sẽ cố gắng điều đó với ai đây?

- Hãy bắt đầu với một người nào đó gần gũi với cậu, một người bạn hay một người họ hàng. Có mẫu thân cậu đấy. Bà ta đã bị một mất mát lớn lao, hiện tại bà cô đơn và cần một người nào đó an ủi bà. Hãy chăm sóc bà và cố gắng làm một vài giúp đỡ gì đó cho bà.

- Mẹ tôi và tôi không hiểu nhau gì mấy. Chuyện đó sẽ rất khó khăn.

- Nếu những ý định tốt lành của cậu bị bắt thần dừng lại, thì quả thật là thật khó khăn. Đây là câu chuyện cũ kỹ về sự không hiểu nhau! Cậu không nên nghĩ rằng người này hay người nọ không hoàn toàn hiểu cậu và có lẽ không hoàn toàn công bình với cậu. Chính cậu hãy gắng hiểu biết người khác, cố gắng làm họ hài lòng và hãy công chính với họ. Cậu hãy làm điều đó và rồi khởi đầu với mẫu thân của cậu. Nay, cậu phải nói với mình: dù sao đời sống không đem đến cho tôi nhiều thích thú, tại sao tôi không cố gắng như thế theo đường lối này lấy một lần? Cậu đã mất sự chú tâm trong cuộc sống riêng của cậu, thế nên đừng nghĩ ngợi đến nó nhiều. Hãy cho chính cậu một bồn phạt, làm cho mình hơi khó chịu một chút.

- Tôi sẽ cố gắng. Thầy nói đúng. Tất cả điều đó cũng tương tự với bất cứ cái gì tôi làm. Tại sao tôi sẽ không làm những gì thầy chỉ bảo tôi.

Những gì gây cảm kích cho tôi về những nhận xét của ông ta là sự giống nhau giữa chúng và những quan điểm về đời sống mà thân phụ tôi đã giải nghĩa ở cuộc gặp gỡ cuối cùng của chúng tôi "Hãy sống cho người khác! Đừng cho mình là quan trọng!" Cái nhân sinh quan này hoàn toàn xung khắc với những cảm tính của tôi. Nó cũng có một hương vị của sách giáo lý vấn đáp và có tính cách giáo huấn

bất di dịch mà, cũng như mọi người trẻ trung khỏe mạnh, tôi nghĩ đến nó với lòng ghét bỏ và không thích. Song đó chẳng phải là một vấn đề thực sự của các quan niệm và triết lý của đời sống nhưng là một nỗ lực thực tế để làm cho cái đời sống bất hạnh của tôi có thể chịu đựng nổi. Tôi sẽ cố gắng vậy.

Tôi nhìn với sự ngạc nhiên đến con người này, người mà tôi chẳng bao giờ hoàn toàn coi trọng và người mà nay tôi đã cho phép hành động như một người chỉ dẫn và bác sĩ của tôi. Nhưng thực ra thì ông ta có vẻ chứng tỏ với tôi một vài tình thương mà ông đã đề cập đến đó. Ông ta hình như có chia sẻ nỗi khổ của tôi và một cách chân thành, ao ước cho tôi được tốt đẹp. Dù sao đi nữa. Tôi cảm thấy rằng tôi phải bắt lấy một vài biện pháp mạnh để tiếp tục sống và thở như người khác. Tôi đã nghĩ đến cái thời kỳ dằng dặc của sự đơn độc giữa các rặng núi hoặc tự quên mình trong công việc nặng nhọc, nhưng thay vì thế tôi sẽ tuân theo người chỉ bảo thân hữu của tôi, cũng như tôi không còn tin nữa ở kinh nghiệm và trí khôn của tôi. Khi tôi nói với mẹ tôi là tôi không có ý định bỏ bà lại một mình và hy vọng bà sẽ quay về với tôi và chia sẻ đời sống của bà với tôi, bà đã gật đầu một cách buồn bã.

- Anh đang nghĩ gì thế? – bà dịu dàng phản đối – Chuyện sẽ không dễ dàng như vậy đâu. Tôi có cái lối sống riêng biệt của tôi và không thể nào làm một sự bắt đầu mới mẻ cả. Dù sao đi nữa, thì anh không phải nặng gánh với tôi. Anh phải được tự do.

- Chúng ta có thể cố gắng – tôi nói – Nó có thể thành công hơn là mẹ tưởng?

Và lúc khởi đầu tôi đã có đủ tháo vát để ngăn chặn tôi chán nản và nhượng bộ trước thất vọng. Có một căn nhà và một công việc rộng lớn, với những mối lợi trong đặc ân của chúng tôi và những hóa đơn để trả, có các sổ sách và kế toán, tiền cho vay và tiền thu vào, và để biết được cái gì trở thành tất cả những việc này là cả một vấn đề.

Thoạt tiên tự nhiên tôi muốn bán hết cả đi, nó mà không thể nào làm chuyện đó nhanh đến như vậy. Mẹ tôi thì quyến luyến với ngôi nhà cũ, ý muốn của cha tôi là phải chấp hành di chúc và do đó có nhiều nỗi gian nan. Đó là một điều cần thiết cho một kế toán viên và một chưởng khế để trợ lực. Những ngày và những tuần đã trôi qua với những thu xếp của tôi, liên lạc về tiền bạc và nợ nần, những dự tính và những thất vọng. Chẳng bao lâu tôi không thể nào mô phỏng với tất cả những tính toán và những hình thức chính thức. Tôi thuê một cố vấn pháp luật để giúp ông chưởng khế và để họ làm cho mình bạch tất cả mọi sự.

Trong quá trình này mẹ tôi không luôn luôn nhận những gì do ở bà. Tôi đã cố gắng làm mọi việc dễ dàng cũng như có thể cho bà trong thời kỳ này. Tôi đã làm nhẹ bớt tất cả những vấn đề thương mại cho bà, tôi đọc cho bà nghe và đem đến cho bà những sự điều khiển. Một đôi khi tôi cảm thấy một giục giã xé phăng mình đi và từ bỏ mọi sự, nhưng một cảm giác hồ thẹn và hiếu kỳ nhất định cũng như nó sẽ trở thành như thế nào đã ngăn chặn tôi làm như vậy. Mẹ tôi không nghĩ gì cả ngoại trừ nghĩ đến người chết, và đã chứng tỏ nỗi thống khổ của bà trong các hành vi nhỏ nhặt đàn bà có vẻ như lạ lùng và thường khi nhỏ mọn đối với tôi. Thoạt đầu tôi đã ngồi vào chỗ của cha tôi tại chiếc bàn, rồi bà cho là không thích hợp và chỗ đó phải để trống. Thỉnh thoảng tôi không thể nói với bà đầy đủ về cha tôi, ở những khi khác bà trở nên im lặng và nhìn đến tôi một cách buồn rầu ngay sau khi tôi đề cập đến tên người. Suốt tất cả thời gian đó tôi đã thiếu vắng âm nhạc của tôi. Có lúc tôi sẽ dành nhiều cho nó để có thời gian chơi đàn vĩ cầm hằng giờ, nhưng chỉ sau những tuần lễ đã qua đó tôi mới đánh bạo làm như vậy và ngay cả lúc bấy giờ bà đã thờ dài và có vẻ như gai mắt. Bà đã cho thấy ít chú ý đến những cố gắng không vui vẻ gì của tôi để được đến gần hơn với bà và chiếm được sự thân thiết của bà.

Việc này thường làm cho tôi khốn khổ và khiến cho tôi muốn từ bỏ những nỗ lực của tôi, song tôi vẫn tiếp tục kiên trì và trở nên quen với sự miên tục xuôi trôi của những ngày vô vị ấy. Đời sống riêng tư của tôi đã tan vỡ và chết chóc. Chỉ thỉnh thoảng tôi mới nghe thấy một âm vang mờ mịt của quá khứ khi tôi nghe giọng nói của Gertrude trong giấc mơ, hoặc khi có những giai điệu từ vở đại nhạc kịch của tôi bất thần trở lại với tôi đang trong giờ khắc lặng lẽ đó. Khi ấy tôi đã hành trình đến R. để trả các căn phòng của tôi tại đó và để thu nhặt các đồ đạc của tôi, mọi sự có liên quan với nơi chốn đó có vẻ như rất đổi xa vời. Tôi chỉ thăm viếng có Teiser, người vốn trung thành với tôi đến như thế. Tôi chẳng dám nào mở môi hỏi về Gertrude.

Dần dà tôi bắt đầu một cuộc chiến đấu bí mật chống lại điều kiện hạn chế và cách cư xử khước từ của bà, một thời gian dài đã làm cho tôi hết sức phiền muộn. Tôi thường yêu cầu bà nói với tôi bà sẽ thích những gì và không biết dù so đi nữa tôi có không ưa bà hay không. Bấy giờ bà sẽ vuốt tay tôi và với một nụ cười buồn bã nói:

- Đừng có lo con. Ta chỉ là một con mụ già.

Bây giờ tôi bắt đầu làm những cuộc kiểm tra một nơi nào khác và không khinh thường để làm những dò xét về kế toán viên và các người giúp việc.

Tôi đã khám phá ra nhiều điều. Điều chính yếu là như thế này, Mẹ tôi đã có một người họ hàng gần và bạn bè ở thị trấn, mẹ ta là một người em họ không kết hôn. Mẹ không đi lung tung nhiều lắm nhưng mẹ rất thân thiết với mẹ tôi. Cái cô Schniebel này không mấy ưa cha tôi và mẹ cũng thực sự không ưa gì tôi, cho nên mẹ không đến nhà của chúng tôi gần đây. Mẹ tôi đã có lần hứa rằng cô Schniebel có thể đến và ở với bà nếu mẹ sống lâu hơn cha tôi, và hy vọng này cho thấy đã bị tan vỡ bởi sự hiện diện của tôi. Khi tôi lần hồi biết được tất cả câu chuyện này, tôi đã thăm viếng mẹ già đó và cố làm cho mình bằng lòng như có thể làm được với mẹ. Vì việc dính dáng đến những hành động bất thường và những mưu chước vật vãnh thì mới mẻ đối với tôi và tôi gần như là thích thú nó. Tôi thu xếp để thuyết phục người đàn bà đó đến nhà chúng tôi, và tôi nhận thấy rằng mẹ tôi đã tâm tạ tôi về việc làm này. Để chắc chắn, cả hai người này đã cố can gián tôi về việc bán ngôi nhà, như tôi đã ao ước, và họ đã thành công trong việc làm như vậy. Lúc bấy giờ người đàn bà đó đã có soạn soạt chỗ ở của tôi trong nhà và chiếm cái chỗ mà thân phụ tôi đã ưa thích từ lâu, mà từ đây tôi đã chặn mẹ lại với sự hiện diện của tôi. Có phòng cho cả hai chúng tôi, nhưng mẹ không muốn một người chủ trong nhà và từ chối đến với chúng tôi. Mặt khác, mẹ thường xuyên thăm viếng chúng tôi, tự làm cho mẹ không thể thay thế được như một người bạn trong nhiều sự việc nhỏ nhặt, cư xử tôi một cách xã giao, dù rằng tôi là một thế lực nguy hiểm và đã đòi cái địa vị của một cố vấn trong gia đình, điều mà tôi không thể nào tranh biện với mẹ.

Người mẹ đáng thương của tôi không can dự gì hoặc về phần mẹ hoặc về phần tôi. Bà bơ phờ và khốn khổ rất nhiều như là kết quả của sự đổi thay trong cuộc sống của bà. Chỉ dần dà tôi mới nhận ra là bà đã thiếu vắng cha tôi nhiều như thế nào. Trong một dịp, khi đi vô phòng mà tôi chẳng mong được gặp bà tại đây, tôi nhận thấy bà đứng tại chỗ tủ áo. Bà giật mình khi tôi bước vô, và tôi vội vàng đi ra ngay. Tuy nhiên, tôi đã chú ý rằng bà đã vuốt ve quần áo của cha tôi, và khi tôi thấy bà sau đó, thì cặp mắt bà đã đỏ hoe.

Vào mùa hè một cuộc chiến đấu mới đã khởi sự. Tôi muốn ra đi với mẹ tôi. Cả hai chúng tôi đều cần một sự nghỉ ngơi, và tôi cũng hy vọng rằng điều đó sẽ làm cho bà vui vẻ lên và kéo bà đến gần với tôi hơn. Bà chứng tỏ ít quan tâm đến cái ý nghĩ đi du lịch nhưng không đưa chống đối. Mặt khác, cô Schniebel vẫn còn rất được ưa thích của mẹ tôi và tôi đi một mình, nhưng tôi không có ý định nhượng bộ trong vấn đề này. Tôi đã mong đợi thu đoạt được nhiều từ cuộc đi

ngủ này. Tôi bắt đầu cảm thấy lúng túng trong căn nhà cũ với sự bất an, buồn rầu của mẹ tôi. Tôi hy vọng giúp đỡ được nhiều hơn để đưa bà ra khỏi nơi chốn đó, và cũng hy vọng kiểm soát các ý nghĩ và trạng thái của tôi hơn.

Thế nên tôi đã thu xếp là chúng tôi sẽ lên đường cho cuộc du hành của chúng tôi vào cuối tháng Sáu. Chúng tôi di chuyển ngày này đến ngày kia, chúng tôi đã thăm viếng Constance và Zurich và đã đi qua Brunig Pass để uể oải, chịu đựng một cách mệt mỏi với cuộc hành trình và trông bất hạnh. Tại Interlaken bà than phiền là bà không thể ngủ được, nhưng tôi thuyết phục bà đi đến Grindelwald, nơi tôi hy vọng cả hai chúng tôi sẽ cảm thấy được yên tĩnh. Trong cuộc du hành lâu dài, vô cảm giác, tẻ nhạt này, tôi đã nhận ra điều bất khả của việc chạy và trốn thoát từ nỗi khổ của riêng tôi. Chúng tôi đã thấy những rừng núi xuất hiện xanh biếc và trắng xoá và băng hà xanh thẫm lấp lánh dưới vầng dương, nhưng chúng tôi đã nhìn mọi sự không xúc động và chẳng thích thú. Chúng tôi cảm thấy hổ thẹn, nhưng chúng tôi chỉ khốn quẫn và chán nản mọi sự. chúng tôi bách bộ, nhìn lên những rừng núi, thở làn không khí trong sạch, dịu dàng, nghe những tiếng chuông bò kêu vang trên đồng cỏ, và nói "Đó chẳng đáng yêu hay sao?" nhưng chẳng dám nhìn vào mặt nhau. Chúng tôi chịu đựng trong một tuần lễ tại Grindelwald. Rồi một buổi sáng mẹ tôi nói:

- Chẳng ích gì. Thôi chúng ta đi về đi. Tôi muốn có thể ngủ lại được về đêm. Nếu tôi trở về bệnh hoạn và chết thì tôi muốn được chết tại nhà.

Thế là chúng tôi lặng lẽ thu xếp hành lý, đồng ý một cách im lặng với bà, và chúng tôi đã đi trở về nhanh hơn là lúc chúng tôi ra đi. Nhưng tôi cảm thấy như thể tôi chẳng trở lại nhà, mà là trở lại nhà tù, và mẹ tôi cũng bộc lộ sự ít vừa lòng nữa.

Buổi tối khi chúng tôi trở lại nhà, tôi nói với bà:

- Mẹ sẽ cảm thấy thế nào nay con lại ra đi một mình? Con muốn đi đến R. Con sẽ sẵn sàng ở lại với mẹ nếu nó đem đến bất cứ mục đích nào, đang này cả hai đều cảm thấy khó chịu và khốn khổ và chỉ có cái kết quả xấu với nhau mà thôi. Hãy mời bạn của mẹ đến ở với mẹ. Bà sẽ an ủi mẹ tốt hơn là con.

Bà nắm lấy tay tôi và vuốt nhẹ như là bà chẳng muốn thế. Bà gật đầu và cười với tôi, và nụ cười của bà rõ ràng là muốn nói rằng "Phải, được lắm cứ đi đi!"

Bất kể những cố gắng và thiện chí của tôi, cái kết quả duy nhất là chúng tôi đã làm phiền lẫn nhau trong hai tháng trời và bà đã mất

cảm tình với tôi hơn bao giờ hết. Mặc dù chúng tôi sống với nhau, mỗi người chúng tôi đã có cái gánh nặng của riêng mình, không sẽ chia nó với người khác, và đã đắm chìm sâu hơn vào nỗi khổ khổ và đau đớn của riêng mình. Những cố gắng của tôi đã vô vọng và cái điều tốt đẹp để tôi làm là ra đi và để lại con đường thênh thang cho cô Schniebel.

Tôi đã làm việc này mà không hề do dự, và chẳng biết phải đi đến nơi nào đây nữa, tôi bèn trở lại R. Trong ngày khởi hành của tôi một ý nghĩ chợt đến với tôi là không còn có một ngôi nhà nữa. Cái thị trấn nơi tôi được sinh ra mà, trong đó tôi đã trải qua cái tuổi trẻ của tôi và đã mai táng cha tôi, đã không còn vấn đề gì với tôi nữa cả. Nó chẳng có những ràng buộc với tôi và chẳng còn gì cho tôi nữa ngoại trừ những kỷ niệm. Tôi không hề nói với ông Lohe trong khi rời khỏi ông ta, nhưng sự chỉ bảo của ông đã chẳng giúp được gì.

Do tình cờ các căn phòng cũ của tôi tại R. vẫn còn trống. Điều đó có vẻ giống như một dấu hiệu cho tôi rằng thật là vô ích khi cố gắng cắt đứt những sự giao tiếp với quá khứ và lẩn tránh định mệnh của mình. Tôi lại cư ngụ trong các căn phòng của căn nhà tương tự trong cái thành phố tương tự.

Tôi mở hộp đàn vĩ cầm của tôi ra và làm việc, và nhận thấy mọi sự như nó đã từng có, ngoại trừ một điều là Muoth đã đi Munich, anh ta và Gertrude đã đính ước để cưới nhau.

Tôi nhận ra những phần của vở đại nhạc kịch của tôi như thể chúng là những đồ nát của cái đời sống trước đây của tôi mà từ đây tôi vẫn còn ao ước để cố xây dựng lại một cái gì, nhưng âm nhạc đã trở lại rất chậm chạp với cái linh hồn vốn bằng giá của tôi và chỉ thực sự bùng vỡ ra khi nhà thơ của tất cả lời nhạc của tôi gọi đến cho tôi những lời cho một bài hát mới. Nó đã đến vào lúc khi mà sự dao động nôn nao xa xưa thường trở lại với tôi, và với những cảm giác hổ thẹn và hàng ngàn điều nghi ngại tôi sẽ bách bộ quanh bên ngoài khu vườn của Imthor. Những lời của bài hát đó là:

Gió nam lồng thổi về đêm

Những con chim mỏ nhác vội bay

Không khí ẩm thấp và ẩm áp

Ước ao được ngủ nay đã tan biến rồi

Mùa xuân đã đến trong đêm

Trong sự thức giấc của cơn bão

Tôi nữa, về đêm cũng không còn ngủ

Tâm hồn tôi cảm thấy trẻ trung và khoẻ mạnh

Kỷ niệm nắm tay tôi để kêu lên chíp chíp

Lại đến những ngày vui vẻ và hát ca
Nhưng sợ thay cái hành vi liều lĩnh như thế
Nó không lần lữa dài lâu
Hãy bình lặng, tâm hồn tôi, tránh xa mối đau đớn!
Dù đam mê lại kích động
Trong dòng máu nay chảy từ từ
Và dẫn đến những con đường một lần đã biết
Đây là những con đường bạn từng giẫm lên vô vọng
Vì tuổi trẻ đã trôi đi

Những câu thơ này đã làm tôi xúc động sâu xa và đã lại đánh thức cái đời sống âm nhạc trong tôi. Cái vết thương được che giấu từ lâu nay lại mở ra và làm nhức nhối một cách dữ dội đã chuyển hoá thành các giai điệu và thanh âm. Tôi đã phổ nhạc cho ca khúc này và bấy giờ đã nhặt ra những đường chỉ bị đánh lạc của vở đại nhạc kịch của tôi và sau cái kết quả không hoạt động lâu dài của tôi đó tôi lại phóng sâu vào triều lưu sáng tạo cuốn xiết với cái chuech choáng run rẩy, cho đến sau cùng tôi bỗng bênh trên những đỉnh cao của cảm tính, nơi mà sự đau đớn và chân phúc không còn chia cách từ cái này tới cái kia và tất cả nhiệt vọng và sức mạnh trong linh hồn đều hướng thẳng lên cái ngọn lửa kiên cường vững chắc.

Vào cái ngày mà tôi viết ca khúc mới của tôi đó và đưa cho Teiser xem, tôi đã về nhà vào buổi chiều đi qua một đại lộ có những cây dẻ, với một cảm giác đổi mới của sức mạnh cho tác phẩm. những tháng đã qua vẫn còn trừng mắt nhìn tôi như thể qua những cặp mắt có đeo mặt nạ, và cho thấy trống trải và không an lạc, song con tim tôi nay đã đập nhanh hơn và không còn quan niệm tại sao tôi muốn trốn thoát từ nỗi sầu muộn của tôi. Hình ảnh của Gertrude đã nổi lên một cách rõ ràng và lộng lẫy ở cái buổi bằng lăng hoàng hôn đó. Tôi nhìn vào đôi mắt rực rỡ của nàng không hề sợ sệt và để cho con tim tôi không cưỡng kháng tiếp nhận cái nỗi đau đớn mới mẻ đó. Tốt hơn là khốn khổ vì nàng và nhấn cái mũi gai sâu hơn vào vết thương còn hơn là phải sống xa nàng và trở nên yếu đuối ở xa cách với nàng và cái cuộc sống thực sự của tôi. Giữa cái bóng tối của những đỉnh cây dẻ trải dài trĩu nặng vẫn có thể thấy cái màu xanh thẫm của bầu trời, đầy rẫy ngôi sao, tất cả đều uy nghi và vàng óng, trải dài cái ánh sáng lóng lánh của chúng đến tận xa khơi một cách chẳng bận tâm. Đây là bản chất của những ngôi sao. Và những cái cây mang đầy hoa quả và những vết sẹo cho mọi người xem, và chẳng biết nó có biểu thị nỗi thích thú hoặc đau đớn gì chẳng, hay chúng đã chấp nhận cái ý chí mạnh mẽ để sống còn. Đàn ruồi sống chỉ vồn vện có

một ngày rồi lũ lượt hướng về cõi tử vong của chúng. Mỗi sự sống đều có cái chói lọi và kiêu mị của nó! Tôi đã trực nhận ra tất cả điều đó trong một khoảnh khắc, hiểu biết nó và nhận thấy nó là tốt, và cũng nhận thấy rằng đời tôi và nỗi buồn sâu của tôi cũng tốt đẹp nữa. Tôi đã hoàn tất vở đại nhạc kịch của tôi vào mùa thu. Vào lúc này tôi đã gặp ông Imthor tại một cuộc hoà tấu. Ông nồng nhiệt chào mừng tôi và đã có phần ngạc nhiên là tôi không cho ông ta biết tôi ở trong tình. Ông đã nghe việc thân phụ tôi qua đời và kể từ đó cho đến bây giờ tôi đã sống tại quê nhà.

- Cô Gertrude ra sao, có mạnh giỏi không? – tôi hỏi một cách điềm tĩnh như có thể được vậy.

-Ồ, anh phải đến và chính anh xem chứ! Nó sẽ làm lễ thành hôn vào tháng mười một, và chúng tôi đã tính rằng có mặt ở đó mà.

- Xin cảm ơn, ông Imthor. Và Muoth ra sao?

- Hấn mạnh giỏi. Anh biết đấy, tôi không mấy vui sướng về cuộc hôn nhân đó. Đã lâu tôi muốn hỏi anh về Muoth. Theo như chỗ tôi biết anh ấy thì tôi không có gì để than phiền cả, nhưng tôi có thể nghe được nhiều điều về anh ấy đến thế. Tên tuổi của anh ấy đã được đề cập liên quan với nhiều người phụ nữ khác nhau. Anh có thể nào kể cho tôi nghe bất cứ điều gì về chuyện ấy chẳng?

- Không đâu, ông Imthor. Chuyện đó sẽ chẳng ích gì đâu. Con gái của ông sẽ khó lòng mà thay đổi ý định của nàng vì những lời đồn đại. Anh Muoth lại là bạn tôi và tôi ao ước anh ta được tốt đẹp nếu anh ta tìm được hạnh phúc.

- Tốt lắm. Vậy anh sẽ đến thăm chúng tôi ngay chứ?

- Tôi cũng định vậy. Thôi xin chào ông Imthor.

Đó là điều không lâu gì trước khi tôi phải làm tất cả mọi sự để đặt những chướng ngại vật giữa hai người bọn họ, không phải vì ghen tị hoặc hy vọng rằng Gertrude sẽ vẫn còn lôi kéo về với tôi được, mà bởi vì tôi đã quả quyết và cảm thấy trước rằng sự việc sẽ không xuôi thuận cho họ, bởi vì tôi ý thức được nỗi cô đơn tự hành hạ của Muoth và cái dễ xúc động ở tính đa sầu đa cảm của Gertrude và bởi vì Marian và Lottie đã sinh động trong ký ức của tôi đến dường ấy. Nay thì tôi đã nghĩ khác hẳn. sự tan vỡ của toàn bộ cuộc sống của tôi, một nửa năm cô đơn trơ trọi, và nhận ra cái việc tôi đã rời bỏ tuổi trẻ của tôi đằng sau tôi cũng đã biến đổi tôi rồi. Nay thì tôi đã có ý kiến rằng thật là ngu xuẩn và nguy hiểm khi chìa tay ta ra để mà thay đổi cái định mệnh của kẻ khác. Tôi cũng chẳng có lý do gì để nghĩ rằng tay tôi là tài khéo hoặc tôi có thể tự cho mình như là một người có thể giúp đỡ và hiểu biết kẻ khác, sau những nỗ lực của tôi trong

đường hướng này đã thất bại và làm tôi thối chí ngã lòng. Ngay cả hiện giờ tôi đã ngờ vực mạnh mẽ cái khả năng của thiên hạ để chuyển hóa và uốn nắn cái đời sống của riêng họ và với những kẻ khác đó với bất cứ tầm mức có thể là đáng kể nào. Người ta có thể kiếm ra tiền bạc, danh vọng và sự lỗi lạc, nhưng người ta không thể sáng tạo ra hạnh phúc hay bất hạnh, không cho chính ta hoặc các kẻ khác được. Ta chỉ có thể chấp nhận cái gì đưa đến dù rằng ta có thể dễ được đoán chắc, chấp nhận nó trong những phương thức hoàn toàn khác hẳn. theo như chỗ tôi có liên quan, tôi sẽ chẳng làm những khổ cực cam go để mà cố gắng và tìm ra một vị trí dưới ánh mặt trời nhưng sẽ chấp nhận những gì đã phân phát cho tôi, cố gắng để làm cho nó tốt đẹp và, nếu có thể được, biến nó ra thành trời và vài điều lợi ích.

Mặc dù đời sống tiếp tục độc lập ở những suy tưởng như vậy, vẫn còn có những ý nghĩ chân thành và những giải pháp để lại cho linh hồn sự thanh thản hơn và giúp ta chịu đựng kham cái điều không thể sửa đổi được đó. Ít ra, nhiên hậu nó đã cho tôi thấy rằng kể từ đó tôi đã trở nên khước từ và lãnh đạm với cái vận mệnh cá nhân tôi, thì đời sống đã cư xử với tôi dịu dàng hơn.

Đó là điều mà một đôi khi ta bất ngờ đạt đến mà không phải cố gắng gì, một điều mà trước đây ta không sao đạt đến được bất kể những cố gắng và thiện chí, chẳng bao lâu tôi đã biết được điều đó qua mẹ tôi. Tôi đã viết cho bà mỗi tháng, nhưng không nghe tin tức gì của bà một thời gian. Nếu có bất cứ điều gì sai lầm thì hẳn tôi đã biết về chuyện đó, cho nên tôi không nghĩ nhiều về bà nữa và tiếp tục viết những bức thư của tôi, những bức thư ngắn ngắn như để bày tỏ sự việc xảy đến với tôi như thế nào, mà trong đó tôi luôn luôn thêm vào những sự chú tâm ân cần với cô Schniebel.

Những sự chào đón này mới đây không còn đưa ra nữa. Hai người đàn bà đó làm như họ ao ước nhưng cái tình thân hữu của họ đã không còn tồn tại để mà hoàn thành những ước nguyện của họ. những điều kiện được cải thiện đã làm căng phồng cái ngã của cô Schniebel. Ngay sau cuộc khởi hành của tôi, một cách đặc thắng mục ta đã thu đoạt cái chỗ ngồi của sự chinh phục và an cư lạc nghiệp trong căn nhà của chúng tôi. Nay thì mục chia sẻ ngôi nhà với bà bạn cũ và chị em họ của mục và, sau những năm dài thèm muốn đã đến lượt coi như là một người đáng được hưởng cái may mắn để mà có thể cai quản và tự cho mình những điều bộ như một trong những nữ chủ nhân của cái gia đình đáng kính đó. Mục chẳng thành đạt những thói quen tốn kém hoặc chứng tỏ phung phí, mục đã từng sống trong

cảnh bần cùng và dờn túng dờn thiếu quá lâu để làm điều đó. Mụ chẳng bao giờ mặc những quần áo đắt giá cũng chẳng ngủ giữa những tấm ra bằng nỉ nhẹ. Trái lại, mụ thực sự bắt đầu hết sức dè xẻn và hiện thời chỉ tập trung sự công phu và có một cái gì để dành dụm, nhưng mụ không từ bỏ uy quyền và sức mạnh. Hai người tớ gái đã vâng lời mụ không thua gì mẹ tôi, và mụ cùng đối phó với các gia nhân, công nhân và bưu trạm trong một phong thái hách dịch. Và rất chậm rãi, vì lẽ những khát vọng không tiêu tan bởi sự thoả mãn của họ, mụ cũng nói lủng lẳng sự cai quản hách dịch trên các sự việc mà mẹ tôi sẽ không dễ gì cho phép như vậy. Mụ muốn các khách khứa của mẹ tôi cũng là khách khứa của mụ nữa và sẽ không để cho mẹ tôi tiếp bất kỳ ai trừ phi có sự hiện diện của mụ. Mụ không muốn nghe chỉ những đoạn trích ra từ các thư từ đã nhận được đó, đặc biệt là các bức thư của tôi, nhưng muốn rằng chính mụ đọc các bức thư ấy. Cuối cùng, mụ hình thành cái quan niệm là nhiều sự việc trong nhà mẹ tôi đã không được ngó ngàng đến và đã điều khiển vì mụ nghĩ rằng chúng phải là thế. Trên hết, mụ đã cân nhắc rằng kỷ luật của các gia nhân trong nhà chưa đủ nghiêm ngặt. Nếu một người tớ gái ra khỏi nhà vào buổi tối, hoặc nói chuyện quá lâu với viên bưu trạm, hoặc chị đầu bếp yêu cầu được nghỉ ngơi vào ngày chủ nhật, thì một cách mạnh mẽ mụ lại chứng tỏ với mẹ tôi về lòng nhân từ của người và đưa ra những giảng giải dài dòng cho người về phương pháp đúng để điều khiển gia đình. Thêm nữa, điều làm mụ tổn thương rất nhiều khi thấy rằng những quy luật tiết kiệm của mụ đã bị làm ngơ sờ sờ ra đó thường xuyên như thế nào. Than củi được đòi hỏi quá nhiều, và quá nhiều trứng đã không được tính đến bởi chị đầu bếp! Mụ cay đắng chống lại những điều tự nhiên đó, và đó là sự bất hoà đã nổi dậy giữa hai bà bạn như thế nào.

Cho đến lúc đó mẹ tôi đã ít chống đối chuyện đó dù rằng bà không đồng ý với mọi sự, và trong nhiều phương cách đã thất vọng với người bạn của bà, mà mỗi tương giao với mụ ta bà đã tưởng tượng là khác kia. Hiện giờ, một mặt, khi mà các tập tục xa xưa trong nhà bị nguy hiểm, khi mà những sự an lạc hàng ngày của bà và sự yên tĩnh trong nhà phó mặc cho sự may rủi, thì bà không thể kiềm chế sự chống đối và đưa ra một vài sự phản kháng, mà tuy rằng điều ấy bà không làm một cách mạnh bạo như bà bạn của bà.

Những quan niệm khác biệt đó và những tranh biện nhỏ nhặt đó thì ở trong cách thức thân hữu, nhưng khi chị đầu bếp lưu ý, và điều đó chỉ được lưu ý trong sự khó khăn, sau nhiều hứa hẹn và gần như là những lời xin lỗi, rằng mẹ tôi đã thuyết phục y thị ở lại, thì cái uy

quyền trong nhà mới bắt đầu đưa đến một cuộc tranh chấp thực sự. Cô Schniebel, hãnh diện về sự hiểu biết kinh nghiệm, sự cần kiệm và khả năng tổ chức của mẹ ta, không hiểu rằng vì có chi t những tính chất này đã không được đánh giá, và mẹ cảm thấy chính đáng trong việc chỉ trích sự tiết kiệm của gia đình trước đây, trong việc tìm ra lỗi lầm về sự nội trợ của mẹ tôi và trong việc chứng tỏ sự khinh thường của mẹ về cái thói quen và tập tục trong nhà. Lúc bấy giờ mẹ tôi đã đề cập đến cha tôi, mà dưới sự điều khiển của người, mọi sự trong nhà đều đầu vào đấy trong nhiều năm trời. Ông chẳng cần chi đến những khoan dung vật vãnh và những sự cần kiệm ti tiện, ông đã cho các gia nhân tự do và những đặc ân, ông ghét những cuộc đôi co với các tớ gái và những vụ rắc rối có cái bản chất khó chịu.

Nhưng khi mẹ tôi đề cập đến cha tôi, người mà trước đây bà có thỉnh thoảng chỉ trích, nhưng kể từ khi cái chết của người, người đã trở nên thiêng liêng với bà thì cô Schiniebel không thể còn đề nén mình được và đã lưu ý mẹ tôi một cách sắc bén là mẹ đã thường xuyên bày tỏ quan niệm của mẹ về người chết đó như thế nào, đây là thời điểm để mà tổng khứ những cái phương thức xa xưa và để cho lý trí trị vì. Ngoài sự lưu tâm với bà bạn của mẹ, mẹ Schniebel không muốn làm phá hỏng cái hoài niệm của bà về người chết, nhưng nay thì ông đã được đề cập đến, thành thử mẹ phải thú nhận rằng có nhiều điều trong nhà không được hài lòng do ở ông chủ cũ đó, và mẹ không thể thấy vì cớ gì, nay thì mẹ tôi đã được tự do rồi, mà sự việc sẽ cứ tiếp tục trong đường lối tương tự.

Đây là một cú đấm mà mẹ tôi có thể chẳng bao giờ tha thứ cho người em họ của bà. Trước đó nó đã có một sự cần thiết và thích thú để càu nhàu với bà bạn tự tin của bà và tìm thấy lỗi lầm ở ông chủ của ngôi nhà, nay thì bà sẽ không cho phép dù là cái bóng nhỏ nhất phủ lên trên cái hoài niệm linh thánh của ông. Bà bắt đầu cảm thấy cuộc nổi loạn mới khởi phát trong nhà không chỉ là bức mình mà trên hết, còn là một tội lỗi chống lại người chết.

Cái tình trạng của sự vụ này tiếp tục không có sự hiểu biết của tôi. Khi lần đầu tiên mẹ tôi đề cập chuyện đó trong một bức thư về việc thiếu sự hoà điệu này, dấu rằng bà đã làm thế một cách thật cẩn thận và kín đáo, nó đã làm cho tôi phì cười. trong bức thư kế đó của tôi đã bỏ sót những lời thăm hỏi cái ả lữ thời đó nhưng không ám chỉ đến những lời bóng gió của mẹ tôi. Tôi nghĩ rằng các bà sẽ thu xếp công việc tốt đẹp mà không có tôi. Hơn nữa, có một vấn đề khác đã chiếm chỗ trong đầu óc tôi nhiều hơn.

Tháng mười đã đến và cái ý tưởng cuộc hôn nhân sắp đến của

Gertrude cứ không ngớt xuất hiện trong đầu óc tôi . Tôi chưa trở lại nhà nàng và chưa hề gặp nàng. Sau lễ cưới, lúc nàng sẽ ra đi, tôi nghĩ đến chuyện lại tiếp xúc với thân phụ nàng. Tôi cũng hy vọng rằng trong một thời gian tốt đẹp, mối tương giao thân hữu sẽ được thiết lập giữa Gertrude và tôi. Chúng tôi đã từng quá thân thiết với nhau để mà có thể loai bỏ quá khứ dễ dàng đến thế, song tuy thế tôi hãy chưa có can đảm cho cuộc gặp gỡ mà, đã biết nàng, hẳn nàng sẽ không cố tình lẫn tránh chuyện đó.

Một hôm một người nào đó đã gõ cửa phòng tôi trong một cách thức quen thuộc. Lòng đầy nghi ngại, tôi chạy ra mở cửa. Heinrich Muoth đứng tại đó và đưa tay ra cho tôi.

- Muoth! – tôi kêu lên và xiết chặt tay anh ta, song tôi không thể nhìn vào mặt anh ta mà không có cái gì đó trở lại với tôi và làm tôi tổn thương. Tôi thấy lại bức thư nằm trên bàn tay anh ta, bức thư trong nét chữ của Gertrude, và thấy mình già từ nàng và muốn chết quách cho xong. Nay thì anh ta đứng đó nhìn tôi một cách söt sáng. Anh ta có vẻ gầy đi chút ít nhưng vẫn bảnh và đường bệ như từ bao giờ.

- Tôi đã không mong là gặp anh chứ - tôi nói nho nhỏ.

- Thế à? Tôi biết rằng anh không đến nhà Gertrude gì nữa cả. Theo chỗ tôi biết, thôi thì chúng ta đừng nói chuyện ấy nữa! Tôi đến để thăm anh và để biết công việc của anh tiến triển đến đâu. Vở đại nhạc kịch tới đâu rồi?

- Đã hoàn tất rồi. nhưng trước hết, Gertrude mạnh giỏi không?

- Nàng mạnh giỏi. Chúng tôi làm lễ cưới ngay.

- Tôi biết.

- Nay, anh sẽ không đến thăm nàng ngay chứ.

- Để sau đã. Trước tiên tôi muốn thấy sự việc đó có được tốt đẹp cho nàng trong tay anh không đã.

- Hừm...

- Heinrich, tha thứ cho tôi nhé, nhưng một đôi khi tôi không thể không nghĩ đến Lottie, người mà anh đã đối xử tệ hại đến thế kia.

- Hãy quên chuyện Lottie đi. Điều ấy xứng đáng với nàng.

Không người đàn bà nào bị đánh đập cả nếu nàng không muốn như vậy.

- Ô! Về vở đại nhạc kịch à, thực ra thì tôi không biết nơi nào tôi sẽ cho nó trình diễn trước nhất. Đó phải là một hí viện tốt, dĩ nhiên, dù rằng tôi không biết nó sẽ được chấp nhận hay không.

- Ô, phải, nó sẽ được chấp nhận chứ. Tôi muốn nói với anh về điều đó. Hãy đem đến Munich đi. Rất có thể nó sẽ được chấp nhận

nhất tại đó, thiên hạ đang để ý đến anh. Nếu cần, tôi sẽ vứt bỏ công việc của tôi cho anh. Tôi không muốn ai khác hát cái phần đó của tôi trước tôi cả.

Đó là điều hữu ích. Tôi đồng ý một cách vui vẻ và đã hứa hẹn để sắp xếp sao cho ra ngay như có thể được. Chúng tôi đã bàn bạc các chi tiết và tiếp tục nói chuyện với một sự bối rối nào đó, như thể đó là một sự sống và chết cho chúng tôi, và tuy thế chúng tôi chỉ muốn làm qua thì giờ và nhắm mắt chúng tôi lại trước cái hố chia rẽ đã hiển hiện giữa hai chúng tôi mà thôi.

Muoth là người đầu tiên để bắt qua cái hố đó.

- Anh có nhớ lần đầu tiên anh dắt tôi đến gia đình Imthor chứ? - anh ta nói – đến nay đã được một năm rồi nhỉ.

- Tôi biết – tôi nói – Anh chẳng cần phải nhắc tôi. Tốt hơn là anh đi ngay bây giờ đi!

- Không, khoan đã ông bạn. vậy ra anh vẫn còn nhớ. Phải, nếu lúc bấy giờ anh yêu cô gái, thế tại sao anh không nói "Để nàng một mình đó nhẹ để nàng cho tôi đẩy nhé!" Thế thì hẳn là đầy đủ. Tôi sẽ hiểu cái ám hiệu ấy rồi.

- Tôi không thể làm thế.

- Anh không thể ư? Tại sao không? Ai bảo anh cứ bàng quan và chẳng nói gì cả cho đến khi sự thể đã quá muộn?

- Tôi không biết rằng nàng có quan tâm đến tôi hay không. Và lại, nếu nàng thích anh, tôi chẳng thể làm gì về chuyện đó cả.

- Anh là một đứa bé con! Nàng đã có thể hạnh phúc hơn với anh rồi. Mỗi người đàn ông đều có quyền tán tỉnh một người đàn bà chứ. Nếu anh chỉ nói với tôi một lời thôi vào buổi ban đầu, nếu anh chỉ đưa ra cho tôi một ám hiệu thôi thì tôi đã rút lui rồi. Sau đó, tự nhiên sự thể đã quá muộn.

Cuộc nói chuyện này đã làm tôi đau đớn.

- Về chuyện đó, tôi nghĩ khác kia – tôi nói – Nhưng anh chẳng phải lo ngại. Nay hãy để tôi được yên! Hãy chuyển đến nàng những lời cầu chúc tốt đẹp của tôi và tôi sẽ đến và ghé thăm anh tại Munich.

- Anh không đến với lễ cưới sao?

- Không đâu, Muoth, việc đó sẽ là một kinh nghiệm tệ hại.

Nhưng này, anh làm lễ cưới tại giáo đường à?

- Vâng, cố nhiên, tại giáo đường.

- Tôi hài lòng về chuyện đó. Tôi có soạn một cái gì cho dịp đó, một nhạc tác cho quần cảm. Đừng có lo, nó hoàn toàn ngắn thôi.

- Anh là một người bạn tốt! Khốn khổ cho tôi đã mang đến cho anh nhiều rủi ro thế kia!

- Tôi nghĩ anh sẽ nói "may mắn" chứ Muoth.
- Phải, chúng ta sẽ không cãi nhau nữa. bây giờ tôi phải đi thôi, vẫn còn phải mua sắm đồ đạc và có trời biết phải làm gì. Anh sẽ gửi vở đại nhạc kịch ngay chứ, có phải không? Hãy gửi cho tôi và tôi sẽ đem nó đến nơi đúng người đúng chỗ. và trước lễ cưới hai người chúng ta phải ở lại buổi tối với nhau. Có lẽ vào ngày mai! Được chứ? Phải, thôi xin chào.

Thế là tôi lại bị lôi kéo vào cái thế giới thân hữu xa xưa và trải qua một đêm với những ý nghĩ và phiền muộn đã từng xuất hiện đến cả trăm lần. Hôm sau tôi đã đến thăm một quán cầm thủ, người mà tôi đã biết và yêu cầu ông tấu nhạc của tôi tại lễ cưới của Muoth. Vào buổi chiều tôi đã hoàn tất khởi tấu khúc của tôi với Teiser cho lần cuối cùng, và vào buổi tối tôi đi đến lữ quán nơi Heinrich ở lại.

Tôi nhận thấy một căn phòng đã được sửa soạn cho chúng tôi với lò sưởi ở ngoài và đèn nến. Có một tấm khăn trắng trên bàn với bông hoa và đĩa nhạc. Muoth đã chờ tôi tại đây.

- Này ông bạn, đây là một buổi tiệc giã từ cho tôi nhiều hơn là cho anh. Gertrude đã gửi lời cầu chúc tốt đẹp của nàng. Hôm nay chúng ta sẽ uống chúc mừng sức khỏe của nàng đây. Chúng tôi rót đầy ly và một cách im lặng đã uống cạn những chai rượu đó.

- Nào, chúng ta hãy chỉ nghĩ về chính chúng ta mà thôi. Tuổi trẻ thì cứ trôi tuột đi mất, ông bạn quý của tôi, anh cũng cảm thấy như thế không? Đó sẽ là thời gian tuyệt nhất cho đời sống một con người. Tôi hy vọng đó là sự giả dối giống như tất cả những câu ngạn ngữ nổi tiếng này. Cái tuyệt nhất sẽ vẫn nằm trước mặt, bằng không thì toàn thể đời sống không thể trường tồn. Khi nào vở đại nhạc kịch của anh được ra mắt, chúng ta sẽ nói lại.

Chúng tôi đã khuây khoả và uống một số rượu vang nặng thuộc vùng sông Rhine. Sau đó chúng tôi ngả mình trên những chiếc ghế thoải mái với xì gà và sâm banh, và trong một giờ nó nhắc gợi cả hai chúng tôi đến những thời gian xa xưa khi mà chúng tôi vẫn thường lấy làm thoả lòng trong việc bàn luận các dự định và chuyện trò lãng nhăng một cách khinh khoái. Chúng tôi đã nhìn nhau một cách trầm tư và chân thật và cảm thấy hạnh phúc trong sự đồng hành lẫn nhau. Vào những lúc như thế này thì Heinrich ân cần hơn và nhã nhặn hơn thường lệ. Anh ta biết làm thế nào luân chuyển những niềm vui này và bám vào chúng một cách đặc ý bao lâu mà sắc thái đó của anh ta còn chịu được. Một cách lặng lẽ, với cái mỉm cười, anh ta đã nói với tôi về Munich, kể cho tôi nghe những ngẫu biến vặt vãnh về hí viện,

và thực hành cái nghệ thuật cũ kỹ diễn tả người và hoàn cảnh của anh ta trong một ít chữ vắn tắt.

Sau khi anh ta phác họa nhà nhạc trưởng của anh, ông bố vợ tương lai của anh và những chuyện giễu cợt khác một cách rõ ràng nhưng không hề ác ý, tôi đã uống để mừng sức khỏe của anh ta và nói:

- Còn về phần tôi thì sao? Anh có thể diễn tả cái mẫu người của tôi được chứ?

-Ồ vâng – anh ta nói một cách điềm tĩnh với cái gật đầu và đưa mắt nhìn tôi với cặp mắt đen huyền của anh ta – Trong mỗi phương diện thì anh là một típ người nghệ sĩ. Một nghệ sĩ thì không phải, như người thường nghĩ rằng, là một hạnh người vui vẻ bỏ rơi các tác phẩm nghệ thuật của họ đó đây ở ngoài sự sung mãn tuyệt đối của họ. Không may hán thường là một linh hồn khốn khổ, kẻ đã bị ghệt thờ với những phong phú thặng dư và do đấy đã phải phân phát một số những phong phú thặng dư ấy đi. Đó là một nguy biện cho rằng có những nghệ sĩ hạnh phúc, đó đúng là cách nói của những tay nho hương nguyện. Cái tâm hồn thư thái của Mozart mà tinh thần ông đã được nâng đỡ với rượu sâm banh và hậu quả là thờ hào hển, và vì có gì Beethoven đã không tự tử trong thời gian thanh xuân của ông ta thay vì đã soạn ra tất cả âm nhạc tuyệt vời thần diệu thế kia, thì không một ai biết cả. Một nghệ sĩ thực thụ phải là một kẻ bất hạnh. Hễ khi nào hán đói lòng và đem mở cái bị của hán ra, thì chỉ có những hạt trân châu trong đó mà thôi.

- Nhưng nếu hán ao ước một ít lạc thú và sự đầm ấm giao cảm trong đời sống, thì hàng tá đại nhạc kịch và tam bộ khúc và những điều giống như thế chẳng giúp gì mấy cho hán.

- Tôi thiết tưởng không phải thế. Một giờ như thế này với một ly rượu chất và một người bạn, nếu hán có một vài người bạn, và một cuộc tán gẫu thú vị về cái đời sống đáng kể này thì về cái điều tuyệt nhất đó hán có thể kỳ vọng chứ. Đây là điều nó có như thế nào, và chúng ta sẽ vui mừng ít ra có điều đó chứ. Chỉ nghĩ rằng nó túm lấy một con quỷ khốn khổ lâu như thế nào để làm một cây pháo thăng thiên tốt, và cái lạc thú nó đem đến đó gần như không tồn tại lấy một phút! Trong đường lối tương tự, ta phải giữ lấy niềm vui và sự thanh thản trí óc và một lương tâm trong trắng để làm trong trắng một giờ phút thú vị đó đây vậy. Xin chúc ông bạn sức khỏe!

Tôi không đồng ý tất cả với triết lý của anh ta, nhưng những gì là vấn đề? Tôi vui thú được ở lại một đêm như thế này với người bạn mà tôi đã e ngại là tôi sẽ đánh mất và người cũng mơ hồ ngang nhau về tôi, và tôi đã trầm tư cái quá khứ đó vẫn còn nằm gần gũi với tôi thế kia

và tuy vậy đã vây phủ tuổi trẻ của tôi với những ngày vô tư lự của nó sẽ chẳng còn trở lại nữa.

Cuối cùng buổi tối đã đi đến kết thúc và Muoth đề nghị đi bộ về nhà với tôi, nhưng tôi bảo anh ta đừng lo ngại chi chuyện đó. Tôi biết rằng anh ta không thích bách bộ với tôi bên ngoài, việc đi chậm chạp, ngừng nghỉ của tôi gây bức mình cho anh ta và làm cho anh ta nôn nóng khó chịu. Anh ta không ưa sự bất tiện và những điều vặt vãnh thường là điều quấy rầy nhất.

Tôi hài lòng với nhạc tác quần cầm của tôi. Đây là một thứ nhạc dạo, và đối với tôi thì nó là một quyển niệm từ quá khứ, cảm tạ và ao ước điều tốt lành cho lứa đôi đính ước đó và là một hồi thanh của những thời hạnh phúc vui sướng được ở lại với cả hai người bạn họ.

Vào lễ cưới, tôi đi đến giáo đường trước và, ẩn mình bởi cây quần cầm, nhìn xuống cuộc lễ. Khi tay quần cầm thủ bắt đầu tấu nhạc của tôi, thì Gertrude đã nhìn lên và mỉm cười với vị hôn phu của nàng. Suốt thời gian này tôi đã không thấy nàng và trông nàng còn cao hơn và gầy hơn thường lệ trong bộ y phục trắng xoá của nàng. Một cách diễm lệ quý phái, với sự bộc lộ vẻ trang trọng trên gương mặt nàng, nàng bước đi giữa lối đi nhỏ hẹp đến tể đài bên cạnh người đàn ông đứng thẳng trông hãnh diện đó. Sẽ không có được một hình ảnh huy hoàng như vậy nếu thay vì anh ta, tôi, một tên què quặt với cái cẳng thọt, lại bước đi giữa lối đi trang trọng này.

Mối tình của chàng nhạc sĩ

Dịch giả: Vũ Đăng

Chương 7

Một điều đã được an bài là tôi sẽ không ở lại lâu trong lễ cưới của bạn tôi và những suy tư, những khát vọng và sự hành hạ của tôi sẽ không được hướng dẫn theo cái mương nước này.

Tôi đã ít tưởng nghĩ đến mẹ tôi trong thời gian này. Thật thế, tôi biết do ở bức thư cuối cùng của bà rằng sự thanh tĩnh và yên vui của ngôi nhà không phải là tất cả điều có thể có, song tôi chẳng khuyến dụ hay ao ước xen vào cuộc tranh biện giữa hai người đàn bà đã

chấp nhận nó, với chỉ một ít ác ý, như đó là một trong những việc mà sự phán đoán của tôi đã không cần thiết. Kể từ dạo ấy tôi đã viết cho bà mà chẳng nhận được bất cứ hồi âm nào. Tôi đã làm đầy đủ với sự dự liệu và xem xét các bản sao vở đại nhạc kịch của tôi mà không hề nghĩ đến cô Schniebel.

Lúc bấy giờ tôi nhận được một bức thư ở mẹ tôi đã làm tôi ngạc nhiên bởi nội chỉ sự dày cộm khác thường của nó. Đây là một bức thư chán nản, than phiền người đồng bạn của bà, mà những sự vượt quá giới hạn trong nhà và việc chống lại sự yên tĩnh trí óc của mẹ tôi nay tít đã rõ từng chi tiết. Bà nhận thấy khó lòng viết cho tôi về vấn đề đó song đã làm như vậy với sự trang trọng và dè dặt. Một cách giản dị thì đó là một sự thú nhận sự vỡ mộng mà bà đã khốn khổ trong mối liên hệ với người bạn cũ và là em họ của bà.

Nay thì mẹ tôi không chỉ hoàn toàn hiểu rằng tại sao người cha quá cố của tôi và tôi đã không ưa cô Schniebel, nhưng bà còn có thể đồng ý bán quách căn nhà đi nếu tôi vẫn còn ao ước chuyện đó, bà sẽ đi và trú ngụ một nơi nào khác nữa, nếu chỉ để thoát khỏi mụ đàn bà Schniebel này mà thôi.

"Có thể là điều tốt đẹp cho con đến ở đây. Cố nhiên Lucie đã biết mẹ nghĩ và dự tính gì – con mẹ ấy rất tinh quái – nhưng những mối tương quan đó đã căng thẳng cho mẹ để có thể nói với mụ ta những gì mà mẹ phải nói ra mà không chọc giận mụ. Mụ phớt lờ những ám chỉ của mẹ là mẹ sẽ thích được sống một mình trong nhà trở lại và rằng mẹ có thể thu xếp không cần đến mụ ấy, và mẹ cũng không muốn một cuộc cãi vã công khai làm gì. Mẹ biết rằng con mụ ấy sẽ trách cứ và đưa ra những chống đối mạnh mẽ nếu mẹ yêu cầu mụ ấy thẳng thừng phải ra đi. Do đó sự việc sẽ tốt đẹp hơn nếu con về và đương đầu với vấn đề đó. Mẹ chẳng muốn có bất kỳ điều khó chịu nào và mẹ cũng không muốn mụ ấy phải chịu bất kỳ phí tổn nào, nhưng một cách minh bạch và dứt khoát mụ ấy phải được bảo ra đi".

Tôi sẽ còn sẵn sàng để làm thịt con rồng cái đó nữa kìa, nếu mẹ tôi mong muốn thế. Với niềm vui lớn lao tôi đã thu xếp cho cuộc hành

trình và khởi sự về quê nhà. Ngay khi tôi đặt chân vào ngôi nhà xưa cũ, tôi đã mừng rỡ đến sự thâm nhập của một tinh thần mới. Đặc biệt là căn phòng khách rộng lớn tiện nghi, tưởng chừng như hiện diện một sự mờ mịt, không vui và mất sinh khí. Mọi sự trông đã được trông nom chăm sóc một cách chu đáo. Đã có cái gọi là "những tấm thảm trải dài theo lối đi" trên sàn nhà vững chắc từ xa, những tấm thảm đen được làm từ vật liệu rẻ tiền để che chở cho sàn nhà và làm cho sạch sẽ. chiếc đàn dương cầm cũ vẫn đứng không dùng đến trong phòng khách trong nhiều năm và cũng được bao bọc trong một lớp bao che chở, mặc dù mẹ tôi đã có trà và bánh ngọt sẵn sàng cho tôi và cố làm cho sự việc trông thú vị cũng như có thể được, vẫn có một không khí như của người tở già tỉ mỉ từng chi tiết và mùi long não về nơi chốn mà ngay sau khi tôi bước vào tôi đã mỉm cười với mẹ tôi và ghéech mũi lên. Bà hiểu ngay lập tức.

Tôi khó lòng ngồi xuống khi con rồng cái đó bước vào, thoăn thoắt bước đi dọc theo cái tấm thảm về phía tôi và đã tôn kính tôi ở việc hỏi dài dòng về việc tôi đã tiếp tục như thế nào. Tôi đã hỏi từng chi tiết cũng như việc mẹ đã gìn giữ và biện bạch cho ngôi nhà cũ như thế nào mà có lẽ đã không đem đến mỗi sự thuận tiện mà mẹ từng quen biết. Đoạt cái phần chủ động trong cuộc nói chuyện của mẹ tôi, mẹ đã đồng hoá cái vai trò của nữ chủ nhân của ngôi nhà, xem xét trà nước, sốt sắng trả lời những nhận xét lịch sự của tôi và hình như có phần nịnh hót, nhưng cũng khó chịu và nghi ngại, bởi sự thân mật quá độ của tôi. Những ngờ vực của mẹ đã nổi lên song mẹ không có khả năng chọn lựa nhưng để chấp nhận những sự lễ phép và đáp ứng của tôi với sự sắp sẵn cho mẹ ở những câu lịch sự có phần đã lỗi thời. Phô bày sự tận tâm hồ tương hiển nhiên và kính mến đó, chúng tôi đã tiếp tục câu chuyện suốt cả đêm. Chúng tôi đã nhiệt thành chúc nhau một đêm ngủ ngon và chia tay giống như những lời xã giao của thuở học đường xa xưa. Song le, bất kể sự ngọt ngào đó, tôi nghĩ rằng con quỷ ấy đêm đó không ngủ gì mấy đâu, và người mẹ khốn khổ của tôi, có lẽ sau nhiều đêm dài đã qua ở trong trạng thái bực bội và chán nản, lần đầu tiên lại ngủ với một cảm giác rằng bà là người nữ chủ nhân duy nhất trong căn nhà của mình.

Vào buổi điểm tâm sáng hôm sau, chúng tôi bắt đầu cái trò chơi lịch sự tương tự. Mẹ tôi, người chỉ lắng nghe một cách yên lặng và chủ

tâm của đêm trước, nay thì đã tham dự niềm vui, và chúng tôi đã tuôn tràn lên Schniebel những câu lịch sự đã dồn mụ vào trong góc và còn làm cho mụ rầu rĩ nữa, vì lẽ mụ đã hoàn toàn nhận ra rằng những câu đẹp đẽ này không đến từ tâm hồn mẹ tôi. Tôi gần như cảm thấy ái ngại cho mụ già lờ thời đó khi mụ trở nên áy náy, cố làm cho mình khiêm mọn và khen ngợi mọi việc, nhưng tôi nghĩ đến việc sa thải tên nữ gia nhân, người đầu bếp trông bất mãn là người duy nhất còn lại cho sự an toàn của mẹ tôi. Tôi nghĩ đến việc đập phủ chiếc đàn dương cầm và toàn bộ cái không khí khốn đốn trong ngôi nhà thú vị của thân phụ tôi cho đến bây giờ, và tôi vẫn cứng rắn.

Sau bữa cơm tôi nói với mẹ tôi đi nằm nghỉ một chút đi và giọng ở lại với người em họ của bà.

- Cô quen ngủ một chút sau bữa ăn không vậy? – tôi hỏi một cách lịch sự - Nếu vậy, thì đừng để tôi làm phiền cô. Tôi muốn nói với cô một chuyện gì đó, nhưng không có gấp đến vậy.

-Ồ, cứ nói đi. Tôi chẳng bao giờ ngủ ngày cả. Nhờ trời tuy thế mà tôi chưa đến nỗi già nua đâu. Tôi hoàn toàn sẵn sàng phục dịch cậu mà.

- Xin cảm ơn cô Schniebel nhiều lắm. Tôi muốn bày tỏ lòng biết ơn của tôi về sự tử tế ân cần mà cô đã chứng tỏ với mẹ tôi. Bà hẳn sẽ rất là cô độc nếu không có cô trong ngôi nhà rộng lớn này. Tuy nhiên, nay thì sự việc đã thay đổi rồi.

- Việc gì? – Mụ kêu lên, rút chân mụ lên – Sự việc đã thay đổi như thế nào?

- Cô hãy chưa biết à? Mẹ tôi sau cũng quyết định hoàn thành ước muốn của tôi cho bà là đến và sống với tôi. Tự nhiên là chúng tôi không thể bỏ căn nhà cũ trống rỗng lại, cho nên sẽ đem cho bán đấu giá ngay.

Người đàn bà đó đăm đăm nhìn tôi một cách luống cuống.

- Vâng, tôi cũng lấy làm tiếc lắm – tôi tiếp tục nói giọng hối tiếc – Đây là một thời gian rất mỗi mệ cho cô. Cô đã có một sự ân cần như vậy và chú tâm thực tiễn trong ngôi nhà mà tôi không thể cảm ơn cho đủ.

- Nhưng tôi sẽ làm gì đây? Tôi sẽ ở đâu đây?

-Ồ, chúng ta sẽ tìm ra giải pháp cho chuyện đó. Dĩ nhiên là cô phải tìm một nơi nào đó để sống mà, nhưng chẳng vội vã gì lắm đâu. Cô sẽ hoan hỉ để mình bắt lấy sự việc dễ dàng hơn mà.

Mụ vẫn đứng đấy. Mụ vẫn lịch sự nhưng mà âm thanh từ giọng nói

của mẹ đã trở nên danh giá hơn một cách đáng kể.

- Tôi chẳng biết phải nói gì – mẹ kêu lên một cách cay đắng – Tôi có bốn phận phải trình cậu rõ, là mẹ cậu đã hứa hẹn để cho tôi trú ngụ tại đây, đó là một thoả thuận thường trực. Sau khi tôi đã để tâm vào ngôi nhà và giúp đỡ mẹ cậu tất cả mọi sự, nay lại bị tống ra đường.

Mẹ bắt đầu sụt sịt khóc và muốn bỏ chạy đi, nhưng tôi đã nắm lấy cánh tay gầy gò của mẹ lại và ấn mẹ ngồi xuống chiếc ghế dựa.

- chuyện không đến nỗi tệ hết cả như thế đâu – tôi nói, mỉm cười – Nó thay đổi hoàn cảnh một chút là mẹ tôi muốn đi khỏi đây. Tuy nhiên, việc bán ngôi nhà này không phải quyết định bởi bà mà do tôi đây, khi tôi là chủ nhân của nó. Mẹ tôi sẽ thấy rằng cô không bị bức bách trong việc tìm kiếm căn nhà mới của cô và bà sẽ làm những thu xếp cần thiết cho chính bà. Như vậy cô sẽ được tiện lợi hơn là trước đây và cô vẫn còn, nói khác đi, là một vị khách của bà. Bây giờ là đến những lời trách cứ đã được chờ đợi, sự ngạo mạn, khóc lóc sự luân phiên giữa khoác lác và nài nỉ, nhưng sau cùng người đàn bà oán hận đó nhận ra rằng điều khôn ngoan nhất là chấp nhận cảnh ngộ đó. Rồi mẹ rút lui về phòng mẹ và không xuất hiện cả lúc dùng cà phê.

Mẹ tôi nghĩ rằng chúng tôi nên cho mang cà phê vào phòng mẹ, nhưng tôi muốn có sự phục thù của tôi sau tất cả cái tấn tuồng lịch sự này và để cô Schniebel ở lại đó trong trạng thái độc lập của mẹ cho đến tối, khi đó, mặc dù lạnh lẽ và hờn mát, mẹ đã xuất hiện một cách đúng vào giờ ăn.

- Đáng tiếc, ngày mai con phải trở lại R. rồi – tôi nói trong bữa ăn – Nhưng nếu mẹ cần đến con bất cứ điều gì, mẹ nhé, con có thể luôn luôn trở lại thật nhanh chóng.

Khi tôi nói điều này, tôi không nhìn đến bà nhưng nhìn đến người em họ của bà, và mẹ đã nhận ra tôi định nói gì. Sự chia tay giữa tôi và bà vẫn tất nhưng gần như niềm nở.

- Nay con – mẹ tôi nói sau đó – con thu xếp chuyện ấy rất khéo. Cảm ơn con nhiều. Sao con không đàn cho mẹ nghe một cái gì đó ở vở đại nhạc kịch của con?

Đấy là một cái gì tôi đã tạm thời để lại chưa thi hành, song cái hàng rào đã bị phá vỡ và một tương giao mới mẻ bắt đầu thiết lập giữa bà và tôi. Đó là chuyện tốt đẹp đã mở đầu cái công việc này. Nay thì bà đã tin cậy ở tôi và tôi thích thú ở chỗ nghĩ đến chuyện xây dựng một căn nhà nhỏ với bà sau khoảng thời gian dài lâu của một kẻ không nhà của tôi. Tôi gửi lại lời chúc mừng tốt đẹp ân cần của tôi cho cô

Schniebel và lên đường với một cảm giác mẫn nguyện. không lâu sau tôi trở lại, tôi bắt đầu ngó quanh đó đây bất cứ nơi nào có một căn nhà nhỏ hấp dẫn để thuê. Teiser đã giúp đỡ tôi về phương diện này, và em gái ông cũng thường đến nữa. Cả hai bọn họ đều hoan hỉ với tôi và hy vọng rằng hai tiểu gia đình sẽ sống hạnh phúc gần bên nhau.

Giữa lúc ấy, tôi đã gửi phần bè hợp tấu vở đại nhạc kịch của tôi đến Munich. Hai tháng sau, ngay sau khi mẹ tôi đến, Muoth đã viết cho tôi là nó đã được chấp nhận nhưng không thể nghe dượt thử vào mùa đó. Tuy nhiên, nó sẽ được trình diễn bắt đầu vào mùa đông sau. Thế là tôi đã có những tin tức tốt đẹp để kể với mẹ tôi. Khi Teiser nghe được chuyện đó ông đã nhảy múa cho niềm vui đó và đã sắp đặt một bữa tiệc mừng.

Mẹ tôi đã khóc khi chúng tôi dọn đến căn nhà nhỏ xinh xắn của chúng tôi, và nói rằng không tốt đẹp gì về việc dời chỗ ở trong tuổi già, nhưng tôi thì nghĩ rằng đó là một cuộc di chuyển tốt đẹp, cũng như anh em Teiser, và điều làm tôi hài lòng là thấy Brigitte đã giúp đỡ mẹ tôi nhiều như thế nào. Cô gái có ít người quen trong thị trấn và trong khi anh nàng ở hí viện thì nàng thường cảm thấy bơ vơ tại nhà, mặc dù nàng không thú nhận điều đó. Hiện giờ nàng thường đến với chúng tôi và không chỉ giúp chúng tôi tổ chức và sắp xếp mà còn giúp mẹ tôi và tôi trên lộ trình khó khăn của việc sống với nhau hoà hợp, nàng biết làm thế nào để làm cho bà cụ tỏ tường khi tôi cần sự yên lặng và cô đơn, nàng thường xuyên kề cận giúp đỡ tôi. nàng cũng chỉ cho tôi thấy nhiều nhu cầu và ước nguyện của mẹ tôi mà tôi chẳng bao giờ đoán ra cả và điều đó mẹ tôi cũng chẳng bao giờ nói với tôi. Như vậy chẳng bao lâu chúng tôi đã ổn định trong ngôi nhà nhỏ thanh tịnh của chúng tôi, khác hẳn và khiêm tốn hơn cái ý niệm về ngôi nhà trước đây của tôi nhưng nó cũng tốt lành và thú vị đủ cho một người không có bất kỳ sự tiến bộ nào thêm nữa hơn tôi đã có.

Mẹ tôi nay đã trở nên quen thuộc với một số âm nhạc của tôi. Bà không thích mỗi nhạc phẩm và từ chối không phê bình về hầu hết các nhạc phẩm ấy, nhưng bà đã thấy được và tin rằng nó không chỉ là một cuộc đùa giỡn và cho qua thì giờ nhưng công việc đó được đòi hỏi coi là nghiêm trọng. Trên hết, bà đã ngạc nhiên nhận thấy rằng đời sống của nhạc sĩ, điều mà bà vốn coi là bấp bênh, không chắc gì ít cam go hơn là cái đời sống thường mãi mà người cha quá cố của tôi đã đảm trách. Hiện giờ chúng tôi nhận thấy nói về người dễ dàng hơn và lần hồi tôi được nghe vô số câu chuyện về cả hai, về ông bà nội tôi, và về thuở ấu thời của tôi. Tôi thích thú được nghe về

quá khứ và gia đình, và tôi không còn cảm thấy như thể tôi không thuộc về gia đình đó nữa. Mặt khác, mẹ tôi đã biết để cho tôi đi theo con đường riêng biệt của tôi và đã vững tin ở tôi, ngay cả khi tôi tự giam mình trong phòng tôi trong những giờ làm việc, hoặc khi tôi tức bực. Bà đã rất hạnh phúc với thân phục tôi và điều này đã làm cho những thử thách và mối phiền não của bà với mẹ Schniebel tất cả khó lòng chịu đựng nổi. Nay thì bà lại đặt được lòng tin và lần hồi thôi nói đến việc trở nên già nua và cô độc nữa.

Ở giữa tất cả sự an lạc và niềm hạnh phúc khiêm cung này, cái cảm giác khốn khổ và bất như ý mà tôi đã từng sống trải dằng dặc thể kia đã trở nên chìm đắm. Nó không chìm tới nhiều những đáy sâu không thể dò được đâu nhưng đứng cạnh sâu thẳm trong tâm hồn tôi. Nó đã đối diện với tôi trong nhiều đêm và duy trì quyền hạn của nó. Cái quá khứ đó càng có vẻ mịt mù tăm tắp bao nhiêu thì tôi càng ý thức đến tình yêu và nỗi sầu lúc nào cũng ở bên tôi như một âm thầm nhắc nhở bấy nhiêu. Khi tôi còn trẻ trung, đã từng mê mết điều đứng với nàng Liddy kiều diễm vô tư vô lự, tôi nghĩ rằng tôi đã biết đến tình yêu, rồi lại nữa, khi tôi lần đầu tiên gặp Gertrude và cảm thấy rằng nàng là lời giải đáp cho những câu hỏi và khát vọng tối tăm của tôi, khi sự đau đớn bắt đầu và nhiệt vọng và những vực sâu xsa lạ đã đạt được mục đích tình thân hữu và sự hiểu biết, và sau cùng khi nàng đã mất khỏi tay tôi, tôi nghĩ rằng tôi đã biết tình yêu là gì. Tình yêu của tôi đối với nàng đã khẳng khẳng nhất mực và luôn luôn ở bên tôi và tôi đã biết rằng tôi sẽ chẳng bao giờ thèm muốn một người đàn bà nào khác hoặc ao ước được hôn lên đôi môi người đàn bà nào khác, vì Gertrude đã chiếm trọn tâm hồn tôi.

Thân phụ nàng, người mà thỉnh thoảng tôi có viếng thăm, nay có vẻ như biết đến những cảm giác của tôi đối với nàng. Ông hỏi tôi về âm nhạc dạo khúc mà tôi đã viết cho lễ cưới của nàng, và đã bộc lộ ý chí tốt đẹp âm thầm với tôi. Hẳn ông đã ý thức tôi vui sướng ra sao khi có được các tin tức của nàng và tôi đã miễn cưỡng ngại ngùng để hỏi về chuyện đó như thế nào, và ông đã chuyển giao cho tôi nhiều phong thư của nàng. Trong các thư ấy thường có một cái gì về tôi trong đó, đặc biệt là ở phần liên quan đến vở đại nhạc kịch. Nàng đã biết rằng một ca sĩ giỏi đã tìm ra cho phần giọng kim, và nàng sẽ thích thú như thế nào được nghe tác phẩm nhiều dấu yêu trọn vẹn đến hết. Nàng cũng vui lòng là nay mẹ tôi đã đến ở với tôi. Tôi không biết nàng đã viết gì về Muoth.

Đời tôi đã tiếp diễn một cách thanh thản, nhưng dòng nước ngầm đó không còn bức bách triều lưu của nó nổi lên mặt nữa. Tôi đang làm

việc cho nhạc lễ Misa và đã có những ý tưởng cho một Ca thánh, vì lễ tôi vẫn còn cần đến bản văn. Khi tôi bắt buộc phải nghĩ đến đại nhạc kịch, thì nó cũng giống như một thế giới tha hoá đối với tôi. Âm nhạc của tôi phát triển theo những đường hướng khác, nó trở nên dung dị hơn và thanh thản hơn, mục đích của nó là vỗ về an ủi, chứ không phải là kích thích.

Trong thời gian này anh em Teiser là một niềm an ủi lớn lao cho tôi. Chúng tôi gặp nhau gần như mỗi ngày. Chúng tôi đọc, đánh đàn, bách bộ với nhau và nhập bọn với nhau vào những ngày nghỉ và những cuộc đi dạo. Chỉ có vào mùa hè, khi tôi không ao ước làm cản trở những người bách bộ vất vả này, chúng tôi mới chia tay một vài tuần, bọn Teiser lại lang thang ở Tirol và Voralberg, và đã gửi về cho tôi những hộp nhỏ cây mẫu tử. Tuy nhiên, tôi đã đưa mẹ tôi đến các người bà con ở miền Bắc Đức, những người mà bà đều thăm viếng mỗi năm. Tôi ở lại Bắc Hải. Tại đây, đêm ngày tôi nghe cái ca khúc xa xưa của biển cả và trong không khí mặn nồng tươi mát ấy đã hoà nhịp với các ý tưởng và các giai điệu của tôi.

Từ nơi này lần đầu tiên tôi đã có can đảm viết cho Gertrude ở Munich, không phải là bà Muoth, nhưng là Gertrude bạn tôi, người mà tôi đã từng nói đến trong âm nhạc và trong những giấc mơ của tôi. Có lẽ nó sẽ làm cho nàng thích thú, tôi nghĩ, và một đôi lời ân cần và chào mừng thân hữu có thể là vô hại. chống lại ý chí của tôi, tôi không thể nào không tin cậy ở Muoth bạn tôi, và tôi luôn luôn ít lo ngại ở sự mô tả của Gertrude. Tôi đã biết anh ta quá rõ, cái con người cô đơn buồn bã này vốn quen với việc nhượng bộ trước các tánh khí của anh và chẳng bao giờ chịu thiệt thòi với bất kỳ ai cả, đó là một người bị cuốn phăng đi bởi những thôi thúc của sức mạnh và người mà, trong những giờ trầm tưởng suy tư hơn, đã thấy toàn bộ cuộc đời anh ta như một tấn bi kịch. Nếu thực sự có một trạng thái bệnh tật cô đơn và hiểu lầm, như ông bạn hảo tâm Lohe của tôi đã công bố thì Muoth đã khốn khổ điều đứng ở cái bệnh tật này hơn là bất kỳ ai khác.

Tôi chẳng được tin tức gì của anh ta. Anh ta cũng chẳng viết. Ngay cả Gertrude, cũng chỉ gửi cho tôi một bức thư ngắn cảm ơn yêu cầu tôi đến Munich sớm vào mùa thu, khi nghe dượt thử vở đại nhạc kịch của tôi sẽ khởi sự vào bắt đầu mùa trình diễn đó.

Vào đầu tháng Chín, khi tất cả chúng tôi lại có mặt ở thị trấn và trở về với đời sống thường nhật của chúng tôi, một tối anh em Teiser đến nhà tôi để xem qua tác phẩm mà tôi đã soạn trong mùa hè. Tác phẩm quan trọng nhất là một nhạc trữ tình ngắn soạn cho hai vĩ cầm

và dương cầm. Chúng tôi đã tấu lên. Brigitte ngồi xuống đàn dương cầm, bên trên âm nhạc của tôi, tôi có thể thấy cái đầu và bím tóc dày đặc đẹp đẽ của nàng, đuôi tóc óng ánh như vàng dưới ánh nến. Anh nàng đứng bên cạnh tôi và chơi cái phần vĩ cầm thứ nhất. Đây là âm nhạc trữ tình, dung dị mà nó nhạt nhòa và chìm dần một cách dịu dàng như một đêm đông, không hạnh phúc cũng chẳng buồn sầu, nhưng chập chờn trong cái dạng thái của một kết thúc bằng lảng hoàng hôn, giống như một đám mây rực lên lúc mặt trời lặn. Anh em nhà Teiser đều thích nhạc phẩm ngắn ngủi này, đặc biệt là Brigitte. Nàng họa hiếm nói bất kỳ điều gì về âm nhạc của tôi, một cách yên lặng nàng duy trì một thứ kiêng nể như con gái với tôi, coi tôi với sự ngưỡng mộ, vì lẽ nàng đã xem tôi là một nhà soạn nhạc vĩ đại. Hôm nay nàng vận dụng can đảm và bày tỏ lòng ưa thích đặc biệt của nàng. Nàng nhìn đến tôi một cách chân thành với cặp mắt sáng xanh của nàng và gật đầu đến nỗi ánh sáng đã lờ mờ trên bím tóc màu hung của nàng. Nàng rất xinh, gần như là nhan sắc. Để làm vui lòng nàng, tôi lấy cái phần đàn dương cầm của nàng và viết lời đề tặng bằng bút chì trên dòng nhạc "Tặng bạn tôi, Brigitte Teiser" và trao cho nàng.

- Nay thì lời đề tặng đó sẽ luôn luôn có trên nhạc khúc ngắn ngủi này – tôi nói một cách nịnh đầm và cúi đầu. Nàng đọc lời đề tặng một cách chậm rãi và mặt nàng đỏ rần. Nàng đưa bàn tay nhỏ nhắn chắc ra cho tôi và bắt thần đôi mắt nàng giàn giụa nước mắt.

- anh có thật không đấy? – nàng hỏi giọng nhỏ nhẹ.

- Ô thật chứ - tôi nói và cười lên – Và tôi còn nghĩ rằng nhạc khúc này rất hợp với cô nữa, cô Brigitte ạ.

Cái nhìn trừng trừng của nàng vẫn còn che phủ với những dòng lệ, đã làm tôi ngạc nhiên, thật là nghiêm trọng và không như con gái tí nào – nhưng tôi đã không chú ý thêm nữa vấn đề. Hiện giờ Teiser đã để đàn vĩ cầm của ông ta qua một bên, và mẹ tôi, vốn biết ông ưa gì, đã rót rượu vang ra đầy ly. Cuộc nói chuyện trở nên linh động.

Chúng tôi đã bàn bạc về vở đại nhạc kịch mới đã được trình diễn một ít tuần trước đây, tôi chỉ nhớ đến chuyện bất ngờ nhỏ nhoi đó với Brigitte sau này trong buổi tối, khi cả hai bọn họ chia tay và nàng lại nhìn tôi một cách lạ lùng.

Giữa lúc ấy cuộc duyệt thử vở đại nhạc kịch của tôi đã khởi sự tại Munich. Như những phần chính yếu đều ở trong đôi tay giỏi giang của Muoth và Gertrude đã khen ngợi giọng kim, ban nhạc và những hợp xướng trở nên mối liên quan chính yếu của tôi. Tôi để mẹ tôi lại cho các bằng hữu của tôi trông nom và du hành tới Munich.

Buổi sáng ngay sau khi tôi đến đó, tôi bách bộ dọc theo đường phố rộng rãi hấp dẫn đến Schwabing và đi đến cái ngôi nhà toạ lạc một cách êm ả nơi Muoth trú ngụ. Tôi gần như hoàn toàn quên hẳn về vở đại nhạc kịch. Tôi chỉ nghĩ đến anh ta và Gertrude và việc tôi sẽ tìm thấy họ như thế nào mà thôi. Chiếc xe dừng lại tại chỗ gần như bên vệ đường thôn dã ở trước căn nhà nhỏ đứng giữa những cây cối trông có vẻ mùa thu. Những chiếc lá của cây phong vàng úa nằm ở hai bên đường đã chất chồng thành từng đồng.

Với một nỗi dao động nào đó tôi bước vô nhà. Căn nhà cho tôi có cảm tưởng tiện nghi và thịnh vượng. Một người giúp việc đã cởi hộ áo khoác của tôi.

Tại căn phòng lớn tôi được dẫn vào tôi nhận thấy có hai bức hoạ lớn cũ đã mang từ nhà Imthor đến. Trên vách có treo một bức chân dung mới của Muoth được vẽ tại Munich và trong khi tôi đang đứng xem bức hình ấy thì Gertrude bước vô.

Tim tôi đập liên hồi ở việc thấy lại nàng sau một thời gian lâu dài như vậy. Nàng đã biến đổi thành ra một người đàn bà già dặn đường bệ hơn, nhưng nàng mỉm cười với tôi trong cách thức thân mật cố hữu và chìa tay ra cho tôi.

- Anh mạnh giỏi chứ? – nàng hỏi trong một cung cách thân mật – Anh đã già hơn nhưng trông anh khoẻ mạnh. Chúng tôi đã mong đợi anh từ lâu.

Nàng hỏi han về tất cả bạn bè của nàng, về thân phụ nàng và mẹ tôi, và khi nàng trở nên chăm chú và chế ngự nỗi e thẹn đầu tiên của nàng, tôi đã xem nàng tương tự như làn ánh sáng như tôi đã từng có trong quá khứ. Bỗng nhiên sự bối rối ngượng ngập của tôi đã biến mất và tôi nói với nàng như nói với một người bạn tốt, kể với nàng tôi đã nghỉ hè trên biển ra sao, về công việc của tôi, anh em Teiser, và sau hết còn nói đến cái cô Schniebel khốn khổ đó.

- Và nay – nàng kêu lên – vở đại nhạc kịch của anh sẽ được trình diễn! Anh sẽ rất thích thú về chuyện đó.

- Vâng – tôi nói – nhưng còn thích thú hơn ở chỗ lại được nghe cô hát.

Nàng mỉm cười:

- Tôi cũng sẽ thích thú nữa. Tôi hoàn toàn thường hay hát, nhưng gần như lúc nào cũng hát cho mỗi mình mình. Tôi sẽ hát tất cả ca khúc của anh. Tôi có các ca khúc đó đây này và tôi không để bụi bám ở trên đó đâu. Hãy ở lại dùng cơm với chúng tôi. Nhà tôi sẽ trở về đây ngay ấy mà và anh ấy có thể cùng đi với anh đến thăm nhà nhạc trưởng vào buổi chiều.

Chúng tôi đi vào phòng âm nhạc và nàng đã hát với ca khúc của tôi. Tôi trở nên im lặng và nhận thấy khó khăn để vẫn cứ bình tĩnh. Giọng ca nàng đã trở nên điêu luyện hơn và vang vọng niềm tự tin, song nó vút lên một cách dễ dàng cũng như mãi mãi làm tôi vô cùng cam kích trong hoài niệm của tôi với những ngày tuyệt nhất của đời tôi, đến nỗi tôi nhìn vào các phím đàn dương cầm như thể đã bị mê mẩn tâm thần, một cách lặng lẽ tấu lên những nốt nhạc từng quen thuộc và lắng nghe với đôi mắt nhắm lại, vì rằng trong những khoảnh khắc ấy không thể nào phân biệt được giữa quá khứ và hiện tại. Nàng đã thuộc về tôi và đời tôi chăng? Chúng tôi đã không gần gũi nhau như anh chị em và như là những bạn rất thân thiết hay sao? Điều chắc chắn, là nàng đã hát một cách khác hẳn với Muoth!

Chúng tôi ngồi tán gẫu một chập, cảm thấy vui sướng và không có gì nhiều để nói với nhau, vì rằng chúng tôi đã biết rằng chẳng có những giải thích nào là cần thiết đối với chúng tôi. Sự việc ra sao với nàng và chồng nàng, lúc bấy giờ tôi không nghĩ đến. Tôi sẽ có thể quan sát điều đó sau này. Dù sao đi nữa, nàng đã không rẽ khỏi lộ trình của nàng và trở nên không thực với bản chất của nàng, và nếu nàng đã có một gánh nặng để chịu đựng thì chắc chắn là nàng chịu đựng nó với vẻ trang trọng và chẳng hề than thân trách phận.

Một giờ sau Heinrich, người đã nghe có tôi đến, bước vô nhà. Lập tức anh ta bắt đầu nói về vở đại nhạc kịch, mà nó có vẻ quan trọng cho bất cứ một nơi nào khác nữa hơn là cho tôi. Tôi hỏi anh ta được mạnh giỏi không và anh ta thích ở Munich như thế nào.

- Cũng như bất cứ một nơi nào khác – anh ta nói một cách trang trọng – Công chúng không thích tôi vì cảm thấy rằng tôi không quan tâm đến. Tôi khó lòng mà mãi mãi nhận được sự thuận tiện ở lối vào đầu tiên của tôi. Tôi luôn luôn hướng dẫn thiên hạ trước tiên và rồi mang họ theo tôi. Như thế tôi đã thành công mà không được phổ cập. Một đôi khi tôi cũng hát dở tệ, tôi phải thú nhận điều đó ở mình. Phải, vở đại nhạc kịch của anh sẽ thành công, anh có thể trông cậy ở điều đó, cho tôi và cho anh. Hôm nay chúng ta đến nhà nhạc trưởng, ngày mai chúng ta sẽ mời ca sĩ giọng kim đến gặp chúng ta và bất cứ ai khác nữa mà anh muốn gặp. Sáng mai sẽ có một cuộc nghe duyệt thử. Tôi nghĩ rằng anh sẽ hài lòng.

Trong bữa cơm trưa tôi nhận thấy anh ta lịch sự khác thường với Gertrude, một điều đã làm tôi ngờ vực. Điều đó giống như là suốt thời gian tôi ở Munich, và tôi đã thấy cả hai bọn họ mỗi ngày. Cả cái đôi này đều có một sự lịch sự quá độ và đã cho thấy cái cảm tưởng đó bất kỳ họ đi đến đâu. Song họ đã lạnh nhạt với nhau, và tôi nghĩ

rằng chỉ có hai đặc tính cương nghị của Gertrude và cái bản chất cao thượng của nàng mới có thể làm cho nàng che đậy được sự lạnh nhạt này mà thôi với một sự lịch sự trang trọng ngoài mặt. Điều đó cho thấy như thể là nàng đã không thức giấc lâu trước đó từ sự đam mê của nàng cho người đàn ông bảnh trai này và vẫn còn hy vọng hồi phục được sự yên tĩnh nội tâm của nàng. Dù có thể nào chẳng nữa thì nàng đã hành động phù hợp với cái thể thức tốt đẹp. Nàng đã được nuôi nấng dạy dỗ quá tốt đẹp và là một người đàn bà tốt đẹp đóng cái vai trò vỡ mộng và hiểu lầm trước các bè bạn hoặc để chứng tỏ nỗi buồn sâu bí mật của nàng với bất kỳ ai, dẫu rằng nàng không thể che giấu chuyện ấy ở tôi. Nhưng nàng cũng không thể chịu nổi bất cứ cái nhìn hoặc cử chỉ hiểu biết hoặc giao cảm nào ở tôi. Chúng tôi đã nói và hành động suốt cả lúc ấy như thể chẳng làm gì có đám mây treo trên cuộc hôn nhân của nàng.

Cái tình trạng này sẽ duy trì và không chắc bao lâu đều tùy thuộc ở Muoth, người mà cái bản chất không thể lường được lần đầu tiên tôi đã thấy được giữ lại dưới sự kiểm chế bởi một người đàn bà. Tôi đã buồn rầu cho cả hai bọn họ nó tôi chẳng ngạc nhiên gì khi nhận ra cái tình huống này. Cả hai đều đã tận hưởng cái đam mê nhiệt vọng của họ, nay thì họ phải học hỏi để ký thác và gìn giữ cái thời gian hạnh phúc này trong ký ức của họ hoặc họ phải học hỏi để tìm ra con đường tiến tới một thứ hạnh phúc và tình yêu mới mẻ của họ. Có lẽ một đứa bé sẽ mang họ trở lại với nhau, không phải là trở lại với khu vườn Địa đàng bị bỏ phế của sự cuồng nhiệt của tình yêu, nhưng để tiến tới một ý chí mới mẻ để sống với nhau và lôi kéo về gần gũi nhau hơn. Gertrude thì đã có cái đặc tính thanh thản và kiên nghị cho điều đó, tôi biết. Tôi chẳng dám nghĩ là không biết Heinrich có cùng cái khả năng đó không. Tuy nhiên tôi buồn rầu rằng cái cơn bão tố dữ dội của lòng nhiệt vọng đầu tiên của họ đó và sự thích thú lẫn nhau đã đi qua, tôi đã hài lòng ở cái cách thức cả hai bọn họ cư xử, giữ gìn sự trang trọng và tôn kính của họ không chỉ trước mặt thiên hạ nhưng cũng ở trước mặt bạn đồng hành của nhau nữa.

Trong lúc đó, tôi không nhận lời mời ở lại nhà Muoth, và anh ta cũng chẳng bắt ép tôi. Mỗi ngày tôi đi đến đây và điều làm tôi vui lòng là để thấy Gertrude ưa thích việc tôi đến và vui vẻ tán chuyện lảng nhãng và đánh đàn với tôi, cho nên sự thích thú ấy không chỉ có mình tôi. Nay thì rõ ràng là vở đại nhạc kịch của tôi sẽ được trình diễn vào tháng Chạp.

Tôi đã ở lại Munich hai tuần lễ, đã hiện diện ở tất cả các buổi ban nhạc dượt thử, làm những thay đổi và điều chỉnh đó đây, nhưng thấy

rằng tác phẩm ở trong những đôi tay giỏi giang. Điều có vẻ lạ lùng là để xem các ca sĩ, các vĩ cầm thủ và các sáo thủ, nhà nhạc trưởng và các ca sĩ hợp xướng đã chiếm hữu với tác phẩm của tôi, tác phẩm đó hiện giờ trở nên xa lạ với tôi và đã có sự sống và hơi thở chứ không còn là của tôi nữa.

- Hãy đợi nhé – Heinrich Muoth nói – chẳng bao lâu anh sẽ thờ cái không khí bị cáo của công chúng. Tôi gần như ao ước cho sự an toàn của anh là vở đại nhạc kịch sẽ không là một thành công, vì rằng lúc bấy giờ anh sẽ có một đám đông vô trật tự theo sau anh. Rồi anh sẽ phải đương đầu với sự mắc kẹt và ký tên, và thường thức sự tán đồng và sự ân cần của công chúng ngưỡng mộ. Mọi người đều nói đến cái chân cà thọt của anh nữa. Bất cứ điều gì giống như thế đều thành phổ thông cả!

Sau những cuộc nghe duyệt thử cần thiết đó tôi đã lên đường, thu xếp để trở lại một ít ngày trước cuộc trình diễn. Teiser đã hỏi tôi vô số câu hỏi về các cuộc nghe duyệt thử. Ông ta nghĩ đến vô số thuộc các chi tiết của dàn nhạc mà tôi gần như không xem xét đến và ông ta đã kích thích và lo lắng về toàn bộ công việc đó hơn là tôi. Khi tôi mời ông và em gái ông đến với tôi tại cuộc trình diễn, ông ta nhảy cẫng lên vì vui mừng. Mặt khác, mẹ tôi không hoan nghênh việc du hành vào mùa đông và tất cả sự náo nhiệt, và tôi đã đồng ý là bà sẽ ở lại nhà. Dần dà, tôi bắt đầu cảm thấy kích thích hơn và về đêm phải uống một ly rượu vang đỏ để giúp tôi ngủ được.

Mùa đông đến sớm, và ngôi nhà nhỏ và khu vườn của chúng tôi tuyết đã phủ dày đặc khi mà, vào buổi sáng, anh em Teiser đến gọi chúng tôi đi trong một chiếc tắc xi. Mẹ tôi vẫy tay từ biệt chúng tôi từ cửa sổ, chiếc tắc xi chạy đi, và Teiser, choàng quanh cổ ông ta chiếc phu la dày cộm, ca lên một khúc hát lãng tử. Trong cuộc hành trình lâu dài đó ông ta hết như một cậu bé trở về nhà vào dịp lễ Giáng sinh, và cô Brigitte kiều diễm thì mặt nàng đỏ ửng, biểu lộ sự thích thú của nàng lặng lẽ hơn. Tôi vui thú ở sự đồng hành của họ, vì rằng tôi không còn điềm tĩnh nữa, và đã đợi chờ những biến cố của vài ngày tới đây hết như một người bị kêu án. Muoth, đang đợi tôi tại nhà ga, tức thì chú ý ngay.

- Hãy cảm tạ về chuyện đó chứ! Dù sao, anh là một nhạc sĩ chứ có phải là một triết gia đâu!

Hình như anh ta nói đúng, vì sự kích thích của tôi kéo dài cho đến cuộc trình diễn xảy ra, và trong những đêm đó tôi không hề chớp mắt. Muoth là người bình tĩnh duy nhất trong tất cả chúng tôi. Teiser đã bùng cháy với sự kích thích, ông đi đến mỗi cuộc duyệt thử và

không ngớt đưa ra những lời chỉ trích. Chen chúc và chú mục, ông ngồi bên cạnh tôi trong những đoạn khó, và luân phiên giữa khen ngợi hoặc gật đầu.

- Có thiếu một giọng sáo đó nghe! – Ông kêu lên ở lần nghe duyệt thử đầu tiên mà ông tham dự, kêu to đến nỗi nhà nhạc trưởng nhìn ngang qua chúng tôi với sự bức mình.

- Chúng ta phải thiếu sót một cái chứ - tôi nói, mỉm cười.

- Thiếu sáo à? Tại sao? Thật là làm một điều gàn dở! Cẩn thận nhé, hoặc là họ phá hỏng toàn bộ khởi tấu khúc đấy.

Tôi phải cười và một cách mạnh mẽ giữ ông lại vì ông phê bình đến thế kia. Nhưng trong cái phần ruột của ông, nơi mà đàn hạ long cầm và trung long cầm dựa vào, thì ông ngồi dựa ra sau với cặp mắt nhắm lại, thỉnh thoảng ấn mạnh tay tôi, và sau đó thì thảo với tôi, đã ngưng ngưng:

- Gần như làm cho tôi muốn ứa nước mắt. Thật là tuyệt vời! Tuy thế vẫn chưa được nghe cái phần của giọng nữ kim. Hiện nó có vẻ lạ lùng và buồn rầu để nghe nó được hát lên lần thứ nhất bởi một ca sĩ khác. Cô ta hát rất hay, và tôi đã cảm ơn cô ta ngay sau khi hát xong, nhưng trong lòng thì tôi nghĩ đến những buổi chiều khi mà Gertrude đã hát lên những lời đó, và tôi có một cảm giác bất mãn không thừa nhận, cũng như khi một người dành hy sinh những vật sở hữu quý giá của mình và lần đầu tiên thấy nó nằm trong tay của kẻ lạ.

Tôi ít gặp gỡ Gertrude vào những ngày đó. Nàng đã quan sát sự kích thích của tôi với cái mỉm cười và để tôi một mình. Tôi đã thăm viếng nàng với anh em Teiser. Nàng tiếp nhận Brigitte rất nồng nhiệt và cô gái tràn ngập lòng ngưỡng mộ cho người đàn bà dễ thương nhan sắc đó. Từ lúc đó Brigitte đã nhiệt thành nhất về Gertrude và đã ngợi khen nàng một cách liên tục, và anh cô cũng thế.

Tôi không thể còn nhớ tới các chi tiết của hai ngày trước cuộc trình diễn đó, mọi sự đều rối mù trong đầu tôi. Có những lý do thêm vào cho sự kích thích, một ca sĩ trở nên khàn cổ, người khác thì bức bối ở chỗ không được thủ cái vai trò lớn hơn và đã cư xử rất tệ hại trong các cuộc duyệt thử cuối cùng. Người nhạc trưởng thì trở nên nguội lạnh hơn và chiếu lệ như là kết quả của những chỉ dẫn của tôi. Muoth đã đến trợ giúp tôi đúng lúc, mỉm cười một cách điềm tĩnh ở tất cả sự hỗn loạn đó, và trong lúc này có giá trị cho tôi nhiều hơn là Teiser, chạy đó đây như một con quỳ, đưa ra những sự chỉ trích ở bất cứ ở đâu. Brigitte nhìn đến tôi với sự tôn kính nhưng cũng với lòng giao cảm khi mà, trong những thời kỳ yên lặng hơn, chúng tôi đã ngồi bên

nhau tại khách sạn, mệt mỏi và có phần im lặng.

Những ngày đã trôi qua và buổi tối của cuộc trình diễn đã đến. Trong khi thánh giả đi vào hí viện, tôi đã đứng ở sau sân khấu không biết làm gì hoặc đề nghị gì. Cuối cùng, tôi ở lại với Muoth, anh ta đã phục sức và tại một căn phòng nhỏ xa cách với tất cả sự ồn ào chậm rãi uống cạn hết nửa chai sâm banh.

- Anh cũng uống một ly chứ? – anh ta hỏi một cách giao cảm.

- Không – tôi nói – uống thế không làm anh quá kích thích à?

- Sao? Tất cả các hoạt động bên ngoài à? Thì nó luôn luôn hết như thế mà.

- Tôi định nói đến sâm banh kia.

- Ồ không, nó vô về an ủi tôi. Tôi luôn luôn phải có một hoặc hai ly trước khi tôi cần làm bất cứ việc gì. nhưng bây giờ thì đi thôi, gần đến giờ rồi.

Tôi được một người soát vé đưa đến một ô ngồi riêng, nơi đây tôi nhận thấy Gertrude và cả hai anh em Teiser, cũng như một nhân vật quan trọng trong ban trị sự của hí viện, ông ta chào tôi với một nụ cười.

Ngay sau đó chúng tôi nghe tiếng chuông thứ nhì. Gertrude ném cho tôi một cái nhìn thân hữu và gật đầu với tôi. Teiser, ngồi sát bên tôi, đã nắm tay tôi và kéo nó với sự kích thích. Hí viện trở nên tối đen, và âm thanh của khởi tấu khúc của tôi dâng lên một cách trang trọng từ phía dưới. Hiện giờ thì tôi trở nên điềm tĩnh hơn.

Rồi tác phẩm tôi xuất hiện trước mắt tôi, thật quen thuộc và tuy vậy cũng thật xa lạ, nó không còn cần đến tôi nữa và đã có một đời sống riêng rẽ của nó. Những thích thú và âu lo của những ngày qua, những hy vọng và những đêm không ngủ, nỗi khát khao và lòng mong mỏi cái giai đoạn đương đầu với tôi đó, đã tách ra và chuyển hoá. Những cảm xúc trải qua trong bí mật đã một cách rõ ràng và xúc động truyền đạt đến hàng ngàn người xa lạ trong hí viện. Muoth xuất hiện và bắt đầu hát với một vài thận trọng. Rồi giọng anh ta trở nên mạnh mẽ hơn, anh ta để cho mình lui tới và hát trong một cung cách hết sức say sưa của anh ta, giọng nữ kim đã đáp lại trong một giọng cao vút ngọt ngào. Rồi đến cái phần mà tôi có thể nhớ rất rõ đã nghe Gertrude hát, bày tỏ ngưỡng mộ năng của tôi và một sự thú nhận căm lạnh tình yêu của tôi. Tôi đổi hướng nhìn và nhìn vào đôi mắt sáng rực của nàng và đôi mắt ấy cũng đã chấp nhận tôi và chào đón tôi một cách nồng nàn, và trong một khoảnh khắc cái hoài niệm của toàn bộ tuổi trẻ của tôi giống như cái hương vị ngọt ngào của một trái cây chín tới.

Từ giây phút đó tôi cảm thấy bình tĩnh hơn và đã lắng nghe như bất cứ phần tử nào trong đám thánh giá. Sự hoan hô vỡ bùng ra. Các ca sĩ xuất hiện trước tấm màn và cúi đầu. Muoth đã được gọi đến nhiều lần, điềm tĩnh mỉm cười trong cái hí viện hiện đã được thấp sáng trưng. Tôi cũng bị bắt buộc phải xuất hiện, nhưng tôi còn quá xa với sự chế ngự bởi sự xúc cảm của tôi và không muốn khập khiễng bước ra khỏi chỗ ẩn tránh của tôi.

Teiser, trái lại đã cười với một gương mặt hết như mặt trời mọc, đặt tay ông ta qua người tôi và cũng một cách bông bột lay cả hai tay của yếu nhân trong ban trị sự hí viện.

Bữa tiệc đã sẵn sàng và sẽ cứ diễn ra dẫu cho vở đại nhạc kịch có thất bại. Chúng tôi đi đến bữa tiệc trong những chiếc xe tắc xi, Gertrude đi với chồng nàng, và anh em Teiser và tôi đi với nhau.

Trong cuộc hành trình ngắn ngủi do Brigitte, người tuy vậy hãy chưa nói lấy một lời, đột nhiên bắt đầu khóc lóc. Thoạt tiên nàng cố chế ngự mình, nhưng chẳng mấy chốc đã vùi mặt nàng trong hai tay và để cho những dòng lệ tuôn trào, tôi không thích nói bất cứ điều gì và đã ngạc nhiên là Teiser cũng thế im lặng và không hỏi han gì. Ông ta chỉ đặt tay ông quanh người nàng và thì thầm một vài lời an ủi ân cần như ta sẽ làm thế với một đứa bé.

Sau đó, trong lúc bắt tay, những lời ao ước và chúc tụng, thì Muoth đã nháy mắt với tôi một cách châm biếm. Thiên hạ đã chất vấn với sự chú tâm về tác phẩm kế tiếp của tôi và đã biến mất khi tôi nói rằng sẽ là một tôn giáo nhạc kịch. Đoạn họ đã uống cho vở đại nhạc kịch kế tiếp của tôi, mà nó chưa bao giờ viết ra cho đến ngày nay.

Chỉ mãi vào buổi tối sau đó, khi chúng tôi đã chia tay và đang trên đường đi ngủ, tôi mới có thể hỏi Teiser có việc gì với em gái ông, tại sao nàng lại khóc. Chính nàng thì đã đi ngủ từ lâu. Bạn tôi nhìn đến một cách tò mò và với một sự ngạc nhiên nào đó, gật đầu và huýt gió, cho đến khi tôi lặp lại câu hỏi của tôi.

- Anh mù như một con dơi - bây giờ ông nói giọng đầy trách móc. – Thế anh không chú ý bất cứ việc gì à?

- Không – tôi nói với sự ngờ vực gia tăng của sự thật.

- Vâng, tôi sẽ kể cho anh. Cô gái đã thích anh từ lâu. Tuy nhiên là nàng chẳng bao giờ nói với tôi như vậy cả, không hơn gì nàng có với anh, nhưng tôi đã chú ý đến điều đó, và để nói lên sự thật, tôi sẽ rất sung sướng nếu một việc gì đến với chuyện đó.

- Ô, ông bạn! – tôi nói với một nỗi buồn thực sự - Nhưng tối nay có chuyện gì thế?

- Anh định nói tại sao nó khóc chứ? Anh trẻ con quá! Anh nghĩ

rằng chúng tôi không thấy sao?

- Thấy cái gì?

- Trời đất ơi! Anh chẳng cần nói với tôi gì cả và anh có quyền im lặng về chuyện đó trong quá khứ, nhưng lúc bấy giờ anh sẽ không nhìn bà Muoth giống như thế. Giờ thì chúng ta đã hoàn toàn hiểu rõ rồi chứ.

Tôi không yêu cầu ông giữ sự bí mật của tôi. Tôi biết là tôi có thể tin cậy ông. Ông dịu dàng đặt tay lên vai tôi.

- Nay thì tôi có thể tưởng tượng rõ ràng, ông bạn thân, về tất cả những điều mà anh đã trải qua trong những năm này mà không nói với chúng tôi bất cứ điều gì cả. Chính tôi đã có lần trải qua cái kinh nghiệm tương tự ấy. Thôi hãy cứ để hiện tại chúng ta ở lại với nhau và tạo ra âm nhạc hay có phải không? và cũng để thấy rằng cô gái đã được an ủi. Hãy trao tay bạn cho tôi! Thật tuyệt diệu! Tốt, xin chia tay cho đến khi tôi gặp lại anh tại nhà. sáng mai tôi trở về với Brigitte vậy.

Đoạn chúng tôi chia tay, nhưng vài phút sau ông chạy trở lại và nói với sự nghiêm trọng lớn lao:

- Sáo phải được thêm vào trở lại vào lần trình diễn kế nhé.

Đừng có quên đấy!

Đó là cái ngày hoan hỉ đã kết thúc như thế nào, và tất cả chúng tôi đều nằm thức một lúc lâu nghĩ ngợi về chuyện đó. Tôi cũng nghĩ đến Brigitte nữa. Tôi đã từng gặp nàng rất nhiều suốt cả lúc này và tôi là một người bạn tốt của nàng, đó là tất cả điều tôi ao ước, cũng như Gertrude từng là một người bạn tốt của tôi, và khi Brigitte đã ước đoán tình yêu của tôi dành cho một người khác, thì điều đó đối với nàng cũng tương tự như tôi khi tôi khám phá ra bức thư tại nhà của Muoth và sau đó đã nạp đạn vào khẩu súng lục của tôi. Mặc dù điều này làm tôi cảm thấy buồn rầu nó tôi không thể không mỉm cười.

Tôi dành hầu hết những ngày ở lại Munich của tôi với Muoth. Điều đó không còn giống như những buổi chiều trong quá khứ khi ba chúng tôi lần đầu tiên thường đàn và hát với nhau, nhưng trong ánh hoàng hôn của cuộc trình diễn vở đại nhạc kịch của tôi đã có một hoài niệm hồ tương không nói ra về thời đó, và cũng có cơ hội để nhen nhúm lại những cảm giác xa xưa giữa Muoth và Gertrude. Sau cùng khi tôi ngỏ lời chia tay với họ, tôi đã đắm đắm nhìn lại một lúc cái ngôi nhà trông yên tĩnh giữa những hàng cây trơ nhánh đó. Tôi hy vọng một ngày nào đó trở lại nơi này và sẽ hân hoan nhượng bộ niềm hạnh

phúc và thành công nhỏ nhoi của tôi để giúp cho hai kẻ ở bên trong căn nhà đó lại lôi kéo đến bên nhau và luôn luôn cùng có nhau.

Mối tình của chàng nhạc sĩ

Dịch giả: Vũ Đăng

Chương 8

Trở về nhà tôi đã được chào đón như Heinrich đã tiên đoán, với điều công nhiên về sự thành công của tôi và nhiều điều không thích thú gì nhưng, về từng phần một, thì có những hậu quả hơi tức cười. Thật dễ dàng để giải quyết cái gánh nặng của những vấn đề thương mại, tôi chỉ giản dị giao phó vở đại nhạc kịch của tôi vào đôi tay của một người đại diện. Nhưng các khách khứa, nhà báo, nhà xuất bản và những bức thư ngớ ngẩn, và nó tốn thì giờ để làm quen với những trách nhiệm nhỏ hơn cái việc bắt thần nổi danh đó là để phục hồi từ sự vỡ mộng lúc ban sơ. Thiên hạ có một phương thức cá biệt ở việc đòi hỏi tóm lấy cái tên tuổi nổi tiếng, không hề phân biệt chi giữa những thần đồng, nhà soạn nhạc, thi nhân, kẻ cướp và bọn sát nhân. Người thì muốn một bức chân dung, kẻ kia thì muốn có một thủ bút, người thứ ba lại xin xỏ tiền bạc, mỗi sinh viên trẻ trung thì đệ trình tác phẩm của y, yêu cầu cho biết ý kiến và hết sức tăng bốc, nhưng nếu ta không trả lời hoặc nói thực với y những gì ta nghĩ về tác phẩm ấy thì người ngưỡng mộ đó bắt thần trở nên cay cú, không lịch sự và đầy thù hận. Các tạp chí cần chân dung của con người nổi tiếng đó, nguồn gốc và sự xuất hiện, các bạn học thì nhắc nhở hẩn về sự hiện diện của họ, và các họ hàng thân thích xa lắc xa lơ thì công bố rằng họ đã từng nói vào những năm trước đây là người anh em họ hàng của họ sẽ trở nên nổi danh một ngày nào đó.

Giữa những bức thư quấy nhiễu nhiều loại này, có một bức thư từ cô Schniebel đã làm tôi tức cười. Cũng có một bức từ một người nào đó mà tôi đã không nghĩ đến từ lâu: cô Liddy kiều diễm, nàng chẳng đề cập chi đến cuộc cưới xe trượt tuyết của chúng tôi, và viết trong giọng điệu một người bạn cũ trung thành, nàng đã kết hôn với một giáo sư âm nhạc tại thành phố quê hương nàng và có cho tôi địa chỉ như thế để tôi có thể chóng vánh gửi ngay các nhạc phẩm của tôi với lời đề tặng tăng bốc đến cho nàng. Tuy nhiên, nàng có bỏ trong bao

thư một tấm hình , cho thấy cái hình dáng từng quen thuộc đó đã trở nên già nua hơn và thô kệch. Tôi đã hồi âm cho nàng trong những lời lẽ rất là niềm nở.

Nhưng những sự việc nhỏ nhặt này liên quan đến những vấn đề nhỏ mọn chẳng để lại dấu vết gì quan trọng đằng sau. Cả đến những hoa quả tốt lành và tươi tắn của sự thành công của tôi, cũng như việc tri ngộ với người có học thức và nổi tiếng vốn có âm nhạc trong linh hồn họ và không chỉ nói về nó mà thôi, cũng chẳng thuộc về cái đời sống thực sự của tôi, mà về sau này, cũng như trong quá khứ, vẫn tách biệt và rất ít đổi thay kể từ lúc đó. Tất cả đều vẫn vậy với tôi để cho tôi kể với bạn sự vùn xoay của những biến cố trong đời những người bạn thân thiết nhất của tôi.

Ông lão Imthor không còn tiếp tân nhiều nữa như khi Gertrude có ở đó, nhưng cứ mỗi ba tuần lễ, giữa vô số những tranh ảnh tại nhà ông, ông có tổ chức một đêm hoà nhạc thính phòng với âm nhạc thính phòng chọn lọc, mà tôi đã tham dự một cách đều đặn. Đôi khi tôi đem theo Teiser đi với tôi, nhưng cụ Imthor bắt ép tôi đến và gặp riêng ông ở những cuộc viếng thăm này. Thế nên thỉnh thoảng tôi đến đó vào buổi tối, đó là thì giờ thuận tiện của ông, và giữ sự hợp mặt với ông, trong căn phòng làm việc bày biện giản dị của ông, nơi đây có một bức chân dung của Gertrude treo trên vách. Ông lão và tôi, mặc dù bề ngoài tôn kính lẫn nhau, dần dà đã đi đến một sự hiểu biết tốt đẹp và cảm thấy cần nói chuyện với nhau, và do đấy không phải là hiếm hoi gì để chúng tôi nói đến những gì vốn sẵn có trong đầu óc chúng tôi nhất. Tôi phải nói với ông cụ về Munich và tôi không che giấu cái cảm tưởng tôi tiếp nhận được ở mối quan hệ giữa đôi vợ chồng đó. Ông cụ gật đầu một cách hiểu biết.

- Mọi sự hãy còn trở nên tốt đẹp – ông nói, thở dài – Nhưng chúng ta không thể làm bất cứ điều gì. Tôi đang hướng về mùa hè, khi mà tôi sẽ có con bé của tôi ở với tôi trong hai tháng. Tôi chẳng mấy khi đến thăm nó ở Munich và cũng không muốn đến đó. Hơn nữa, nó cư xử một cách liều mạng như thế nên tôi không muốn quấy rầy nó làm cho nó yếu đuối đi.

Các bức thư của Gertrude không mang đến điều chi mới mẻ. nhưng

khi nàng về thăm thân phụ nàng khoảng lễ Phục sinh, và cũng đã đến ngôi nhà nhỏ của chúng tôi, thì nàng trông gầy đi và căng thẳng, và mặc dù nàng cố tự nhiên với chúng tôi và che giấu đi, chúng tôi cũng thường thấy một biểu lộ của nỗi vô vọng xa lạ trên gương mặt nàng, cái gương mặt đã trở nên nghiêm trang đứng đắn. Tôi đàn âm nhạc mới nhất của tôi cho nàng nghe, nhưng khi tôi yêu cầu nàng hát một bản nào đó cho chúng tôi nghe, thì nàng dịu dàng gật đầu và từ chối.

- Khi khác vậy – nàng nói giọng lưỡng lự.

Tất cả chúng tôi có thể thấy rằng nàng bất hạnh, và thân phụ nàng cũng đã thú nhận với tôi sau này là ông đã đề nghị nàng ở lại với ông vĩnh viễn, nhưng nàng đã từ chối.

- Nàng yêu anh ta – tôi nói.

Ông cụ rùng vai và nhìn đến tôi với vẻ ưu uất.

- Tôi không biết, ai có thể phân tích được nỗi khốn khổ này? Nhưng nó nói nó ở lại với hắn chỉ vì hắn. Hắn đã bị bối rối và bất hạnh đến thế và cần nó hơn là hắn nghĩ thế. Hắn không nói bất cứ điều gì với nó, nhưng điều đó đã được viết trên mặt hắn.

Rồi ông lão trầm giọng xuống và nói hoàn toàn nhỏ nhẹ với sự hổ thẹn:

- Nó định nói là hắn chè chén say sưa.

- Anh ta luôn luôn uống một ít – tôi nói, cố an ủi cụ - nhưng tôi chưa bao giờ thấy anh ta say cả. Anh ta kiểm soát mình được trong cách thức ấy. Anh ta là mẫu người miễn cảm không dùng đến sự tự áp dụng kỷ luật, nhưng có lẽ gây ra cho mình khốn khổ hơn là cho kẻ khác.

Không một ai trong chúng tôi biết hai người ưu tú đó đã khốn khổ một cách khủng khiếp trong bí mật như thế nào. Tôi nghĩ rằng họ không khi nào thôi yêu thương lẫn nhau, nhưng sâu tít trong bản chất của họ thì họ không thuộc về nhau, họ chỉ lồi cuốn đến gần nhau hơn qua dục vọng và trong những giờ chói lọi choáng của sự khoan khoái mà thôi. Một sự trầm tĩnh chấp nhận đời sống và một sự hiểu biết ngấm ngấm cái bản chất riêng biệt của mình là những điều mà Muoth không bao giờ biết đến và Gertrude chỉ có thể ẩn nhẫn với sự hối tiếc những bùng nổ và chán nản của anh ta, những tánh khí nhanh chóng đổi thay của anh ta, cái khát vọng không ngớt cho sự tự quên mình và cái chói lọi choáng của anh ta mà thôi, nhưng nàng không thể nào thay đổi hay sống với những điều đó. Thế nên họ yêu nhau và tuy thế

hãy chưa bao giờ hoàn toàn gần gũi khắng khít với nhau, và trong khi anh ta thấy mình đã lừa đảo tất cả những hy vọng ở việc tìm ra sự thanh thản và hạnh phúc của anh ta qua nàng, thì Gertrude đã nhận ra, và đã khốn khổ ở sự hiểu biết này, rằng tất cả thiện chí và nỗ lực của nàng đều vô vọng, và nàng chẳng thể an ủi anh ta và cứu anh ta từ chính anh ta. Như thế cả hai bọn họ đã có cái giấc mơ bí mật và khát khao yêu quý nhất đã bị tan vỡ. Họ chỉ có thể ở lại bên nhau bằng những hy sinh và chứng tỏ sự chịu đựng nhau mà thôi, và đó là điều can đảm của họ để làm cái điều này.

Tôi lại gặp Heinrich vào mùa hè khi anh ta đem Gertrude đến thăm phụ nàng. Anh ta dịu dàng và chịu đựng nàng và tôi chưa bao giờ thấy anh ta làm thế trước đây. Tôi đã nhận thức rằng, anh ta đã sợ bị mất nàng nhiều như thế nào, và tôi cũng cảm thấy rằng anh ta sẽ chẳng bao giờ có thể chịu nổi một sự mất mát như vậy. Nhưng nàng thì mệt mỏi và chẳng ao ước gì ngoại trừ sự nghỉ ngơi và yên lặng để trấn tĩnh mình và phục hồi sức mạnh và sự yên ổn của nàng. Chúng tôi ở lại một buổi tối mát mẻ với nhau trong khu vườn của chúng tôi. Gertrude ngồi giữa Brigitte và mẹ tôi, mà tay họ nàng nắm lấy. Heinrich một cách yên lặng đi đi lại lại giữa các bụi hồng, và tôi chơi một bản cầm tấu khúc vĩ cầm với Teiser trên hàng hiên. Cái cách thức mà Gertrude nghỉ ngơi ở đó và thường thức những giờ êm ả đó, Brigitte đã bám sát một cách đầy cảm tình với người đàn bà nhan sắc buồn bã đó như thế nào, và Muoth đi lại một cách yên lặng trên những cái bóng với đầu anh ta cúi xuống và lắng nghe tất cả chúng tôi ra sao, là những điều đã khắc ghi trong đầu óc tôi một cách vô phương xoá nhoà. Sau đó Heinrich đã nói hơi có phần hoạt kê nhưng với đôi mắt buồn bã:

- Hãy nhìn ba người đàn bà ngồi với nhau kia, người duy nhất giữa bọn họ trông hạnh phúc là thân mẫu anh. Chúng ta cũng sẽ cố để trở nên già giống như bà.

Sau cuộc gặp gỡ này tất cả chúng tôi chia tay ai theo lối nấy. Muoth một mình du hành đến Bayreuth, Gertrude với thân phụ nàng đi vào các rặng núi, anh em Teiser thì đi đến Steinmark, và bà mẹ tôi và tôi lại tới bờ biển miền bắc Đức. Tại đây tôi thường bách bộ dọc theo bờ biển, lắng nghe biển cả, và nghĩ rằng như thể tôi đã từng đi trong thời tuổi trẻ của tôi, với sự sảng sốt và kinh hãi, về nỗi buồn và sự rối loạn vô cảm giác của đời sống, rằng người ta có thể yêu trong vô vọng, rằng thiên hạ họ có ý định tốt đẹp với nhau lại sẽ thi hành định

mệnh của họ một cách riêng biệt, mỗi người theo đuổi con đường không thể giải thích được giúp đỡ và lôi kéo đến gần nhau và tuy thế vẫn không thể làm được như vậy, cũng như trong những giấc mộng quấy rầy vô nghĩa. Tôi thường nghĩ đến những nhận xét của Muoth về tuổi trẻ và tuổi già và tôi tò mò không biết đời sống sẽ có vẻ mãi mãi dung dị và rõ ràng với tôi hay không. Mẹ tôi mỉm cười khi tôi đề cập đến điều này trong cuộc nói chuyện và trông thật là thanh thản. Bà làm tôi cảm thấy hồ thẹn bởi việc lưu ý của tôi đến ông bạn Teiser của tôi, người tuy vẫn chưa già nua nhưng đủ tuổi tác để chia sẻ những kinh nghiệm của ông, và tuy vậy vẫn tiếp tục sống trong một cách thể vô tư vô lự hết như một đứa bé, với một giai điệu Mozart trên đôi môi ông ta. Tôi thấy một cách rõ ràng là chẳng có gì với tuổi tác cả, và có lẽ nỗi khốn khổ và ngu xuẩn của chúng ta chỉ do sự bệnh hoạn về những điều mà ông Lohe đã nói với tôi mà thôi. Hay là con người khôn ngoan đó là một đứa bé khác hết như Teiser? Tuy nhiên có thể rằng, nghĩ ngợi và cân nhắc đắn đo không đổi thay bất cứ chuyện gì cả. Khi âm nhạc khuấy động trong hữu thể tôi, thì tôi hiểu biết tất cả mọi sự mà bấy giờ có sự trợ giúp của chữ nghĩa. Lúc bấy giờ tôi ý thức đến một hoà âm thuần khiết trong yếu tính của đời sống và cảm thấy rằng phải có một ý nghĩa và một lẽ luật công chính đằng sau tất cả mọi sự xảy ra đó. Dẫu rằng đây là một ảo tưởng, nó cũng đã giúp tôi để sống được và là một an ủi vô về cho tôi.

Có lẽ sẽ tốt hơn nếu Gertrude đã không chia tay với chồng nàng vào mùa hè. Nàng đã bắt đầu bình phục, và khi tôi gặp lại nàng vào mùa thu, sau cuộc hành trình của tôi, nàng trông đã khoẻ mạnh hơn và có khả năng quán xuyến trở lại. Song những hy vọng chúng tôi xây dựng trên sự cải thiện này thì đã hướng về sự thất vọng.

Gertrude đã cảm thấy tốt hơn trong khi ở lại với thân phụ nàng trong một vài tháng. Nàng đã có thể thoả mãn ở nhu cầu nghỉ ngơi của nàng, và với một cảm giác buông xả nhẹ nhõm có thể duy trì trong cái trạng thái yên lặng này mà không có sự tranh đấu hàng ngày, cũng như một người mệt mỏi dễ khuất phục trước giấc ngủ khi được ở lại một mình. Tuy nhiên, nó cho thấy rằng nàng đã mệt mỏi hơn là chúng tôi tưởng và hơn là nàng đã biết chính mình, vì rằng hiện giờ Muoth phải đến với nàng ngay, nàng lại trở nên thối chí, không ngủ được, và đã khẩn khoản với thân phụ nàng để cho nàng ở lại với cụ một ít lâu nữa.

Tự nhiên cụ Imthor có phần hốt hoảng vì việc này, khi ông nghĩ rằng nàng sẽ vui mừng để trở lại với Muoth với sức mạnh và lòng quyết

tâm một lần nữa, song cụ không bàn luận chi với nàng, và một cách thận trọng còn đề nghị một sự chia cách lâu hơn nữa trong hiện tại, với một quan điểm là có một cuộc ly dị về sau đó. Nàng đã chống lại điều này với sự xúc động lớn lao.

- nhưng con yêu anh ấy mà – nàng kêu lên một cách nhiệt liệt – Và con sẽ không bao giờ phản bội anh ấy. Chỉ có điều là thật khó khăn để sống với anh ấy mà thôi! Con chỉ muốn nghỉ ngơi một ít lâu, có lẽ vài tháng nữa, cho đến khi nào con cảm thấy mạnh khỏe hơn. Ông Imthor đã cố an ủi nàng. Chính ông cũng không chống đối chi việc có con cái ông ở với ông một ít lâu nữa. Ông đã viết cho Muoth, nói với anh ta là Gertrude vẫn chưa khỏe và mong muốn được ở lại với ông một thời gian. Đáng tiếc thay, Muoth đã không tiếp nhận những tin tức này trong cái tốt đẹp của nó. Trong thời gian họ chia cách đó, nỗi khát khao mong mỏi vợ anh ta đã trở nên rất lớn lao. Anh ta đã trông mong lại được gặp nàng và có những giải pháp hoàn toàn tốt đẹp để chiếm lại trọn vẹn tình yêu của nàng.

Bức thư của Imthor đến như một thất vọng to lớn cho anh ta. Lập tức anh ta viết một bức thư giận dữ đầy những ngờ vực về âm nhạc của anh ta. Anh ta cảm thấy rằng người sau đó đã gây ảnh hưởng cho nàng chống lại anh ta cũng như ông đã ao ước một cuộc hôn nhân tan vỡ. Anh ta đòi hỏi một cuộc gặp gỡ tức thì với Gertrude, người mà anh ta hy vọng để chiếm hữu trở lại. Ông cụ Imthor đến với tôi với bức thư đó và trong một lúc lâu chúng tôi đã cân nhắc sẽ phải làm gì. Cả hai chúng tôi đều nghĩ rằng sẽ tốt hơn là cuộc gặp gỡ giữa đôi vợ chồng nên tránh đi vào giây phút đó, khi hiển nhiên là Gertrude không thể nào chịu nổi bất cứ sự bùng nổ cảm xúc nào.

Imthor rất quan tâm và yêu cầu tôi liệu tôi sẽ đi gặp Muoth và thuyết phục anh ta để cho Gertrude yên tĩnh một ít lâu được không. Hiện tại tôi biết rằng tôi sẽ làm được chuyện đó. Lúc đó tôi đã có một vài nghi ngại và nghĩ rằng sẽ đại đột khi cho bạn tôi biết rằng tôi là người tâm giao với âm nhạc anh ta và đã từng quen biết với những điều trong đời sống của anh ta mà chính anh ta cũng không muốn tiết lộ với tôi. Cho nên tôi đã từ chối, và tất cả điều tiết lộ ra đó đã được ông Imthor viết một bức thư khác, dĩ nhiên nó chẳng giúp chi cho vấn đề đó cả. Sau cùng, Muoth đã đến mà không cho ai hay trước và đã làm cho tất cả chúng tôi kinh hoàng với sự quyết liệt khó lòng đè nén của tình yêu và sự ngờ vực của anh ta. Gertrude, người không biết gì về các bức thư ngắn ngủi trao đổi đó, đã hoàn toàn sửng sốt và bối rối bởi sự xuất hiện đường đột của anh ta và những xúc cảm gần như quyết liệt đó của anh ta. Có một xen đau đớn, mà các chi tiết của nó tôi

chẳng biết gì. Tôi chỉ biết rằng Muoth đã thúc giục Gertrude trở lại với anh ta đến Munich. Nàng công bố rằng nàng sẵn sàng làm như anh ta muốn, nếu không có sự luân phiên, nhưng đã yêu cầu được phép ở lại với thân phụ nàng một ít lâu nữa, khi mà nàng còn mệt mỏi và hãy còn cần đến sự nghỉ ngơi. Bây giờ anh ta đã kết án nàng là muốn bỏ rơi anh ta và ám chỉ rằng nàng đã bị xúi giục bởi thân phụ nàng để làm như vậy. Anh ta còn trở nên ngờ vực hơn khi nàng dịu dàng cố gắng giải thích, và trong một cơn giận dữ và cay đắng anh ta đã rõ dạn thể kia khi ra lệnh cho nàng một cách cộc cằn hãy trở lại với anh ta.

Bây giờ sự kiêu hãnh của nàng đã khẳng định trong chính nó. Nàng vẫn lặng yên song từ chối nghe anh ta thêm nữa và tuyên bố rằng nay nàng sẽ ở lại với thân phụ nàng trong bất cứ biến cố nào. Buổi sáng hôm sau cái xen này, Muoth đã cố gắng hoà giải với nàng và đã hổ thẹn và ăn năn, bây giờ thì anh ta đã thừa nhận tất cả những ước muốn của nàng. Đoạn anh ta du hành trở lại Munich mà không đến gặp tôi.

Tôi đã sửng sò khi nghe về chuyện đó và thấy sự rắc rối đó nằm trước mặt mà tôi đã e sợ từ lúc ban đầu. Sáu cái xen khó chịu và rõ dạn đó, tôi nghĩ, nay có thể là một thời gian dài trước khi nàng sẽ cảm thấy bình tĩnh và mạnh mẽ đủ để trở lại với anh ta, và giữa lúc ấy có một sự hiểm nguy ở việc trở nên liều lĩnh bạt mạng của anh ta, và bất kể những khát khao mong mỏi của anh ta, anh ta có thể còn trở nên mất thiện cảm với nàng nữa. Anh ta sẽ không thể chịu đựng nổi việc sống một mình trong căn nhà mà anh đã từng hạnh phúc một thời gian. Anh ta sẽ thúc thủ trước tuyệt vọng, rượu chè và có lẽ đi tới với những người đàn bà khác mà họ vẫn còn săn đuổi anh ta.

Trong lúc ấy, tất cả đều im lặng. Anh ta đã viết cho Gertrude và lại yêu cầu sự tha thứ của nàng. Nàng đã hồi âm thư anh ta trong một cung cách giao cảm và thân mật đã khuyên anh ta kiên nhẫn. Vào lúc này tôi ít gặp nàng. thỉnh thoảng tôi cố thuyết phục nàng hát, nhưng nàng luôn luôn lắc đầu. Tuy thế nhiều lần tôi nhận thấy nàng ở bên chiếc dương cầm.

Điều có vẻ lạ lùng cho tôi để thấy con người đàn bà nhan sắc kiêu hãnh này, một người luôn luôn cả quyết, vui vẻ và thanh thản đến thế kia, hiện thời đã nhút nhát và lay động đến tận hữu thể của nàng. Đôi khi nàng có đến thăm mẹ tôi, hỏi han việc chúng tôi sinh sống ra sao, ngồi bên cạnh bà lão trên cái trường kỷ một lúc, và cố chuyện trò mưa nắng với bà. Điều làm tôi đau buồn để nghe nàng nói và thấy nàng nhận ra sự khó khăn để cười ở cuộc chuyện đó như thế nào.

Những dáng vẻ bề ngoài đó đã tiếp tục như thể không phải tôi mà cũng chẳng phải bất kỳ ai khác biết được nỗi sầu muộn của nàng, hoặc lưu ý nó như một trạng thái bất loạn và yếu đuối thể xác. Thế nên tôi khó có thể nhìn vào mắt nàng, trong đó nỗi buồn khổ không thú nhận của nàng, mà về nó tôi không giả thiết là biết được, đã được viết ra rõ ràng đến như thế. Chúng tôi đã chuyện trò, sinh hoạt gặp gỡ như thể mọi sự cũng tương tự như nó luôn luôn là vậy, và tuy thế chúng tôi cũng đã cảm thấy không được tự nhiên trước sự hiện diện của nhau và lẫn tránh nhau. Ở giữa những cảm giác buồn bã bối rối này, thỉnh thoảng tôi bị tóm lấy bởi cái ý niệm, khiến tôi bất thần kích thích, rằng tâm hồn nàng không còn thuộc về chồng nàng nữa và rằng được tự do, và hiện giờ nó tùy thuộc vào việc tôi không đánh mất nàng nữa, nhưng để chiếm đoạt nàng cho mình và che chở nàng bên tôi từ tất cả bão tố và phiền muộn. Bấy giờ tôi giam mình trong phòng chơi nhạc đam mê và mong mỏi của vở đại nhạc kịch của tôi, mà bất thần tôi lại yêu thích và hiểu biết nó, đã nằm thức ở những đêm đầy nhiệt vọng và lại khốn khổ tất cả ở những điều hành hạ buồn cười của tuổi trẻ và những ước vọng bất thành xa xưa, không kém mãnh liệt hơn trong quá khứ khi lần đầu tiên tôi đã khao khát mong mỏi nàng và trao tặng nàng cái nụ hôn duy nhất không sao quên được đó. Tôi cảm thấy nó bùng bùng trên đôi môi tôi một lần nữa và trong một vài giờ nó đã tiêu huỷ sự thanh tĩnh và những năm tháng chối bỏ của tôi.

Chỉ trong sự hiện diện của Gertrude mà nhiệt tình của tôi mới dịu bớt. Dẫu rằng tôi rõ đại và đủ đề tiện mới theo đuổi những khát vọng của tôi và, chẳng kể gì đến chồng nàng, một người là bạn tôi, để cố chiếm đoạt con tim nàng, tôi ắt đã hổ thẹn để chứng tỏ bất cứ điều gì ngoại trừ lòng giao cảm và lòng tôn kính khi đối diện bởi người đàn bà buồn rầu, dịu dàng này, người đã hoàn toàn phong kín trong nỗi sầu muộn của nàng đến thế kia. Nàng còn khốn khổ và có vẻ mất mát hy vọng bao nhiêu thì nàng càng trở nên kiêu hãnh hơn và không thể đạt đến bấy nhiêu. Nàng đã giữ cho cái đầu kiêu mị đen huyền của nàng thẳng đứng cũng như kiêu hãnh như tự bao giờ và không cho phép bất kỳ ai trong chúng tôi làm một cố gắng nhỏ nhất để tiến đến với nàng, và giúp đỡ nàng.

Những tuần lễ dằng dặc của sự yên lặng đe dọa này có lẽ là thời gian khó khăn nhất trong đời tôi. Ở đây Gertrude gần gũi với tôi tuy không thể nào tiếp xúc được, với không một lối nào để tôi tiến đến với nàng; Brigitte người mà tôi biết đã yêu tôi và người mà với nàng đã lẫn tránh một thời gian, một mối tương giao khả dĩ đã dung nạp

được lần hồi được thiết lập. Và giữa tất cả chúng tôi có bà mẹ già của tôi, người đã nhìn thấy sự khốn khổ của chúng tôi, đã đoán ra tất cả mọi sự song không cho phép mình nói lên bất cứ điều gì, cũng như chính tôi đã duy trì một sự im lặng tối tăm và cảm thấy không thể nào nói với bà bất cứ điều gì về cái trạng thái của tôi. Nhưng tệ hại hơn cả là sự khủng khiếp đã bức bách phải nhìn vào với niềm xác tín vô vọng rằng những bằng hữu tuyệt nhất của tôi đang dẫn đầu đến một tai hoạ, mà không phải chính tôi có thể tiết lộ là tôi đã biết lý do vì sao.

Thân phụ Gertrude hình như khốn khổ hơn hết. Tôi từng biết ông trong nhiều năm như là một người sáng suốt, nghị lực, tự tin nhưng nay thì ông đã già nua và biến đổi, ông nói năng nhỏ nhẹ và ít bình tĩnh hơn, ông không còn đùa cợt nữa, và trông âu lo, khốn đốn. Một hôm tôi đến thăm ông vào tháng mười một, chính ra là để được nghe bất kỳ tin tức nào và để làm cho tôi vui vẻ hơn lên là để an ủi ông cụ. Ông tiếp tôi tại phòng làm việc của ông, tặng tôi một trong những chiếc xì gà đắt giá của ông và bắt đầu nói với tôi trong một thái độ lịch sự, nhã nhặn. Ông cụ đã làm điều này với một cố gắng và chẳng bao lâu đã bỏ mặc. Cụ nhìn đến tôi với một cái mỉm cười phiền muộn và nói:

- Anh muốn biết sự việc ra sao, phải không? Rất là thảm hại, ông bạn quý của tôi. Con bé đã khốn khổ hơn là chúng ta biết, bằng không hẳn nó đã đối phó với tình cảnh khá hơn. Tôi tán đồng chuyện ly dị nhưng nó lại không chịu nghe. Nó yêu hẳn, ít ra nó nói như vậy và tuy vậy lại sợ hẳn. Thật là tệ hại. Con nhỏ thì ốm yếu, nó nhắm mắt lại, sẽ không chịu nghe điều phải trái gì nữa cả, và cho rằng mọi sự sẽ tốt đẹp nếu thiên hạ sẽ chỉ chờ đợi và để cho nó được yên tĩnh. Cố nhiên, đấy chỉ là nghị lực, nhưng sự ốm yếu của nó có vẻ đã bắt nguồn sâu xa hơn. Hãy nghĩ xem, thỉnh thoảng nó còn sợ rằng chồng nó có thể ngược đãi nó nếu nó trở lại với hẳn, và tuy vậy nó vẫn yêu hẳn.

Ông cụ có vẻ không hiểu biết nàng và nhìn cái chuỗi những biến cố đó với một cảm giác vô vọng. Đối với tôi, thì nỗi khốn khổ của nàng hoàn toàn có thể quan niệm được là do kết quả của sự tranh chấp giữa tình yêu và lòng kiêu hãnh. Nàng không sợ anh ta sẽ đánh đập nhưng sợ rằng nàng sẽ không còn tôn kính anh ta nữa, và trong khi trì hoãn một cách áy náy lo ngại, nàng đã hy vọng phục hồi lại sức mạnh của nàng. Nàng đã có thể chế ngự và làm thắng bằng anh ta nhưng bởi làm việc này nên nàng đã làm cho mình mệt mỏi đến nỗi nàng không còn tự tin ở những sức mạnh của nàng nữa, đó là sự

đau ốm của nàng. Nàng khao khát mong mỗi anh ta và tuy thế lại sợ rằng nàng sẽ hoàn toàn đánh mất anh ta nếu một cố gắng mới mẻ ở việc giải hoà chứng tỏ là không thành công. Hiện tại tôi đã thấy một cách rõ ràng là vô ích và hư ảo biết bao ở những xét đoán liều lĩnh của tôi về việc chiếm được tình yêu của nàng.

Gertrude đã yêu chồng nàng và sẽ không khi nào quan tâm đến bất kỳ ai nữa cả.

Ông cụ Imthor đã tránh nói với tôi về Muoth, khi ông biết tôi là bạn của anh ta, nhưng ông đã thù ghét anh ta và không thể hiểu làm sao mà anh ta có thể hấp dẫn được Gertrude. Ông cho anh ta như một thứ phù thủy nham hiểm có thể chiếm đoạt người thơ ngây trinh trắng và chẳng khi nào chịu buông tha họ cả. Đam mê luôn là một điều huyền nhiệm không thể giải thích được, và tiếc thay không có gì ngờ rằng đời sống không thương xót dung tha cho những đứa bé con trinh thuần nhất của nó và thường khi chỉ có người xứng đáng nhất người mà không thể nào không yêu thương những kẻ mà họ đã huỷ diệt chính họ.

Đang trong tâm trạng phiền muộn này, thì tôi nhận được một bức thư ngắn từ Munich, đã làm vơi đi sự căng thẳng đó. Anh ta viết:

Kuhn thân mến,

Vở đại nhạc kịch của anh hiện tại sẽ được trình diễn ở khắp mọi nơi, có lẽ rất vui thú nếu anh sẽ lại đến đây, nói rõ ra là tuần tới, khi tôi hát trong vai trò trong vở đại nhạc kịch của anh tới hai lần. Anh biết rằng nhà tôi bị đau và tôi ở đây có một mình. Như thế anh có thể ở lại với tôi mà không phải khách sáo gì.

Thân ái,

Muoth

Anh ta ít viết thư lắm, và chưa bao giờ có bất kỳ thư từ nào mà không cần thiết, cho nên tôi đã quyết định đi ngay lập tức. Anh ta hẳn đã cần đến tôi. Vì trong một phút giây tôi nghĩ nên nói cho Gertrude biết. Có lẽ đây là cơ hội để phá vỡ cái chướng ngại vật đó. Có lẽ nàng sẽ trao cho tôi một bức thư đem đến cho anh ta, hoặc chuyển giao một tin tức ân cần, yêu cầu anh ta tìm đến hoặc ngay cả đến với tôi. Điều đó chỉ là một ý tưởng, nhưng tôi không thực hành nó. Tôi chỉ viếng thăm thân phụ nàng trước khi lên đường.

Lúc đó vào cuối thu, thời tiết thật tệ hại, ẩm ướt và bão tố. Từ Munich có lúc ta có thể thấy hàng giờ những rặng núi kề cận, đã bị bao phủ với tuyết tươi rói. Thành phố đều hiu và ướt át với mưa gió. Lập tức tôi đi đến nhà Muoth. Mọi đồ vật ở đây đều tương tự như nó đã có một năm trước đó, cũng người giúp việc ấy cũng những căn phòng

như thế và sự sắp xếp đồ đạc tương tự, nhưng nơi đó trông không có người ở và trống trải quanh hiu, nó cũng thiếu những bông hoa Gertrude luôn luôn trang trí. Muoth không có ở nhà. Người giúp việc dẫn tôi vào căn phòng và giúp tôi lấy đồ đạc ra. Tôi thay y phục, và khi mà chủ nhà vẫn chưa về, tôi đi vào phòng nhạc, nơi tôi có thể nghe cây cối rì rào đằng sau cánh cửa sổ và có nhiều thì giờ để nghĩ tới quá khứ. Tôi càng ngồi đó nhìn lên các bức hình và lật lật các trang sách bao nhiêu thì tôi càng trở nên buồn bã bấy nhiêu, như thể là căn nhà này nó vượt quá sự giúp đỡ. Tôi ngồi xuống một cách nhẫn nhục cạnh chiếc dương cầm để tổng khứ đi những ý nghĩ vô tích sự này, và tôi đã đánh lên dạo khúc lễ cưới mà tôi đã soạn, như thể bằng cách làm như vậy tôi có thể mang trở lui niềm hạnh phúc đầm ấm của quá khứ.

Sau cùng tôi nghe có bước chân thoăn thoắt, nặng nề gần bên và Heinrich Muoth bước vào. Anh ta chìa tay ra và nhìn tôi một cách mệt mỏi.

- Xin tha thứ việc tôi về trễ - anh ta nói – Tôi mắc bận tại hí viện. Anh biết là tôi sẽ hát vào tối nay. Bây giờ chúng ta sẽ đi ăn chứ? Tôi theo anh ta ra khỏi căn phòng. Tôi nhận thấy anh ta đã thay đổi, anh ta lơ đãng và hờ hững. Anh ta chỉ nói đến hí viện và có vẻ như miễn cưỡng để bàn bạc bất cứ điều gì khác. Chỉ sau bữa ăn, khi chúng tôi ngồi đối diện nhau trên những chiếc ghế mây màu vàng, anh mới nói một cách bất ngờ:

- Anh đến rất là thuận tiện. Tối nay tôi sẽ làm một cố gắng đặc biệt.

- Cảm ơn – tôi nói – Trông anh không được khỏe.

- Tôi ư? Vâng – chúng ta sẽ vui vẻ ngay. Tôi là một người goá vợ mà. Anh biết điều đó chứ phải không?

- Vâng.

Anh nhìn đi chỗ khác.

- Anh có tin tức gì về Gertrude không?

- Chẳng có gì đặc biệt. Chị ấy vẫn còn ở trong tình trạng căng thẳng và ngủ không được nhiều.

-Ồ phải, thôi chúng ta đừng nói đến chuyện đó. Nàng ở trong đôi tay tốt lành mà.

Anh ta đứng dậy và đi lại trong phòng. Tôi cảm thấy rằng anh ta vẫn còn muốn nói một điều gì đó. Anh ta nhìn đến tôi một cách không chớp mắt và, tôi nghĩ, đã có sự ngờ vực.

Rồi anh ta cười lên và giữ lại không nói ra.

- Lottie à?

- Phải, Lottie, người một lần có đến thăm anh và kể cho anh nghe một câu chuyện về tôi đấy. Nàng đã kết hôn với một người nào đó ở đây, và cho thấy rằng nàng vẫn còn chú ý đến tôi. Nàng đã tìm đến thăm tôi tại đây.

Anh ta lại nhìn tôi một cách e thẹn và cười lên khi anh ta thấy rằng tôi đã xúc động.

- Thế anh có tiếp cô ấy không? – tôi hỏi với một do dự nào đó.

-Ồ, anh nghĩ tôi có khả năng về điều đó ư? Không ông bạn thân quý, tôi đã tổng khứ cô ta đi rồi. Nhưng hãy tha thứ tôi, tôi kể chuyện vô nghĩa gì đâu không. Tôi mệt kinh khủng đến thế, và tôi phải hát vào tối nay. Nếu anh không quan tâm thì tôi sẽ đi nằm một giờ đồng hồ và cố để ngủ vậy.

- Nhất định rồi, Heinrich, nghỉ ngơi, tốt nhất. Tôi sẽ đi ra phố một chút. Anh sẽ kêu cho tôi một chiếc tắc xi được chứ?

Tôi không thể nào ngồi trong căn nhà này trong sự im lặng một lần nữa và nghe gió thổi trên các cành cây. Tôi đi ra phố không có mục đích nào cả, và lang thang vào viện bảo tàng nghệ thuật cũ kĩ. Tôi xem các tranh ảnh hằng nửa giờ trong cái ánh sáng tẻ nhạt. Rồi tới giờ nó đóng cửa và tôi có thể nghĩ không gì tốt hơn là đọc báo tại một quán cà phê và nhìn qua những khung cửa sổ lớn xuống con đường ẩm ướt. Tôi đã quyết định là tôi sẽ phá vỡ cái hàng rào lãnh đạm lạnh lùng này bằng bất cứ giá nào và nói một cách công khai với Heinrich.

Nhưng khi tôi trở lại, tôi nhận thấy anh ta mỉm cười và ở trong trạng thái vui vẻ.

- Tôi chỉ cần một giấc ngủ thôi – anh ta nói một cách tươi tỉnh – Hiện giờ tôi cảm thấy hoàn toàn phục hồi. Anh phải chơi một cái gì cho tôi nghe đi! Dạo khúc đi, nếu anh sẽ tốt như thế.

Đã hài lòng và ngạc nhiên thấy một sự thay đổi bất thần như thế ở anh ta, tôi đã làm như anh mong muốn. Khi tôi đàn xong, anh ta bắt đầu nói như anh vẫn hay thế, một cách chầm biếm và hơi có phần hoài nghi. Anh ta để cho trí tưởng tượng của anh ta mặc sức tung hoành và lại trọn vẹn chiếm ngự tâm hồn tôi. Tôi nghĩ đến những ngày ban sơ của tình bạn chúng tôi, và khi chúng tôi rời khỏi nhà vào buổi tối, tôi nhìn quanh quất một cách vô tình và nói:

- Bây giờ anh không nuôi chó nữa à?

- Không, Gertrude không thích chó.

Chúng tôi đi đến hí viện trong im lặng. Tôi chào mừng ông nhạc trưởng và đã được hướng dẫn đến chỗ ngồi. Tôi lại nghe âm nhạc từng quen biết, nhưng mọi sự đã khác hẳn từ lần cuối cùng. Tôi ngồi

một mình trong ngăn nhỏ của tôi, Gertrude thì vắng mặt, và người đàn ông cử động và hát phía dưới đó cũng đã đổi thay. Anh ta hát với sự cuồng nhiệt và say sưa. Công chúng có vẻ ưa thích anh ta trong vai trò này và đã theo dõi với sự sốt sắng từ lúc khởi đầu. Nhưng đối với tôi thì sự cuồng nhiệt đó có vẻ quá đà và giọng hát của anh ta cũng quá to, gần như là bị bắt buộc. Vào lúc tạm nghỉ đầu tiên tôi đi xuống gặp anh. Anh ta trở lại phòng để uống sâm banh, và khi trao đổi một vài lời với anh ta tôi thấy rằng cặp mắt anh ta láo liên, giống hệt một người say rượu.

Sau đó trong khi Muoth thay y phục, tôi đi đến gặp ông nhạc trưởng.

- Xin nói cho tôi biết – tôi yêu cầu – có phải Muoth ốm chăng?

Tôi thấy rằng hình như anh ta để mình tiếp tục với sâm banh. Ông biết rằng anh ta là bạn tôi phải không?

Ông ta nhìn đến tôi trong tuyệt vọng.

- Tôi không biết anh ấy có ốm không nữa, nhưng điều hoàn toàn rõ ràng là anh ấy đã tự huỷ hoại mình. Một đôi khi anh ấy lên sân khấu gần như say mèm, và nếu có bao giờ anh ấy thiếu rượu, thì anh ấy hành động và hát thật tệ hại. Anh ấy luôn luôn có thói quen có một ly sâm banh trước khi xuất hiện, nhưng hiện tại thì anh ấy không bao giờ có ít hơn cả chai. Nếu anh muốn đưa ra một lời khuyên can với anh ấy – nhưng anh có thể ít làm được chuyện đó lắm. Rõ ràng là Muoth đang huỷ hoại mình.

Muoth tiến đến tôi và chúng tôi đi đến chiếc quán gần nhất để dùng cơm. Anh ta lại uể oải bơ phờ và trầm mặc, nhưng anh ta đã có vào bữa cơm trưa, uống một số lớn rượu vang nặng, vì nếu không thì anh ta không thể ngủ được, và trông như thể là anh muốn để quên với bất cứ giá nào những điều khác nữa trên đời hơn là sự mệt mỏi và muốn ngủ của anh ta.

Trên đường trở về trên chiếc tắc xi anh đã tươi tỉnh tôi một giây lát, cười và nói:

- Bạn tôi, một khi tôi biến mất, anh có thể ngâm giấm vở đại nhạc kịch của anh. Không có ai khác ngoại trừ tôi mới có thể hát cái phần đó.

Sáng hôm sau anh dậy trễ và vẫn còn mệt mỏi và uể oải, với cặp mắt nhợt nhạt láo liên và một gương mặt tái mét. Sau khi anh ta đã dùng điểm tâm tôi dắt anh qua bên cạnh và nói với anh ta:

- Anh đang tự giết mình – tôi nói, có cả sự áy náy lo ngại và trách cứ - Anh làm hồi phục mình với sâm banh và tự nhiên là sau đó anh phải trả tiền cho việc đó. Tôi có thể tưởng tượng tại sao anh làm thế, và tôi sẽ không nói gì nếu anh không có vợ. Anh đã nợ chị ấy sự

tôn kính và lòng can đảm, một cách cả bên trong lẫn bên ngoài.

- Thực ư? – anh ta mỉm cười yếu đuối, rõ ràng là giấu cợt bởi sự trách móc của tôi – Và nàng nợ tôi gì đây? Nàng đã ở lại với thân phụ nàng và để tôi một mình cả đấy. Tại sao tôi sẽ trấn tĩnh lại khi nàng không làm thế? Thiên hạ đã biết rằng chẳng có gì giữa chúng tôi nữa cả lâu rồi và anh cũng biết chuyện đó mà, nhưng nó hoàn toàn cũng thế khi tôi phải hát xướng và mua vui cho thiên hạ. Tôi không thể nào làm điều đó với một cảm giác trống rỗng và chán ghét mà tôi đã có về mọi sự, đặc biệt là về nghệ thuật.

- Tuy vậy, anh phải bắt đầu một cuộc đời mới chứ, Muoth! Dường như rượu chè không làm cho anh hạnh phúc mà! Anh tuyệt đối tồi tệ! Nếu việc hát xướng có quá nhiều cho anh trong giây lát, thì yêu cầu được vắng mặt, anh sẽ đạt được điều đó ngay lập tức mà. Anh không tùy thuộc vào tiền bạc mà anh kiếm được bởi việc hát xướng. Hãy đi về miền núi hoặc biển, hoặc bất kỳ nơi nào anh thích, để được mạnh khỏe trở lại. Và hãy bỏ quách cái chuyện rượu chè ngu xuẩn đó đi! Đấy không chỉ là ngu xuẩn mà thôi, đấy còn là hèn nhát nữa. Anh đã hoàn toàn biết rõ chuyện đó mà. Anh mỉm cười ở nhận xét đó.

-Ồ phải – anh ta nói một cách trầm tĩnh – Thỉnh thoảng anh có đi nhảy một điệu luân vũ! Điều đó anh cũng sẽ làm tốt đẹp, tin tôi đi! Đừng có luôn luôn nghĩ đến cái chân ngu xuẩn của anh. Đó chỉ là tưởng tượng thôi mà!

- Im mồm! – tôi la lên một cách giận dữ - Anh hoàn toàn biết rõ là chuyện đó khác hẳn. Tôi sẽ rất thích khiêu vũ nếu tôi có thể, nhưng tôi không thể khiêu vũ được. Nhưng anh thì hoàn toàn có thể cố gắng sửa đổi tính nết của anh và cư xử hợp lý hơn. Anh phải một cách dứt khoát từ bỏ rượu chè.

- Dứt khoát à? Anh Kuhn thân mến, anh làm tôi buồn cười. Chuyện tôi đổi thay và từ bỏ rượu chè đó nó cũng khó khăn như anh khiêu vũ vậy. Tôi phải bám vào những điều mà nó hãy còn nâng cao tinh thần tôi. Anh hiểu chứ? Những người rượu chè đã được cải hoá khi họ tìm thấy một cái gì trong Cứu thế quân hoặc nơi nào khác nữa đem đến cho họ nhiều thoả mãn và nhiều chịu đựng hơn. Đã có lần một cái gì giống như thế có với tôi, nói rõ ra là đàn bà, nhưng có thể tôi chẳng còn chú ý gì đến bất kỳ người đàn bà nào khác kể từ khi nàng thuộc về tôi và nay đã bỏ rơi tôi, thế đấy.

- Chị ta đã bỏ rơi anh à? Chị ta sẽ trở lại. Chị ta chỉ bị ốm thôi.

- Đó là cái gì anh nghĩ và đó là cái gì chính nàng cũng nghĩ thế, tôi biết, nhưng nàng sẽ không trở lại đâu. Khi một con tàu sắp sửa

đắm chìm, thì lũ chuột đã bị bỏ mặc từ trước rồi. Dĩ nhiên, chúng không biết rằng co nàu đang chìm xuống dưới, chúng chỉ cảm thấy xúc chạm bởi một cảm giác nhẹ của sự nồn mưa và bỏ chạy, không nghi ngờ chi cái ý định là chẳng bao lâu sau đó chạy trở lại.

- Ô, đừng có nói thế. Trong đời anh, anh vẫn thường thất vọng và tuy thế sự việc đã trở nên đâu vào đấy mà.

- Thực à! Đó là vì tôi tìm thấy một vài khuây khoả hoặc ma túy. Một đôi khi đó là một người đàn bà, một đôi khi là một người bạn tốt – vâng, anh nữa cũng có lần đã giúp đỡ tôi theo cách đó – những khi khác thì đó là âm nhạc hoặc sự tán thưởng hoan hô ở hí viện. Nhưng hiện giờ những điều này không còn đem đến cho tôi lạc thú nữa và đó là lẽ gì tôi uống rượu. Tôi có thể không bao giờ hát mà trước tiên không uống vài ly, nhưng nay thì tôi không thể còn nghĩ ngợi, nói năng sinh sống hoặc cảm thấy có thể chịu đựng kham mà không trước hết có một vài ly. Dù sao đi nữa, anh nên chấm dứt cái việc giảng dạy tôi, bất kỳ anh nghĩ gì. Cái tình cảnh tương tự đã một lần nổi dậy trước đây, khoảng mười hai năm trước. Một người nào đó lúc bấy giờ cũng giảng dạy tôi và không để cho tôi một mình. Đó là chuyện cô gái, và bởi một sự ngẫu hợp đó cũng là một người bạn tuyệt nhất của tôi nữa.

- Và chuyện ra sao?

- Bấy giờ tôi bị bắt buộc phải tống cổ anh ta đi. Sau đấy tôi không có một người bạn nào trong một thời gian dài – thật ra, không có mãi đến khi anh xuất hiện.

- Chuyện đó thì hiển nhiên rồi.

- Không phải thế sao? – anh ta nói một cách ôn hoà – Phải, anh cũng có thể vứt bỏ tôi nữa. Nhưng tôi sẽ nói rằng tôi sẽ rất đau buồn nếu anh bỏ tôi vào lúc lạc lõng đúng như hiện giờ. Tôi đã bị ràng buộc với anh và tôi cũng nghĩ đến chuyện làm một cái gì đó để đem đến cho anh thích thú.

- Anh có thể à? Chuyện gì nào?

- Nghe đây. Anh thì ưa thích nhà tôi, hay ít ra anh vẫn thường có vậy, và tôi cũng ưa thích nàng nữa, rất nhiều như vậy mà. Tối nay hãy để chúng ta có một bữa tiệc mừng vậy, chỉ có anh và tôi thôi, để tôn vinh nàng. Có một lý do đặc biệt về chuyện đó. Tôi đã có một bức chân dung được vẽ của nàng, nàng thường phải đi đến nhà nghệ sĩ trước đây trong năm và tôi cũng thường đi với nàng. Bức chân dung đã gần như sẵn sàng khi nàng bỏ đi. Nhà họa sĩ muốn nàng ngồi làm mẫu một lần nữa, nhưng tôi đã chờ đợi mãi mòn và đã ra lệnh cho bức họa cứ gọi tới như thế. Đó là một tuần lễ trước đây, và hiện thời

nó đã được đóng khung và gửi đến đây ngày hôm qua. Tôi sẽ để cho anh xem ngay, nhưng sẽ tuyệt hơn có một bữa tiệc mừng nó. Mà chuyện đó sẽ không mấy tốt đẹp nếu không có một ít sâm banh. Làm thế nào chúng ta có thể thưởng thức nó ngược lại? Anh đồng ý chứ?

Tôi đã ý thức đến mỗi xúc động và cả đến những dòng lệ ở đằng sau cái thái độ đùa bỡn đó của anh ta và tôi đã đồng ý một cách vui vẻ, mặc dù thực ra tôi không ở trong cái trạng thái vui vẻ đó.

Chúng tôi làm những xếp đặt cho bữa tiệc để mừng người đàn bà mà nàng hình như đã hoàn toàn mất mát với anh ta đến như thế, cũng như nàng là thực sự như thế đối với tôi.

- Anh có thể nhớ nàng ưa thích những thứ hoa nào chẳng? – anh ta hỏi tôi – Tôi chẳng biết gì về bông hoa hoặc chúng được gọi là gì. Chị ta luôn luôn có một ít bông hoa màu trắng và màu vàng, và cũng có những bông hoa màu đỏ nữa. Anh có biết nó là tên gì không?

- Vâng, tôi có biết một ít. Tại sao?

- Anh phải đi mua một số ấy. Gọi một chiếc tắc xi. Dù sao tôi phải đi ra phố đây. Chúng ta sẽ hành động như thể nàng có mặt tại đây này.

Anh ta đã làm nhiều điều khác nữa đã làm tôi đã nhận ra là anh đã nghĩ đến Gertrude một cách sâu xa và không ngọt như thế nào. Điều đó làm cho tôi có hia điều là sung sướng và buồn rầu để quan sát việc làm này. Vì nàng, anh ta không còn nuôi chó nữa và sống trơ trọi một mình, khi trước anh ta có thể chẳng bao giờ không có những người đàn bà lâu như vậy. Anh đã có bức chân dung được họa của nàng. Anh ta đã yêu cầu tôi mua những bông hoa mà nàng thích. Việc đó tưởng như anh ta đã cởi bỏ chiếc mặt nạ đi và tôi đã thấy một khuôn mặt trẻ con đằng sau cái diện mạo khắc khổ, vị kỷ đó.

- Nhưng – tôi chống chế – chúng ta phải được xem bức chân dung ngay hiện giờ hoặc chiều nay. Xem hình ảnh vào ban ngày bao giờ cũng tốt hơn.

- Có chuyện đó à? Anh có thể xem lại vào ngày mai. Tôi hy vọng là một họa phẩm đẹp, nhưng thực ra thì nó không quan trọng đến vậy, chúng ta chỉ muốn nhìn nàng thôi.

Sau bữa ăn, chúng tôi đi ra phố để làm một ít mua sắm, trước hết là bông hoa, một bó lớn hoa cúc, một giỏ hồng và hai bó tử đinh hương trắng. Anh ta cũng bất thần có cái ý kiến là có một số lượng to lớn bông hoa gửi cho Gertrude tại R.

- Có một cái gì đáng yêu về hoa – anh ta nói một cách thâm trầm – Tôi có thể hiểu việc Gertrude ưa thích nó. Tôi cũng thích bông hoa nữa, nhưng tôi không thể bỏ công săn sóc bất kỳ cái gì giống như thế. Khi không có đàn bà để săn sóc chúng, thì chúng luôn luôn có vẻ như không được quan tâm với tôi và không thực sự đem đến cho tôi thích thú.

Vào buổi tối, tôi nhận thấy bức chân dung đã được đặt vào phòng nhạc và được che phủ bằng một tấm vải lụa. Chúng tôi đã có một bữa ăn tuyệt ngon, sau đó Muoth ao ước trước hết được nghe dạo khúc lễ cưới. Khi tôi tấu lên, anh ta đã lấy tấm vải che bức chân dung đi và chúng tôi đứng đối diện nó một lúc trong im lặng. Gertrude đã được vẽ duỗi dài chân tay trong bộ y phục mùa hè của nàng, và cặp mắt tinh anh của nàng từ bức hoạ nhìn ra chúng tôi một cách đầy tin cậy. Một khoảng thời gian nào đó trước khi chúng tôi có thể nhìn nhau và bắt tay nhau. Heinrich rót đầy hai ly rượu vang vùng Rhine, cúi đầu trước bức chân dung, và chúng tôi đã uống cho người đàn bà mà cả hai chúng tôi đều nghĩ đến. Rồi một cách thận trọng anh ta lấy bức hoạ và đem ra khỏi phòng.

Tôi yêu cầu anh ta hát một cái gì đó nhưng anh ta không ước ao làm như vậy.

- Anh có nhớ - anh ta mỉm cười nói – chúng ta đã trở lại với nhau một tối ra sao trước lễ cưới của tôi không? Hiện tại thì tôi là một tên độc thân một lần nữa và chúng ta lại sẽ cố làm cho mình vui vẻ hơn một vài ly rượu và có được một ít vui thú. Ông Teiser bạn của anh phải có mặt ở đây, ông ta biết làm sao để vui vẻ hơn là anh và tôi. Hãy chuyển đến ông ta lời cầu chúc tốt đẹp của tôi khi anh trở lại nhà. Ông ta không thể chịu nổi tôi, nhưng cũng như nhau vậy thôi. Với sự vui vẻ duy trì đều đặn đó vốn là đặc tính của những giờ tuyệt nhất của anh ta, anh ta bắt đầu tán gẫu và nhắc nhở tôi những việc đã xảy ra trong quá khứ, và tôi đã ngạc nhiên ở chỗ anh ta còn nhớ tới những việc đó nhiều như thế nào. Cả đến những việc tình cờ nhỏ nhặt tôi nghĩ rằng anh ta đã quên từ lâu thế mà vẫn còn trong ký ức của anh ta. Anh ta còn không quên cả đến cái buổi tối đầu tiên tôi ở lại nhà anh ta, cùng với Marian và Kranzl, và cái cách thức mà chúng tôi đã cãi vã đó. Chỉ có về Gertrude là anh ta hoàn toàn im lặng. Anh ta không đề cập tới cái thời kỳ mà nàng đã đến trong cuộc sống của chúng tôi và tôi lấy làm vui mừng việc anh ta không làm như thế. Tôi cảm thấy thích thú về cái buổi tối vui vẻ bất ngờ này và để cho anh ta thù tạc cho mình một cách thoải mái với rượu vang hảo hạng mà không khiến trách khuyến dụ anh ta. Tôi đã biết những sắc thái

này đối với anh nó hiếm hoi là đường nào, và anh ta đã vui vẻ và bám sát vào nó khi nó đến với anh một cách ngẫu nhiên như thế nào, và những sắc thái đó không bao giờ nó đến mà không có sự hỗ trợ của rượu vang. Tôi cũng biết rằng cái sắc thái tính khí này sẽ không kéo dài và vào ngày mai anh ta lại sẽ cau có bức bối và khó làm thân được. Dầu vậy nó đã đem đến cho tôi một cảm giác hạnh phúc và gần như hoan hỉ để lắng nghe những nhận xét thông minh, thâm trầm, dù rằng có lẽ là mâu thuẫn của anh ta. Trong khi nói chuyện, một cách ngẫu nhiên anh hướng đến tôi một trong những cái thoáng nhìn quyến rũ của anh ta, mà anh ta chỉ làm thế vào những giờ như những giờ này mà thôi, và những cái thoáng nhìn ấy hết như những cái thoáng nhìn của một người vừa mới thức giấc từ một giấc mơ. Một lúc sau, khi anh ta ngồi im lặng và nghĩ ngợi, tôi bắt đầu nói với anh ta những gì mà ông bạn thông thiên học của tôi đã nói với tôi về sự bệnh hoạn của con người cô đơn.

-Ồ - anh ta nói trong trạng thái vui vẻ - và tôi thiết tưởng anh tin ở ông ta. Anh sẽ trở nên một nhà thần học.

-Do đâu anh nói đến điều đó? Dù sao, có thể có một cái gì trong câu nói ấy mà.

-Ồ, cố nhiên rồi. Những người minh triết cứ không ngớt đôi khi chứng minh rằng mọi sự chỉ là tưởng tượng. Anh biết không, tôi thường hay đọc những cuốn sách như thế trong quá khứ và tôi có thể nói với anh rằng chúng là vô ích, tuyệt đối vô ích. Tất cả các điều mà các triết gia này viết ra đó chỉ là một trò đùa, có lẽ họ an ủi mình với cái đó. Một triết gia giảng dạy về chủ nghĩa cá nhân bởi vì ông ta không thể chịu nổi các người đương thời với ông ta, và người khác thuyết giảng về chủ nghĩa xã hội bởi vì ông ta không thể chịu đựng sự cô đơn trơ trọi. Có thể rằng cảm giác của chúng ta về nỗi cô đơn là một bệnh hoạn, song ta không thể làm bất cứ điều gì về cái đó cả. Chứng thuy du cũng là một bệnh hoạn, và đó là do đâu một người khốn khổ ở chứng đó đang đứng thực sự trên mái ngói, và khi một người nào đó gọi y, thì y ngã nhào và gãy cổ.

-Việc đó hoàn toàn khác hẳn.

-Có thể. Tôi sẽ không nói là tôi đúng. Tôi chỉ định nói rằng ta không đạt được bất kỳ nơi nào với sự khôn ngoan đó. Chỉ có hai loại minh triết, tất cả cái còn lại chỉ là chuyện trà dư tửu hậu.

-Hai loại minh triết anh định nói đến là hai loại nào vậy?

-Vâng, đó là cuộc đời là xấu xa hoặc vô nghĩa, cũng như thuyết giáo của Phật giáo và Ki tô giáo, trong mỗi trường hợp ta phải khổ hạnh và chối bỏ tất cả mọi sự - tôi tin ta có thể đạt đến sự thanh thản

trí óc trong phương thức này – các nhà khắc kỷ không có một cuộc sống khổ nhọc như thiên hạ tưởng đâu. Hoặc khác nữa là cuộc đời và đời sống là tốt đẹp và chí lý – bây giờ ta có thể chỉ dự phần trong đó thôi và sau đấy vĩnh biệt trần gian một cách ung dung, thư thái, bởi vì nó đã chấm hết.

- Chính anh thì anh tin ở điều nào?

- Không ích gì đặt câu hỏi đó. Hầu hết thiên hạ đều tin cả hai, tùy thuộc vào thời tiết khí hậu, sức khỏe của họ, và việc phải chăng họ có tiền trong bóp của họ hay không. Và đối với những người thực sự tin tưởng đó cũng không sống phù hợp với những tín ngưỡng của họ. Điều đó cũng có ra sao với tôi nữa. Chẳng hạn, tôi tin như Đức Phật rằng đời sống là phù du vô thường, nhưng tôi sống cho những điều mà nó hấp dẫn lương tri của tôi như thể đây là điều quan trọng nhất để làm nếu chỉ để được thỏa mãn hơn thôi!

Lúc ấy hãy chưa khuya lắm khi chúng tôi chấm dứt câu chuyện. Khi chúng tôi đi sang phòng kế bên, nơi đây chỉ có một bóng đèn duy nhất được thắp lên, Muoth nắm lấy tay tôi và dừng tôi lại, vặn lên tất cả các ngọn đèn và lấy đi tấm màn che ở bức chân dung của Gertrude, dựng tại đấy. Một lần nữa chúng tôi nhìn vào cái gương mặt thân yêu dịu dàng đó, rồi anh ta lại phủ tấm màn lên bức chân dung và tắt hết các ngọn đèn. Anh ta đi với tôi về phòng tôi và để vài tờ tạp chí trên bàn trong trường hợp tôi sẽ cần đọc. Đoạn anh ta bắt tay tôi và nói một cách nhỏ nhẹ:

- Xin chúc ngủ ngon, ông bạn thân quý!

Tôi lên giường ngủ và nằm đó thức khoảng nửa giờ, nghĩ ngợi về anh. Điều làm tôi xúc động và khiến tôi cảm thấy hổ thẹn khi nghe anh ta nhớ lại một cách trung thành tất cả những biến cố nhỏ nhất của tình bạn của chúng tôi như thế nào. Anh ta, người đã nhận thấy khó khăn để kéo dài mối tình bạn đó, đã bám vào những kẻ mà anh quan tâm đến một cách nồng nàn nhiệt thành hơn là tôi tưởng. Sau đó tôi ngủ được và đã có những giấc mơ lẫn lộn về Muoth, về vở đại nhạc kịch của tôi và về ông Lohe. Khi tôi thức dậy, thì trời vẫn còn tối. Tôi đã thức giấc mơ của tôi. Tôi thấy cái buổi rạng đông xám xịt khô khan đang dần đến đóng khung bởi cánh cửa sổ và đã có một cảm giác thống khổ sâu đậm. Tôi ngồi dậy và cố phá tan giấc ngủ của tôi để nghĩ ngợi một cách rõ ràng hơn.

Lúc bấy giờ có những tiếng gõ mạnh khấn cấp ở cánh cửa phòng tôi. Tôi nhảy ra khỏi giường và mở cửa ra. Trời thì lạnh lẽo và tôi hãy chưa vặn đèn lên. Người giúp việc đứng bên ngoài, ăn mặc một cách cầu thả, và trừng trừng nhìn tôi một cách đầy lo lắng ái ngại với cặp mắt

đầy khùng khiếp.

- Ông sẽ vui lòng đến được chăng? – y thì thảo, thờ hồn hển –
Có tai biến rồi.

Tôi khoác chiếc áo thụng vào và đi theo người thanh niên xuống cầu thang. Y mở cửa ra, đứng ở sau và để tôi bước vào. Trong phòng có một cái bàn mây nhỏ với cái giá cắm nến trên đó có ba ngọn nến lớn đang cháy. Bên cạnh bàn là một cái giọng bừa bãi hỗn độn và trên đó, một người đàn ông đang nằm sắp, đó là bạn tôi Heinrich Muoth.

- Chúng ta nên trở anh ta lại – tôi nói nho nhỏ.

Người giúp việc không tin cậy ở mình để làm việc đó.

- Tôi sẽ đi tìm bác sĩ ngay – hắn nói lấp bắp.

Nhưng tôi đã bắt buộc hắn lật anh ta lại và chúng tôi đã lật người đàn ông nằm sắp đó lại. Tôi nhìn vào gương mặt bạn tôi, nó trắng bệch và méo mó. Áo sơ mi anh ta ướt đầm máu, và khi chúng tôi để anh ta nằm xuống và đắp anh ta lại thì cái miệng anh ta giựt giựt và cặp mắt anh ta không còn nhìn thấy nữa.

Bảy giờ người giúp việc bắt đầu kể với tôi cách kích thích những gì đã xảy ra nhưng tôi không muốn biết bất kỳ điều gì nữa. Khi viên bác sĩ đến thì Muoth đã chết. Buổi sáng tôi đi đánh điện tín cho Imthor. Rồi trở về với ngôi nhà im lặng đó, ngồi bên giường người quá cố, lắng nghe gió thổi trên hàng cây bên ngoài, và chỉ lúc đó tôi mới nhận ra tôi đã yêu quý con người bất hạnh này biết chừng nào. Tôi không thể nào khóc than cho anh ta, cái chết của anh ta dễ chịu hơn là đời sống của anh.

Buổi tối tôi đứng ở nhà ga và thấy ông cụ Imthor bước ra khỏi chiếc xe lửa, tiếp theo là một người đàn bà cao ráo vận y phục đen. Tôi đưa họ trở về với tôi tới nhà người quá cố, hiện giờ đã được tắm liệm và chiếc quan tài của anh ta được đặt giữa những bông hoa của ngày hôm trước. Gertrude đã cúi xuống và hôn lên đôi môi nhợt nhạt của anh ta.

Khi chúng tôi đứng bên cạnh mộ chí của anh ta, tôi thấy một người đàn bà cao ráo quyến rũ với một gương mặt đầm đìa nước mắt, nàng cầm mấy cái hoa hồng trong tay và đứng trơ trọi một mình, và khi tôi nhìn ngang qua nàng một cách hiếu kỳ tôi nhận ra đó là Lottie. Nàng gật đầu với tôi và mỉm cười. Nhưng Gertrude thì không khóc than gì cả, nàng đứng nhìn thẳng trước mặt nàng, một cách

chăm chú và quả quyết, và giữ cho mình giống như một thân cây trẻ trung được chống đỡ bởi những cái rễ rắn chắc. nhưng đấy chỉ là sự tự chế mà thôi, hai ngày sau đó, khi nàng tháo mở những bó hoa của Muoth ra, nó đã đến nhà nàng giữa khi ấy, thì nàng đã ngã quỵ và chúng tôi đã không gặp nàng trong một thời gian dài.

Mối tình của chàng nhạc sĩ

Dịch giả: Vũ Đăng

Chương 9

Nỗi buồn thảm của tôi cũng chỉ mới đến về sau này và, cũng như luôn luôn là nguyên cớ, tôi nghĩ đến vô số sự kiện khi tôi đã không công bình với người bạn quá cố của tôi. Phải, anh đã gây ra những điều tệ hại cho mình, và không chỉ cái chết của anh mà thôi. Tôi đã trầm tư một thời gian dài về những điều này và không thể nào tìm ra bất kỳ điều gì mờ mờ hoặc có thể lý giải về định mệnh của anh ta, và tuy vậy tất cả đều là khủng khiếp và chua chát. Nó cũng không khác gì với đời tôi, với Gertrude, và của nhiều người khác. Định mệnh thì chẳng tử tế ân cần, đời sống thì phù du và khủng khiếp, và cũng chẳng có điều thiện hoặc lý tính trong thiên nhiên tạo vật nữa. Nhưng có điều thiện và lý tính trong chúng ta, ở loài người, mà với họ "trẻ tạo hoá đành hanh quá ngán, chết đuối người trên cạn mà chơi", và chúng ta có thể mạnh mẽ hơn là thiên nhiên và định mệnh, nếu chỉ có được một ít giờ thôi. Và chúng ta có thể đến gần với nhau vào những lúc cần đến, hiểu biết và yêu thương lẫn nhau, và sống để an ủi vỗ về lẫn nhau.

Và thỉnh thoảng, khi những vực sâu tối đen im lặng, chúng ta còn có thể làm điều đó nhiều hơn nữa. Lúc bấy giờ chúng ta có thể là những vị thần trong những khoảnh khắc, chìa đôi tay tự chủ của ta ra và tạo nên những sự vật mà trước đây không có và, khi chúng được tạo ra, tiếp tục sinh tồn mà không cần đến chúng ta. Bên ngoài thanh âm, ngôn từ sự phù du và những vật vô giá trị khác, chúng ta có thể tạo nên những vật để chơi đùa – các ca khúc và những bài thơ có đầy ý nghĩa, an ủi vỗ về và điều thiện, đẹp đẽ và trường tồn hơn là cái trò chơi tàn nhẫn của vận may và định mệnh. Chúng ta có thể giữ vững tinh thần của Trời Phật trong tâm hồn chúng ta và, có lúc khi chúng ta có đầy đủ ngài, thì ngài có thể xuất hiện trong đôi mắt và những lời lẽ của chúng ta, và cũng nói với những kẻ khác họ không biết hay

không muốn biết ngài. Chúng ta không thể nào đào thoát khỏi cái triều lưu của cuộc sống, song chúng ta có thể huấn luyện dạy dỗ mình để trực diện một cách không nao núng trên những sự việc đau đớn nhất.

Cho nên trong những năm đã qua đó kể từ khi Heinrich Muoth qua đời tôi đã mang anh ta trở lại với đời sống hàng ngàn lần, và đã có thể nói với anh ta một cách khôn ngoan hơn và cảm tình hơn là tôi đã làm khi anh ta còn sống. Và cũng như thời gian thấm thoát trôi qua, người mẹ già nua của tôi cũng đã mệnh chung và cũng có cô gái xinh xắn Brigitte Teiser nữa, người mà sau nhiều năm đợi chờ và để vết thương lòng cho thời gian chữa trị, đã thành hôn với một nhạc sĩ và chẳng sống lâu hơn sự tiết chế đầu tiên của nàng.

Gertrude đã vượt qua nỗi đau đớn nàng phải chịu đựng khi nàng tiếp nhận bông hoa của chúng tôi như một chào đón và sự cáo buộc từ người chết. Tôi không thường nói với nàng về chuyện đó mặc dù tôi gặp nàng mỗi ngày, song tôi tin rằng nàng có nhìn lại quãng thời gian xuân sắc của đời nàng như một thung lũng xa xôi được thấy trong cuộc hành trình trước đây đã lâu, và không phải là việc đánh mất khu vườn địa đàng. Nàng đã phục hồi sức mạnh và sự thanh thản của nàng và cũng hát ca trở lại nữa, nhưng kể từ khi cái nụ hôn lạnh lẽo đặt trên đôi môi người chết đó, thì nàng chẳng bao giờ hôn một người đàn ông nào khác nữa. Một hoặc hai lần, trong sự luân lưu của năm tháng, khi tinh thần nàng đã phục hồi và con người nàng lại toả ra cái quyến rũ cố hữu, các ý nghĩ của tôi đã lãng du theo những con đường bị ngăn cấm xa xưa và tôi đã tự hỏi mình: tại sao lại không nhỉ? Nhưng tôi đã biết câu trả lời, là không một đổi thay nào có thể xảy ra trong mối tương giao của chúng tôi với nhau. Nàng là bạn tôi, và sau những thời kỳ bất ổn, cô đơn, khi tôi nổi lên từ sự im lặng của tôi với một ca khúc hoặc một tấu minh khúc, thì trước và trên hết nó thuộc về cả hai chúng tôi.

Muoth nói đúng. Trong tuổi già, người ta trở nên bằng lòng hơn là ở tuổi trẻ, điều mà do đây tôi sẽ không nguyên rủa, bởi vì trong tất cả những giấc mơ của tôi, tôi từng nghe tuổi trẻ của tôi hết như một khúc ca tuyệt vời mà hiện thời nó còn vang vọng và hoà điệu hơn là trong thực tế, và ngay cả còn dịu dàng hơn nữa.

HẾT

Nguồn: tumbleweed / Vnthuquan - Thư viện Online
Nhà xuất bản Văn hoá Sài Gòn – 2007
Người đăng: Ct.Ly
Thời gian: 28/08/2009 12:23:10 SA